

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

IOANNIS DALLÆI
DE
SACRAMENTALI
SIVE
AVRICVLARI
LATINORVM
CONFESSIO

383

GENEVÆ,
Sumpt. Ioannis Antonii & Samuelis De Tournes.

M. DC. LXI.

8- 11/11/1911 - 11/11/1911 - 11/11/1911

R 003117401

AMPLISSIMO VIRO,
 PIETATE, VIRTUTE, MERITIS VENERANDO;
 IACOBO MAGDALENO,
 SENATORI IN PARLAMENTO
 Parisiensi integerrimo, ac sapientissimo,
 IOANNES DALLÆVS
 S. P. D.

IQVIS eam potestatem, quam hodie
 Romanus Episcopus in Christiano-
 rum hominum genus exercet, paulò
 diligentius intueatur, excutiatque pe-
 nitius; ita ni fallor, reperiet (*Amplif-
 sime Magdalene*) rarum ac fortasse nullum extitisse
 unquam in terris imperium, cujus vis, majestas, ac
 reverentia vel arte callidiori constituta, vel quæsi-
 tionibus coloribus fucata apud subditorum mente
 fuerit. Religionis enim, qua nihil est in animos
 nostros potentius, ea est apud Romanam illam
 Remp. forma, idque ingenium, ut omnes Pontifi-
 cis (quem rerum in terris divinarum apicem, atque
 arcem sibi esse persuadent) obsequio, et cultui
 devinctos à teneris unguiculis, adstrictosq; teneat.

4 2 lam

E P I S T O L A

Iam cæteræ & opinionēs, & cærimoniæ, quibus sacra illorum disciplina constat, pæne omnes ita comparatæ sunt, ut ad fouendum ac retinendum unici illius Episcopi summum in universos imperium non obscure pertineant. Sed inter omnia Põtificiæ dominationis instrumenta nullum mihi videtur ab istis vel excogitatum fuisse solertius, vel usurpatum ad rem suam utilius, quam Innocentianum Confessionis (ut vocant) Sacramentalis institutum. Primo enim sic effecerunt, ut sui omnes cives peccatorum (sine quibus nemo mortalis vivit) veniam à Deo, non aliter, quam Papæ, & ministro-
rum ejus opera atque auctoritate, consequi se posse arbitrentur, quæ sententia quantam vim habeat, ad eorum, qui ita sentiunt, animos istis hominibus subjiciendos, omnes intelligunt. Quis enim eos non colat, atque suspiciat, & omni non modo officio, sed etiam servitio demereri studeat, quorum in manibus suarum apud Deum noxarum expiationem, ac remissionem, salutem adeo, vitam, atque immortalitatem suam sitam esse putat? Tum & hoc ex mirabili ista disciplina utilitatis percipitur, quod civium suorum non modo res, domos, instituta, amicitias, fœdera, sed etiam animos, ipsasque occurrentissimas animorum cogitationes rimantur, cognoscunt, atque perspiciunt; & quæ ipsa vestra, *Magdalene*, tribunalia sæpe frustra tentant, ac ne

DEDICATORIA.

ac ne adhibitis quidem equuleis, ungulis, facibus, ac cæteris tormentis è reorum pectoribus eruere queunt arcana, ea isti facile ac nullo negotio, ad-mota hac suæ Confessionis (ut sic dicam) machina, eliciunt atq; extundunt omnia; quod quanti sit ad suos in officio continendos momenti, nemo non videt. Quid illud dicam, quod hæc Papæ ministris disciplina præstat, ut ipsis tuto ac secure cum suis in arcano sigillatim colloqui, iisque consilia & dogmata, quæ libuerit, commendare nemine conscio liceat? Cætera tacere præstat; edere, hoc quidem certe loco, nihil necesse est. Ad hæc accedit utilita-tis falsa quidem, sed egregiè tamen sic simulata, at-que adumbrata species, ut cuivis, etiam cordato, nisi enixe attendat, & caveat, facile imponere pos-sit. Quod enim coguntur homines de suis pecca-tis cogitare, eaque ipsi non sine rubore apud alium promere, ac confiteri; quis id non credat pruden-ter esse inventum ad eos metu illius erubescentiæ à flagitiis deterrendos, & in pietatis ac caritatis officiis non modo retinendos, sed etiam exercendos, atque urgendos? Illud vero multis, imo plerisque omni-bus hominibus quam placet, quod ex Innocentia-na hac lege suæ singuli conscientiæ, molestissimam fane ac difficillimam procurationem à se, velut gra-vem aliquam sarcinam, rejiciunt, & alienis humeris imponunt, ac in Confessarii diligentia, & fide, ipsi

J 3 inte-

EPISTOLA

interim otiosi ac securi, conquiescunt ! Ista quidem humano ingenio usque adeo blandiuntur, ut etiam de nostris, & quidem non deterrimis, quosdam esse sciam, qui nollent hoc jugum à suis cervicibus remotum esse. Ego vero, *Præstantissime Magdalene*, longe aliter sentio; omninoq; majoribus nostris hac in parte gratulandū judico, quod inter cætera hominū vitio in Christianismum inducta, hoc quoq; Innocentianæ Confessionis institutum abjecerint, atque amoliti sint; quod scilicet neque à Domino Christo, neque ab ejus Apostolis traditum aut præceptum, neque à sequentium ad ultima pæne tempora sæculorum Ecclesiæ factitatum esse intelligebant. Hujus vero sententiæ veritatem placuit tuius, & accuratius demonstrare, remque jam inde ab ipsa Christianismi origine repetitam ad avorum nostrorum memoriam deducere. Nostram vero illam disputationem cum his quatuor libris esse me exsecutus, Reverendi Fratres, qui eos legerunt, publice edendam censuerunt. Quod ergo à nobis ante aliquot annos elucubratum opus nunc ex illorum sententiâ exire in vulgus sinimus, id (*Amplissime Magdalene*) tibi merito ac libenter dicamus, atque inscribimus; teque vehementer rogamus, ut leve licet munusculum, gratum, acceptumque habere digneris. Officioli quidem hujus adversum te nostri, ratio & nobis, & cæteris,

siqui

DEDICATORIA.

siqui te norint, optime ac luculentissime constat.
 Ea enim tua est rerum humanarum, divinarum-
 que tum jurgi studio, tum longo usu comparata,
 scientia, ea morum probitas atque sanctimonia, ea
 in publicis privatisque judiciis integritas, & fides,
 ea ætas, ii honores, ea dignitas, ea denique in
 Deum pietas, & in casto puroque numinis cul-
 tu constantia, ut unus de hac re tota omnium o-
 ptime ac certissime cognoscere ac judicare possis.
 Ac tamen si nos à te diligi pro ea, qua summa es,
 ingenii lenitate, mansuetudine, ac ut uno verbo
 dicam, bonitate, & jam pridem sentiamus, & sæ-
 pe experti sumus, non est tamen verendum, ne
 tuus iste in nos amor animum tuum à vero in al-
 terutram partem impellat, aut inflectat. In hac
 enim Senatoria purpura, quam annos jam ali-
 quot supra quadraginta maxima cum laude ge-
 ris, constans illa ac perpetua tuorum judiciorum
 integritas, incorruptaque & illibata castitas satis
 superque docuit, quam recta mens tibi sit, quam-
 que adversus humanos omnes affectus fortis,
 atque invicta. Te vero, *Vir Amplissime*, &
 omnibus bonis merito *Carissime*, Deus Optim.
 Max. in hac, quam non nuper ingressus es, præ-
 clara ac plane veneranda senectute valentem ac
 vegetum, & domi forisque florentem diutissime
 tueatur, ac servet, non modo liberis ac nepoti-
 bus

EPISTOLA DEDICAT.

bus tuis (quibus abundas tuo sanguine ac nomine dignissimis) sed etiam Patriæ ; augustissimo-
que Senatui , cujus inter veteranos fulges , ac Ec-
clesiæ denique nostræ , cui tua virtus , ac dignitas
magno est ; & singulari ornamento. Vale. Dat.
Lutet. Paris. d. 24. Maii. A. D. M. DC. LXI.

ELENCHVS OPERIS

& singularum ejus partium

DE CONFESSIONE

AURICVLARI

LIBER PRIMVS.

CAPVT I. *Confessio alia apud Deum, alia apud Homines, utraque Peccatorum vel in genere, vel in specie, quatenus necessaria. Sententia de toto hoc argumento nostra.* Pagina 1.

II. *Proponitur aduersariorum dogma de confessione auriculari, sive sacramentali, ejusque jure ac necessitate. Tum Synodorum, Lateranensis sub Innocentio III. & Tridentina ea de re decreta.* 6

III. *Status controversia. Operis argumentum, & partes. Quæstio I. — An Confessio sit divino jure instituta, ac præcepta? Probatur non esse, ex eo quod nusquam in N. Testamento disertè expressa sit. Prima aduersariorum, qui ajunt, probationem ex Iohannis X X. sumptam, non esse evidentem? adeoque nihil valere, probatur ex plurimorum ex ipsis testimonio, qui cum confessionem admittant, negant tamen eam partem divini juris esse, pariem Iohannis vicesimo capite præcipi.* 9

IV. *Refellitur Bellarminiana confessionis ex Ioannis X X. probatio, eversis duobus ex ejus fundamentis.* 15

V. *Refutatur tertium Bellarminiana ex Ioannis X X. probationis fundamentum; nimirum quod auctoritas sacerdotum in remittendis, retinendisve peccatis, judicialis ac prætorialis sit. Solvuntur quæ ad id probandum affert Adversarius. Primum, ex Matthæi XVI. 19. Secundum, ex Matth. XVI. 19. & XVIII. 18. Vbi refellitur quod ille asserere cupit; nulla mortalia fidelibus dimitti, nisi quæ à sacerdotibus propriè, ac sigillatim dimissa fuerint.* 21

- CAPVT VI.** Soluitur tertius locus ex Ioannis XX. à Bellarmino allatus ad constituendam sacerdotum pratoriam potestatem. Solvuntur item 4. rationes eodem ab isto adductæ. Pagina 30
- VII.** Explicatur quæ qualisque sit in hoc pœnitentiæ negotio ministrorum potestas, nimirum non iudicis, sed nuncii vel legati; ex Paulo 2. Corinth. v. 20. & 1. Corinth. iv. 1. & id. ex ipso Ioannis XX. probatur. 36
- VIII.** Demonstratur neque fidelibus sacerdotes necessario esse aduendos ut peccatorum remissionem impetrent, neque sacerdotibus peccata sigillatim, & in specie unacum circumstantiis cognoscenda esse, ad hoc ut ea dimittant. Fuscè refutantur tres Estii ad id probandum allatæ rationes. 40
- IX.** Soluitur & refutatur Vasquiana confessionis ex Ioannis vice-simo probatio. 53
- X.** Soluitur secundum Adversariorum pro confessione ex Actorum XIX. 18. petitum argumentum. 56
- XI.** Soluitur tertium adversariorum argumentum ex 2. Cor. v. 19. 20. pro confessione auriculari petitum. 65
- XII.** Soluitur IV. pro confessione ab adversariis allatum argumentum, ex Iacobi v. 16. isque locus fuscè explicatur. 68
- XIII.** Soluitur v. adversariorum argumentum ex 1. Ioan. 1. 9. pro auriculari confessione petitum; exploditur v. l. quorundam argumentum ex Ioannis cap. v. §. 22. 74
- XIV.** Alterum argumentorum pro confessione allatorum genus, ex figuris petitum, primo in genere ostenditur nihil valere, cassumq; esse & inefficax. Tum excutiuntur sigillatim quinque à Bellarmino allatæ ex Veteri & Novo Testamento figura. Refellitur & refutatur prima figura; ex eo petita quod Dominus ab Adamo & Eva & Caino confessionem peccati, Geneseos capitibus tertio & quarto desideraverit. 81
- XV.** Refellitur altera quæ à Bellarmino obruditur confessionis auricularis figura; scilicet vetus, (de qua Levitici 13. & 14. lepra apud sacerdotem manifestatio.
- XVI.** Confutatur III. quæ obruditur auricularis confessionis figura ea scilicet veterum confessio, de qua Num. v. & Levit. v. fit sermo: ad quam frustra torquet Bellarminus Eccles. iv. 31. 89
- XVII.** Confutatur, quod adversarii suæ confessionis eam figuram fuisse volunt, quam baptizandi olim apud Iohannem fecisse: Matth.

III. 6. & Marc. I. 5. perhibentur; quam illi IV. figuram, sed frustra numerant. Pagina 93

CAPUT XVIII. Quinta figura confessionis refellitur; quam ex eo Bellarm. inscitè & ridiculè astruit, quod Christus de Lazaro suscitato dixerit, Solvite cum & solve abire, Ioann. II. 43. 97

XIX. Cetera ab imperitiis afferri è Scripturis solita ex hac dispute rejiciuntur, & ad ea explicanda quinque alia à Sacramentali, ex Estio proponuntur confessionis species, quibus sexta à nobis adjicitur. 101

XX. Refelluntur argumenta à ratione petita. Diluitur prima ratio, à confessionis ut volunt antiquitate ducta. 104

XXI. Refellitur secunda à Bellarmino allata pro auriculari confessione ratio; ab ejus difficultate petita. 106

XXII. Expenditur tertia ratio Bellarminiana, à multiplici confessionis auricularis utilitate ducta, tum in iis qua ad Deum spectant, tum in iis qua ad Pastores, & ad Ecclesiam totam, & ad singulos confitentes pertinent. Ostenditur hos usus vel vanos esse vel alienos, quin & confessionem periculosam, ac damnosam esse. 112

XXIII. Refellitur quarta ratio pro confessione à Bellarmino allata, qua à miraculis ducta est. 126

LIBER SECVNDVS.

CAP. I. Argumentum ex divinis literis contra arcanam confessionem. Primum inde ductum, quod neque Paulus, neque ceteri Apostoli eam vel à quoquam fidei exegisse & audivisse ipsi, vel ministris, cum de eorum munere atque officiis agunt, ut exigant & audiant, precepisse uspiam reperiuntur. 128

II. Secundum contra confessionem auricularem argumentum, inde sumptum quod nusquam Apostoli eam fidelibus precipiant aut commendant. 132

III. Argumentum contra Innocentianam confessionem tertium inde sumptum, quod sacra litera passim omni fidei contrito & verè penitenti remissionem peccatorum pollicentur absque ulla apud hominem previa confessione, refelluntur Bellarmini cavillationes. 135

IV. Argumentum quartum, ex locis N. Testamenti ductum, in quibus significatur fidelium lapsorum peccata remissum iri, si ii peniten-

iam egerint. Quid sit *causa* pœnitentiam agere, iis verbis confessionem apud hominem minimè significari. Pagina 142.

CAPVT V. Argumentum contra confess. V. ex oratione Dominica: petiitum, in qua remissionem peccatorum à Deo poscimus, cum certa spe nos exaudituros iri. 145.

VI. Argumentum contra Innocentianam confessionem VI. inde ductum quod Deus nobis peccata sic remittere in sacris literis dicitur, ut nos proximis, qui in nos peccauerunt, remittimus. 146

VII. Argumentum septimum, ex parabolis filij nepotis, & publicani, Luc. 15. 11. 12. & 18. 13. 147

VIII. Argumentum VIII. ex Matth. 6. 17. 18. in quo jejunium adeoque pœnitentia solo Deo conscio fieri iubetur, nullo homine teste. 148

IX. Argument. IX. ductum ab eorum exemplis qui in N. Testam. remissionem peccatorum sine prœvia apud hominem confessione acceperunt. 149

X. Deinceps contra confess. Innocent. rationibus pugnatur. Ratio I. inde ducta, quod ipsi adversarij fateantur & venialia, & mortalia, quorum reus non meminit, citrà confessionem dimitti: quo demonstratur eorum de confessione dogma multis absurdis involui. 154

XI. Ratio II. ex eo sumpta, quod ea quam isti exigunt, singulorum admissorum enumeratio, iniri à peccatore nequit; adeoque inter ea qua aduocata sunt, censenda est Innocentiana confessio. Refelluntur adversariorum cavillationes. 159

XII. Ratio III. inde petita, quod Innocentiana confessio pœnitentes in dubitationes inexplicabiles inducit. Insignia B. Rhenani, & G. Cassandri ea de re testimonia. 163

XIII. Ratio IV. inde sumpta, quod adversariorum dogma efficit, ut venia, & qui emendatissimus est absolutissimaque pœnitentia præditus, careat, & qui ne contritus quidem est, fruatur; quod absurdissimum est, & ab æquitate, sanctitatisque divina rationibus alienum. 168.

XIV. Rationes V. & VI. inde ducta quod confessionis dogma & Deum ab homine pendere facit, & frustra, ac inutiliter grave jugum hominibus imponit. 170

XV. Ratio VII. sumpta ex damnis, ac periculis qua ex confessionis istius abusu multipliciter oriuntur. 170

XVI. Ratio VIII. ab incommodis, malis, ac damnis gravissimis, quibus

quibus Innocentiana confessio, homines per se, ac necessario involuit, siue Deum ipsum spectes, siue Pastores, siue Ecclesiam, siue denique confitentes, qua quatuor fusè recensentur ac demonstrantur. Pagina 174

CAPVT XVII. Ratio IX. qua novitiam esse confessionis disciplinam ex eo probatur, quod A. D. 1215. Innocentii primum lege instituta fuisse deprehenditur; non autem ulla anteriori Ecclesia constitutione: Bellarmini effugia praecluduntur, & cavillationes confutantur. 186

• LIBER TERTIVS.

CAPVT I. Altera de confessione quaestio proponitur, quis de eâ Patrum sensus, ac usus fuerit? Status controversia figitur. Perronij fraus aperitur. Confessionis species explicantur, quas & Patres commendarunt, & nos libenter admittimus. De solâ Innocentianâ, id est & omnium peccatorum & omnibus ac singulis fidelibus necessario impositâ, queri. 192

II. Diluitur ac explicatur I. Testimonium ab adversariis pro confessione allatum, quod est Pseudo-Dionysii Arcopagita. Excutitur I I. Testimonium quod est Clementis Romani. 198

III. Testimonium I I I. quod ex Irenaei dictis sumptum est, explicatur, probaturque nihil ad auricularem confessionem facere. 201

IV. Quarti Testis dicta excutuntur, qui scriptor est libri de penitentia. Dubitatum à quibusdam an is sit Tertullianus; Ejus testimonia pertinere ad publicam tum solennem penitentiam. Exomologesis non est auricularis confessio, imò, quod fusè confirmatur. 204

V. Expenduntur qua ait V. ab adversariis inductus pro confessione, testis Cyprianus. Detegitur & refutatur Bellarmini in istis inscitia, exomologesis solenni errore pro sua confessione accipientis. Demonstratur Cyprianum de publica penitentia loqui; non omnium, sed quorundam tantum delictorum. Aperitur Perronij error & fraus insignis in vertendis Cypriani verbis. 211

VI. Explicatur alterum Cypriani testimonium, ostenditurque ex eo confici libellaticos, non autem eos qui sola cogitatione peccaverant (quod vult Bellarminus) exomologesi, id est non confessioni Innocentiana, sed publica penitentia subjectos fuisse. 217

¶ 3. VII. Ex-

- CAPVT VII.** *Excutiuntur testis VI. Origenis dicta, Pagina 223*
- VIII.** *Quarti saculi & sequentium inducti ab adversariis testes audiuntur. Quorum ordinem ducunt Lactantius VI I. testis & Synodus Laodicensis VI I I. Vtriusque testimonia ad veterum disciplinam; id est publicam pœnitentiam pertinere.* 232
- IX.** *Explicantur testis IX. & X. hoc est Athanasii, & Hilarii dicta, ostenditurque ea ad Innocentianam confessionem minimè pertinere. Menda de Hilarii verbis obiter tollitur.* 234
- X.** *Ad clariorem hujus causa cognitionem, explicatur qua, qualisque fuerit publica veterum pœnitentia. Pœnitentes. Pœnitentia quatuor gradus. Ea semel data; primò severissima, mox paulatim mitigata. Testis XI. Basilii ab adversariis inducitur, cujus expenduntur ac solvantur tria objecta testimonia.* 236
- XI.** *Testis adversariorum XII. Ambrosius. Ostenditur eum vel de confessione apud Deum: vel de publicâ, non autem arcanâ pœnitentiâ loqui.* 242
- XII.** *Testis XIII. Gregorius Nyssenus, cujus duo objecta loca solvuntur, & ad pœnitentiam publicam pertinere demonstrantur. Gravis Bellarmini in priore, vel fraus, vel oscitantia.* 244
- XIII.** *Testis adversariorum XIV. Pacianus, ex quo objecta diluuntur, & ad publicam quoque pœnitentiam pertinere clarissimè demonstrantur.* 246
- XIV.** *Testis excutitur XV. ab adversariis inductus Chrysostomus, cujus loca complura explicantur, & vendicantur. Gregorii & Eustii vanitas notatur.* 247
- XV.** *Solvuntur dicta duorum sequentium testium XVI. & XVII. Innocentii scilicet & Hieronymi; ostenditurque ea ad confessionem auricularem non pertinere.* 254
- XVI.** *Explicantur & solvuntur, qua adversarij afferunt XVII. testis Augustini dicta.* 258
- XVII.** *Diluuntur ac refutatur ex Patrum Carthaginiensium testimonio petita objectio, qua pertinet ad XIX. testimonium. Excutitur testis XX. Sozomenus; insignisque in eo Bellarmini fraus desegitur.* 262
- XVIII.** *Recitantur & explicantur duo loca Leonis, qui testis est adversariorum XXI. Demonstratur utramq; ad publicam pœnitentiam pertinere. Rejiciuntur Perronii, Bellarmini, & Gregorii in primo loco*

CAPVT XIX. Solvitur, quod obijciunt, Prosperi, seu potius Iuliani Pomerii, X X I I. testis, dictum. Tum diluitur, ac confutatur Petavii ex canonica veterum pœnitentia pro auriculari confessione argumentatio. 268

XX. Audiuntur, & excutiuntur septimi sæculi, & sequentium testes; Ne ex his quidem haberi posse Innocentianam confessionem tum in usu fuisse. Gregorius testis X X I I. cuius duo loca objecta ad pœnitentiam publicam pertinere ostenditur. 270

XX I. Testis adversariorum X X I V. Ioannes Climacus. Quia iste de disciplinis Monachorum propriis dicit, ea inscite ac perperam ad omnes omnino fideles trahi. 272

XX II. Testes adversariorum X X V. Casarius Arelat. X X V I. Cabilonensium Patrum Synodus I. X X V I I. Trullanorum Patrum Canon; quorum omnia dicta ad publicam pœnitentiam pertinere, liquido demonstratur. 276

XX I I I. Testes adversariorum: X X V I I I. Beda. X X I X. Theodorus Studites. Illum de publicâ pœnitentiam; hunc de Acotarum, neutrum de Innocentiana confessione loqui. 279

XX I V. Testes adversariorum X X X. X X X I. X X X I I. X X X I I I. scilicet Patres Turonenses, Remenses, Cabilonenses, & Parisienses in Synodis nono sæculo habitis. Dicta eorum explicantur, uberiorque expositio in librum sequentem rejicitur. 281

XX V. Testis adversariorum X X X I V. Rabanus Maurus. X X X V. & X X X V I. Moguntina & Vormatiensis Synodorum Patres. Ne eo quidem ævo fuisse Innocentianam confessionem. 282

XX V I. Expenditur & solvitur Nicephori Cartophylacis X X X V I I. testis dictum. 284

XX V I I. Nullam ad X I I I. sæculi initia legem in Ecclesia fuisse de confessione arcana, neque aliud suadere postremos Bellarmini testes X X X V I I I. Radulphum X X X I X. Petrum Damiani. X L. Bernardum, X L I. Hugonem. X L I I. Richardum. 286

LIBER QVARTVS.

CAPVT I. Argumentum I. inde sumptum, quod Confessionis Latina usus nullus ad hac ipsa tempora fuerit apud alias vetustissimas Christianismi

stianismi præter Latinam, sectas; ut apud Æthiopas, apud Indos Sancti Thoma, apud Babylonios sive Chaldaeos, apud Armenios, apud Iacobitas, imò ne apud Græcos quidem planè is sit, qui apud Latinos.

Pagina

288

CAPVT I. *Christianismi veteris cum recenti Latino comparatio. Argumentum I I. inde ductum quod Pastores de confessione apud Latinos quidem instruuntur, eamque & docent & ministrant assidue, velut nobilissimum sui muneris actum; apud veteres verò nihil fecisse simile uspiam reperiuntur in veris antiquitatis monumentis.* 292

III. *Argumentum III. inde ductum, quod confessio arcana inter religiosos quorumvis fidelium actus, clericorum, monachorum, laicorum principum, privatorum, procerum, plebeiorum, virorum, mulierum, &c. apud Latinos quidem recentiores præcipuo passim & ubique loco apud veteres verò Christianos nullo unquam vel uspiam censetur, aut memoratur.* 310

IV. *Argumentum IV. inde ductum, quod in veteri Ecclesia fideles nulla ut nunc apud Latinos, lege obligabantur apud sacerdotem ante in arcano confiteri, quàm ad mensam Dominicam, Eucharistia sumenda gratia, accederent. Idque octo rationibus, & aliquo Chrysostomi, Pelagij, Augustini, Dorothei, Patrum Cabilonensium, & Hincmari testimoniis confirmatur.* 322

V. *Argumentum V. inde ductum, quod in vita supremis confessionem auricularem facere aut expetere fideles apud Latinos quidem cuncti, apud veteres verò Christianos nulli in virorumque libris reperiuntur, quod magna ex utraque parte exemplorum copia demonstratur.* 336

VI. *Argumentum VI. inde ductum quod in describendis suis suorum-ve morbis, calamitatibus, bellis, naufragiis, itineribus & profectiõibus & cæteris periculosis, Confessionis sacramentalis Latini quidem recentiores scriptores passim ac pænè semper, veteres verò nunquam meminerunt.* 347

VII. *Argumentum VII. quo non fuisse apud veteres usitatam Confessionem auricularem, ut est nunc apud Latinos, inde ostenditur, quod qua ab horum fidelibus in persecutione & ab ipsis Martyribus in ultimo agone plurimum usurpata legitur, in ea priscia libris uspiam reperitur, vel in Ecclesia persecutione, vel in Confessorum & Martyrum certaminibus memorata.* 358

VIII. *Argumentum VIII. à temporibus Confessionis nunc solennibus*

nibus ductum, ut Pascha, Natali, maioribus festis, quadragesima, sabbatis, sextis feriis, &c. ad qua Confessionis arcana mentionem Latini quidem passim ac fere semper, veteres verò nunquam facereprehenduntur.

Pagina 369

IX. Argumentum IX. ductum à miraculis, qua vel à confessione, vel ad confessionem à Latinis quidem multa passim, à veteribus verò nulla uspiam fieri dicuntur.

374

X. Argumentum X. ex eo quod Confessionem arcanam Pagani Latinis quidem non semel, veteribus verò Christianis nunquam vel objecisse vel gratulati esse leguntur.

384

XI. Argumentum XI. inde ductum, quod Confessionem quinque his quidem retro proximis seculis ex ipsis Christianis multi semper oppugnarunt, hæreseos hoc nomine à Latinis damnati, ex omni verò veterum ante illa secula hereticorum multitudine nemo eam pulsasse reperitur: Bellarmini de Montanistis, Novatianis, Audianis & Massalianis instantia refellitur.

387

XII. Argumentum XII. contra Innocentianam Confessionem ex eo quod prisca Ecclesia Pastoribus ignota fuerunt ovium suarum delicta ex Chrysostomo, & Augustino, item Innocentio I. & Leone Romanis Episcopis.

393

XIII. Argumentum contra Confessionem XIII. ex eo ductum, quod Antonius ab Athanasio instituisse memoratur, ut Asceta suas singuli cogitationes perscriberent & alii cum aliis communicarent. Ea fuisse Innocentiana Confessionis prima rudimenta.

398

XIV. Argumentum XIV. ex eo ductum quod veteribus indicta, ignotaque fuerint illa tam multa, qua ex Innocentiana disciplina necessario oriuntur, quaestiones ac disputationes & quarum hodie pleni sunt omnes Latinorum libri.

401

XV. Argumentum XV. inde ductum, quod nullum ex iis Scripturae locis, quibus nunc Latini Confessionem firman, hoc sensu Patres intellexerint, plaraque verò planè contra interpretentur.

403

XVI. Argumentum XVI. inde sumptum, quod Patres in libris de pænitentia ex professo scriptis, istius confessionis arcana, qua pænitentia pars necessaria putatur, nulli meminerint.

416

XVII. Argumentum XVII. quo demonstratur Innocentianam confessionem fuisse veteribus ignotam, ex eo quod, cum veteres res tantum agnoverint pænitentia species antebaptismalem, quotidianam

fidelium

fideliū & publicam lapsorum, confessionem Innocentianam ad nullam ex his pertinuisse certum sit.

Pagina 418

CAPUT XVIII. *Defenditur superior demonstratio; à Bellarmini, Perronii, &c. Strophis, qui volunt apud veteres, præter publicam, aliam privatam pœnitentiam fuisse sacerdotis ministerio necessario procuratam, quod istorum commentum & ex Patribus ipsis; & ex Petavij, Arnaldi & Albaspinci testimonio confutatur.*

423

XIX. *Defenditur eadem demonstratio contra Arnaldum & Petavium. Ac primò quidem contra hunc demonstratur nullam quotidianam pœnitentiam partem sacerdotis apud veteres ministerium necessario desiderasse. Solvitur objectus Augustini locus, & in Petavium retorquetur.*

425

XX. *Secundò demonstratur contra Arnaldum, non quacunque latalia nunc privata confessione apud Adversarios procurantur, ea olim omnia publica pœnitentia subiecta fuisse, Peccata capitalia, sive mortalia veteribus alia, quàm quæ nunc adversariis. Insignes Nysseni loci. Solvitur & explicatur his in speciem contrarium Augustini dictum peccata in Decalogum publica pœnitentia subicientis.*

428

XXI. *Ad ampliorem superiorum confirmationem, defenditur contra Adversarios non alia, quàm manifesta crimina publica olim pœnitentia subiecta fuisse. Solvuntur quæ contra Petavium quidem ex Basilio, & Concilio Carthagenens. III. Arnaldus verò ex eodem Basilio, Tertulliano, Ambrosio, & veterum canonum consideratione attulerunt.*

434

XXII. *Locus Ambrosii ab Arnaldo objectus expenditur, & emendatur. Tum adversus eundem demonstratur non alia, quàm manifesta crimina publica olim pœnitentia necessario subiecta fuisse. 1. ex ipsarum rerum ratione. 2. ex eorum qui ab 800. annis vixerunt, confessione. 3. ex multis vetustiorum testimoniis, Hilar. Diac. Gregorii Nysseni, Chrysostomi, Augustini, &c. Ex quibus tandem concluditur superior contra Innocentianam confessionem demonstratio.*

444

XXIII. *Argumentum XVIII. ex insigni quodam Gregorii Nysseni testimonio ductum.*

458

XXIV. *Argumentum XIX. ex Nectarii factò sumptum, qui pœnitentiarii presbyteri munus ex quadam occasione Constantinopoli abrogavit. Adversariorum de eo diversa & inanes discrepantesque sententia. Quid, qualeque id fuerit, explicatur; & ex ejus narratione*

ne lra

ne Innocentiana confessio evertitur; Bellarminique, Perronii, & Petavii cavillationes refelluntur, ac effugia praecluduntur. Pagina 461

CAPUT XXV. *Argumentum XX. ex tredecim Chrysostomi testimoniis constans, in quibus vel omnibus vel plerisque disertè affirmat sola apud Deum confessione peccata poenitentibus remitti; adeoque Innocentianam confessionem funditus evertit, qua tota hoc uno nititur, quod nullum peccatum letale fideli ulli remittitur, nisi apud sacerdotem confessio.* 474

XX VI. *Refelluntur Bellarmini, ac Perronii ad superiora Chrysostomi loca evasiones, ac cavillationes. Ac primò utriusque, & ceterorum poenè omnium adversariorum commentum confutatur, delirantium Chrysostomum hac Constantinopoli ob reverentiam in antecessorem Nestarium docuisse; & hoc seminium suis cavillationibus praestruentium; cujus vanitas ex eo aperitissimè arguitur, quod pleraque, ex quibus desumpta sunt superiora loca, Antiochia presbyter scripsit Chrysostomus, non autem Constantinopoli Episcopus.* 481

XX VII. *Refelluntur cetera Bellarmini & Perronii somnia, opinantium Chrysostomum publicam confessionem, non privatam excludere, & judicalem Confessionem & satisfactoria frustra distinguentium.* 485.

XX VIII. *Exploditur Gregorii Val. deliramentum fingentis à Chrysostomo excludi confessionem apud ceteros homines; non autem eam, qua apud sacerdotem Ministrum fit, confutaturque tum ex ipsius Chrysostomi verbis, tum ex Bellarmini & Vasquis testimoniis.* 491

XX IX. *Altera Bellarmini ad quatuor quadam Chrysostomi loca responsio, concedentis etiam eam, qua soli fit sacerdoti, confessionem in iis excludi, sed quatenus ea ad satisfactionem, non autem ad absolutionem ordinatur. Id commentum fusè & valide ex ipso Chrysostomo confutatur.* 493

XXX. *Vasquis solutio confutatur; & ex ipso Chrysostomo demonstratur, eam, quam commendat interiorem, apud solum Deum confessionem ad obtinendam peccatorum remissionem satis esse.* 496

XXX I. *Exploditur Latini & Petavii ad Chrysostomum non solutio, sed desperatio, illius, hac ejus opera vel vera, vel sincera esse, negantis; Hujus, orationem Chrysostomi veri sensus inanem esse non obscure calumniantis.* 501

¶¶¶ 2 XXXII.

CAPVT XXXII. Soluitur quadam in superiora objectio; & ostenditur Chrysostomum publicam pœnitentiam in criminibus manifestis minimè abjecisse, sed eam & indixisse ipsum, & eam exercentes probasse. Conciliantur ejus dicta & inter se & cum aliis Patribus. Pagina

503

XXXIII. Argumentum XX. constans testimoniis Hilarii, Basilii, Ambrosii, Maximi Taurin. & Augustini; qui sola contritione sine oris confessione, peccatorum à Deo remissionem impetrari docent. Refellitur Bellarmini ad Ambrosii dicta cavillatio. 512

XXXIV. Argumentum XXI. quo Patres peccata à Deo etiam sine sacerdotis absolutione remitti, clarissimè inde sensisse probatur, quod relapsorum salute, quibus absolutio sacerdotis negata, non tamen desperabant. 515

XXXV. Argumentum XXII. ex insigni quodam Cassiani testimonio ductum, idem quod alii supra dixerunt, docentis. Bellarm. & Alardi, & aliorum ad id cavillationes refelluntur, ac diluuntur. Chrysostomi & Eligii similia loca. 517

XXXVI. Argumentum XXIII. ex Iuliani Pomerii disertissimo testimonio ductum; quod explicatur, & ab inanibus Estii cavillationibus vindicatur. 528

XXXVII. Argumentum XXIV. Laurentii Novariensis testimonio constans; qui liquidò docet fidelibus baptizatis peccata sine sacerdotis absolutione contritis & pœnitentibus remitti. 531

XXXVIII. Argumentum XXV. duobus insignibus Beda testimoniis constans. 533

XXXIX. Argumentum XXVI. ab Erasmi, & B. Rhenani & Rigaltii testimonio petatum, qui vi veritatis victi nobiscum sentiunt Innocentianam confessionem apud veteres in usu non fuisse. 536

XL. Veteris Disciplina mutatio circa noni sæculi initia notata quo tempore privata à sacerdote indicta pœnitentia communis ac frequentissima esse cepit; unde illa exorta. Pœnitentis, & pœnitentia vocabulorum usus pro triplici Christianismi ætate triplex observatur; indeque demonstratur hodiernam disciplinam non fuisse apud veteres. Argumentum XXVII. 538

XLI. Aliud his temporibus pœnitentiarie disciplina à veteri discrimen observatur; quod qui pœnitentiam tum petebant, omnia sua delicta sacerdoti confitebantur; qui mos à Marco Eremita, insigni loco notatus, 540

notatus, & reprehensus, sed frustra Octo capitalia vitia, de quibus confiteri jubebantur circa nonum illud seculum. Pagina 343

CAPVT XLII. *Aperiuntur Vll. inter hodiernam Innocentianorum, & mediam illam noni seculi pœnitentiam ac confessionem discrimina; septimum in primis observandum, in eo situm, quod hi etiam sine sacerdotali judicio pœnitentibus peccata remitti à Deo putarunt; unde exsurgit XXVlll. contra Innocentianam confessionem ar-*

X

X

X

X

¶¶¶ 3 AVTORES

AVTORES IN HIS LIBRIS DE
CONFESSIOE LAVDATI.

A.

- Acta { Fructuosi, apud August. Baron. & Binium.
Ignatii apud Vsserium in Ignatio.
Sebastiani, apud Baronium.
- Alardus in Cassianum, una cum Cassiano.
- Albaspinei Episcopi Aurelianensis Observationes Ecclesiasticæ
editæ cum Optato.
- Albertinus de Eucharistia. *Daventria*. 1654.
- Pseudo-Alcuinus in Biblioth. Patrum.
- Alexander de Ales.
- Alexandre de Rhodes Iesuïte, Voyages. *Paris*. 1653.
- Almain in Sententias.
- F. Alvarez, viaggi in Ethiopia, nel Ramusio.
- Ambrosius. *Paris*. 1549.
- { Æthiopici. ann. 1620. 24. 25. 26. 27.
Brasiliani. 1577. 1621.
- Anna- { Canadæ. 1635. 37. 42.
les Ie- { Cocinenses. 1581.
suïta- { Goæ. 1599. 1618. 19. 20. 21.
rum. { Iaponici. 1577. 79. 86. 87. 88. 94. 95. 96. 98. 1604. 1605.
1606. 9. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 24. 25. 26.
29. 30.
Sinici. 1617. 18. 19. 20. 21. 22. 25.
- Anselmus in Paulum, Renaudi Iesuïtæ, *Lugduni* 1630.
- Antonini summa. *Paris*, apud Ioan. Paruum. Chronicon. apud
Iuntas. 1587.
- P. de Aquila in Sententias.
- Arcudius de Sacramentis. *Paris* 1626.

F. de

F. de Argentina in Sententias.

Ant. Arnauld de la frequente communion. *Paris*. 1643.

Athanasius. *Paris* 1627.

Augustinus. *Paris*. 1637.

Ant. Augustinus.

P. Aurelius. *Paris*. 1640.

P. Aureolus in sententias. *Roma*. 1596.

L. Azevedius apud Nic. Godignum.

B.

Balsamo in Canones. *Paris*. 1625.

Baronii Annales. *Colonia*. 1609.

Basilus. *Paris*. 1638.

Becani summa. *Paris*. 1645.

Beda. *Colonia*, 1612.

Bellarminus.

Bernardus. *Paris*. 1527.

Beza in Novum Testamentum.

Biblia Magna. *Paris*. 1644. 5. voll.

Biel in Sententias.

I. Billius, una cum Irenæo.

Bibliotheca Patrum. edit. 4. *Paris*. 1624.

Binius in Concilia, editus una cum Conciliis.

D. Blondelli censura Epistolarum Pontif. *Geneva*, 1628.

Bonaventura in Sententias.

Breviarium Rom. *Paris*. 1647.

Burcardus. *Colonia* 1548.

C.

Cæfarius Arelat. in Biblioth. Pat.

Cajetanus in Pentateuchum. *Paris*. 1539. in Evangelia & Epistolas, in summam Thomæ, una cum Thoma.

Calvinus. *Geneva*, 1617.

Cameronis prælectiones. *Salmarli*, 1626.

Melchior Canus. *Colonia*, 1605.

Capraſij. vita, apud Surium.

Carranzæ summa Conciliorum. *Antverpia*, 1578.

Cardim

- Cardim. relation des Indes. *Paris.*
 Caroli M. Capitulare. in Conciliis Gall.
 Carthusianus in Paulum.
 Cassander. *Paris.* 1516.
 Cassianus Alardi. *Atrebat.* 1628.
 Cassiodorus. *Geneva,* 1637.
 Alph. à Castro. *Paris.* 1564.
 Catechismus Tridentinus ad Parochos *Venet.* 1567.
 Catharinus in Caëtanum. *Paris.* 1535.
 Chemnitii examen Concilii Tridentini, *Geneva,* 1641.
 Chiffletius in Ferrandum, una cum Ferrando.
 Chrysostomus. *Paris.* 1636. Græc. Lat.
 Ciaconus, not. ad Cassianum, in Cassiano.
 Clavaſini summa Angelica. *Lugduni,* 1534.
 Clemens Alexandrinus. *Paris.* 1629.
 Clementis Romani epistola ad Corinthios. *Oxonii,* 1633. Epi-
 stola ad Iacobum spuria & Recognitiones. *Paris.* 1544. Con-
 stitutiones, una cum Zonorà in Canones, & seorsim, *Vene-*
tiis, 1563.
 Io. Climacus. *Paris.* 1633.
 - Cocus, censura scriptorum Ecclesiast. *Londini,* 1623.
 Concilia Africana in Conciliis Binii. Arelatenſe, 4. & 6. Ca-
 bilonenſe 1. 2. in Conciliis Gallix Iac. Sirmondi. Carthagi-
 nense 3. Constantienſe. Constantinop. in Trullo, in Conciliis
 Binii. Ingilenheimenſe, in Conciliis Gallix. Lateranenſe
 Innocentii tertii, in Conciliis Binii. Matisconenſe 1581. Mel-
 denſe, 845. Moguntinum. 847. Nannetenſe. Remenſe, 2. in
 Conciliis Gall. Toletanum. Tridentinum, in Concil. Binii.
 Turonenſe 3. Vafenſe. Vernenſe 2. in Conciliis Gallix.
 Concilia omnia, Binii. *Paris.* 1636.
 Concilia Ecclesiæ Gallicanæ Iac. Sirmondi. *Paris.* 1629.
 Constantius de vita Germani Autissiod. apud Surium.
 Nic. de Cusa. *Basilea,* 1565.
 Cuychius. not. ad Cassianum.
 Cyprianus Carth. Rigaltii. *Paris.* 1648.
 Cyprianus de vita Cæsarii, apud Surium.
 Cyrillus Alexandrinus. *Paris.* 1636.

Io. Da-

D.

- Io. Damascenus. *Paris.* 1609.
 Pct. Damiani. *Paris.* 1642.
 Deodati. not. in Bibl. Ital. 1640. *Geneva.*
 Dionysius Alexand. apud Eusebium.
 Dionysius Areopagita. *Paris.* 1644.
 Dorotheus. tom. 1. Bibl. Pat.
 Driedo de Dogm. & Script. Ecclesiast. *Lovanij.* 1556.
 Fr. Ducæus. not. in homil. Chrysostomi ad Pop. Antioch. una
 cum Chrysostomo.
 Durandus in Sentent. *Lugduni.* 1587.

E.

- Eginhartus in script. Franc. Cheshæi.
 Eligius Noviom. in Bibl. Pat.
 Erasmus in Acta. *Basil.* 1540. & in Hieronymum.
 Ermengaudus. Bibl. Pat.
 Io. Escobar tractatu de Confessariis sollicitantibus.
 Espensæus de Continentia. *Paris.* 1565.
 Estius in Sententias. *Paris.* 1638.
 — in Sacram Script. in Bibl. Magn.
 Eusebius. Gr. R. Stephani. *Paris.*

F.

- Fernandius. apud Godignum.
 Fernandus Diac. de vita Fulgentij, *Divione.* 1649.
 Io. Ferus in Matthæum. *Paris.* 1560. in Ioannem. 1553. *Paris.*
 Feuardentius in Irenæum.
 Filescus de Confessione. *Paris.* 1605.
 Firmilianus apud Cyprianum.
 Francorum scriptores. Cheshæi. *Paris.* 1633. & seqq.

G.

- Gagnæus in Paulum. *Paris.* 1534.
 Galatinus de Arc. Rel. Christ. 1603. *Frankofurt.*
 Gaudentius in Bibliot. PP.

Glossator

Glossator Decreti.

Georgius Alex. de vita Chrysof. in Chrysofom.

Goar in Euchologium Græcorum. *Paris.* 1647.

Ant. Godelli paraphrasis in Epistolas. *Paris.* 1650. in Episcopum

Vasat. oratio funebris.

Godignus de rebus Abassinorum. *Lugd.* 1615.

D. à Goes Æthiopica. *Colonia.* 1574.

Goffridus Vindoc. Iac. Sirmondi. *Paris.* 1620.

Ant. Gouveau de bellis Cha-Abba. *Rothomagi.* 1646.

Gratiani Decretum emendationis Gregorianæ. *Paris.* 1612.

Gregorius { Thaumaturgus. *Paris.* 1632.
Nazianzenus. *Paris.* 1630.
Nyssen. *Paris.* 1638.
Magnus. *Paris.* 1533.
Gregorii X V. P. R. Bullæ.

Gregorius de Valentia. *Lugduni.* 1619.

Gropperus de pœnitentia publica.

Guillaudus in Marthæum. *Paris.* 1562. in Ioannem. *Lugduni.* 1556.

H.

Hadrianus in sententias, *Lugduni.* 1546.

Halitcharius.

Haymo Halberst. in Paulum. *Paris.*

Hegesippus apud Eusebium.

Henriquez summa Moralis.

Hieronymus. *Paris.* 1533.

Hilarius Pictav. *Paris.* 1631.

Hilarius in Paulum, in Ambrosio.

Hilarius de vita Honorati Arelat. apud Surium.

Hincmarus Sirmondi. *Paris.* 1645.

Hofmeisteri homil. in Evang. *Paris.* 1560.

Honoratus, [Massil. de vita Hilarii Arelat. apud Surium.

Hugo de Sancto Victore. *Rothem.* 1648.

Ioannes Hus.

I.

Iansenius Gandi. in Evangelia.

I. Iarricus de rebus Iesuitarum Indicis, Latin. *Colonia.* 1615.

Calliac, a. *Bordeaux.* 1620.

Iesuitæ

Iesuïtarum epistolæ Iaponicæ. *Dilingæ. ann. 1571.*
 Index expurgatorius Quirogæ. *ann. 1584. Sandoval. 1612. Madrisi*
uterque editus.
 Innocentii Maron. colloquium. tom. 3. *Conciliorum.*
 Innocentius I. P. R. in Concil. gener.
 Innocentius III. P. R. ibidem.
 Irenæus, Feuardent. *Paris. 1639.*
 Isaac Lingonensis. in Concil. Gall.
 Isidorus Hispalensis. *Paris. 1602.*
 Iulianus Pomerius, in operibus Prosperi.
 Ivo Carnot. *Paris. 1647.*
 Iustinus M. Sylburg. *Heidelberga. 1594.*

L.

Laſtantiuſ. *Lugd. 1541. & Antverp. 1570.*
 Latinus Latinius.
 Laurentius Novar. in Bibliot. P P.
 Leo I. P. R. *Paris. 1623.*
 Leon di Modena, riti de gl' Ebrei.
 Lombardus.
 Lorinus in Acta. *Lugduni.*
 Lovaniennes Theologi in Auguſtinum, una cum Auguſt.
 Ludovici Pii vita, Ediſtum, Capitulare in ſcript. Franc.
 Ioan. Lukavits, in Valdenſibus Lydii. *Roterod. 1618.*
 Lupus Ferrariensis in Bibliot. PP.

M.

Maffeiſ, de vita Ignatii, & Hiſtoria Indica. *Lugduni. 1637.*
 Major in quartum ſententiarum.
 Maldonatus in Evangelia. *Paris. 1639. de Sacramentis.*
 Manriquez.
 Marcellini & Idatiſ Chronicon. Sirmondi. *Paris. 1619.*
 Marcus Eremita, tom. 1. Bibliot. PP.
 Marianuſ Viſtorinus in Hieronymum.
 Maturus in Chronicon Antonini.
 Maximus Taurinenſis, cum Leone I.
 Medina.

Menardi Sacramentarium Gregorianum.
Menochius in Bibl. Magn.
Michaël Bononiensis.
Minutius Fœlix Rigaltij. 1643. *Parisi.*
De Mogare relatio Iesuit. 1595.
Ar. Montanus.

N.

Nannius in Athanas.
Navarrus.
Nicephorus Chartophylax in Bibliot. PP.

O.

Oecumenius. *Paris.* 1631.
Ordo Rom. in Bibliot. PP.
Origenes. *Basilea.* 1571.
Orlandini Hiftor. Soc. Ies. *Roma.* 1615.
Paulus Orosius. *Colonia.* 1573.
Oforius. de rebus Emanuelis. *Colonia.* 1581.

P.

Pacianus Barcinonensis, in Bibliot. PP.
Mic. de Palatio.
Palladius de Vita Chrysostomi, in Chrysost.
Paludanus in Sententias.
Pamelius in Tertullianum.
Panormitanus Abbas.
F. Paolo, vita Leyd. 1646. Historia del Concil. Trident.
Londini 1629.
Paulinus Afer de vita Ambrosij, apud Surium.
Pelagius in Paulum, in Hieronymo.
Perronius. Cardinalis Replique. *Paris.* 1633.
Petavius in Epiphanium. *Paris.* 1622.
— de la penitence. *Paris.* 1644.
Petrus Cluniacensis.
Petrus Oxomensis, apud Carranzam.
Photij Bibliotheca. *Aug. Vind.* 1601.

Pius.

Pius IV. P. R.

Platina de Vitis Pontif. *Colonia.* 1545.

Pontificale Rom. *Roma.* 1621.

Pontius de Vita Cypriani, in Cypri.

Possevini Apparatus Sacer. *Venetis.* 1603.

Possidius Calam. in Augustino.

Primasius in Bibliot. Pat.

Prosper. *Colonia.* 1630.

R.

Rabanus Maurus, in Bibliot. Patr.

Radulphus.

B. Rhenanus in Tertullianum. *Basilea.* 1550.

Ricardus in Sententias.

Richardus de Sancto Victore.

Rigaltius in Cyprianum & Tertullian.

Rituale Rom. *Paris.* 1630.

Rubruquis voyage en Tartarie. *Paris.* 1634.

S.

Em. Sa in Bibl. Magn. Aphorismi Confessariorum.

Salvianus Massil. in Bibl. Pat. & seorsim à Rittershusio editus.

Sanctius in Acta Apost. *Lugduni.* 1616.

Sanchez de matrimonio. *Lugduni.* 1637.

Scotus in Sententias.

Sedulius in Bibliot. Patr.

Semeca, gloss. Decret.

Senedo, voyage de la Chine.

Cl. Seyffellus contra Valdenses. *Paris.* 1520.

Iac. Sirmondus.

Socratis Hist. una cum Eusebio.

Solier de rebus Iesuitarum Iaponicis. *Paris.* 1627. en François.

Soto in Sententias. *Duaci.* 1613.

Sozomenus una cum Eusebio.

Sulpitius Severus, in Bibliot. PP.

L. Surius de vitis Patrum, *Colonia.* 1618.

Synesius Petavij. *Paris.* 1631.

T.

- Tertullianus Rigaltii.** *Paris.* 1641.
Theodoretus. *Paris.*
Theodori capitulare.
Theodorus Studites, apud Surium.
Theodulfi Aurél. capitulare in Concil. Gall.
Theophilus.
Theophylactus. *Paris.* 1635.
Summa Thomæ. *Lugduni apud Iuntas.* 1587.
L. Aug. Thuani Historia. *Paris.* 1606. & *Geneva.* 1620.
Tirinus in magn. Bibl.
Toleti instructio Sacerd. 1623. *Rothom.*
Trigautius de martyribus Iappon. 1624. ejusdem **expeditio.**
Sinica. *Aug. Vind.* 1615.
Trithemius de Scriptoribus Eccl. *Colonia.* 1537.
Turrecremata summa de beneficiis.

V.

- Th. Valdensis Doctrinale.** *Paris. apud Badium.*
L. Valla.
Vasquez in Thomam. *Lugduni.* 1620.
Vega de Iustificatione.
Vialar Episcopus Catalaun.
Io. Viclef.
Victor Vitenfis, in Bibl. Patr.
Vniversitas Parif. contra Iesuïtas.
Vlserius de Confessione, Anglicè.

Z.

- Zaga Zabo Æthiops,** apud D. à Goës.
Zonaras in Canones. *Paris.* 1618.

DE CONFES-

D E

CONFESSIONE AVRICVLARI.

LIBER PRIMVS.

CAPVT I.

Confessio alia apud Deum, alia apud homines, utraque peccatorum vel in genere, vel in specie, quatenus necessaria.

Sententia de toto hoc argumento nostra.

ECCATORVM confessio bifariam intelligitur; vel de ea, qua quis in genere agnoscit se violatæ divinæ legis multipliciter reum esse, eoque condemnatione per se dignum, si severe secum, & ex jure agatur; vel de ea qua quis proprie ac sigillatim profitetur, quid in Dei legem admiserit, puta adulterium, furtum, homicidium, & similia. Sed & utraque hæc confessio, vel apud Deum vel apud homines instituitur: Apud Deum quidem, cum in arcano, & sub unius Dei conscientia peccator vel in genere delicta sua omnia, vel hoc aut illud proprie crimen confitetur, ac deflet. Apud homines vero, cum vel coram uno, pluribusve se peccatorem esse agnoscit, vel quid in specie in Deum, hominesve admiserit, ingenue aperit.

Priorem illam, id est generalem peccatorum confessionem, tum apud Deum, tum apud homines, necessariam esse statuimus. Si quis enim sit, qui vel apud homines, vel etiam, quod multo est impudentius, apud Deum jactare se audeat velut absoluta sanctitate præditum, præfracteq; negare ullius se peccati reum, eum nos non putamus veniam ac remissionem consequi posse; quam scilicet Dominus nemini, nisi pœnitenti, peccatoremque adeo se agnoscenti, promisit. Quoties igitur fideles sive privatim, sive publice apud Deum consistunt gratiam aliquam exoraturi, toties eos necesse est hunc in primis peccati, ac miseriæ suæ sensum testari. Neque veto aliter apud homines quoties occasio id aliqua exi-

A git

Ioh. 1. 9.

Pſ. Clar. 30.

Matt. 7. 23. 24.

git, agendum est. Nam, ut ait Ioannes Apostolus, *Si dixerimus, quoniam peccatum non habemus, ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est.* Confessionis vero specialis, qua hoc aut illud proprie delictum à nobis admissum fuisse confitemur, alia ratio est. Nam singula peccata, etiam occultissima, quatenus animo & memoria consequi possumus, Deo confitenda haud sane inviti concedimus; modo id sic intelligatur, ut illa crimina, quorum nobis consci sumus, apud Deum non tam enumeremus aut commemoremus, (quod apud omnia nostra scientem ac pervidentem non est necessarium) quam detestemur, ac exhorrescamus, veroque cordis sensu, quid ea commerita sint, agnoscentes de iis in posterum abjiciendis ac fugiendis cogitemus. Neque enim David admissum à se adulterium Deo dum confitetur, narrat, aut describit, sed sceleris sui immanitatem, summæque in Dominum ingritudinis crimen pro merito traducit, atque exaggerat. De hominibus, aliter res habet. Nam apud eos non est simpliciter & absolute necessarium quemque confiteri quid proprie & sigillatim, ac, ut vulgo loquuntur, *in specie* peccaverit. Itaque ut res teneatur, peccata hic in primis distinguenda sunt. Quædam enim sunt, quibus ita lex Dei violatur, ut proximus etiam lædatur, ejusque à nobis amor, atque animus abalienetur; qualia sunt, quæ ejus famam, rem, vel honorem pulsant. Aliis Dei majestas simpliciter offenditur, nullo hominum detrimento. Hæc cum usum Deum spectent, non est necesse apud alium, quam apud eum unum confiteri. Ea vero quæ prioris sunt generis, hoc est quæ proximi offensam nobis merito conciliant, apud eum, quem proprie pulsant, si licet, confitenda arbitramur; quo fratri satisfiat, ejusque gratia culpa nostra imminuta vel dirempta, mature farciatur. De quo genere Christus ita apud Matthæum præcipit. *Si offers munus tuum ad altare, & ibi recordatus fueris, quia frater tuus habet aliquid adversum te: relinque ibi munus tuum ante altare, & vade prius reconciliari fratri tuo; & tunc veniens offeres munus tuum.* His verbis clare docet Christus illa fratris reconciliatione nihil nobis antiquius esse debere; quæ, ut liquet, aliter institui non potest, nisi fratri læso congrua in primis peccati adversus eum nostri confessione satisfaciendo. Quod si ea nobis esse debet reconciliandi vel unius fratris cura; quanto quæso studiosius atque diligentius danda erit opera, ut plurimum, si in plures impleverimus; quanto etiam sollicitius, ut totius Ecclesiæ, si totam, quod aliquando fit, offenderimus, gratiam refarciamus? Itaque si hujusmodi crimen est nostrum, quo ei, in qua degimus, societati scandalum obiectum sit, tum verò officij nostri est, non modo arguentem Ecclesiam admittere, & quid à nobis admissum sit, ingenue atque humiliter confiteri; sed etiam eam per nos adire, deque nostro peccato, ac pœnitentia vel apud unum presbyterium, vel si res id exigat, etiam apud totum cœtum publice testari. Quænam autem illa sint crimina, quæ scandalum Ecclesiæ obiciunt, non est obscurum. Huc nimirum ea omnia perti-

nent,

nent, quibus nostra de Evangelica veritate professio convellitur, atque labefactatur; quibus adeo homines ad blasphemandum Dei nomen, abjiciendamque pietatem sollicitantur, atque inducuntur; Vt si quis verbi gratia, spe aut metu compulsus Christi, & Evangelii fidem abneget, sive palam, sive clam; si quis idololatriæ, vel hæreseos communionem se polluat. Quo etiam in ordine censendi sunt, qui Dominum vita & factis negant; tametsi lingua nomen inter ejus cultores profiteantur suum; quales ii sunt, q
 Apostolus, Si is
 idolis serviens, aut
 sumere. Quisqu
 thios epistola fuisse commemorat
 iatur, est fornicator, aut avarus, aut
 aut rapax, cum ejusmodi nec cibum
 flagitiis volutatur, is clara veluti

I. Cor. v. II.

voce testatur se Evangelicam doctrinam, qua talia scelera severissime damnantur ac prohibentur, pro nihilo habere; eoque fit, ut piti ab eo se subducere, ejusque velut alieni ac desertoris consuetudinem refugere debeant. Igitur si, qui sic peccat, sui sceleris aliquo sensu afficitur, & ad officium redire cupit, cum in primis Ecclesiæ præsidem adire decet, & tum apud eos, tum etiam, si id expedire videtur, apud totam societatem confiteri se graviter peccasse, factaque sua suo ipsius judicio vehementer damnare, ac denique testari se in posterum aliter vitam ex Domini Dei præscripto instituere velle. Quod si legitimum ac necessarium officium negligat, eo, & privatorum admonitionibus, & presbyterij correptionibus, qua licet, compellendus est, ut humili confessione resarciat, quod vel flagitio, vel scelere corruerat. Hæc enim est Ecclesiæ disciplina, & Domino Christo tradita, & Apostolicis exemplis sancita; quam qui præfractæ pertinaciterque contemnit, is sacro cœtu ex communi presbyterij judicio ejiciendus est, ac pro publicano atque Ethnico habendus.

Atque in his quidem hætenus necessariam esse putamus confessionem, eo quem explicavimus, sensu. In cæteris peccatis, quæ neque Ecclesiæ scandalum obijciunt, neque plane alienum à Christo, ejusque disciplina animum significant, confessionem apud homines tametsi non necessario, utiliter tamen sæpe adhiberi posse non negamus. Nam cum ad obtinendam à Domino qualiumcumque delictorum remissionem fratrum preces non parum conferant, nemo non videt quemvis fidelem in aliquod peccatum prolapsum pro Christianæ, quæ illi cum cæteris piis intercedit, communionis jure, auxilium fratris ad rem tantam consequendam deprecari, ac flagitare posse, suæque ei vulnera nudare, ad expetendam impetrandamque communi oratione Domini, velut summi Medici, operari. Quo etiam referendam arbitramur illam Iacobi Apostolici cohortationem; *Confitemini alterutrum peccata vestra; & orate pro invicem, ut salvemini. Multum enim valet deprecatio iusti assidua.* Iam cum à quovis fratre id auxilii exigere liceat, dubitandum non est quin peccatoribus ii potissimum ex tota societate ut plurimum in hoc articulo

Iacob. v. 16.

adeundi sint, quos Dominus Christus Evangelii ministros, thesaurique sui dispensatores in cœtibûs singulis constituit. Cum enim istorum munus proprie sit jacentes peccatorum conscientias erigere, afflictas ac tabescentes recreare, vulneratas curare, criminibus implicatas exsolvere, quis neget ad eos potissimû confugere decere, si quando nos delictorû nostrorum sensus, iræque divinæ metus, acrius exstimulat, ac perfodit, quam ut soli sine aliena ope nos inde explicare queamus? Consultissimum ergo est in ejusmodi æstu, animæ arcana apud fidelem aliquem Christi servum, quatenus resegit, exponere; & ab eo tum, absolutionem à crimine, tum consiliû expetere quo in posterum à peccato cavere, pestilentemque vitii habitum paulatim exuere possimus. Id vero ne cui novum, & apud nos insolens esse videatur, en tibi luculentum Calvinî testimonium quodq; unum instar omnium erit. Is enim fuit, ac, ut solet facunde rem, totam exsequitur, quo loco de confessione disputans, cum satis multa de hoc argumento dixisset, sic concludit: Ergo (inquit) id officii sui unusquisque fidelium esse meminerit, si ita privatim angitur, & afflictorum peccatorum sensu, ut se explicare nisi alieno adjutorio nequeat, non negligere quod illi a Domino offertur remedium; nempe ut ad se sublevandum privata confessione apud suum Pastorem utatur, ac, ad solatia sibi adhibenda privatam ejus operam imploret, cujus officium est & publice & privatim populum Dei Evangelica doctrina consolari. Verum ea moderatione semper utendum est, ne ubi Deus nihil certum præscribit, conscientie certo iugo alligentur. Hinc sequitur ejusmodi confessionem liberam esse oportere, ut non ab omnibus exigatur, sed in tantum commendetur, qui ea se habere opus intelligent. Deinde, ne hi ipsi qui ea utuntur pro sua necessitate ad enumeranda omnia peccata vel præcepto aliquo cogantur, vel arte inducantur, sed quoad interesse sua putabunt, ut solidum consolationis fructum referant. Hæc Calvinus; cui succinunt cæteri Ecclesiarum nostrarum Theologi.

Iam cum quovis tempore hac apud Dei ministrum confessione uti liceat, ejus tamen tum potissimum usum esse concedimus, cum fidelis ad sacræ Cœnæ sumptionem se accingit. Nam cum eo præsertim tempore quisque se ex Apostoli præcepto probet, ad hoc, ut pane Domini digne vescatur, solent tum maxime piorum conscientie excitari, deque peccatorum suorum fœditate, ac gravitate serio cogitare; quo fit ut eorum animi acrius, quam vnquam alias, interdum percellantur, consolatione neque adeo indigeant. Itaque vix alia ulla est isti confessionis, quam nuper descripsimus, auxilio oportunior occasio; tantumque abest, ut si qui tali tempore ed confugiant, damnandos eos, aut reprehendendos putemus, ut plane contra, nos eorum pietatem laudandam existimemus; dummodo suacuique fideli libertas facta recta servetur. Nam sunt illa Calvinî nostri; *Interim qui sistant se Pastori oves, quoties sacram Cœnam participare volunt, adeo non reclamo, ut maxime velim hoc ubique observari. Nam & qui habent, impeditam conscientiam, referre inde possunt singularem fructum;*

Instit. I. III.

cap. 4. §. 12.

8

I. Cor. XI.

Instit. I. III.

cap. 4. §. 13.

fructum; & qui admonendi sunt, monitionibus locum ita præbent, modo semper absit tyrannus & superstitio. Quod vero optat Calvinus apud nos ubique observari, id sane apud eos Protestantes, qui Lutherum, in Germania sequuntur, in usu est; ut & ex quotidiana eorum praxi constat, & ex his Chemnitii celeberrimi apud ipsos Theologi, verbis apparet, quæ à Bellarmino * commemorata, hic describere non piguit; Privata (inquit) confessionis usus apud nos servatur, ut generali professione peccati, & significatione penitentia petatur absolutio. Cumque non sine iudicio usurpanda sit clavis vel solvens, vel ligans, in privato illo colloquio pastores explorant auditorum iudicia, an recte intelligant doctrinam de peccatis exterioribus, & interioribus, de gradibus peccatorum, de stipendio peccati, de fide in Christum; deducuntur ad considerationem peccatorum; explorantur, an, serio doleant de peccatis; an iram Dei timeant, & cupiant illam effugere; an habeant propositum emendationis; interrogantur etiam si in certis quibusdam peccatis habere existimantur; traditur illis doctrina, & exhortatio de emendatione; quaritur vel consilium, vel consolatio in gravaminibus conscientia, & tali confessioni impertitur absolutio. Hæc ille; Quæ, tametsi ea apud nos non ita passim in usu sunt, ut apud illos fratres, probamus tamen & amplectimur; quod vel satis ex Calvinii voto apparet, qui talia ubique observari vellet.

* t. III. de præit. c. 1. § Martin' Chemnitius. Chemnit. II part examina c. 5 de præa. p. 1021.

Hæc omnino nostra est de peccatorum confessione doctrina, ac fides; qua si adversarii contenti esse possent, nulla superesset in hoc quidem argumento, controversiæ aut discordiæ inter nos causa. Ex his quidem certe constat, quam sit falsa & impudens eorum sycophantia, qui invidiose clamant omnem à nobis peccatorum confessionem ex Ecclesia sublatam atque exterminatam. Cæterum ut in iis, quæ exposuimus, confirmandis

necessarium.

Nam prænituntur; norum se

1 autoritate Christiano-

queat; huc

Bellar. l. III. de præit. c. 11. §. In hæc prima.

insuper accedit, quod hæc, quæ nos posuimus, adversarii non negant. Nam & Deo confitendum in primis docent, atque ita apud se fieri contendunt; neque quos læsumus, adeundos & reconciliandos abnuunt; neq; pastores consulendos negant, neq; peccatores aliquos publice corripiendos inficiantur. Cum ergo hæc, quæ nos docemus ac credimus, nullam habeant controuersiam, jam ad ea transeamus, quæ decernunt adversarii, & ex quibus liquet ortam esse omnem hanc, de confessione disputationem.

Conc. Trid. Sessio XXIV; c. 8.

CAPUT II.

Propositur adversariorum dogma de confessione auriculari, sive sacramentali, ejusque jure ac necessitate. Tum Synodorum, Lateranensis sub Innocentio III. & Tridentina ea de re decreta.

Hom. suppl.
III. q. 6. art. 6.

Concil. Lateran.
can. 21. T. VII.
Concil. pag. 8. p. 811.

ibid. ca. 1.

ILLI vero in primis statuunt nullum eorum peccatorum, quæ ipsi *mortalia* vocant, cuiquam fidelium post baptismum remitti, nisi quod apud Ecclesiæ præsidēs confessus fuerit; vel certe cujus confitendi votum ac propositum habuerit, si minus confessarii copia ei fuerit; tantamque hujus confessionis necessitatem esse volunt, ut ea mortalium neminem exsolvi posse putent; vel ab ipso Papa, cujus alioqui summam esse sciunt etiam in Apostolica instituta potestatem. Itaque Innocentius III. in Lateranensi Concilio ante annos quadringentos, & quod excurrit, jampridem hunc Canonem suis hominibus fixerat; *Omnium utriusque sexus fidelium* (inquit) *postquam ad annos discretionis perveneris, omnia sua solus peccata confiteatur fideliter, saltem in anno, proprio sacerdoti, & injunctam sibi penitentiam studeat pro viribus adimplere, suscipiens reverenter ad minus in Pascha, Eucharistia sacramentum, nisi forte de consilio proprii sacerdotis, ob aliquam rationabilem causam ad tempus ab ejus perceptione duxeris abstinendum. Alioquin & vivens ab Ecclesia ingressu arceatur, & moriens Christiana careat sepultura. Unde hoc salutare statutum frequenter in Ecclesiis publicetur, ne quisquam ignorantia cecitate velamen excusationis assumat. Si quis autem alieno sacerdoti voluerit iusta de causa sua confiteri peccata, licentiam prius postulet & obtineat à proprio sacerdote, cum aliter ille ipse non possit solvere, vel ligare. Tum cætera confessionarii instituti mysteria exsequitur; quæ nosse operæ pretiū est; Sacerdos autem* (inquit) *discretus, & cautus, ut more periti medici, superinfundat vinum & oleum vulneribus sauciati, diligenter inquirens, & peccatorum circumstantias, & peccati, per quas prudenter intelligat, quale illi consilium debeat exhibere, & cujusmodi remedium adhibere, diversis experimentis utendo ad sanandum agrotum. Caveat autem omnino ne verbo, vel signo, vel alio quovis modo prodat aliquatenus peccatorem; sed si prudentiori consilio indigueris, illud absque ulla expressione persona caute requirat; quoniam qui peccatum in penitentiali iudicio sibi detectum præsumpserit revelare, non solum à sacerdotali officio deponendum decernimus; verum etiam ad agendam perpetuam penitentiam in arctum monasterium detrudendum. Tum nequis tam necessario subsidio fraudetur, deinceps districte præcipit medicis, ut cum eos ad infirmos vocari contigeris, ipsos ante omnia moneant & inducant, quod medicos advocent animarum. Et si quis medicorum illi decreto minus paruerit, eum tamdiu jubet ab Ecclesia*

Ecclesia ingressu arceri, donec pro transgressione huiusmodi satisfeceris compo-
senter. Atque hæc quidem Innocentius; accurato sane, ac enucleate; ut
tantum Canonistam decuit. Tridentini Patres auorum nostrorum
memoria, eadem etiam fufius, ac callidius confirmarunt. Nam cum In-
nocentius hanc immanem, & inauditam, ac ne à sævissimis quidem ty-
rannis unquam tentatam in hominum animos dominationem, non a-
liter quam solo nutu, soloque mandato suo Christianorum generi
commendasset; Tridentini ut tam duro jugo colorem conciliarent,
edixerunt id divinitus à Domino Christo institutum fuisse, quod in-
telligerent scilicet nulli, nisi Deo, id in fidelium mentes esse juris. Itaque
principio statim præstantur universam Ecclesiam semper intellexisse institu-
tam esse à Domino integram peccatorum confessionem, & omnibus post ba-
ptismum lapsis iure divino necessariam existere: & mox, si quis eam confes-
sionem negaverit vel institutam, vel ad salutem necessariam esse iure divino
eum anathema esse jubent. Tum vero nequid superfit ambigui, quam
& qualem confessionem peccatorum intelligant, latius sigillatim exse-
quuntur. Statuunt enim oportere à penitentibus omnia peccata mortalia,
quorum post diligentem sui discussionem conscientiam habent, in hac con-
fessione recenseri, etiam si occultissima illa sint, & tantum adversus duo ulti-
ma Decalogi præcepta commissa: hoc est, ut quivis videt, solius concupi-
scientiæ interius admissa delicta. Et venialia ipsa, tametsi taceri citra cul-
pam, multisque aliis remediis expiari posse fateantur, certè tamen & utiliter,
citraque omnem præsumptionem in confessione dici pronunciant. Ne-
que peccata sola, sed eas etiam peccatorum circumstantias necessario in
confessione explicari volunt, quæ speciem (ut loquuntur) peccati mutant.
Hanc autem confessionem secreto apud unum sacerdotem ed-
licite docent; etsi enim Christum concedant non vetuisse qui
vindictam suorum scelerum, & sui humiliationem, cum ob aliorum
tum ob Ecclesia offensam iudicationem delicta sua publice confiteri p-
niunt tamen non esse hoc divino præcepto mandatum, nec satis c-
mana aliqua lege præcipi posse, ut delicta præsertim secreta, public
feffione aperienda. Quibus verbis publicam confessionem à
clarissime distinguunt, ac summovent, quod illa scilicet ad sa-
pertineat, ejusque pars aliqua sit; hæc vero confessio sit, non
ria, sed (ut loquuntur) sacramentalis, ac judicialis. Ac ne qu
esse videretur ambigendi, vel litigandi locus, his ita definitis,
suò deuouent, anathemaque esse pronunciant, si quis non mi-
niverfa, sed vel unum ex iis negaverit. Ac ut intelligas, quæ
sint & minuta istorum anathemata, id, quod nunc in Confes-
adversarios jaculantur, hoc loco exhibere visum est. Si quis dixerit. (in-
quiunt) in sacramento penitentia ad remissionem peccatorum necessarium
non esse iure divino, confiteri omnia & singula peccata mortalia, quorum me-
moria cum debita & diligenti præmeditatione habeatur, etiam occulta, & qua
sunt

Sess. m. c. p.

ibid. can. c.

ibid. cap. s.

ibidem;

ibidem;

ibidem 2

Sess. XIII. c. 7.

Tom. sup-
plem III. q. 6
art. 3.

sunt contra duo ultima decalogi praecepta; & circumstantias, quae peccati speciem mutant, sed eam confessionem tantum esse utilem ad erudiendum, & consolandum poenitentem; & olim observatam fuisse tantum ad satisfactionem canonicam imponendam; aut dixerit eos, qui omnia peccata confiteri student, nihil relinquere velle divina misericordia ignoscendum; aut demum non licere, confiteri peccata venialia; anathema sit. Hæc illi; graviter sane, ac Romane. Sed neq; & illud prætereundum est, quod iidem Patres, ne quis confessionis huius suæ laqueos declinare, aut vitare ulla arte posset, alibi statuunt eam sui ipsius probationem, quam a quibusvis ad Domini mensam accessuris exigit Paulus, quamque adeo ipsi necessariam vocant, eo contineri, ut nullus sibi conscius mortalis peccati, quantumvis sibi contritus videatur, absque præmissa sacramentali confessione ad sacram Eucharistiam accedere debeat. Actametsi ad confessionem ex iure divino eos tantum obligari dicunt qui post baptismum peccatum mortale incurrunt, tamen ex præcepto juris positivi omnes qui annos discretionis attigerunt, ad eam, simpliciter teneri definiunt ex illo Innocentii II. decreto, quod nos nuper representavimus. Itaque qui mortalibus peccatis caret, quibus proprie paratam volunt hanc confessionis medicinam, eum jubent venialia confiteri, vel certe se sacerdoti sistere, & profiteri se absque conscientia peccati mortalis esse. Atque ex his patet primo quæ sit famosa illa confessio, pro qua tam acriter pugnant adversarii, quæque vulgo apud eos dicitur confessio vocalis, vel auricularis, quod in arcano, & velut in aurem unius sacerdotis fiat, vel etiam sacramentalis, quod scilicet ad illud, quod in scholis suis fabricantur, poenitentia (ut vocant) sacramentum pertineat, sitque aliqua ejus materiæ pars, in qua id situm esse putant. Est nimirum huiusmodi confessio, qua fidelis peccata omnia mortalia, in quæ post baptismum labitur, eorumque præcipuas, & quæ speciem peccati mutant, circumstantias sigillatim, clare atque aperte sacerdoti revelat, atque enumerat, & commemorat, quatenus quidem reminisci, & serio instituto sui ipsius examine assequi animo potest. Secundo, hinc etiam videre est quam hujus confessionis necessitatem esse putent; eam nimirum, qua nemo, qui ad ætatem discretionis venerit, solvi debet, aut potest: sic ut omnes omnino Christiani, qui quidem adulti sunt, necessario ad id officii Romanis presbyteris præstandum, nemine excepto obligentur; ex iure quidem divino, quotquot peccati mortalis sibi conscii sunt; ex juris vero positivi, sive Ecclesiastici præcepto, etiam qui mortalis peccati conscientia carent. Iam quoties fieri debeat hæc confessio non definiunt quidem illi usque adeo accurate: Sed hoc tamen certo, ut audiimus, docent, neque quemquam ad Eucharistiam accedere, vel admitti debere absque præmissa confessione, & singulos minimum semel quotannis confiteri. Denique fidelibus hanc suam confessionem non minus necessariam putant, quam baptismum catechumenis; neque enim illorum peccata mortalia sine confessionis vel re, vel voto magis remitti, quam

quant horum sine baptismo. Nos vero totam hanc confessionis & definitionem, & necessitatem averſamur; velut humanum commentum, nulla Domini Christi, vel Apostolorum auctoritate, sed sola hominum libidine in Ecclesiam ad subjugandas honestis nominibus Christianorum omnium animas male mente, malo animo invecum. Ac ceteras quidem pestilentis inventi labes nunc prætermittimus, alio loco, ac titulo explorandas, atque detegendas; quale illud est, quod isti ponunt pœnitentiam esse sacramentum; quod negant omnia admissa in Deum peccata esse mortalia; & alia quidem generis non pauca. Id tantum præſenti opère quærere instituimus, num hæc istorum auricularis confessio divini juris, ejusque adeo, quam ei vulgo tribuunt, necessitatis censeri debeat.

CAPUT III.

Status controversia. Operis argumentum, & partes. Quæstio I.

An confessio sit divino jure instituta, ac præcepta? Probatur non esse, ex eo quod nusquam in Nov. Testam. diserte expressa sit. Prima adversariorum, qui ajunt, probationem ex Ioannis XX. sumptam, non esse evidentem? adeoque nihil valere, probatur ex plurimorum ex ipsis testimonio, qui cum confessionem admittant, negant tamen eam partim divini juris esse, partim Iohannis vicesimo capite præcipi.

DE proposita quæſtione duo sunt à Tridentina Synodo definita, quorum prius est confessionem illam suam auricularem *institutam fuisse jure divino, eodemque illo jure omnibus post baptismum lapsis ad salutem necessariam esse.* Alterum est hoc ipsum, quod isti definiunt, *universam Ecclesiam semper intellexisse; modumque adeo secrete confitendi soli sacerdoti, quem ipsi nunc observant ab initio semper observavisse.* Nos utrumque caput excutiemus; ac prius quidem priore loco, *an ista confessio sit juris divini: secundum posteriori; quis fuerit Apostolica primum, tum antiquæ, & ejus quæ ei sequutis ad Innocentium vsque III. temporibus successit, Ecclesiæ de hac sacramentali, sive auriculari confessione usus ac sensus.*

sess. xiv. can.
6. & cap. 5.

ibidem.

Cum jus omne diuinum iis contineatur, quæ vel ipso innatæ rationis lumine recta, iustaque, ac necessaria esse deprehenduntur, vel à Deo Optimo Maximo hominibus peculiari revelatione aut patefacta, aut instituta ac præcepta sunt; fatentur adversarii confessionem suam ad prius illud jus, quod *naturale* vulgo dicitur, minime pertinere, idque ita do-

B cent

Supplem. III.
96. art. 1.

in IV. d. 17.
art. 2.

Ioh. xxi. 21.

Concil. Tril.
Sess. II. c. 1.

Matth. xxviii.
19.

Marc. xvi. 6.
& Cor. xii. 14.
15. 16.

Matth. xxvi. 16.
Marc. xiv. 21.

Luce. xxii. 17.

tent omnes eorum Theologi, Thomas, Aureolus, Major, Petrus de Aquila, Denise, & alii innumerabiles in distinctionem decimam septimam libri quarti sententiarum. Confessionem quidem, quæ sit Deo per se cognitam peccati, Thomas concedit esse de jure naturali; hanc, quæ sit homini, negat. Vtrumque probat Aureolus, & alii; indeque esse aiunt, quod sub veteri lege populus & sacerdos peccata Deo confiterentur, non autem & homini. Excluso ergo naturæ jure, superest ut confessionem illam suam, quam juris divini esse volunt, jure aliquo à Deo posito, ac revelato niti defendant. Iam cum hujus juris nullum aliud sit certum, ac indubitatum documentum præter sacras literas, quæ Prophetis & Apostolicis scriptis continentur; eo denique omnis hæc prior potiorque disputationis nostræ pars redit ut expendamus num ex diuinis illis libris constare, certoque ac liquido demonstrari possit, Deum auricularem illam confessionem in Ecclesia Novi Testamenti instituisse, omnibusque sacro baptismo initiatis præcepisse.

Quid ergo illi in hac causa ex Scripturis afferant videamus. Ac Tridentini quidem Patres nullum alium ad hanc suam confessionem constituendam locum adhibent, præter eum qui apud Iohannem capite vicesimo legitur. *Hæc cum dixisset Iesus, insussilavit, & dixit Apostoli: Accipite Spiritum sanctum. Quorum remisistis peccata, remittantur eis: & quorum retinueritis, retenta sunt.* His enim verbis ajunt Christum sacerdotes sui ipsius vicarios reliquisse, tamquam præfides ac iudices, ad quos omnia mortalia crimina deferantur, in qua Christi fideles ceciderint; quo potestate clavium remissionis aut retentionis peccatorum sententiam pronunciant, constat enim (inquiunt) sacerdotes iudicium hoc incognita causa exercere non potuisse; neque aequitatem quidem illos in pœnis injungendum servare potuisse, si in genere duntaxat, & non potius in specie, ac sigillatim sua in peccata declarassent. Hæc illi. Ego vero respondeo in primis nihil neque hoc loco, ut apparet, neque usquam alibi in Novi Testamenti libris de arcana illa confessione disertè, clareque, & expressè (ut loquuntur) verbis præcipi; quod sane vel unum magno argumento est Dominum nunquam in animo habuisse aliquid hujusmodi in Ecclesia instituere, vel suis, quotquot sunt, fidelibus imponere. Nam baptismum quidem, quo suos initiari, & Eucharistiam, qua eosdem mortis suæ memoriam celebrare voluit, disertissimis utrumque verbis descripsit, & mandavit. De baptismo enim sic Apostolis præcipit, *Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit; qui vero non crediderit, condemnabitur.* De Eucharistia itidem tradunt Evangelistæ, & Paulus, Christum cum discipulis panem, & poculum gratiis actis vescendum, ac bibendum singulis porrexisset, sic præcepisse; *Hoc facite in meam commemorationem. Quotiescumque enim manducabitis panem hunc, & calicem biberitis, mortem Domini annuntiabitis, donec veniat.* Quibus verbis nihil clarius, aut disertius dici potest. Ergo ex iis exemplis

exemplis colligendum est, Dominum, si quidem is hoc poenitentiae, siue confessionis, ut volunt, sacramentum non minus necessario quam baptismum, aut Eucharistiam, suis mandare, atque injungere voluisset, similiter quoque mentem de hoc instituto suam clavis, ac disertis verbis expressurum fuisse: tanto magis, quod cum baptismi ritus apud Iudaeos esset cognitissimus, nempe apud eosdem penitus ignota esset illa sacri panis, sacrique calicis caerimonia, confessionis autem istius arcanum plane novum, ac singulare, & apud omnes omnino mortales Hebraeos, Ethnicosque inusitatum, ac inauditum esset, adhuc cum illa quidem facilia essent, & levia; hoc verò durum, & molestum; eo consultum videbatur, ut hoc multo, quam illa clarius, atque disertius praeceperetur; nequis ignorationem suam, institutionisque Dominicæ obscuritatem praetextens, ignotum ac inusitatum, & per se inhumanum ac durum jugum detrectaret. Atqui Christus non modo nihil hujusmodi, sed plane contra, fecisse ac praecepisse in sacris litteris traditur. Nam duo quidem illa, baptismum scilicet, ac Eucharistiam, tametsi neque omnino ignota, neque ulla ex parte du-
 id grata potius ac jucunda perspicuis, ac disertis verbis
 ac praecepit, hoc vero confessionis auricularis mysterium, & penitus ignotum, & ut ipsi adversarii ajunt, *in lege gratia longe difficilissimum*, ac gravissimum, adeo tamen non explicavit, aut clare quid & quale, & quatenus necessarium esset, significavit, ut ne unum quidem de eo disertum verbum ex toto divinarum literarum instrumento proferre queant. Tantum loca recitant, in quibus quidem nihil de confessione auditur: ex iis vero, quae in illis plane alia leguntur, isti Dialecticarum argutiarum vi, per multas longissime petitas, ut vocant, *consequentias* suam illam confessionem, ut ex pumice aquam Chymici, multo suo labore, nulla aut perquam tenui audientis assensione, ac persuasione extundunt verius, quam colligunt. Atque haec quidem illorum ratiocinatio, qua suam confessionem ex Christi verbis apud Iohannem nuper descriptis, conficere se posse putant, quam non modo non clara & evidens, sed etiam dubia, atque incerta, & invalida denique sit, vel ipsorum de ea variae, discrepantesque sententiae satis fatentur. Nunc quidem, postquam Tridentinae Synodi autoritate omnis in eam inquirendi libertas adempta est, catenisque, ut sic dicam, arctissimis constricta tenetur istorum ratiocinatio, nemo in eorum Scholis contra mutire audeat; cunctique quantumvis repugnante proprio sensu, coguntur consequentiam illam, quam inde nectunt, admittere. Sed antequam tyrannico decreto in eam partem coacti essent, singuli non ex alieno arbitrio, sed ex suo judicio, quid sentirent, pronuntiarent, constat magnum ac multiplex fuisse inter eos de tota hac demonstratione dissidium. Primo enim fuerunt, qui confessionem à Christo his verbis institutam adeo non putarunt, ut quicquid est hujus instituti jure humano, non divino, in Ecclesiam introductum fuisse clare ac libere scripse-

Major in 17.
d. 17. q. 1. c. 2.
Scoto.

a Gloss. de pœ-
nit. d. v. c. in
pœnit.
b Abb Panor.
de pœnit. &
rem. can. 13. o-
mnibus utriusq;
sexus. in v.
Decretal.

c Disp. de Sa-
cram. Tom II.
de confess. o-
rig. c. 1. p. 15.
d Schol. in E-
pit. Fab. Hier.
ad Oc. ep.
e Praef. ad Ter-
tull. de pœn.

f Scot. in iv. d.
27. q. unica.
g Gabr. ibid.
a 1.

h Summ. An-
gel. part. 1. ver-
bo. Confess. II.

i Vbi sup. si
tertium mem-
brum.

k in summ.
de Sac. c. 16.
q. 1. art. 1.

l Supplem. ad
III. q. 4. art. 6.
resp. ad 1.

runt, qua in sententia fuerunt juris Pontificii glossator, a & Panormi-
tanus b. nobilissimi, ac excellentissimi Canonum Latinorum interpre-
tes. Glossatoris quidem hæc sunt disertissima verba: *Melius dicitur eam*
*(confessionem) institutam fuisse à quadam universali Ecclesia traditione, po-
tius quam ex Novi & Veteris Testamenti auctoritate.* Panormitanus vero
de hac ipsa Glossatoris sententia. *Multum* (inquit) *mibi placet illa opinio,*
quia non est aliqua auctoritas aperta, quæ innuat Deum seu Christum aperte
instituisse confessionem faciendam sacerdoti. Quin & Maldonatus cæterorum
omnium Canonistarum hanc quoque sententiam esse ait: quod an vere
dicat, necne, ego quidem liquido affirmare non possum, qui in isto lit-
terarum genere non sum versatus; certe id ille ait, & quidem diserte.
Iuris (inquit c) *Pontificii periti, secuti suum primum interpretem omnes di-*
cunt confessionem tantum esse introductam jure Ecclesiastico. Sed & Erasmi d.
ac Beati Rhenani e idem quoque fuisset liquet de confessionis istius jure
judicium; quos nemo nescit recentiori memoria in Romana utrum-
que communione vixisse, eruditissimosque absque controversia fuisse.
Eorum testimonia alio oportuniori loco postea sum recitaturus. Sed
inter eos ipsos, qui confessionem juris divini esse concedunt, quanta est
de hac ex Christi verbis ducta ratio dissensio? Scotus f. Gabriel g, ce-
leberissimi, ac pœne principes scholæ Romanæ viri, confessionis præce-
ptum, quod divinum esse fatentur, ex Evangelio deduci posse negant;
ex sola Ecclesiæ traditione haberi sentiunt. Neque dubitandum est, quin
Clavasinus, summæ, ut vocant, *Angelice* auctor idem quoque senserit,
qui postquam Aureoli, & aliorum quorundam ex Iohannis loco argu-
mentationes retulit; *Sed melior* (inquit h) *ratio, qua probatur quod sit de*
jure divino, est quod non credendum, quod Ecclesia & Apostoli istud jugum im-
posuissent hominibus tam periculosum, nisi Christus verbaliter Apostolis istud
præceptum dedisset; sicut & de aliis Sacramentis (excepto baptismo) de qui-
bus non patet, quando & quomodo à Christo expresse fuerint instituta. Hæc
vero ipsissima est Scoti i ratio, quam iste non diceret ea, quæ ex Iohannis
XX. ducitur, meliorem, siquid hanc valere putavisset. Quæ autem Sco-
ticæ illius rationis vis sit, & an vere aliis *meliores* eam esse Clavasinus
dixerit, nos postea loco suo expendemus. Nunc ad rem quam agimus,
satis est, quod hi evidenter existimant ductas ex Evangelio ad confessio-
nem constituendam rationes infirmas esse, & invalidas. Refert Becanus k
Medinam Scoti hac in re sententiam sequi codice *de confessione*, quæ-
stione secunda. Ego vero & ipsum Thomam idem sensisse ex eo suspi-
cor; quod dum disputat, *an cum aliquo dispensari possit, ut non confiteatur,*
dumque solvit objectum parti neganti, quam ipse tuetur, argumentum
inde ductum, quod *confessio non legatur à Deo, sed ab homine instituta,*
dum hoc, inquam argumentum solvit, l minime respondet institutam
fuisse à Deo confessionem Ioannis capite vicesimo; quod omnino, ut
quivis videt, respondere debuerat, si confessionem eo loco revera à
Christo

Christo institutam esse censuisset; sed hæc longe diversa habet; *Ad secundum* (inquit) *dicendum, quod preceptum de confessione non est ab homine primo institutum, quamvis sit à Iacobo promulgatum; sed à Deo institutionem habuit, quamvis expressa ipsius institutio non legatur; tamen quedam praefiguratio ipsius invenitur, & in hoc, quod Ioanni confitebantur peccata, qui baptismo ipsius ad gratiam Christi preparabantur: & in hoc quod Dominus sacerdotibus leprosos transmisit; qui quamvis non essent Novi Testamenti sacerdotes, tamen in eis Novi Testamenti sacerdotium signatur.* Hæc Thomas. Vides ut Ioannis locum in tam oportuno tamque necessario disputationis articulo omittat? Vides ut alia ad idem probandum adducat, plane infirma, & quod postea demonstrabitur, inutilia ac ficulnea? Quis crediderit virum doctum, & in paucis acutum, ad hæc venturum fuisse, si Ioannis locum, ex quo Tridentini demonstrationes suas exculpunt, idoneum putasset? Sed & qui existimant illum locum ad confessionem pertinere non tamen eodem omnes modo verba Christi eo trahunt. Sunt enim qui confessionem quidem à Christo *institutam* concedunt, *preceptam* vero ab eodem negant, qua in sententia, sive, ut ipse loquitur quod in errore Becanus *m* fuisse memorat, Bonaventuram in quartum, distinctione decima septima, dubitatione prima, circa textum Magistri; & Hugonem de Sancto Victore, libro secundo de Sacramentis, parte 14. capite 1. clarissimos, ut notum est, Theologos. Quibus nos Caietanum, nobilissimum item adversarum partium scriptorem, adjungimus, eadem commentariis in Ioannem clarissime secutum; quod & à Catharino *n* in suis contra Caietanum annotationibus reprehensum est, & à Vasque *o* observatum. Si demum *obijci* (inquit *p*) *Dominum non precipere hic, ut quæramus remissionem peccatorum à ministris, sed dare ministris sui facultatem remittendi, vel retinendi peccata confitentibus illa; fateor institutionem sacramenti pœnitentie hic haberi, non preceptum.* Hanc eandem sententiam secutum esse Alexandrum quarta parte, quæst. 17. membro 3. articul. 2. & tradit Vasques *q* & ex Alexandri dictis patet. Neque ab ea alienum videri ait Iansenium, recentiorum Theologum. Hunc enim cum Cyrillo in Ioannem cap. 56. existimare hanc potestatem collatam illo loco remittendi peccata non tantum esse in sacramento pœnitentie, sed etiam in baptismo. Iam cum in baptismo non requiratur specialis confessio; merito concludit Vasques ex Iansenio non colligi pœcise ex istis verbis necessitatem confessionis sacramentalis, quæ fit in specie, magis quam in baptismo. Sed putasse Iansenium eam inde colligi, quia (inquit) *ita acceperunt Apostoli à Christo; & ita loco illo intellexerunt tradi potestatem sibi.* Id vero (ut recte observat Vasques) nihil aliud est, quam confiteri sacramentalis confessionis institutionem ex illis verbis minime deduci, sed vim tantum habere ex traditione Apostolica. Sed idem quoque de Ioannis Feri sententia existimandum est, qui hunc Ioannis locum, ut postea demonstrabimus, generaliter accipit de omni ea potestate peccata tum verbo, tum sacramentis,

B. 3 adeoque

n in summ.
de sac. cap. 36.
art. 1.

n de sac. pœnit.
p. 187.
o T. IV in 3.
Thom dub. 1.
q. 90.
p in toh. c. xx.
11.

q Tom. IV in
3. Thom q. 90.
dub. 1.

r Vbi supra.

f Tom. II. cap.
40.s in iv. sent.
dist. 17.

n dubio. 17

* deesse vide-
tur colligi, aut
concludi.

adeoque nominatim baptismo, remittendi, quam Apostoli à Christo acceptam habuerunt. Denique ipse etiam Thomas Valdensis, ut recte ab eodem Vasque r est observatum, in eorum quoque numero est, qui confessionem arcanam in illo Ioannis loco à Christo præceptam fuisse nõ putarunt. Is enim s docet (ut Vasquis verbis utar) *confessionem non fuisse à Christo in præcepto positam, nec enim oportuisse, ut quod ipse in usu positum invenit præciperet. Christus ergo (inquit Valdensis) non instituit confessionem, sed quadam supplevit, quæ deerant.* Postremo denique etiam qui confessionem hoc loco præceptam esse consentiunt, eam tamen hinc aliter, atque aliter, non vero una, eademque ratione colligunt; ut videre est apud Scotum r. Aureolum t. Ioannem Maiorem t. Petrum de Aquila r. & alios de hoc argumento disputantes; quorum rixas, & diversas vias, quas ad hanc demonstrationem conficiendam, singuli sequuntur, non est operæ pretium referre. Neque vero, ut hoc intelligas, singulos, quod longum est, adire necesse est. Vnus Vasques satis erit, qui quæstione nonagesima u in tertiam Thomæ plerorumque probationes recenset, Thomæ de Argentina, Ricardi, Durandi, Almain, Dominici Soti, Alphonsi à Castro & Adriani quas omnes rationibus, partim iis, quibus illi ipsi inter se de more pugnant, alique aliorum placita evertunt, partim aliis à se inventis atque excogitatis, valide confutat, ac refellit, & hanc disputationem aggrediens ingenue fatetur neminem pœne esse apud suos, qui istius confessionis necessitatem atque institutionem apte & feliciter ex illo Ioannis loco demonstret. Inter eos (inquit) *qui plane fatentur ex illis verbis Ioannis XX. necessitatem confessionis, * vix invenias qui efficaciter deducat.* Imo plane neminem eum scivisse, qui ipsi recte & efficaciter eam conclusionem deducere videretur, vel inde satis patet, quod ille neminem memorat, in cuius sententia conquiescat, & quascumque refert aliorum probationes, eas ipse, ut diximus, explodit ac refutat. Vnde liquet postremo illam Tridentinorum ex hoc Ioannis loco pro sua confessione argumentationem frustra, ac inverecunde pro idonea demonstratione venditari, quam scilicet neq; certâ, neq; evidentem esse clarissime inde cõstat, quod eam tam multi, acutissimi & exercitatissimi ingenij homines, tâto cum labore ac honore in hæc disputatio-nũ palæstra versati, nondum videre ac percipere potuerunt; quam multi valere nõ putarunt, ut Glossator, Panormitanus, Erasmus, Rhenanus, Scotus, Gabriel, Thomas, Clavasinus, Medina, Bonaventura, Hugo de Sancto Victore, Alexander Ales, Caietanus, Iansenius, Ferus, Thomas Valdensis, qui quantumvis in cæteris discrepent, in eo tamen omnes consentiunt, quod ex solis Christi verbis præcise haberi nequeat confessionis necessitas; quam denique efficaciter vix illorum ipsorum quisquam, Vasque iudice, probavit, qui eam alioqui valere, & adhibendam esse putarunt.

CAPVT IV.

Refellitur Bellarminiana confessio ex Ioannis XX. probatio, eversis duobus ex ejus fundamentis.

SED omiffis præiudiciis, rem ipsam nunc spectemus, quique sint illius ratiocinationis nexi, quæ vis, quod pondus per se expendamus. Eam quidem breviter, & quatenus Synodaliū decretorum ingenium ferebat, exposuerunt Tridentini. Sed cum Bellarminus magna animi contentione in ea constituenda atque explicanda laboraverit, eaque omnia, quæ sunt à Tridentinis allata, & multa insuper alia corraferit, quibus hoc, quod Roma cupit, effectum daret; satius est cum eo congredi, quam in evertenda breviori aliorum disputatione tempus terere.

Bellarminus igitur in primis probationi suæ præstruit Apostolos, & qui iis successerunt sacerdotes, iudices esse à Domino in Ecclesia constitutos in causis pœnitentium, idque operola argumentatione ex tribus Scripturæ locis firmare nititur, quibus multa Patrum Græcorum, Latinorumque testimonia & aliquot insuper rationes adiecit. Tum hoc jacto fundamento, illud secundò velut evidens, ac per se notum assumit, iudicium sine cognitione causæ ne cogitatione quidem fingi ullum posse. Vnde tertio colligit, non posse Apostolorum successores sacerdotes suo illo à Christo scilicet tradito in causis pœnitentium iudicandi munere fungi, nisi eorum peccata clare, distincteque cognita habeant omnia: neque vero ea clare distincteque cognoscere posse, nisi, qui admiserunt, ea ipsis aperte & sigillatim confiteantur. Ex quibus postremo conficit omnes, & singulos baptizatos, qui in mortale aliquod peccatum inciderunt, jure divino obligatos teneri ad id sacerdoti confitendum. Neque enim dubitandum esse, quin jure divino pœnitentiam agere, & reconciliationem cum Deo querere teneantur, quicumque se mortali peccato obstrinxerunt. Ergo cum, ut ex superioribus constare putat, confessio peccatorum omnium sacerdoti facta necessarium sit post baptismum ad reconciliationem cum Deo medium, inde quoque evidenter sequi contendit, ad confessionem illam omnes peccatores jure divino teneri. Sed in hac sinuosa, & laciniosa Bellarmini argumentatione multa sunt partim falsa, & incerta, partim male coherentiā. Falsum est quod ille in primis ponit sacerdotes pœnitentium esse proprie dictos, & pratoria auditoriis instructos iudices. Falsum est, quod tertio ponit, non posse Christi ministros suo illo sive judiciali, sive alio, pœnites reconciliandi munere fungi, nisi eorum peccata sigillatim cum peccatorum circumstantiis habeant cognita. Falsum est denique, quod quinto ex his concludit confessionem peccatorum omnium sacerdoti factam necessariam esse.

L. III. de
nit. c. 1. §. 10.

esse ad consequendam eorum remissionem medium. Præterea vasfrum est, ac subdolum, quod iste in hac causa peccata mortalia à venialibus dividit, ac separat, quasi illorum duntaxat, non autem & horum, remissionem vel quærere debeat peccator, vel dare valeat minister. Sed & illud ejusdem est astutiæ, ac vafriciei, quod adversarius peccata ante baptismum commissa ab iis, in quæ post baptismum incidunt fideles, in hac causa dividit; quasi hæc *santum*, non etiam & illa & peccator curare, & minister remittere debeat. Ex quibus facile est argumenta Bellarmini dissolvere. Primo sic argumentatur: *Qui mortali peccato se obstrinxerunt, tenentur jure divino pœnitentiam agere & reconciliationem cum Deo quærere. Sed medium necessarium ad reconciliationem post baptismum est confessio peccatorum omnium sacerdoti facta. Ergo tenentur jure divino; qui post baptismum mortali peccato se obstrinxerunt, sacerdoti peccata omnia confiteri.* Respondeo involutum esse argumentum, ac primo concludere qui peccato mortali post baptismum se obstrinxerunt, eos jure divino teneri ad pœnitentiam agendam, & remissionem à Deo quærendam; quod verum esse concedimus. Fatemur enim cum ea sit Dei clementia, quæ homini omni peccanti sinum misericordiæ aperit, remissionem delicti promittit, cujusvis hominis peccato obstricti, officium esse, & quidem ex divino jure necessarium, ad Deum confugere, & ab eo peccati remissionem animo vere pœnitenti expetere; idque locum habere in omni omnino peccato; etiam *in veniali*, ut vocant; si quod sit tamen admissum in Deum peccatum, quod natura sua veniale censendum sit, quod nos quidem non admittimus, sed hic tamen indiscussum relinquimus. Neque enim si veniale aliquod peccatum fuerit, ex eo consequens erit, ut qui eo se obstrinxit, Deum adire, & admissi in eum delicti pœnitentia duci non debeat. Vnde liquet fallacem & dolosam esse illam adversarii propositionem primam, *Qui mortali peccato se obstrinxerunt, tenentur jure divino pœnitentiam agere*; Sic enim instituta est, quasi eos solos peccati pœnitere debeat, qui *letaliter* peccarunt, ac non etiam eos, qui (ut loquuntur) *venialiter* deliquerunt. Itaque ut legitimum sit argumentum, ita totum refingi debet, *Quicumque peccato se obstrinxerunt, ii jure divino pœnitentiam agere, delictique veniam à Deo quærere tenentur. At multi fideles, etiam post baptismum susceptum, peccatis se obstringunt: Ergo multi fideles etiam post baptismum, pœnitentiam agere, delictique veniam à Deo expetere, jure divino tenentur.* Concedimus omnia; imo etiam aliquid amplius, quam quod est conclusum. Cum enim tanta sit nostra, quamdiu hic vivimus, infirmitas, ut etiam ex sanctissimis nemo sit, qui non impingat, fatemur neminem esse ex baptizatis, qui non divino jure tenetur, veniam delictorum cum vera pœnitentia à Deo exposcere; juxta præceptam nobis à Domino Christo orationem, *Dimitte nobis debita nostra.* Alter syllogismus, Bellarminiana ratiocinatione involutus, & implicitus, ita explicandus est, ut sit legitimus. *Nulli qui post baptismum*

baptismum peccarunt, veniam peccati consequi, & cum Deo reconciliari possunt, nisi peccata sua omnia sacerdoti sigillatim confessi fuerint; At multi fideles etiam post baptismum, peccati veniam & reconciliationem cum Deo, querere jure divino tenentur: Ergo eodem quoque jure tenentur peccata sua omnia sacerdoti sigillatim confiteri. Respondeo majorem, si de quovis peccato, etiam veniali intelligatur, apud ipsos adversarios falsam esse: sin de iis solis qui mortale aliquid admiserunt, accipiatur, nugatoriam esse, & principium (ut scholæ loquuntur) petere. Hoc enim ipsum est, de quo queritur, num scilicet quisquis in mortale peccatum post baptismum incidit, id sacerdoti confiteri necessario debeat, ut remissionem consequatur: quod nos, cum (ut notum est) negemus, adversarius probare, non sumere debuit. Præterea, qui ex adversariis tuentur confessionem illam iuris esse Ecclesiastici, non divini, ut glossator, & Panormitanus, negabunt argumentum valere, nisi major ex divino jure intelligatur, & probetur: sic nimirum, ut ex divino, non autem ex humano aliquo jure iis remissio peccati negetur, qui id sacerdoti confessi non fuerint. Itaque majorem illam ex jure Ecclesiastico veram esse fatebuntur: ex divino negabunt, unde porro fiet, ut quod concluditur, *qui peccato post baptismum se obstrinxerunt eos teneri peccata sua sacerdoti confiteri*, id ex humano quidem jure valeat, non autem, quod vult Bellarminus, ex divino. Sed ecce ille ex divino etiam jure propositionem majorem sic probat. *Christus* (inquit) *instituit sacerdotes judices super terram cum ea potestate, ut sine eorum sententia nemo post baptismum lapsus reconciliari possit. Sed nequeunt sacerdotes recte judicare, nisi peccata cognoscant. Ergo jure divino tenentur, qui post baptismum lapsi sunt, peccata sua sacerdotibus aperire: ac per hoc est confessio peccatorum medium necessarium ad reconciliationem iis, qui post baptismum lapsi sunt.* Hæc ita argumentatus, hujus (inquit) argumenti sola propositio confirmanda est. Nam assumptio ita per se est evidens, ut nullo modo negari possit. Iudicium enim sine cognitione causæ, ne cogitatione quidem fingi potest. Quocirca adversarii communiter ad nostrum argumentum respondere solent ministrum in hac re, non judicem, sed præconem esse Dei, neque pro potestate absolvere, sed tantum annuntiare pœnitentibus indulgentiam. Sed Bellarminum victoriæ studium agit præcipientem. Neque enim si negemus ministris in hoc negotio prætoriam potestatem convenire, ex eo fit, ut nullo alio vitio laboret ejus argumentum, quam hoc uno, quod id ipsum ponit, quod nos negamus. Sane omnes scholastici sacerdotibus in pœnitentiæ (ut loquuntur) foro judicalem, ac prætoriam potestatem tribuerunt; Non ideo tamen iidem quoque confessi sunt omnes & singulos peccatores ad confessionem sacerdotibus edendam jure divino obstrictos esse. Prius illud facentur Glossator, Panormitanus, Scotus & alij plures quam duodecim supra memorati, qui hoc tamen posterius vel omnino negant, vel certe ex Evangelio, in quo prius haberi admittunt, confici posse non putant. Neque vero ii soli negant.

C

Vasques,

in 111. Tom. IV.
q. 90. dub. 1.
§. 3.

ibid. §. 6.

ibid. §. 7.

ibid. §. 8.

ibid. §. 10.

Concil. Trid.
Sess. x. v. c. 1.

Vasques, qui æque ac Bellarminus, Iesuita fuit, non semel id negat, imo & refellit, ac confutat, ut primò, cum Ricardi probationem, eodem hoc fundamento subnixam rejicit, quærens unde constet cogi posse penitentes ab ipsis iudicibus comparere in ipsorum tribunali; ob mortalia, sicut neque ob sola venialia cogi possunt? tum mox Sotum reprehendit, qui Scoto eam opinionem affingebat, quasi is putasset sacerdotes iudices esse tantum arbitrarios: *Quis hoc* (inquit) *Catholicus diceret, cum & ipse Scotus, & omnes Scholastici fateantur esse collatam potestatem absolvendi à Christo in illis verbis, sed tantam ex illis verbis, deduci potestatem absolvendi, non vero coactionem & obligationem in penitentes, ut compareant, nisi hoc aliunde constaret.* Et ipse multis docet id ex hac potestate non colligi; concluditque cum potestate ordinaria iudicis stare posse iudicium illius subire esse liberum, statimque diserte negat ex illis Christi verbis, quibus datam ministris potestatem iudicalem concedit, colligi confessionis præceptum, nisi aliunde suppleatur. Vel unum hujus Iesuitæ iudicium (neque enim is iners est, vel imbellis) ad evertendam omnem hanc Bellarmini disputationem satis est. Itaque si iste suam sententiam vere, ac solide probare, si probationem, qua eam fulcit, factam testamque, & undequaque clausam ac munitam præstare voluit, hæc ordine clare ac perspicue demonstrare debuit. Primò quidem ita fuisse sacerdotes peccatorum post baptismum delinquentium iudices à Christo constitutos, ut nemini post baptismum lapsò venia peccati indulgeatur, nisi qui sacerdotis sententia proprie ac sigillatim absolutus fuerit. Non enim ex eo quod quis iudex à Rege in republica constitutus est, sequitur nemini peccantium delictum remitti, nisi qui ab ipso illo iudice fuerit absolutus. Quid enim? Siquis reus recta ad Regis ipsius clementiam confugiat, an nefas erit vel Regem reo ignoscere, vel reum de Regis venia confidere, nisi iudicis sententia intercesserit? Atqui Deus, qui unus est Ecclesiæ rex, ita ministris suis hoc de peccatoribus iudicium commisit, ut ipse etiam & delicta peccatoribus condonet, & gratiæ suæ vim in eorum peccatoribus per spiritum obsignet. Certe ipsi adversarii venialia (ut vocant) delicta, quorum alioqui recte & utiliter remissionem à sacerdotibus expeti, statuunt, docent tamen à Deo ipso sine sacerdotum ministerio, penitentibus remitti; neque adeo sacerdotibus necessario confitenda esse urgent. Ergo ut quod etiam de ipsis venialibus iudicandi jus sacerdotibus à Deo commissum esse volunt, ex ipsorum sententia non eam vim habet, ut peccantes eorum, quæ in hoc genere admiserunt, veniam à sacerdote necessario expetere debeant, cum eam etiam aliter ab ipso Domino humili oratione impetrare possint; sed eo tantum valet, ut si qui sacerdotis sententiam in hoc genere expetant, ipsi facultas sit ex munere cælitus dato, eos absolvendi; ita in mortalibus quoque delictis rem se habere responderem, si sacerdotibus commissum fuisse de his iudicium concederem. Nimirum, qualecunque sit hoc munus, eo quidem valere

valere ut sacerdoti fas sit peccatorem se conuenientem, ac suam sententiam expetentem, absolvere; hocque ejus judicium ratum sit; non tamen, ut quemquam se adire, suamque auctoritatem adhibere cogat, quasi aliter, nisi de eo ipse pronuntiaverit, saluus esse non queat; quasi-que Deus non, ut venialia, sic quoque mortalia pœnitenti, ac precanti, per se condonare possit. Quod argumentum & vidit, ut erat acutus, & diserte expressit Vasques in sua contra Sotum pro Scoto disputatione. *Etiam (inquit) in peccatis venialibus absolvendis sacerdos est judex ordinarius, & ita potestate ordinaria, non arbitraria absolvit, Tamen comparere in judicio ad obtinendam absolutionem venialium non est necessarium, sed liberum pœnitenti. Vnde jam cum potestate ordinaria stare potest judicium illius subire esse liberum & arbitrarium in eo sensu, quem intendit Scotus.* Ex quibus pauld post ita colligit; *Non sequitur, judex potest mihi beneficium absolutionis (quod revera beneficium est cum sit sententia absolutionis) impendere potestate ordinaria: Ergo teneor in suo judicio comparere. Ego enim possum libenter hoc beneficio carere. Et quamvis teneor justificari, & ad Deum converti, ut supra diximus quæst. 86. art. 2. hæc præstare possum contritione & confessione coram Deo.* Hæc illi, quæ sola, si vel maxime nihil aliud esset, ad evertendam omnem Bellarmini ratiocinationem satis sunt. Sed & secundo aliud ipsi non minus necessario probandum fuit, de quo vel parum, vel nihil sollicitus fuisse videtur, nimirum hanc, quam sacerdotibus commissam fuisse vult à Christo, judicandi potestatem, hujusmodi esse, quam illi sine accurata singulorum peccatorum cognitione exercere nequeant. Atqui eam illi, quoties baptismum sacrum hominibus adultis conferunt, liquido exercent, & quidem validissime: (neque enim unquam alias peccata plenius, ac, ut sic dicam, absolutius remittunt, quam dum baptizant) neque tamen ullam singulorum, quæ dimittunt, peccatorum confessionem, aut enumerationem à baptizando exigunt. Quid ergo prohibet, quo minus de baptizatis quoque eodem modo judicent? Fateor judicium nullum sine cognitione causæ, quod objicit Bellarminus, recte ac legitime institui posse. Sed neque qui adultum catechumenum baptizat, sine causæ cognitione judicium de eo suum peragit; neque tamen enumerationem singulorum criminum ab eo exigit. Non ergo hujus cognitio causæ in singulorum peccatorum auditione, ac consideratione sita est. Fateor si sacerdoti id à Christo datum esset munus, ac negotii, ut singulorum peccata pro merito quodque suo puniret, ac vindicaret, tum necessariam ei futuram singulorum cognitionem, ad hoc ut imposito munere recte fungi posset. Nunc plane aliter est. Christus enim peccata non puniendi, sed remittendi, & quidem non pro ipsorum delictorum ratione, sed pro peccantium ingenio, atque statu, ministerium servis suis dedit; ut si quem scelerum in Deum, vel in proximum admissorum ex animo pœniteat, ei crimina omnia, qualiacumque, & quantacumque sunt, condonent, sin duro & obstinato

corde pœnitentiam respuat, isti nulla delicta, quantumvis alioqui levia, remittant. Quis non videt ad hoc exercendum ministerium, non peccati, sed peccantis explorandum esse ingenium? causamque hanc totam in eo sitam esse, ut teneat sacerdos, non quæ, qualiaque sint peccatoris ad eum accedentis delicta, sed quis, qualisque sit ipse peccator? an eum scilicet delictorum pœniteat, necne? an is vere resipiscat, an secus? Itaque cum judicem causam ipsam pernoscere, ac intueri deceat, quæ extra causam sunt, curiosius scrutari non modo non necesse, sed etiam turpe ac indecorum sit; nemo non intelligit istos nobis secure illudere, qui ut datum à Christo peccati cujuscvis pœnitenti condonandi jus rite exercere valeant, causantur sibi necessario discendum, accurateque tenendum esse, non quæ sit ad eos accedentium pœnitentia, ex qua una totum hoc judiciû pendet, sed quæ fuerint illorum delicta, quæq; singulorum delictorû singulares circumstantiæ; à quibus tamè usque adeo non pendet id judiciû, ut crimen neque si levissimû, condonari, neq; si gravissimû fuerit, retineri debeat, si modo peccatorè vel hujus pœniteat, vel illius nō pœniteat? Atque hinc patet, quam nihil ad confessionis necessitatē faciat prætoria illa, quā adversarii sacerdotibus suis vindicant auctoritas. Esto sane eorum dignitas prætoria; esto etiam, si lubet, regia, vel despotica, vel monarchica. Nihil id quidem ad præsentem causam interest. Qualecumque enim eorum munus finxeris, *ministeriale* certe esse non negabis, ad Dei potestatem comparatum, & quidem à Deo illis impositum, ut qui ad ipsos accedunt peccatores eos pro ipsorum vel pœnitentia, vel impœnitentia, vel absolvant, vel ligent; quæ tota (ut liquet) causa, eorum non peccata singula, quod tu vis, sed fidem ac pœnitentiam explorari, ac pernosci à sacerdotibus, quod ego contendo, postulat. Frustra ergo gloriatur Bellarminus se, si ex *Evangeliis probaveris Apostolos, & eorum successores judices esse à Domino in Ecclesia constitutos in causis pœnitentium*, simul etiam eademque opera confecturum, *jure divino confessionem peccatorum in specie coram sacerdote esse faciendam*. Nam neque si sacerdotes judices fuerint, eo fiet, vel ut nemo cujuscquam peccati remissionem nisi ex peculiari eorum sententia consequatur, vel ut qui remissionem per eorum ministerium obtinent, ii peccata ipsis sua sigillatim omnia una cum circumstantiis confiteri, ac enumerare necessario debeant, neque ex altera parte, si non judices, sed præcones modo fuerint, eo efficietur, ut fideles ad obtinendam peccatorum veniam vel eos adire, vel iis peccata confiteri minime debeant. Neutrum ius illis hac judicum dignitate vel data quæritur, vel negata eripitur. Quo factum est, ut etiam qui sacerdotibus à Christo attributum munus, magnificentissime extulerunt, neque prætoria tantum, sed & regie dignitati æquipararunt, eo tamen minime putarint id juris ipsis divinitus collatum esse, ut omnes omnino Christiani peccata sua apud eos sigillatim in autem confiteri debeant, quod ex iis constat, quæ supra de Panormitano, & Scoto

l. 111. de pœn.
c. 2. §. Quare si

& Scoto observavimus. Itaque Bellarminus extra oleas (quod vulgo dicitur) de more hie vagatur, cum tam fuse, tamque multis rationibus illam sacerdotum judicalem auctoritatem confirmat, rem, ut liquet, ab hoc argumento alienam, & alibi, scilicet in quaestione de ministrorum Ecclesiasticorum munere atque dignitate, pertractandam. Nos tamen hominem sequemur, etiam exerrantem, ac de pratorio quidem illo iure, quod sacerdotibus tribuit, parce & breviter, de iis vero, quæ propius ad confessionis jus pertinent, fusius ac diligentius differemus.

CAPUT V.

Refutatur tertium Bellarminiana ex Ioannis XX. probationis fundamentum; nimirum quod auctoritas sacerdotum in remittendis, retinendisve peccatis, judicialis ac pratoria sit. Solvuntur quæ ad id probandum affert adversarius. Primum, ex Matthæi XVI. 19. Secundum, ex Matth. XVI. 19. & XVIII. 18. ubi refellitur quod ille astruere cupit; nulla mortalia fidelibus dimitti, nisi quæ à sacerdotibus proprie, ac sigillatim dimissa fuerint.

AFFERT ergo primo loco Bellarminus verba Christi ad Petrum, *Tibi dabo claves regni cælorum, & quodcumque ligaveris super terram, eris ligatum & in cælis; & quodcumque solveris super terram, eris solutum & in cælis.* *Quæro te, nonne plane heroica est istius Dialectica, qui hinc conficit omnem utriusque sexus fidelem, postquam ad annos discretionis pervenit, omnia sua peccata proprio sacerdoti necessario confiteri debere? O admirabile enthymema; Christus Petro claves regni cælorum promittit; Ergo sacrificulæ Romanæ omnes Christiani quicquid, etiam in Deum peccaverint, etiam arcana animi concupiscentia, revelare ac confiteri sigillatim iure divino debent.* Profecto his artibus etiam Alcoranum Mahumedis ex Christi Evangelio facile fuerit demonstrare. Sed Bellarminus, ut novam & hætenus orbi Christiano inauditam demonstrationem exstruat, primo observat etiam si locus contineat promissionem soli Petro factam, tamen neque Catholicos, neque hæreticos dubitare, quin Petrus acceperit claves, non tantum ut ipse eis uteretur, sed etiam ut eas cum cæteris sacerdotibus communicaret. Has quidem claves, quas hoc loco Christus Petro promittit, cum aliis sacerdotibus communicatas non omnes tibi assentiuntur, Bellarmino, quos tu Catholicos vocas. Ioannes Maldonatus, Iesuita, tibi credo Catholicus est. Audi quid ille in hæc ipsa Domini verba scripserit. *Nego.*

Matth. XVI. 19.

C 3 (inquit)

(inquit) *has de quibus hic agitur, claves habuisse ceteros præter Petrum Apostolos; & nego eas, quas habuerunt, quasque omnes semper Catholici vere quidem, sed alio tamen sensu claves appellarunt, in literis claves appellari.* Potuitne iste fortius ac disertius Bellarminianæ molis primum fundamentum subvertere? Ergo illa, si vel Maldonatum audimus, tota penitus corruit. Nam si claves istæ ne aliorum quidem Apostolorum fuerunt, multo minus sunt quorumvis Romæ sacrificulorum; quibus adeo nulum jus inde quæritur, quod claves istæ Petro promissæ sint. Quicquid enim istarum clavium nomine significetur, id ex Maldonato constat non ad alium, quam ad Petrum ex hoc quidem loco pertinere, Ergo Maldonato iudice, frustra, ac inscite datas Petro claves in hanc non de Petro, sed de omnibus, etiâ minutissimis sacerdotibus quæstionē, induxit Bellarminus. Nos vero, quos iste convitiator solenni maledicentia *hereticos* vocat, *claves* istas ceterorum Apostolorum communes quidem fuisse cum Petro confitemur; cum iis à Petro, quod iste significat, *communicatas*, absit ut fateamur, qui à Christo omnibus Apostolis immediate, & ex æquo datas scimus. Iam quæ iste de *harum clavium* interpretatione à nostris, ut ipse quidem ait, allata hic disputat, nihil nunc quidem necesse est vel refellere, vel excutere. Ad hanc causam satis est, quod *claves* quomodocumque sumantur, non faciunt prætoriam esse eorum, qui eas habent, in pœnitentes potestatem. *Claves*, inquit, *dantur non ad significandum ostium esse clausum, vel apertum; sed ad aperiendum, & claudendum re ipsa.* Ergo his *clavibus* significata à Christo potestas jus est, non significandi clausum aut apertum esse regnum cœlorum, sed re ipsa aperiendi, claudendique regni cœlestis. Esto inquam. Quid tum postea? Ergo, inquit, cum claves istas Christus Apostolis, eorumque successoribus, dedit, prætoriam potestatem, auctoritatemque judiciariam iis donavit. Quasi vero ostiarii dignitatem prætoriam esse necesse sit. Quibus claves regni cœlestis creditæ, eos ego fateor illius regni esse ostiarios. Ostiarii potestatem aliquam esse, munus aliquod esse lubens concedo, prætoriam esse auctoritatem, & nego, & hæcenus est inauditum. Nimirum hoc suis ministris jus Christus concedit, ut *in regnum Dei dignos*, id est credentes & pœnitentes recipiant; *indignos*, id est incredulos & impœnitentes *excludant*. Sic ipsi adversarii claves istas definiunt. Id vero jus Evangelij ministris datum fuisse fateor probari ex adducto loco, si is non ad solum Petrum, sed ad ceteros etiam pastores pertinere existimetur; Id jus *judiciale* esse, & *prætoriam* proprie auctoritatem ex hoc, vel alio Evangelii loco haberi, pernego. Neque valet, quod affert adversarius, *quod de Christo in Apocalypsi scriptum est, Qui habet clavem David, omnes intelligere de vera, & proprie dicta potestate, qua possit Christus ex auctoritate judiciaria absolvere & ligare.* Illa enim quæ Christo tribuitur, *Davidus clavem summam, monarchicam, ac plane divinam Domini Christi in omnes creaturas potestatem* significat; quam neque Petro, neque

Apostolis,

Bell. in iv. d.
18. q. 1.

Apocal. iii.

Apostolis, nedum cunctis sacerdotibus, concessam unquam fuisse, uniusque Christi propriam esse, omnes Christiani fatentur.

Sed cum videret Bellarminus obijci posse jus cœlestis regni aperiendi, quod *clavium* nomine significatur, sine ulla judiciaria potestate apud suos exerceri, qui etiam laïcis, quos omni iudicandi munere carere in confesso est, jus baptismi conferendi concedunt, id est, ut liquet regni aperiendi; ad hanc illi objectionem sic respondet, ut plane sit ridiculus. Ait enim *potestatem clavium esse potestatem judiciariam, & ideo proprie tantum erga eos exerceri qui sunt in Ecclesia*; Quid enim ad me de iis qui foris sunt iudicare? inquit Apostolus 1. Corint. VI. Itaque, inquit, per baptismum admittuntur homines ad Ecclesiam, ac sacerdotum iudicio, ac potestati subiiciuntur; sed si deinde peccaverint, sine clavium beneficio nullo modo reconciliari queunt. Quid audio? *Potestas clavium* (inquit) *erga eos tantum exercetur, qui sunt in Ecclesia*. Atqui nemo non videt clavium potestatem jus esse aperiendæ domus, vel civitatis. Neque est obscurius iis etiam, imo vel maxime in hoc quidem negotio, aperiiri, qui sunt foris. Ergo constat clavium potestatem erga eos etiam, imo vel maxime, qui foris sunt, exerceri. Itaque qui baptismo in Ecclesiam, sive in cœli regnum admissi sunt, omnino necesse est iis apertas fuisse regni illius portas; quæ cum non aliter, quam clavibus aperiuntur, necesse est fateri claves & habuisse & exercuisse, qui eos in regnum introduxit. Qui vero introduxit, cum nullam vel habuisse, vel certe exercuisse potestatem prætoriam, in confesso est. Nullam ergo claves illæ prætoriam potestatem continent. Neque contra quicquam valet allatus ex Apostolo locus, qui nullas istic *claves* nominat, sed de eorum ejectione, atque excommunicatione loquitur, qui turpi & infami vita Christi & Ecclesiæ nomen dehonestant. Neque si clave opus est ad eum ejiciendum, qui in domo male & inhoneste se gerit; sequitur clavem minime esse adhibendam ad eum, qui foris est, recipiendum & admitendum. Miræ vero sunt istæ, & plane inauditæ Bellarmini claves, quarum nullus est ad urbem iis, qui foris sunt, aperiendam usus. Quod autem Apostolus videtur concedere eos, qui in Ecclesia sunt, *iudicari ab Ecclesia*; id ad jus excommunicandi pertinet (quod nos absit, ut Ecclesiæ præpositis negemus, quoties peccantis crimen grave est, & cum scandalo conjunctum) Ad jus peccati pœnitentibus in foro, ut vocant, *conscientiæ*, quod secretissimum est, *remittendi* non pertinet; quod nos ministrorum quidem esse concedimus, cum auctoritate prætoriam conjunctum esse negamus. Sed & hic præterea observandum est Apostolum isto loco de iis loqui qui simpliciter & absolute *foris sunt*, id est, qui non modo Christianismum non profitentur, sed neque se ullam ejus profitendi voluntatem habere testantur, quales erant Ethnici idololatriæ sine ullo veritatis Evangelicæ sensu addicti, inter quos Corinthii fideles tum vivebant. De istis sane nihil est quod *iudicent ministri*, quorum nulla est cum

est cum Ecclesia vel communicatio, vel communicationis voluntas. De iis, qui Ecclesiam nondum quidem reipsa ingressi sunt, ingredi tamen cupiunt, quales sunt catechumeni *competentes*, quique foris ita sunt, ut intus esse velint, res aliter habet. Fateor istos communione ejici non posse, in quam scilicet nondum sunt admissi; adeoque neque illi Ecclesiae *judicio* subiici, quo excommunicatio vel in aliquem decernitur, vel antea decreta solvitur. Simpliciter tamen, & absolute, nullo de iis modo, aut sensu *judicare* posse ministros evidentissime falsum est. Quis enim ministros id juris in istos habere neget, ut *baptismum* iis vel conferendum, vel negandum *judicent*? Hujusmodi de istis *judicium* Ecclesiae praepositis convenire res ipsa clamat, à veteribus ita administratum, atque exercitum fuisse vel ex uno Augustini de *fide & operibus* libro satis patet. Neque quod supponit Bellarminus *neminem nisi jam baptizatum ministro subijci* verum est. Thomas contra diserte scribit, *quisquis baptismum petit, hoc ipso se ministro Ecclesiae subijcere*; perinde ut qui absolutionem *petit, se eidem subijcit*. Ergo hactenus ministro de utroque statuendi jus est; de illo, an baptizari; de hoc an absolvi debeat. Itaque, ut hunc locum concludamus, *clavium* nomen, non modo non probat, sacerdotum munus judiciale aut praetorium in fideles potestatem continere; sed plane contra demonstrat hujusmodi potestatem ab hoc munere abesse, cū & ostiarii munus, quod *clavium* nomen significat, longissime ab ea dignitate absit, & vero id quicquid est juris, in aperiendo per baptismum regno, sine ulla hujusmodi potestate exerceatur.

Suppl ad I. 1.
q. 6. art. 1. resp.

vers. 19.

vers. 18.

Secundo; Urget adversarius illa Christi verba, tum ad Petrum Matthaei decimo sexto capite, *Et quodcumque ligaveris super terram, eris ligatum & in caelis; & quodcumque solveris super terram, erit solutum & in caelis*; tum ad omnes Apostolos capite decimo octavo, *Amen dico vobis, quaecumque alligaveritis super terram, erunt ligata & in caelo; & quaecumque solveritis super terram, erunt soluta & in caelo*. Ligare (inquit) & solvere non significans denuntiare vel declarare, sed reipsa vincula *injicere*, aut *demere*. Esto inquam: (neque enim est hic locus ea de re disputandi) Ergo, inquis, quibus id à Christo muneris committitur, ii praetorium habent in eos, qui ligant, vel solvunt, potestatem. Faterer, si nulli solverent, aut ligarent, nisi qui iudices, aut praetores sunt. Nunc, quis non videt rem longe aliter habere? Nunc & iudicum ministros & sententiarum à praetore latarum executores, id est accensos & apparitores, & principum legatos ac nuncios, hoc sensu & *ligare*, & *solvere*, notum est; quos tamen hactenus *judices* aut *praetores* esse nemo dixerit. Ceterum in his & *clavium*, & *ligandi*, *solvendi*que expositionem apud adversarios usitatam admisi, non quod eam optimam, & Christi Domini verbis ac menti maxime consentaneam putem; sed quod cum illa disputatio ab ea quam tractandam suscepi, controuersia aliena sit, piguit pluribus in ea immorari. Nam ego quidem, ut obiter aperiā, quid de his locis sentiam.

pauld

quod hic sibi objici posse videbat. Dices, inquit, Eslo. Possint sacerdotes solvere, & ligare, non tamen idcirco necesse est ad eorum tribunal accedere. Non enim Dominus ait; Et quaecumque non solveritis, non erunt soluta. Itaque poterunt quidem illi solvere, si quis eorum ministerio uti voluerit; sed poterit etiam peccator alia ratione sine ipsorum ministerio reconciliari. Quem admodum cum regum auctoritate iudices publici constituuntur; possunt illi quidem judicare omnes, qui ipsorum opera uti volunt; non tamen coguntur, qui lites habent, ad publicos illos iudices accedere, sed possunt arbitros eligere, aut etiam ipsi per se causam suam componere. Haecenus objectio, quam & nos supra attulimus. Nunceam ita solvere aggreditur; Etiam si, inquit, possint privati homines lites, quas inter se habent: sine publicorum iudicum sententia componere, non possunt tamen eas lites componere, quas cum Rege ipso habent, nisi illum adiant, quem Rex suo loco esse voluit. Porro peccata omnia causae sunt, quas cum Deo ipso habemus; & ideo cum Deus iudicium de
D peccatis

peccatis sacerdotibus permiserit in Ecclesia sua, non possunt qui in Ecclesia sunt, si ejusmodi causas habeant, sine sacerdotum judicio cum Deo reconciliari. Quare illa negatio, Quæcumque non solveritis, non erunt soluta, quamvis expressa non fuerit in eo loco Evangelii, tamen aperte colligitur, tum ex illa affirmatione. Quæcumque solveritis, erunt soluta; qua sacerdotes iudicis futuri dicuntur in causis contra Deum; tum etiam ex illa, Quæcumque ligaveritis, erunt ligata; Ligare enim est non solum novum vinculum addere, ut excommunicationis; sed etiam vinculum peccati confirmare, ac retinere, ut in alio Evangelista explicatur, & denique nolle solvere. Quod si possent rei sine sacerdotum sententia a peccato absolvi, non esset vera Christi

Quæcumque ligaveritis, erunt ligata. Hactenus Bellarminus. fateor quodam sensu vere dici potuisse Apostolis, Quæcumque itis non erunt soluta; similiterque de Christi ministris, qui in gubernatione Apostolis successerunt; dici posse, Quæcumque minime solvuntur, ea neque in cælis solvantur; ita nimirum ut dictum intelligatur de generali tum Apostolorum, tum alioeque ministrorum, doctrina, ac sententia. Ea enim est Evangelio Christo traditi veritas, ut ex eo Deus singulos homines & nunc privatim iudicet, & publice olim sit iudicaturus, neque alia peccata solvat, quam quæ illi ex Evangelio solvunt, hoc est, quæ remissum iri doceant ac definiunt. Iam cum illi hoc modo (in genere scilicet) & oris prædicatione, & animi etiam voto ea omnia solvant, quorum peccantem vere apud Dominum pœnitet; apparet nulla superesse, quæ non ipsi quatenus licet, solverint, præter ea quæ cum incredulitate, ac impœnitentia ad vitæ finem coniuncta fuerunt. Sed hic sensus, qui nihil ad rem adversarii facit, ab ejus quoque animo procul absuit; intelligit enim, ut tota clamat ejus disputatio, solutionem hujusmodi, qua non in genere hæc, aut illa peccata à Deo dimitti affirmantur, votoque ac sententia nostra, quantum in nobis situm est, dimittuntur: sed qua, vel unum, vel plura singularis cujuscumque personæ, puta Petri aut Joannis peccata, ex rei confessione clare, ac sigillatim cognita propria sacerdotis sententia, ex vulgari Ecclesiæ Romanæ forma remittuntur his verbis, Absolve te à peccatis tuis. Ergo intelligit adversarius quæcumque peccata ea ratione ab Apostolis, vel à sacerdotibus, quos in eorum quoque vocabulo complectitur, proprie ac privatim soluta non fuerint, ea vere apud ipsum quoque Deum, insoluta esse; qualiscumque de cætero ejus, qui ea commisit; fides ac pœnitentia sit. Atque ita adversarios statuere necesse est, si quod contendunt, tenere velint; scilicet posita sacerdotum judiciali in absolvendo auctoritate, omnibus post baptismum lapsis ad eorum tribunal necessario accedendum esse, quod omnes vident minime ex eo confectum iri, si peccator, etiamsi propria & peculiari eorum sententia non solutus, alia ratione delictorum à Deo veniam consequi potest. Sed hoc tamen, quod tanti est momenti, ut nisi id evicerint, causas

Сар. у.

fuerit, clarum tamen est non fuisse eorum peccata per sacerdotis sententiam soluta. Neque quicquam valent, quæ contra affert Bellarminus. Ait hanc negationem, Quæcumque non solveritis, non erunt soluta, aperte colligi ex illa affirmatione. Quæcumque solveritis, erunt soluta, quæ (inquit) sacerdotes iudices futuri dicuntur in causis contra Deum. Respondeo primò, neque istud dici, neque inde colligi sacerdotes esse iudices; neque si id diceretur, sequi vel ut alias causas sacerdotes iudicare debeant, quam quæ fuerint ad eos delatæ; vel ut nullas à Deo ipso sine eorum sententia per se immediate iudicari sit nefas; vel denique ut omnes omnino huiusmodi causæ ad ipsos deferri debeant. Respondeo secundo inauditum esse, ut ex huiusmodi affirmatione, Quæcumque solveritis, erunt soluta; conficiatur illa negatio, Quicunque non solveritis, non erunt soluta, neque simile ullum exemplum afferri posse, in quo de vi terminorum (ut loquuntur scholæ) huiusmodi consecutio valeat. Contra vero hanc ipsam, quam adversarius simpliciter, & sine ulla ratione ponit, consecutionem falsam & cassam esse evidentissima ratione probatur. Nam illa affirmatio, Quæcumque solveritis, erunt soluta, uniuersaliter vera est de omni peccatorum genere, etiam de venialibus, quæ si legitime à ministris soluta fuerint, vere quoque apud Deum solvi & quivis videt, neque negant adversarii. Ergo si valet illa Bellarminiana negationis ex affirmatione consecutio, verum quoque erit, venialia quæ à ministris non fuerint soluta, ea neque apud Deum solvi. Atqui id omnes falsum esse fatentur. Necessario igitur fatendum est vanam esse illam ex qua id concluditur, ex hac affirmativa, Quæcumque solveritis, soluta erunt, illius negativæ, Quæcumque non solveritis, non erunt soluta, consecutionem. Neque firmitus est, quod secundo loco affert Bellarminus; ex illo, Quæcumque ligaveritis, erunt ligata, sequi quæcumque iidem non solverint, non esse soluta. Ligare enim (inquit) est non solum novum vinculum addere, ut excommunicationis; sed etiam vinculum peccati confirmare, ac retinere, ut in alio Evangelista explicatur, & denique nolle solvere. Iam supra dixi, quid hic Christo sit ligare; idem nempe quod Rabbinicum *תקן*: reus aliquam profanam & illegitimam esse pronunciare; in quo sensu, qui verus est, nullum habet tota hæc adversarii ratiocinatio locum. Sed esto. Christi dictum cum ipso de iis fidelium delictis intelligatur, de quibus iudex (ut loquuntur) Ecclesiasticus in foro pœnitentiæ fert sententiam. Certe in hoc sensu ligare idem esse liquet, quod retinere; quo vocabulo usus est alter Evangelista Ioannes, ut observat adversarius, Ac ut *ἡ ἀπαρτί* quod est retinere apud Ioannem *τὸ ἀφίεναι*, quod est dimittere, opponitur, ita apud Matthæum *τὸ δεῖν* quod est ligare, opponitur *τὸ λύειν*, quod est solvere. Alterum alteri manifeste respondet. Itaque ut solvere adversario est sententiam ferre, qua peccator causa cognita absolvitur; ita eidem, si sibi constare velit ligare erit sententiam pariter ferre, qua peccator causa similiter cognita non absolvitur, sed peccato,

ut an-

ut antea, obstrictus teneri pronuntiatur. Vterque actus est ex adversarii hypothesi, *judicialis*; ejusdem in foro conscientiae generis, cujus est in foro civili praeoris sententia, qua nocens causa cognita vel absolvitur, vel damnatur. Iam ex his patet adversarii sophisma; qui ex iis quae sacerdos causa cognita pronunciat ad ea argumentatur, de quibus minime cognoscit, vel pronuntiat. Christus, fateor, quae Apostoli *ligaverint*, hoc est, quae cognita causa absolutione indigna esse pronuntiaverint, ea & apud Deum *ligata fore* affirmat, hoc est nullam apud Deum veniam habitura; quod nemo negat. Ea vero quae Apostoli non cognoverint, de quibus adeo neutram in partem quicquam statuerint, ea inquam, apud Deum non solvi, neque hic, neque alibi usquam Christus docet. Itaque apertissime ludit adversarius in ambiguo vocis *non solvere*, quod vel est simpliciter *non solvere*, vel est ea de quibus cognoveris, *non slyere*. Priori modo *peccata non solvisse* dici possunt & iudices ea de quibus nunquam cognoverunt, & privati, quibus nullum est de iis iudicandi jus. Posteriori modo ea *non solvisse* & soli iudices dicuntur, & quidem ea tantum de quibus cognoverunt. Illud *non solvere* mera est actus *solvendi* negatio; hoc vero actus est certus actui solvendi oppositus. *Ligantur* autem, quae non primo, sed secundo hoc sensu *non solvantur*. Itaque adversarius, vi veritatis coactus, ita interpretatur, cum ait *ligare* esse *vinculum peccati confirmare, ac retinere, ac nolle solvere*; quibus verbis iudicis sententiam expressit, qua peccatorem indignum esse pronuntiat, qui solvatur. Non ergo si Deus non solvit, quae ministri *ligant*, ex eo sequitur neque eum solvere quae iidem simpliciter non solvunt; hoc est, de quibus neque cognoverunt, neque sententiam ullam in alterutram partem tulerunt. Ut in republica, non si Princeps rata habet quaecumque iudices à se constituti legitime iudicant, adeoque minime absolvit, quos illi sua sententia (ut sic dicam) *ligarunt*, id est damnarunt, ideo consequens est, ut neminem ipse eorum, de quibus iudices neque cognoverunt, neque quicquam adeo statuerunt, iudicet. Quod si *ligare* (ut in hac sua ratiocinatione necessario ponit adversarius) est *simpliciter non solvere*; profecto (cum eadem sit utriusque partis ratio) & *solvere*; itidem erit *simpliciter non ligare*. Ac ut iste ex eo quod Christus dicit, *quaecumque ligaveritis, erunt ligata*, concludendum putat, *nisi quae ministri sententia soluta fuerint, nulla dimissum iri peccata*; pari jure ex eo, quod ibidem ait Christus, *Quaecumque solveritis, erunt soluta*, concludere quoque licebit, *nisi quae ministri sententia ligata fuerint, nulla ligatum iri peccata*; quod quam absurdum sit, & prodigiosum, vel caeci vident. Id enim si statuitur, fatendum erit nulla Deum damnaturum peccata; de nullis poenas sumpturum, nisi quae à ministris cognita causa hic in foro conscientiae ligata fuerint, adeoque neque Turcas, neque infideles, neque haereticos, neque latentes in Ecclesia hypocritas ullas in altero saeculo peccatorum suorum poenas daturos; quae scilicet à sacerdotibus, quibuscum nihil

istis omnibus negotij est, nunquam cognita causa ligata fuerint. Vnde postremo liquet, quam vana & falsa sint illa, quæ temere tandem effudit Bellarminus, *veram non fore Christi promissionem, si possint rei sine sacerdotum sententia à peccatis absolvi*. Promisit enim Christus, non quod ille nobis persuadere frustra cupit, nihil omnino solutum iri, quod non à ministris suis cognita causa solutum fuerit, sed quæcumque à ministris ligata fuerint, id est quæ causa cognita indigna iudicata fuerint, quæ solvantur, ea ligatum iri. Sed de his quidem jam fortasse plus satis.

CAPUT VI.

Solvitur tertius locus ex Ioannis XX. à Bellarmino allatus ad constituendam sacerdotum pratoriam potestatem. Solvuntur item 4. rationes eodem ab ipso adductæ.

Iohan. XX.
22. 23.

Superest tertius locus, ex Ioanne, non ab uno Bellarmino, ut duo præcedentes, sed à Tridentinis etiam, & cæteris fore omnibus advariariis in hac de confessionis necessitate causa allatus; quem adeo diligenter expendere decet. Christus eo loco Apostolos post resurrectionem alloquens, *insufflavit, & dixit eis, Accipite Spiritum sanctum. Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta sunt*. Vt hinc confessionis auricularis necessitatem conficiant, primo sumunt Apostolos iudices fidelium pœnitentium constitui, secundo inde concludunt eos debere, quo sententiam ferant, de pœnitentis peccatis accurate cognoscere; eoque ab ipso singula cum circumstantiis audire; unde porro evidenter id, quod defendunt, sequitur, necessario debere singulos fideles omnia à se admissa Apostolis, confiteri, id est, ut interpretantur, vel ipsis, vel certe sacerdotibus, quæ eorum locum jam in Ecclesia legitime occupant. Ego vero, ut mittam hoc, quod postremum, assumunt Christum non Apostolis solis, sed etiam legitimis eorum successoribus, hoc quicquid est, quod hic significatur, juris concedere, ut mittam inquam, hoc non usque adeo evidens esse, aut extra controversiam positum; ut item illud, quod ponunt præteream, quovis sacerdotes, sive presbyteros Apostolorum esse successores, quod parum constanter ab iis dicitur, qui alibi solos episcopos Apostolorum in Ecclesia successores esse profitentur, ut hæc & similia prætermittam, alia quæ ad hanc causam propius spectantia ponunt, nego omnia. Nego primo sacerdotes, sive ministros his verbis à Christo iudices proprie dictos, id est, pratoria auctoritate fungentes, constitui: Nego secundo omnibus fidei-

fidelibus in peccatum lapsis necessitatem imponi sacerdotes, ut veniam delictorum impetrent, adeundi: Nego tertio sacerdotibus ad hoc, ut penitentes seadeunt absolvere queant necessarium esse singula eorum peccata una cum circumstantiis pernoscere; ex quibus contra quam isti volunt, clarissime consequitur nullam penitentibus incumbere necessitatem peccata sua sigillatim, & enucleate (ut loquuntur) in specie, ne ei quidem sacerdoti, à quo absolutionem expetunt, confitendi. Quæ tamen, jam ex iis, quæ supra disputavimus, satis manifesta sint, ea tamen sigillatim, & eo, quo posuimus, ordine, ad hoc Christi dictum expendemus. Primo colligunt ex his Domini verbis, sacerdotes esse ab eo iudices constitutos, prætorique auctoritate in hoc, quod eis mandat, remittendum, ac retinendorum peccatorum negotio instructos. Quo argumento? Concederem equidem, si nulli alii, quam iudices, peccata remitterent, aut retinerent. Nunc cum & præcones, & accensi, & legati, ac nuncii Principum in hoc etiam ministerio adhiberi, & Principum gratiam his aut illis pro eorum voluntate non tantum annunciare, (nequis cavilletur) sed etiam vel dare, vel negare soleant, nihil necesse est prætoriam Christi ministris auctoritatem ideo attributam censere, quod iis jus sit peccata vel remittere, vel retinere. Nimirum illi, cum Christi nuncii, ac legati sint, Domini sui beneficium iis quidem impertiuntur, quibus id ex lata ipsius sententia constitutum, ac decretum est; iis vero negant, quibus ex Domini sui iudicio negandum est; utrumque, fateor, ex officio, & munere, adeoque suo quodam jure, ac potestate, non tamen cum judiciaria, aut prætoria auctoritate. Neque enim statim munere, aut iure, atque potestate caret, qui Prætor, aut iudex non est. Adeo si ivola, & fusilia sunt, quæ contra Bellarminus obiicit, ut vix referri mereantur. Ait primo dari hic expresse potestatem sacerdotibus, non solum remittendi peccata, sed etiam retinendi; proindeque cum retinere nihil aliud sit, quam nolle remittere, negari remissionem illis, quibus sacerdotes noluerint remittere. Sed hoc nihil ad rem. Non enim probat sacerdotum potestatem esse iudiciariam. Tantum concludit ita late extendi ius illis à Christo datum, ut nullum peccatum, nisi quod ipsi remiserint, remittatur. Atqui ius iis datum, eo usque extendi nihil vetat, etiam si non iudicis, sed legati, aut nuncii ius esse supponatur. Cæterum id ius non eo usque extendi, nuper probavimus & hanc ipsam adversarii rationem refutavimus, ostendimusque eam prava & falsa retinendi peccati interpretatione niti. Non enim peccatum retinere est id simpliciter non solvere (quod perperam fingit adversarius) sed est id cognita peccantis impœnitentia, indignum pronunciare quod solvatur. Secundò obiicit Dominum non dicere, Quorum remisistis peccata, remissa erunt, sed, remittuntur eis, quia ratam habet Christus sententiam à sacerdote nomine suo latam. Id quorsum spectet, non video. Nam & Princeps legati, & nuncii, & præconis vocem, sive sententiam nomine suo pronuntiatam ratam habet, remittit.

remittitque quibus illi auctoritate sua remiserint, tametsi nec legatus, nec nuncius, nec præco proprie iudices sint. Tertio cavillatur de voce *Quorum*; ex qua colligit Dominum velle, non omnibus indefinite peccata remitti, sed certis hominibus, id videlicet, quos sacerdotes absolvendos iudicaverint. Quasi vero legati, & nuncii omnibus indefinite, non autem certis quibusdam hominibus Principis beneficium conferre debeant. Itaque sacerdotes nihil vetat legatos & nuncios esse, non autem iudices, vel prætores, etiamsi remissionem certis tantum hominibus, non sane ex suo, sed ex Christi iudicio, atque sententia conferant; scilicet *penitentibus*, quos solos sui beneficii participes facere decrevit. Denique quod hariolatur Bellarminus ideo Christum *insufflasse in Apostolos*, ut significaret peccata remitti *exstinguendo & dissolvendo*, quod ut *status exstinguit ignem, & dissipat nebulas*: sic etiam absolutio sacerdotis peccata *dispergit, & evanescere facit*; id, inquam, & vanum est, & absurdum: & si concedatur, nihil concludit. Vanum est, quia nulla ratione nititur, sed sola dicentis imaginatione. Propius vero videtur Christum, quod & Caietanus Cardinalis, & Menochius Iesuita docent; hoc *externo symbolo significare voluisse, se ipsa facere quod diceret*, id est Spiritum, quem promittebat, conferre; Spiritus enim flatum symbolum esse nemo nescit. *Insufflatio*, inquit Caietanus, *datio quædam corporei spiritus est. Et propterea aptissime congruit ad significandum donationem incorporei spiritus, ut etiam per sensibilia facta, instruamur de iis, quæ fiunt in anima.* Sed hoc Bellarmini commentum non solum vanum, sed etiam stultum & absurdum est. Flatus enim ignem, non quod iste inscite & somnians ait, exstinguit, sed excitat, & accendit; ut eo absolutio (quæ peccata exstinguere dicitur, non excitare) significari non nisi absurde queat. Denique tota hæc adversarii hariolatio nihil concludit. Absolutio (inquit) ministri peccata dissipat, & evanescere facit, hoc est uno verbo, *remittit*. Quis negat? Ergo (inquit) sacerdos *iudex est*. Ego vero nego id sequi. Neque enim sacerdotis absolutio eo minus erit ad peccata remittenda efficax, si is non iudex, sed Dei tantum nuncius, ac præco esse statuatur.

I. Sed & rationibus pugnat Bellarminus. Primo; *Si non essent (inquit) sacerdotes iudices, nec vere peccata remitterent; nemo periret ex eo solum, quod sacerdotem reconciliantem habere non posset.* Ego vero ministros nego peccata non vere remittere: Tantum iudices esse nego; Dei nuncios, ac legatos esse concedo, qui, etiamsi prætoria potestate careant, vere tamen remittunt peccata, si legitime munere suo funguntur. Quod vero inde colligit adversarius, *nisi iudices sint, futurum, ut nemo pereat ex eo solum, quod sacerdotem reconciliantem habere non possit*; respondeo, id si absurdum est, non magis ex eo sequi, quod sacerdotes legati, vel nuncii constituentur, quam quod iudices. Certe non putant adversarii necesse esse, ut iudices sint, qui baptismum conferunt; & iidem tamen affirmant fieri ut aliqui pereant, quod ministrum baptismi habere

non

non possunt. Tota hujus consecutionis vis est ab ea quæ statuitur, actus circa eum, qui salvandus est, exercendi necessitate. Atqui, ut ex baptismi exemplo patet, tam ejus, qui iudex non est, quam qui est, ministeriū necessarium ad salutem esse statui potest. Tum quod iste velut absurdū obicit, id absurdū esse nego, affirmare scilicet neminem ex eo solū perire, quod ei sacerdos desit; dummodo is, vera fide ac pœnitentia nō careat, quam nos in iis omnibus exigimus, quos et si nullius ministri sententia solutos, à Deo tamen solvi defendimus. Vix crediderim ipsos adversarios aliter docere; qui contritionem cum confessionis proposito, etiam sine sacerdote, ad salutem in extrema necessitate sufficere putant.

II. Sed & generosius in nos insurgit Bellarminus, nosque iis telis petit, quæ ipsius sententiam, non minus, quam nostram jugulant. Nimirum novus Gobryas, vel suo periculo, suæque morte mavult exitium nostrum redimi, quam nos incolumes evadere. Sic ergo agit; *Si sacerdos peccata remitteret ut nuncius, certe non nisi frustra, acridicule absolventur surdi, & ij, qui ob vim morbi sensibus sunt destituti. At in Ecclesia veteri, non solum surdi, sed etiam ij, qui ob vim morbi extra se positi erant aliquando reconciliabantur.* Quid si sacerdotes absolvunt, ut iudices, eone Bellarmine fiet, ut commodus qui surdi, & furiosi, & senio interrogare debet, & reus in hoc iudicio crimina con- necessario ex vestra hypothesi tenetur. Surdus autem & lentibus captus, interrogari non nisi ridicule potest; Mutus vero ne confiteri quidem potest, qui voce caret. Viderunt hanc difficultatem Scholastici, & tractarunt plerique. Ad eam autem solvendam nihil afferre possunt, quo non & solvatur argumentum, quod nobis nunc obicitur. Quod ergo ad eam respondet Major, nos id nunc Bellarmino reponimus, scilicet *præceptum Christi esse rationabile, neque quempiam ad impossibile obligare.* Quod si vel ex nutibus muti, vel ex aliis argumentis probabiliter colligi potest hominem in Christum credere, & peccati pœnitere, nihil vetat, quin ei minister, si qua convenienti ratione id fieri potest, gratiam Domini impertiatur; eoque referenda sunt quæ in veteri Ecclesia facta fuisse narrat adversarius. Quod vero plane penitusque homini est *ἀδύνατον*, id Deo commendandum est, cujus *spiritus ubi vult, spirat*, neque mediis ullis alligatus tenetur.

in iv. d. 17. q.
1. resp. ad 3.

Ioan. III. 8.

III. Eiusdem ingenii est sequens Bellarmini ratio; *Si sacerdos agit ut nuncius, tum ejus absolutio vel est temeraria, vel superflua. Temeraria, si absolute remittit, cum ignores, an qui reconciliationem petit, vere sit pœnitens: superflua, si conditionaliter remittat, quod ipse pœnitens melius, quam minister, novit, an conditionem illam habeat, proindeque nec eget annuntiatione illa. Ministri, quæ nihil ei addere potest certitudinis. Adhac cum hac absolutio ex incerta conditione dependeat, non potest certum ac securum efficere pœnitentem.* Sed et si sacerdos iudex, esse statuatur, iisdem absurdis non

E minus

minus obnoxia videbitur ejus absolutio. Erit enim & ejus sententia temeraria quidem, si absolute remittit pœnitenti, de cujus fide ac pœnitentia certus non magis esse potest, quam quivis alius; superflua vero, si conditionaliter remittat, neque item certum ac securum pœnitentem efficere potest, certe ex adversariorum doctrina multo minus, quam ex nostra; cum nos quidem existimemus quemque de sua fide, Deique gratia certum esse posse, illi vero negent. Hunc illi nodum solvant, difficultatem, quam nobis objiciunt, eadem opera solverint. Ego vero respondeo, hanc Christi summi judicis esse sententiam, peccatorum remissionem, adeoque & salutem consecuturum quisquis crediderit, & pœnitentiam egerit. Hanc Domini sui sententiam ministri nunciant, ac (ut sic dicam) applicant iis, quos fidem pœnitentiamque profiteri vident. Itaque minime temeraria est eorum absolutio, etiamsi absolute enuncietur; cum de ejus quem absolvunt, fide ac pœnitentia eam omnem certitudinem habeant, quæ de istis ab homine haberi potest; neque vero superflua est, quod cum ex munere ipsis à Christo imposito, adeoque ejus nomine atque auctoritate fiat, pœnitenti non parum addat certitudinis, etsi is aliòqui multo magis, quam minister, sibi suæ fidei, ac pœnitentiæ conscius sit; nisi forte quis legati, aut præconis regii supervacaneam annuntiationem ideo esse putet, quod apud quos illa sit, ii multo certius quam ipsi nuncij, norint, an conditiones à regēlatis impleverint. Neque postremo illa ministrorum absolutio incerta est; cum eam, ex qua pendet, conditionem non incertam, quod ait adversarius, sed certam esse constet. Pendet enim à fide & pœnitentia, cujus sibi quisque conscius est. Quod vero ea absolutio *conditionalis* à quibusdam dicitur, non ideo sic ab iis dicitur, quod eam hypothetice pronuntiari velint, sed quod ex certa quadam conditione, nempe à fide & pœnitentia pendet, quam cum minister ex caritatis judicio in reconciliando vere inesse sibi persuadeat, non dubitat absolute peccata ei remittere. Quæ enim hypothetica erant, impleta conditione, *pura, categorica*, ac *absoluta* fiunt, ut in scholis loquuntur.

IV. Ultima Bellarmini ratio ita habet; *Si absolutio non est actus judicialis, non minus absolvere poteris laicus, imo etiam femina, aut puer, aut infidelis quispiam, aut diabolus, vel etiam psitacus, si doceantur ea verba, quibus annunciat absolute, quam sacerdos, & quamquam adversarii id concedant, inquit, quia sequitur evidenter ex eorum principiis, tamen est contra omnium veterum consensionem, & contra consuetudinem omnium Ecclesiarum, & omnium saculorum.* Hoc vero Bellarmine, quod pace tua dictum sit, neque nos, quod tu ais, concedimus, neque sane ex nostris principiis id sequitur. Ministrorum enim, etsi prætoriam potestatem esse negamus, munus tamen esse, adeoque *ἐξουσίαν* & potestatem aliquam esse & fatemur & defendimus. Sunt enim ii Domini Christi præcones, nuntii, ac legati, ex quo munere cum peccatores absolvant, liquet eam, quæ

quæ ab iis administratur; absolutionem neque laïcis, neque mulieribus, multo vero minus infidelibus, vel quod tu partim impie, partim scurriliter dicere ausus es, diabolo, aut pſitaco convenire; nisi tu forte contendas etiam laïcis, & mulieribus, & infidelibus, & diabolis, & pſitacis id muneris fuisse divinitus attributum, ut Christi nuntii, ac legati sint. Quod vero significas posse etiam istos verba ministris absolventibus solennia profari, si ex eo concludi potest esse istos Christi nuntios, & præcones; pariter quoque sequetur eos esse iudices; quippe qui sententiam, quam vos à iudicibus vestris in illo foro ferri vultis, non minus quam nostram absolvendi formulam, pronuntiare possint. Diabolos autem & pſitacos, si iudices in Ecclesia esse tibi absurdum & impium videtur; eosdem Christi nuntios statui, non minus nos indignamur. Sed est videlicet, quod tu ignorare non potes, magnum inter potentiam, & potestatem discrimen. Illa omnium eorum est, quibus vires ex à natura datæ sunt, quibus aliquid peragitur. Hæc eorum tantum est, quibus munus, & jus agendi concessum est. Mulierculæ cuivis latera sunt, & lingua, & pulmo, & cætera organa, quibus ad concionandum in Ecclesia opus est. Ergo & hæc concionari potest in Ecclesia aliquo sensu. Nemo tamen sanus inde concluderet mulieri licere concionari; quod est à Paulo diserte vetitum. Ergo neque hæc in Ecclesia concionari potest. Potest quidem *Physice*, ut sic dicam; Sin *Ethice*, sive moraliter loquamur, non potest. Eadem est *absolvendi*, eadem aliorum actuum Ecclesiasticorum ratio. Quibuscumque est loquendi facultas à natura concessa, eos ego, si de Physica potentia loquamur, *absolvere* posse non nego, id est verba quibus in Ecclesia absoluuntur pœnitentes, pronuntiare. Sin de *potestate & jure* intelligas, nemo absolvere potest, nisi cui id juris & muneris à Deo impositum est; nullius ergo alterius legitima est *absolutio*, adeoque *neque absolutio*, cum quæ legitima non est, ea nulla censeri debeat.

CAPUT VII.

*Explicatur quæ, qualisque sit in hoc pœnitentiæ negotio ministro-
rum potestas; nimirum non iudicis, sed nuncii, vel legati, ex
Paulo; 2. Corinth. v. 20. & 1. Corinth. iv. 1. & id ex ipsa
Ioannis XX. probatur.*

ATQVE ita liquet Bellarminum neque Christi apud Ioannem
verbis, neque suis ratiunculis effecisse ut sacerdotes in pœnitentiæ
negotio iudices proprie dicti esse existimandi sint, vel pœnitentes pote-
state prætoria absolvere. Paulus certe quale sit eorum in hoc negotio
ministerium luculente docet, dum ita munus suum in altera ad Corin-
thios describit; *Pro Christo ergo (inquit) legatione fungimur* *ἀποστολῇ,*
tanquam Deo exhortante per nos. *Obsecramus pro Christo, reconciliamini*
Deo; cum enim, qui noverat peccatum, pro nobis peccatum fecit, ut nos effi-
ceremur iustitia Dei in ipso. Vides, quis sit finis muneris istis à Christo
impositi; reconciliatio hominum cum Deo; quæ fungendi muneris ratio,
hortari, & obsecrare. Christumque ipsum pro nobis iustificandis traditum
peccatoribus offerre, atque applicare; quod ipsum denique munus,
ἀποστολία, id est legatio. At *ἀποβύς*, sive ὁ *ἀποβύων*, legatus. & legatio-
ne fungens prætor non est, vel iudex: neque prætoria auctoritate ac
potestate præditus est. Tantum id juris habet (quod sane magnificum,
ac præcellens esse fateor) ut heri sive Domini mandata exponat, eaque
ipsius nomine, atque auctoritate gerat, quæ ei gerenda commissa sunt.
Neque idem obscurius alibi significat Paulus, dum ita docet, quid sit
nobis de munere tum ipsi, tum cæteris Apostolis credito existimandum;
Sic nos existimet homo, ut ministros Christi, & dispensatores, οἰκονόμους *myste-*
riorum Dei. Iam *ἄδονομι*, sive dispensatoris jus, ac munus quam procul
à iudicium & prætorum potestate atque auctoritate absit, omnes sciunt.
Non ergo Christi ministri *iudicialem* habent aut *prætoriam* in Dei Ec-
clesia dignitatem. Et si ita esset, nunquam profecto Paulus se fidelium,
quibus præerat, servum esse professus esset. *Non enim, inquit, nosmet ipsos*
predicamus, sed Iesum Christum Dominum nostrum; nos autem servos vestros
δοῦλους ὑμῶν *propter Iesum.* Fuitne unquam fando auditum prætorem reo-
rum, de quibus iudicat, & in quos prætoriam illam suam potestatem exer-
cet, servum dici? Sed ipse ille Ioannis in quo versamur, locus refellendo
adversariorum errori satis est. Christus Apostolis suis donat *remis-*
tendorum, ac retinendorum peccatorum potestatem. Si inde, quod volunt
adversarii, sequitur, sacerdotes scilicet esse proprie dictos iudices, pro-
fecto necesse est, ut hoc primum constituatur, hominibus peccata, nisi
judiciali, & prætoriam auctoritate à Christi ministris remitti non posse.

At ipsi

2. Cor. v. 20.
21.

1. Cor. iv. 1.

2. Cor. iv. 5.

At ipsi concedunt, plene, perfecteque peccata baptizato sine ulla huiusmodi potestate remitti. Ergo necesse est hoc, quod inde conficitur, fate-ri, nulla huiusmodi potestate constare remittendorum peccatorum mu-nus; nullam adeo huius generis auctoritatem ministris inde quari, quod iis Dominus peccatorum remittendorum jus, atque officium de-derit. Sed & hoc in primis in isto Ioannis loco observandum est, quod istic non de damnandis, absolvendisque peccatoribus agitur; sed pec-catis vel *remittendis* vel *retinendis*. Iam confessa peccata *remittere*, vel *re-tinere*, (quod est gratia, & remissione indigna pronuntiare) non est ju-dicis proprie dicti, vel pratoris, sed Principis. Iudex, quod lex præscri-bit, id simpliciter sequitur, & quod peccatum esse constat, in id neces-sario constitutas à lege pœnas decernit; neque reum, huiusmodi crimen confessum, indemnatum dimittit. Crimen vero confessum fonti remit-tere, omnino majoris est, quam quæ judicis, aut pratoris est, potestatis, neque alterius proprie est, quam ejus qui supra leges ipsas constitutus est; qualis est summus reipublicæ rector ac Princeps. Itaque apud nos ne amplissimus quidem ille Senatus, quem *Parlamentum* vocamus; *gra-tiam* (ut loquimur) ullius criminis dare potest, licet alioqui longe maxima sit augustissimi illius confessus in judiciis tum civilibus, tum capitalibus auctoritas, ac tanta quidem, quanta fortasse in hoc rerum genere nulla unquam ullorum judicum in alia Republica fuit. Pote-stas gratiæ dandæ, id est criminis remittendi penes unum Regem est. Ergo cum Christus Apostolis suis jus apud Ioannem dederit, non dam-nandi nocentes, & infontes absolvendi, sed peccata ac crimina confessa vel *remittendis*, vel *retinendis*, sole meridiano clarius est & plane aliam esse, quam *judicalem*, aut *pratoriam* potestatem istic à Domino ipsis at-tributam; & omnino excutire adversarios, qui talem eam esse sacrifi-culorum suorum auctoritatem ex eo loco tam pertinaciter contendunt. Quæ ergo, inquires, qualisque est illa potestas istic Apostolis, & eorum successoribus concessa? Aliquam enim concessam esse negari non po-test. Ego vero non nego: Sed hoc aio, si proprie, ut sonant, illa Christi verba sumantur, ac de ea *peccatorum remissione ac retentione* intelligen-tur, quæ sit vera, propria, ac legitima *remittentis*, ac *retinentis* auctori-tate, ut ex ejus sententia ac decreto (quod volunt adversarij) nulla v. nulla arte vetari possit, quin ea regia sit, ac monarchica. Neque enim alia est, quam regis, sive Principis summi potestas, qua convicta, ac confessa cri-mina vel *remitti*, vel *retineri* queant. Itaque si suam interpretationem mordicus retinendam putant adversarii, illud quoque necessario de-fendere debent, sacerdotes omnes suos veros, ac genuinos esse (non quod vulgo disputant) *judices*, aut *pratores*, sed Reges, ac Monarchas: nemi-nem esse ex tanta sacrificulorum face, qui non sit summus Christiano-rum quorum confessiones audit, princeps. Quod si longe absurdissi-mum, ac stultissimum esse (ut est sane) judicant, ergo vel inviti à sua

Hierem. I. 10.

Hier. XVIII.
7, 9.

illa falsa & inepta interpretatione discedere debent, & nobiscum fateri jus illud *remittendi, retinendique* peccata ministris suis à Domino concessum, nihil aliud esse, quam nudum *legatorum, nunciorum, praconum*, ac denique *caduceatorum* jus atque officium; quo illi peccatorum, Domini sui sententia decretam, pœnitentibus quidem veniam, ac remissionem, incredulis vero, & impœnitentibus condemnationem, ac pœnam promulgant, & hanc, vel illam diversis hominibus, prout est eorum status, atque dispositio, sive publice & in gen pluribus una congregatis, sive seorsim singulis impertiuntur, atque ut sic dicam, applicant, quod ab illis fit dum & dignis Christi sacramenta, baptismum, ac Eucharistiam administrant, indignis negant; (utroque enim sacramento peccatorum remissionem communicari digne ea sumentibus constat) & voce ipsa pro muneris sui ratione aliis pacem, ac gratiam & annuntiant, & conferunt, alios vero contra à fidelium societate, atque communione arcent, & repellunt. Christus hos omnes sacri illius & Ecclesiastici muneris actus, quod illis apud homines suo nomine gerendum tradidit, seque & Patrem ratos habiturum pollicetur, non aliter, quam si cuncta sacro Dei omnipotentis ore & nutu, vel pronuntiata, vel facta & administrata essent. Hac enim sanctissima, suavissimaque promissione erigendi erant Apostolorum animi, tam arduam, tamque difficilem provinciam ingredientium, ne eos infirmitatis suæ conscientia à suscipiendo opere deterreret; simul fidelium mentes confirmari hac ratione decuit, ne oblatam sibi à Christi servis & peccatorum veniam, & exinde gloriosam immortalitatem, homuncionum figmentum, ac non Dei ipsius donum esse existimarent. Neque vero mirandum est, quod tam magnificis verbis hoc servulorum suorum in reconciliandis Deo hominibus ministerium cohonestarit, ut eos hominum peccata vel dimissuros, vel retenturos dixerit, quæ tamen unum Deum, si proprie loquendum est, remittere, ac retinere scimus. Notum enim est ab optimo Domino servulis suis fere in Scripturis tribui ea omnia, in quibus eorum opera, ac ministerio utitur; Ita Hieremiam à se constitutum *super gentes, & super regna* proficitur, *ut evellat, & destruat, & dissipet, & adificet, & planter*; non quod ipse Propheta vi & autoritate regia in his regum & regnorum mutationibus efficiendis versaturus esset, (à quo multum abhorret omnis vitæ ab eo actæ ratio) sed quod Dominus ad illa suæ potentæ atque providentiæ propria opera prædicenda, & promulganda, veraque & effectum suum certo consequutura voce hominibus denuncianda, ejus ministerio usus esset. Sic enim accipiendum hunc locum, ut res ipsa ad Deum, ad Prophetam nudum duntaxat rei denunciandæ ministerium proprie pertineat, luculente apud eundem alibi docet ipse Dominus; quo loco, quod hic Propheta, id sibi ipsi disertetribuit, solò penes Prophetam relicto rei denunciandæ ministerio; *Repente, inquit, loquar adversum gentem, & adversum regnum.*

NI ERA-

ut eradicem, & destruam, & disperdam illud; & paucis interjectis, *Subito loquar de gente, & de regno, ut adificem & plantem illud.* Sed ut cætera mittam, quid est Dei magis proprium, minusque (ut sic dicam) communicabile, quam homines servare, & salute eos donare? Atqui & hoc ipsum tantum, ac tam magnificum vocabulum de Dei ministris passim dicitur. Ita Paulus cum Timotheum iussisset muneri suo diligenter, summaque cura incumbere, *Hoc enim faciens* (inquit) *ἐσθαι τὸν εὐαγγέλιον, & te ipsum salvabis, & eos qui te audiunt.* Et in epistola ad Romanos sui ministerii fructum, opus, atque effectum hac ipsa voce expressit: *Ministerium* (inquit) *honorificabo, si quomodo ad amulandum provocem carnem meam; & salvos faciam quosdam aliquos ex illis.* Sic etiam Iacobus, *Qui converti fecerit peccatorem ab errore via sua, salvabit animam ejus à morte.* Cætera parco describere, quæ sunt ejusdem generis. Ergo cum & *servare homines*, quod unius Dei proprium esse nemo negat, dicantur ministri Christi, quatenus scilicet eorum voce, atque opera ad tantam rem præstandam Deo utili libet, mirandum non est, quod & simili ratione hominum peccata remittere, (quod & sibi soli alio loco vindicat, dum per Prophetam clamat, *Ego sum, ego sum ipse, qui deleo iniquitates tuas propter me*, quodque ad eum unum pro
um Scribæ agnoscunt, *Quis
reus?*) mirandum, inquam, cæteris servis suis Christus tanquam instrumentorum suorum, hanc peccatoribus remissionem confert. Sane in vulgari hominum sermone familiare est, etiam ipsi Principis caduceatoribus, & ministris, quorum ille
cedenda fontibus venia, ac, ut lota tribuere, ut dicamus eos *gratiam huic aut illi dedisse, vel contumne*; cum eorum tamen in toto hoc opere nulla judicialis auctoritas fuerit, sed nudum ac simplex ministerium. Itaque ex his liquet adversarios non modo frustra & imperite, sed etiam falso ex his Christi verbis colligere *judicialem, ac prætorialem* esse ministrorum Evangelij *in remittendis ac retinendis hominum peccatis potestatem*; quod cum primum ponant suæ pro confessione demonstrationis fundamentum eo subverso, vna quoque corruiere necesse est quicquid hinc de istius confessionis jure, ac necessitate colligunt.

1. Timot. IV. 16.

Rom. XI. 14.

Iacob. V. 10.

Iud. XXIII. 1.

Cor. V. 1. 16. &

IX. 11.

Esa XLII. 1. 25.

Marc. II. 7.

CAPUT VIII.

Demonstratur neque fidelibus sacerdotes necessario esse adeundos, ut peccatorum remissionem impetrent, neque sacerdotibus peccata sigillatim, & in specie una cum circumstantiis cognoscenda esse, ad hoc ut ea dimittant. Fuisse refutantur tres. Estii ad id probandum allata rationes.

SE D neque illud concedo, quod isti secundo loco assumebant, hanc singulis qui post baptismum peccant, impositam esse à Christo necessitatem, ut ministros adeant, ut non aliter, quam proprie & sigillatim ad hoc adhibito eorum ministerio, admissorum remissionem consequi queant. Fateor nullum à Deo crimen remitti, quod non fuerit ab his in genere remissum, quatenus docent quæ, qualiaque peccata à Domino secundum Evangelium in Christo remittantur, omnesque promiscue ut reconcilientur Deo, sedulo cohortantur, paratamque iis, qui crediderint, & pœnitentiam egerint, apud Dominum veniam promulgant, & quantum quidem in se situm est, voto ac voce sua conferunt. Fateor eorum ministerium non modo publice, sed & privatim utile esse, si quis fidelis eorum operam ad suam proprie consolationem, atque ædificationem expetat, iisque id juris esse, ut huiusmodi hominum, si veram pœnitentiam testentur, *peccata dimittant*; istamque eorum absolutionem eandem vim habere, quam habent cæteræ ministerii Ecclesiastici partes, atque functiones, ex hac scilicet Christi promissione, *Quorum remisistis peccata, remittuntur; quorum retinueritis, retenta sunt.* Hæc enim verba pæne totum eorum ministerium, si bene reputes, complectuntur. Inde vero fieri nego, ut nullius peccati remissionem à Deo ipso quisquam fidelis impetrare possit, nisi illos adierit, proprieque, ac sigillatim de his, illisve delictis suis pronuntiantes audiverit. Neminem veto pastorem suum, quoties usus fuerit, privatim consulere: neque inanem esse, quam talibus ministri impetrantur, Christi gratiam pugno. Non aliter peccata fidelium remitti, nego. Qua de re quia jam supra satis multa diximus, neque quicquam novi attert adversarius, non est quod diutius in istis immoremur. Itaque cum Christus ita suorum servorum erga fideles ministerium commendavit, ut minime prohibeat quominus hi Deum ipsum recta adeant, & ab eo, quod alibi præcipit, peccatorum remissionem & pŏscant, & impetrent, quantumvis magnifice extollatur hic à Christo data sacerdotibus potestas, apparet tamen fidelibus nullam eo impositam esse simpliciter necessitatem eos privatim adeundi, nedum ut ad peccata sua sigillatim apud eos confitenda cum circumstan-

cumstantiis singuli necessario obstringantur. Denique & illud quod adversarii tertio, ac ultimo loco assumunt, ac unde præsertim pendet hæc eorum probatio, nego; scilicet Christi ministrum non aliter eos, qui se adeunt, fideles à peccatis absolvere posse, nisi ea peccata quæ, qualiaque sint, & eorum circumstantias, in specie ac sigillatim pernoscat. Ac id quidem ex hoc loco minime haberi, vel inde patet, quod ministri remissionem peccatorum iis, quos baptizant, valide conferant, etiam si quæ in specie fuerint eorum, quos baptizant, peccata, nesciant. Iam vero Christum hoc loco eam remissionem etiam complecti, quæ per baptismum datur, & res ipsa per se clamat, cum Dominus in genere, ac uniuersaliter de omni peccatorum remissione per Apostolos conferenda loquatur. *Quorum (inquit) remisistis peccata, remittuntur;* & aperte statuit nobilis inter adversarios Theologus Iansenius, Gandavenfis episcopus, quod jam supra ex Vasque notavimus, & Gregorius de Valentia, nobilis Iesuita; & Ioannes Ferus idem diserte docet, qui in hoc ipsum Christi dictum ita scribit, *Hoc verbo (inquit) indicat quomodo & in quem usum eis dederit Spiritum sanctum hac vice, nempe in remissionem peccatorum, nec pro ipsis Apostolis tantum, sed ut eundem Spiritum, eandemque remissionem peccatorum verbo predicationis, & Sacramenti verbo annexis distribuerent.* Tum, *Vos itaque eligo, & corda vestra in verbum Evangelij Spiritu sancto obfigno, & confirmo, ut euntes in mundum annuntietis Evangelium omni creatura; imo eam ipsam remissionem distribuatis per verbum Evangelij, & per Sacramenta.* Denique paulò post; *Hæc autem (inquit) media, (per quæ Deus scilicet remittit peccata) sunt verbum Dei, & Sacramenta, de quibus medius in Matthæo dicitur, Euntes docete, &c. baptizantes eos, &c.* Hæc ille. Cum ergo baptismus primum sit Sacramentorum, remissionem peccatorum, quæ eo datur, Christus haud dubie primo, ac præcipue, tametsi non solum, intellexit, significans, quoscumque Apostoli in remissionem peccatorum sacra illa sua unda abluerint, iis vere à Deo peccata remitti. Neque est quod obiicias, eam hic peccatorum remissionem intelligi, cui opposita est eorumdem retentio, quod non videtur in ea, quæ per baptismum confertur, habere locum, à qua nemo, ut videtur, repellitur, aut arceatur: sed in ea tantum quæ fidelibus lapsis & pœnitentibus datur. Huic enim notum est oppositam respondere peccatorum retentionem, quæ lapsi impœnitentes à venia excluduntur. Sed inutilis est hæc objectio. Non enim ad baptismalem magis, quam ad aliam remissionem quivis promiscue & sine ullo discrimine ab Apostolis admittebantur. Ac ut ex fidelibus lapsis ii tantum absolutione donabantur, qui pœnitentiam profitebantur, qui se peccasse, aut peccati se pœnitere, aut ei nuncium se remisuros negabant, eorum peccata retinebantur; ita etiam baptismus non alij initiabantur, quam qui de fide in Christum sua, deque resipiscentia testabantur. Siquis ita se Christum amplecti velle diceret, ut in idololatria, aliisque similibus vel sceleribus, vel flagitiis nihilo secius

Ferus in Ioan
cap. xx.

F

perse-

perseveraret, is, inquam, à baptismo arcebat; atque ita ejus peccata retinebantur. Neque si in infantibus aliter fiebat, in quibus propter ætatis infirmitatem nihil hujus discriminis apparebat; sequitur ei, quæ per baptismum datur, peccatorum remissioni nullam esse oppositam eorundem retentionem. Ergo cum hic quæ à baptizantibus confertur peccatorum remissio, nullam exigit singulorum, quæ à baptizando admissa sunt, peccatorum propriam, ac distinctam in specie cognitionem; nemo non videt, quam imperite agant adversarii, qui ex his Christi verbis hujusmodi peccatorum cognitionem ad ea remittenda esse necessariam argumentantur. Sed Gregorius de Valentia pertendit, quamvis hic locus ad ministerium remittendi peccata tum in baptismo, tum in pœnitentia fidelium pertineat, tamen recte ex eo colligi, debere ministrum in pœnitentiæ tribunali cognoscere in specie conscientiam peccatoris, & delictorum ab eo admissorum numerum, circumstantias, &c. in ministerio autem baptismi non item; quia *Scriptura ubique juxta conditionem subjecta materia, de qua sermo est, intelligi debet; est autem utriusque ministerii in proposito variis ex capitibus diversa ratio, atque conditio; quod in baptismo per modum cujusdam regenerationis detur remissio peccatorum, in pœnitentia per modum reconciliationis: secundò, quod illa sit facilius, hac difficilior; tertio quod illa detur ei, qui minister non est subditus, hac ei qui subditus est; quibus rationibus fieri vult ut in pœnitentia exactius, quam in baptismo, peccatoris conscientiam cognoscere debeat minister.* Hæc ille. Vases multo sapientius, ac candidius, qui (ut supra diximus) faretur si ea Christi verba etiam ad potestatem remittendi peccata in baptismo extendantur, ex illis minime deductum iri necessariam esse confessionem, sicut (inquit) *(non colligitur necessariam esse in baptismo, cum revera non sit.* Et res sane tota sic aperta est, ut Gregorij vel stuporem, vel malitiam immanem fuisse oporteat, qui eam capere vel non potuit, vel noluit. Nam si illa Christi verba, *peccata remiseritis*, etiam ad baptismum extenduntur, clarum est peccata hic intelligi etiam particulatim non confessa, qualia in baptismo remittuntur. Si vero peccata etiam non confessa remittere hoc loco jubentur Apostoli, hinc profecto Gregorius, ne si rumpatur quidem, efficere valebit necesse esse peccata aliqua confiteri Apostolis; ad hoc ut ea illi remittere queant. Rationes vero ab eo adductæ si valent, probabunt quidem ipsa peccata sacerdoti in pœnitentiæ tribunali à fidelibus esse confitenda; non vero efficient, ut id ille Ioannis locus probet. Quod vero ait *Scripturam ubique secundum conditionem subjecta materia intelligi debere*: verum quidem est, sed stulte & præter rem hic affertur. Non enim inter nos constat, quæ sit hic *materia subjecta conditio*; nimirum an peccatis illis de quorum remissione Christus loquitur, hæc insit conditio, ut confessa sint ei à quo remittenda sunt. Et hoc ipsum est, quod adversarii ex hoc loco demonstrare volunt. Ergo non debet id, ut loquuntur, *presupponi* (alioqui stulta & vitiosa

i
n Thom.
Tom. iv. disp.
7. p. 9. punc. 1.
§. Hoc ita

Vasq. in 1.
Thom. Tom.
iv. q. 9. art. 1.
dub. 1. num. 2.

vittiosa esset demonstratio) sed ex eo loco concludi. Concludi autem non posse manifeste fatetur Gregorius dum postulat, ut id præsupponatur. Neque vero dicendum est ipsum id non *postulare*, sed *probare*. Illa enim ejus probatio, non ex hoc ipso loco ducitur, (ut duci debuit, si locus ad id demonstrandum sufficit) sed aliunde; scilicet ex tribus illis nuper commemoratis ratiunculis, quarum neque vola, neque vestigium ullum in illis Christi verbis apparet, vel ex iis colligi potest. Quod denique postremo subiicit sibi *opus non esse, ut sua approbemus, modo neque ea convincere possimus; quod tamen nobis tamquam accusatoribus Ecclesie sua facere incumbit*; id, inquam, ineptissimum est, & Gregorii desperationem arguit. Plane enim nescit quid velit. Nam nos quidem hoc loco nihil aliud adversari. Hoc argumenta nequeant, & postulare rem demonstraturos gloriabantur, deterendo. Dea & omnes istæ Gregorii ratiunculæ ineptissimæ sunt, quæ scilicet & falsa sumunt, & male colligunt. Falsum enim est & quod primo loco sumit Gregorius, peccata in baptismo per modum reconciliationis non remitti, & quod sequendo ait remissionem esse difficiliorem in pœnitentia, quam in baptismo; ac denique quod tertio dicit dari non subdito. Contra & ex Scriptura, & ex ipsa rationis & Deo reconciliari qui baptizantur, & difficilius resuscitari nomen mortuum (quod fit in baptismo) quam curari & sanari ægrotum (quod fit in pœnitentia) ac denique etiam eum, qui baptismum à ministro suscipit, hactenus ei sese ipsum subiicere. Sed & illa tria, quæ falso ponit Gregorius, etiam si veræ essent, non ideo tamen efficerent peccata omnia sigillatim ministro esse confitenda; à quo immane quantum tria ista absunt. Sed tamen hæc satis sint ad solvendam omnem hanc istorum argumentationem, videamus tamen quibus illi rationum machinis conficere ex his Christi verbis conentur, peccata sacerdoti necessario confitenda esse. Tridentini duas adducunt; unam à ferendo de peccatore iudicio; alteram à satisfactionibus eidem imponendis sumptam; quod minister in neutro horum æquitatem servare possit, si in genere duntaxat, non autem in specie ac sigillatim pœnitentis peccata cognoverit. Ectius vero utramque rationem paulò uberius exsequitur; ac priorem quidem his verbis explicat, *Sacerdos* (inquit) *in foro pœnitentia constitutus est à Domino iudex ad solvendum, & ligandum, ad remittendum & retinendum; cui proinde incumbit, ut non præcipiti iudicio, neque pro libito, sed iusto ac prudenti arbitrio juxta causarum exigentiam utatur potestate sibi tradita; non enim aliter ratum habebitur à Domino, quod feceris.* Atqui præstare illud non poterit,

vbi sup. §.
Hæc ita.

Sessio. xiv.
§. 8.

in xv. dist. 17.
§. 1.

nisi peccata, & peccantis causam, de qua judicandum est, habeat bene cognitam & perspectam. Alteram rationem ita edisserit; Satisfactionis injunctio ad potestatem ligandi pertinet. Nam, ut cap. 8. Sessionis XIV. Concil. Trident. dicitur, debent sacerdotes, quantum spiritus & prudentia suggererit, pro qualitate criminum, & pœnitentium facultate salutaris & convenientes satisfactiones injungere; ne si peccata conuincant, & indulgentius agant, alienius peccata communicent. Quare consequens est ipsa peccata particulatim ab ijs debere cognosci, quod fieri nequit, nisi per spontaneam pœnitentium confessionem. Hæc ille; quæ quanquam ex iis quæ contra Bellarminum supra sunt à nobis disputata, nullo negotio solvi possint, tamen hic etiam sigillatim ea refellemus, nequid intactum omittamus. Primo, utraque hæc ratio aberrat à quæstione. Probant enim sacerdotibus in foro conscientie ad hoc ut recte, ac legitime judicare queant, debere eos, qui ad ipsos judicandi accedunt, peccata mortalia confiteri. Omnes autem fideles in peccatum lapsos teneri sub mortis æternæ pœna, istud sacerdotum judicium adire, adeoque confiteri non probant, quod tamen quæritur. Neque enim si Estio donatum fuerit hanc potestatem Apostolis, & cæteris ministris à Christo fuisse attributam, ideo sequetur omnes & singulos necessario debere ad eorum tribunal accedere; ut nos supra & contra Bellarminum demonstravimus, & ab ipso Vasque, quantumvis Iesuita agnitum & probatum fuisse diximus. Præterea nihil valere duas istas rationes, ex eo insuper est perspicuum, quod si quam vim haberent, conficerent nulla, nisi in specie & particulatim cognita peccata à Christi ministris solvi, vel retineri posse: quod & liquido falsum, & vehementer absurdum est. Nam si satisfactio, ut inde ordiatur, ejus ligationis, sive retentionis pars est, de qua Christus loquitur, neminem ligabit sacerdos nisi cui satisfactionem imposuerit, cujusque adeo, peccata sigillatim cognoverit. Atqui ministri etiam eum ligant, ejusque peccata retinent, cujus alioqui crimina ignorant, si modo eum impœnitentem esse sciverint; neque ei satisfactionem ullam imponunt, quæ scilicet non aliis, quam pœnitentibus injungitur. Ergo satisfactio hujus, de qua Christus loquitur, ligationis, sive retentionis pars nulla est; unde clarum est accuratam illam, minutamque peccatorum cognitionem ad eorum retentionem nō ideo pertinere, quod ea ad satisfactionem imponendam necessaria esse dicitur. Neque de peccatorum solutione res obscurior est. Nam si ad hoc, ut Apostoli accedentium ad se hominum peccata solverent, necesse erat, ut ea in specie cognoscerent, ergo quos baptizabant, eorum etiam sigillatim peccata noscere debebant; quod quam falsum sit, & non à Christi modo, sed ab ipsius etiam Romæ disciplina alienum, omnes vident. Quod si dicat Estius Christum eo loco non de omni peccatorum solutione in genere, sed in specie tantum de ea loqui, qua fideles, id est homines jam baptizati solvuntur, primo si quid efficere velit, hoc probare debebit, non gratis sumere, adversus eos scilicet.

ſcilicet diſputans, qui id minime admittunt. Et cum Chriſti verba univerſalia ſint, neque ad hanc magis, quam ad illam ſpeciem pertineant, ego quidem non puto hunc ei laborem umquam ſucceſſurum. Tum hæc ejus reſponſio; non modo Ioannem Ferum, & Ianſenium, & Gregorium Valentianum, ſed & multos ex Patribus pulſabit qui (quod infra ſuo loco demonſtrabimus) hoc Chriſti dictum etiam ad eam remiſſionem nobiſcum referunt, quæ datur baptiſmum legitime ſuſcipientibus. Sed jam utramque ligillatim rationem conſideremus. Quod pertinet ad priorem, tamenſi jam ſupra quod ea aſſumit, conſutaverim, eſſe ſcilicet ſacerdotes in foro pœnitentiæ judices proprie dictos, prætoria auctoritate ac poteſtate præditos, haud gravate tamen admitto, quod mox adſciit Chriſti miniſtro incumbere, ut non pro libito, ſed juſto ac prudenti arbitrio, juxta cauſarum exigentiam utatur poteſtate ſibi credita. Etſi enim miniſter judex proprie dictus non ſit, æconomus tamen eſt, ſive diſpenſator; adeoque Domini ſui bona, non temere quibuſvis profundere, ſed iis, quatenus quidem heri poterit, ſolis prudenter diſpenſare debet, ad quos ea, ex heri voluntate, ac ſententia pertinent. Ergo hic diligenter ſpectandum quæ quantaque cognitio ei ad hoc neceſſaria ſit, ut id recte præſtare poſſit. Caietanus, quo loco indagat, quatenus conſiteri oporteat ſingulas ſpecies, & numerum certum peccatorum; judicium duplex eſſe ſtatuit; unum cuius actus (inquit) eſt propter ſe ipſum intentus, alterum, cuius actus eſt propter aliud. Ad illud quidem, quia ſpectat, inquit, juſtum facere, abſolute, ſingulorum peccatorum cognitionem exigere veriffime definit, ut ſingula (inquit) poſſit adæquare puniendo. Ad alterum vero judicium, inquit, quia non tendit ad punitionem ſecundum ſe, ſed in ordine ad alium finem, puta bonum commune, ſicut ſufficit punire, ſicut expedit illi fini, ita ſufficit cognoscere, quantum opus eſt ad illum finem. Tum hoc (quod vocant) pœnitentiæ judicium non primi, ſed ſecundi generis eſſe contendit; non judicium (inquit) abſolute, ſed ſalutare, ſeu medicinale, ad punitionem tendens, non ſecundum ſe, ſed in ordine ad ſalutem ipſius rei ſolius. Ex quibus concludit in pœnitentiæ miniſtro requiri non exactam omnium, & ſingularum culparum cognitionem; ſed eam omnium & ſingularum culparum mortalium cognitionem, quæ ad hoc ſufficiat, ut ſciat conſeſſor, quæ, qualis, & quanta pena commenſurari debeat huic pœnitenti recte diſpoſito, & illius ſaluti. Hac ille; qui recte quidem & ſapienter in primis ponit ex ipſa operis, quo miniſter fungi debet, natura, ac ſine indagandam eſſe, ac metiendam omnem illam, quæ ei ad hoc neceſſaria eſt cognitio- nem. Sed & illud recte ſtatuit non eſſe hoc negotium judicium huiusmodi, quod ad puniendum per ſe ac ſimpliciter ſpectet; meritoque inde concludit minime in eo requiri exactam omnium & ſingularum culparum cognitionem. Sed quod altera ex parte ſumit hoc, ut loquitur, miniſtrorum judicium tendere ad punitionem in ordine ad ſalutem rei, licet non ſecundum ſe; id, inquam, ille non modo temere & falſo, ſed etiam abſur-

Tom. Prime.
lib. 1. c. 9.

de, ac pœne ridicule statuit. Quis enim ei concesserit ejus actionis, in qua *remittitur peccatum* finem esse *punire*? Itaque missa hac Caietani deliratione, quæ Romanæ, non autem Evangelicæ doctrinæ congruit, hujus, quam Christus suis Apostolis dedit, potestatis ingenium ac finem ex ipsius Domini verbis spectemus. Illa vero Sole ipso meridiano clariora sunt. *Quorum*, inquit, *remiseritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt*. Vides hujus juris finem, & actum, quo ejus functio continetur, esse peccatorum vel *remissionem*, vel ei oppositam *retentionem*; ac illam quidem proprie ac per se; hanc vero per accidens, ob peccatoris impœnitentiam; ut mox patebit. Ergo si *peccata remittere* idem est quod *punire*, concedam equidem Caietano potestatem Apostolis hic datam, esse jns puniendi peccata, eoque spectare totam hujus iuris functionem. Sin plane aliter est, *remittere*que ut omnes norunt, tantum à puniendo distat, quantum à tenebris lux, à supplicio gratia, à pœna impunitas; fatendum est plane diversum esse à *judicio* (ut loquuntur) *punitivo*, hoc quicquid est negotii. Cum itaque ex Christi Domini verbis ministrorum hac in parte verum ac legitimum opus sit, non punire peccatores, quod pœperam & ridicule statuit Caietanus; sed *remittere peccata*, vel eadem *retinere*; ut sciamus quæ, qualisque in ministris requiratur cognitio, considerandum est, quænam ad hoc tibi necessaria sit, non ut, quod isti aiunt, *peccatores recte, ac legitime punias*, sed ut *peccata hominū recte ac legitime vel remittas vel retineas*. Fateor in Principum sæcularium consilio ad hujusmodi iudicium requiri accuratam delictorum, quibus Principis venia & indulgentia deponitur, cognitionem; quod is scilicet non quibusvis criminibus impunitatem largiatur, sed certo tantum generi; Itaque Princeps, qui clementia sua cum hoc iudicio utitur, inprimis spectat an propositum crimen ex eorum sit genere, quibus honestè, ac citra reipublicæ perniciem, & cum suæ majestatis decore, gratia concedi queat; adeoque omnino debet explorare, quid, qualeque id fuerit. Neque ego sane abnuo, si hæc divinæ in peccatores indulgentiæ Apostolis commissæ dispensatio eadem ratione instituenda sit, quin ad hoc fungendum munus ministris quoque necessaria futura sit singulorum à peccatoribus admissorum accurata in specie cognitio. Sed rem fecus habere, vel puerisciunt. Non enim ab ipsius peccati specie, qualitate, vel circumstantiis, sed à peccatoris statu, atque (ut vulgo loquimur) *dispositione* totum hoc negotium pendet. Nam, quod me supra jam dixisse memini, nullum omnino, qualecumque vel quantumcunq; scelus est, quod ex Christi sententiâ nō *remitti* debeat, si peccatorē vere ejus pœniteat. Nullū contra adeo leve delictum est, quod nō sit *retinendum*; si modo reus nulla ejus pœnitentia ducatur; idq; cum non modo ex divinis literis, sed ipsa etiam adversariorum confessione notum sit, pluribus demonstrare nihil necesse est. Cum igitur ministri in hoc se negotio ad Domini sui normam atq; sententiā gerere debeāt, is

vero

vero peccata qualiacumque sint, pœnitentis quidem remitti, impœnitentis vero retineri velit, ac decernat; apparet iis ad hanc dispensationem rite ac legitime administrandam, non singulorum delictorum naturam, sed ipsius peccatoris dispositionem esse pernoscendam, à qua scilicet una pendet tota eorum functio. Nam si peccatorem esse norit pœnitentem, de ejus delictis, qualia illa fuerint, nihil est laborandum: satis est quod eum ipsorum pœniteat: cum qui hujusmodi sunt, iis paratam omnium apud Deum criminum veniam Christus esse voluerit. Sin aliter est, ne unius quidem, tametsi levissimi, delicti remissionem vel à Deo, vel ab ejus ministro, consequi eos decet. Quod & ipsum Dominum non obscure suis illis apud Ioannem verbis significasse, acute sane ac scite observavit præclarus ille scriptor, qui Concilii Tridentini historiam Italico idiomate nostra memoria edidit, *Dominus Christus* (inquit) *sau-* L. IV. PAG. 100.
illu verbu non duo criminum genera, quorum altera remittenda sint, altera retinenda distinxit, ut ideo necesse sit tenere utrius generis rem sit peccator; sed anum solum genus memoravit, quo omnia omnino peccata continentur, peccata, inquit in genere: Duo vero peccantium, sive reorum genera non minus clare distinxit, dicendo; Quorum, & Quorum: alterum pœnitentium, quibus scilicet remissio concedenda, alterum impœnitentium, quibus neganda. Itaque à ministris peccantis potius statum, quam peccatorum naturam, ac numerum pernosci decet. Atque ex his liquet, quam futile sit istorum propositum ab Estio prius argumentum; quo confessionem suam ex eo necessariam & à Domino institutam concludebant, quod singulorum peccatorum accurata cognitio, quæ nisi ex reorum confessione haberi nequit, ministro ad hoc necessaria sit, ut imposito remittendi ac retinendi munere legitime fungi possit. Nam ex hujus muneris ratione ac fine clarissime ostendimus, non aliud ad id recte & ex Domini voluntate obeundum requiri, quam ut minister norit pœnitens-ne, an impœnitens sit peccator; non autem quæ, quanta, qualia ve fuerint ejus delicta: Vnde porro clarissime consequitur arcanam omnem istorum confessionem, quæ non alia de causa, quam ad hanc singulorum peccatorum comparandam cognitionem urgetur, non esse ministro necessariam, multo uero etiam minus à Domino hoc loco institutam.

Altera, etiam longe infirmior, ac ineptior ratio à *satisfactionibus* sumpta erat, quas cum ad ligandi, sive retinendi potestatem pertineat, criminum qualitati, pœnitentiumque facultati accommodatas, atque attemptatas imponere, concludunt à ministris omnia peccantium delicta particulatim, ac minutatim debere cognosci. Sed nihil est in tota hac ratiocinatione sani. Nam & falsa sunt, quæ illa ponit, omnia; & si vera essent, ne sic quidem id concluderet, de quo quæritur. Nam, ut ab hoc posteriori ordiar; non hic quæritur an utilis sit illa pro qua pugnant,

Sess. x. v. can.
6.

gnant, confessio, sed an jure divino ita necessaria, ut eos qui post baptismum peccant, salute excidere necesse sit, nisi illa confessio locum habeat, & ab iis usurpata fuerit. Iam vero liquet illa Estii ratione nequaquam hoc probari, etiam si ei, omnia quæ sumit, vel concessa, vel donata fuerint. Nam cum isti doceant contrito, & confessio, tum ipsam peccatorum culpam, tum pœnæ aternitatem remitti; satisfactiones ad redimendam sive expiandam solam temporalem pœnam (alioqui vel hic vel in purgatorio luendam) imponi, apparet *satisfactionem* etiam sine ullo salutis aternæ periculo omitti posse. Non enim qui non *satusfecit*, cœlo perpetuum excluditur, aut vita ac gloria aterna multatur; sed ad tempus duntaxat purgatorii pœnis afficitur. Itaque ex eo quod accurata singulorum peccatorum confessio requiritur ad hoc, ut satisfactio digna imponatur, efficitur quidem confessionem ad purgatorium si forte declinandū esse necessariam; ad gehennam vitandam, & salutem aternam consequendam esse necessariam non conficitur; quod tamen probandum fuit, cum id illud ipsum sit quod docent adversarii, ut ex disertis Tridentinorum verbis constat, qui eum anathemate feriunt, qui *negaverit confessionem* (ut vocant) *sacramentalem ad salutem necessariam esse jure divino*. Sed nego secundò quicquam eorum, quæ in sua demonstratione assumpsit Estius, verum esse. Primò ea, quæ ab illo supponitur, satisfactio, eo sensu, quem & ipse, & cæteri adversarii accipiunt, pro actione scilicet, qua peccator tantum fecit, quantum is, qui læsus est, Deus jure suo exigere potest, merum est istorum figmentum, & ab omni divinarum literarum luce, & à vetetis Ecclesiæ Christianæ doctrina penitus alienum; ut in alio opere fuisse, ac luculente demonstravimus. Sed nunc missa cætera de hoc argumento disputatione, nego secundo ad *remittendorum, & retinendorum peccatorum* potestatem ministris à Christo Iohannis vicessimo attributam pertinere, ut aliquam huiusmodi satisfactionem peccatori imponant. Nam si satisfactionis impositio eo jure continetur, cum id totum quantumcumque est, præter *remissionem*, & *retentionem peccatorum* nihil aliud complectatur, necesse est istarum altera hanc *satisfactionis impositionem* comprehendere; Non autem comprehendere clarum est. Non quidem *remissionem*. Nam *satisfactionem imponere*, est pœnam in fontem decernere; *remittere* contrà, est peccati impunitatem largiri. Non ergo *remissione satisfactio* magis quam igne aqua, aut gratia iustitiæ severitas continetur. Sed neque *retentione* peccatorum *satisfactio* illa pro peccatis significatur. Nam *satisfactio*, nisi iis, quibus peccata dimittuntur, nulla imponitur; Quorum vero peccata remittuntur, eorum certe non retinentur; Est enim *peccatorum retentio* eorum *remissioni* in oratione Christi è diametro opposita. Ergo non modo *satisfactio* retentione peccatorum nō continetur, sed nec consistere quidem cum ea potest. Siquis vero existimat Christum per verbum *aperte, retinere*, vel abstentionem ab Eucharistia, vel alterius alicuius canonicæ

SCH XIV. C. 9.

ibid anath. 13.

lib. v. p. 356.

quam ejus partem pro suo modo exhauriat, contritionis autem modum solus Deus, qui corda scrutatur, habeat perspectum: clarum est faciedotem, qui eum ignorat, de pœnitentis hujus, aut illius pœna, adeoque & satisfactione, quæ ei ex jure respondet, certo arbitrari non posse, neque adeo debere; & si quid in hoc negotio arbitratur, id eum non ex certa lege, certaue scientia, quod in omni recto ac legitimo judicio necesse est, sed temere, & cæco, & inconsulto impetu judicare. Sed & aliud est, quod id ipsum demonstrat. Docent enim Tridentini *non solum pœnis a nobis pro vindicando peccato susceptis, aut sacerdotis arbitrio pro mensura delicti impositis, sed etiam temporalibus flagellis a Deo inflictis & a nobis patienter toleratis satisfieri Deo à pœnitentibus pro peccatis; & iis anathema dicunt, qui hujusmodi pœnis a Deo inflictis & patienter toleratis satisfieri pro peccatis, quoad pœnam temporalem negaverint.* Cum ergo iniquissimum sit *hu in id ipsum vindicare*, clarum est iudices istorum confessionarios ne in eam iniquitatem incidant, unice cavere debere, ne peccatori pro ea pœna, quam ipse aut jam expiavit, aut certo expiaturus est calamitate aliqua divinitus aut inflictâ, aut infligenda, ullam satisfactionem imponant. Atqui istos plane nescire, neque ulla ratione discere posse constat an Deus aliquam isti peccatori pro hoc aut illo delicto temporalem pœnam vel inflixerit, vel in posterum inflicurus sit; cum id omne negotium ab arcano Dei judicio pendeat, in cujus conscientiam nulla omnino creatura irrumpere potest. Ergo palam est istos frustra de exaquantis, ac commensurandis peccato satisfactionibus garrere; quæ si essent revera aliquæ, ex non ab hominibus, rerum & animarum humanarum ignaris, sed ab uno Deo, quem nihil prorsus latet, statui ac decerni & possent, & deberent. Atque hæc quidem pleraque isti Tridentinorum doctrinæ objecta jam olim fuisse, simulatque ea in publicum exiit, narrat autor sapientissimus, qui illius Synodi historiam scripsit; cujus verba, quod præclara sint, hic describere non piguit. *Ceterum nihil mirabilius videbatur, quam illud decretorum caput, in quo peccata sigillatim ac in specie sacerdoti declaranda esse ex eo probant, quod judicium hoc incognita causa exerceri non possit, neque æquitas in pœnis iniungendis servari, si peccata in genere duntaxat sciantur: & infra hanc peccatorum confessionem ideo fuisse à Christo præceptam ac institutam, ut possit à sacerdotibus pœna condigna pœnitentibus imponi. Hoc vero nihil aliud esse, quam orbi Christiano palam illudere, omnesque pro stultis, ac mente captis habere; sperareque ac confidere nihil adeo absurdum esse, quod non facile, ac secare sibi affirmantibus credatur. Neminem enim esse, qui nesciat Confessarios, quotidie dum pœnitentias confitentibus imponunt, non modo culparum meritum non expendere, sed ne minimam quidem rationem ejus in hoc suo judicio habere. Synodi quidem verba significare sacerdotes accuratissime toto hoc negotio desungi; & pœnitentium crimina morosissima trutina ita religiose librare, ac pensare, ut ne unius quidem pili discrimen negligant.*

*negligant. Atqui rem longe
ut reu non unius homicidij, v
tur, quam ut quinquies Don
quosque, imo pane universo
duntaxat debita pœnitentia
esse omnem illam pœnitentia
peccatorum, & circumstant
nihil opus esse longiora conse
definire pœnis vel sponte susce
peccatis satisfieri. Itaq, non n
deri, imponi pœnitenti pœn.
& absurde argeri accuratan
stituta esse dicitur. Sed ui
esse Confessarium quantumv
nas peccatis ab homine com
bitas ita certo, ac iuste;
ret; etiamsi canonas de
ob oculos haberet; nedu
rēte ac certo iudicaturi
extemporanea, non longi.
Haftenus Tridentinae
fallor, patet, quam va
mentum. Quod si quæras
canonica, quas nos ipsi
mur, qualque olim *satisfac*
sensu, quam quo hodie a
riobis alibi explicatum; r
puniri, aut pœnas, quas
expungi, sed *pœnitentiam*
mus) ministro de peccato
remissionem delictorum i
peccator, cui se pœnitere al
autem pœnitentia foro tu
decernunt adversarii) ei e
quid sit, vel quod nos ei
jās pœnitentiam explorā
accidit, quorum nota sum
iuncta) tum vero non stat
peccatoris legitimis, ac
ptobanda; ut cum eum v
tum ei incunctanter Dom
hic transferre licet, quod
fieri scilicet *ad ostensionem pœnitentia, non ad impetrationem pœnia*. Sed hæc*

canl xxxiij. q.
i. de pœn. d. 3.

quidem ad disputationem aliam, nimirum de disciplina Ecclesiastica, potius quam ad hanc de confessione controversiam spectant. Ergo cum hæcenus demonstratum sit Christi servo ad obeundum hoc ministeriū non singulorū delictorū; sed pœnitentiæ peccatoris cognitionē esse necessariam, cumque peccatorem non alia confiteri necesse sit, quam quæ ministro ad id muneris exercendum cognitu necessaria sunt; concludamus peccatorem *remissionis* quidem consequendæ causā sacerdotes ad euntē apud eos, non *singula delicta*, eorumque *qualitates*, & *circumstantias*, (quod isti volunt) sed suam tantum *pœnitentiā* testari, ac profiteri hoc constituto à Christo jure teneri neque adeo aliud ei hac in parte necessario incumbere, nisi ut primo quidem se in Deum peccasse, ejusque legem violasse, pœnasque sempiternas commeritum esse fateatur; tum & se admissorum pœnitere, iisque in posterum nuntium remittere, acresciscere, & vitam emendare velle, sancte testetur. Thomas ea argumenta solvens, quibus probari videtur eos, qui ad baptismum accedunt, teneri sua peccata confiteri; inde ducta, quod & qui à Ioanne baptizabantur, peccata confessi fuisse legantur, & qui abscondit scelera sua, eum dirigi neget sapiens, hæc, inquam, objecta dissolvens respondet à baptizatis non requiri specialem confessionem peccatorum, sed sufficere generalem, quam faciunt secundum ritum Ecclesiæ, dum abrenunciant Satana, & omnibus pompæ ejus. Nos eodem modo ad objecta ab adversariis loca respondemus sufficere fidelibus lapsis generalem istam peccatorum confessionem, qua se & peccasse confitentur, & de pœnitentia, ac resipiscencia sua testantur, specialem, ac propriam singulorum delictorum enumerationem insuper requiri neque ex objectis, ut patuit, neque ex aliis Scripturæ locis demonstrari.

Neque denique melior est tertia ab Estio adducta pro confessionis suæ necessitate ratio. Deus (inquit) non remittit peccata, nisi ea cognoscentibus, & coram eo confitentibus in particulari. Atqui sacerdos in remittendo peccatis agi vicarium Dei & Christi. Ergo quod peccator facere deberet coram Deo & Christo, si Sacramentum non esset institutum, id facere debet coram vicario, videlicet ei confitendo particulatim sua peccata. Hæc ille; Ego vero omissis, quæ hic de isto Dei (ut sic dicam) vicariatu, deque pœnitentiæ sacramento dicuntur; respondeo non animadvertisse Estium se sua illa ratione confessionis particularis in ipso baptismo necessitatem contra omnium Christianorum fidem, ac praxin astruere. Nam si, quod iste assumit, verum est, peccatorem coram sacerdote facere debere, quod coram Deo & Christo facere deberet; clarum est eum, si adultus est, & rationis capax, in baptismo sua peccata particulatim debere confiteri, cum Deus non in baptismo magis, quam alibi, peccata remittat adultis minime ea cognoscentibus, & coram eo in particulari confitentibus. Quid, quod ex præclara illa hypothese Estiana sequitur debere etiam sacerdotes à pœnitentibus adorari, & pro summis conscientia

tiz

tia suæ judicibus agnosci? Non enim Estium negaturum puto peccatorem debere Deum, & Christum, quoties ab iis peccatorum veniam petit, & adorare, & pro summo animæ suæ judice agnoscere. Ergo cum omnes ex æquo Christiani fateantur: neque adultos baptizandos ad particularem illam confessionem necessario obligari, neque nisi stultè & impie, sacerdotes in confessionali tribunali adorari, & pro summis judicibus agnosci posse; omnino necesse est Estianum axioma, ex quo utrumque illud monstrum conficitur, falsum esse ipsum, & portentosum. Itaque respondeo negando id, quod sumit Estius, à peccatore sacerdoti Dei hac in causa (ut vult) vicario esse tribuenda, quæ ipsi Deo tribuuntur. Nam etsi sacerdotem Dei vicarium esse donavero, non eo tamen fiet, ut idem sit sacerdos, quod Deus. Ac licet legatus Principis vices impleat, ac gerat, non tamen idem honos, cultusque legato, ac Principi debetur. Omnis hæc vicarii potestas ad ejus voluntatem, ac decretum referenda est, qui eam constituit. Deo quidem simpliciter ac per se omnia debemus. Istis, ut vocantur, Dei *vicarii* nihil debemus, nisi quatenus à Deo constitutum, ac decretum est. Ergo si Christus, cujus eos esse *vicarios* volunt, id iis juris dedit, ut nobis nullum eorum conscientia, quantumvis occultum, peccatum subducere liceat, sane hoc eis obsequium non negabimus. Sed neque ex Christi ipsius verbis apparet, neque omnibus Estii & adversariorum technis, atque argumentis demonstratur quicquam istis hujusmodi à Christo attributum fuisse. Frustra igitur pugnat Estius hoc iis, ideo deberi, quod sint Christi *vicarii*; quibus Christus, ut patet, *vices suas* non in sigillatim cognoscendis omnibus omnium hominum *culpis*, sed in *remittendis, penitentium, retinendis impenitentium peccatis* dedit.

CAP. IX.

Solvitur & refutatur Vasquiana confessionis ex Ioannis vicesimo probatio.

HACTENUS de Estii rationibus, quo loco paucis quoque de Gabrielle Vasque dicendum est. Is, quod jam supra observavi, omnes fere cæterorum demonstrationes, quibus ista etiam, ut patuit, Estianæ ac Bellarminianæ rationes continebantur, explosit, strenueque evertit. Quid ergo hic tantus cæterorum triumphator ipse præstitit? Ille vero primo præfatur *sibi videri ex illis tantum verbis, quibus confertur potestas absolvendi, non colligi præceptum confessionis, & comparandi in hoc iudicio.* Et mihi sane idem videtur. Vnde ergo, quæso, id colligitur? Ex utraque,

*Vbi sup. dub.
1. §. 4.*

G 3 (inquit)

ibid. §. 12.

sess. xv. cap. 5.

ubi supra
§. 11.

ibid. §. 12.

(inquit) potestate in illo capite collata absolvendi, & detinendi simul, eamque vult fuisse Tridentinorum mentem. Sed Tridentinorum ipsorum sententiam, dum eorum mentem aperire satagit, tantum non erroris atque mendacii arguit. Hæc enim totidem verba habet; Si tantum voluisset Concilium ferri non posse sententiam incognita causa, non probaretur, quod intendit. Solum enim probaret, si ferenda sit sententia, non potest ferri nisi causa cognita confessionis, & inde solum constat de institutione Sacramenti, & confessionis, ut recte fiat absolutio, non vero de necessitate confessionis, ut facienda sit necessario, & subdenda absolutioni. Vt enim supra dicebamus, potuit institui, ut esset necessaria confessio ei tantum, qui vellet absolvi, & tunc non esset necessaria; tamen incognita causa absolvi non posset. Iam id, ex quo hoc consecuturum ait, Tridentinos Patres tantum voluisse disertissima ipsorum verba testantur; Dominus noster Iesus Christus è terris ascensus ad cælos sacerdotes sui ipsius vicarios reliquit, tamquam præsidēs, & iudices, ad quos omnia mortalia crimina deferantur, in quæ Christi fideles ceciderint, quo pro potestate clavium remissionis, aut retentionis peccatorum sententiam pronuncient. Constat enim sacerdotes iudicium hoc incognita causa exercere non potuisse. Hic Vasques, diserte istos non aliud audis dicentes, quam iudicium hoc incognita causa exerceri non posse; quod idem plane esse liquet cum his tuis ferri non posse sententiam incognita causa. Itaque cum Tridentinos id tantum voluisse constet, quod si tantum voluerint, eos tu affirmare non dubitas necessitatem confessionis, quam intēdebant, minime probaturos fuisse; quid aliud superest, quam ut tu nobiscum confitearis patres illos tuos graviter esse hallucinatos, suosque nobis ~~καλοῦνται~~ pro veris demonstrationibus falso, & inverecunde obtrusisse? Quod vero Vasques Synodi illius verba nescio quem in sensum mirificum detorquet, id adeo cum sensu communi pugnat, ut ne refelli quidem dignum sit. Sed iste pergit, & quas pateretur angustias hac voce confiteri coactus est. Quomodo (inquit) ex hac ferenda sententia absolutionis, & detentionis, colligatur hac necessitas (confessionis scilicet) non vero ex sola sententia absolutionis, non est facile colligere. Tum in Almain & Adrianum stilum stringit; & post multas ambages, cum retinendi potestatem dixisset eo contineri, quod sacerdotes habent potestatem negandi veniam, tandem qua ratione suæ confessionis necessitas ex Christi verbis demonstratur, ita repente aperit, Optime ergo (inquit) inde deducitur ratio ad probandum præceptum confessionis, hoc modo. Sacerdotibus est concessa potestas detinendi peccata, hoc est negandi absolutionem, & veniam; & si clave non errante sacerdos negaverit, detinebit peccata illius ne remittantur, & in cælo detinebuntur eodem modo, & venia negabitur. Tinetur ergo illi parere pœnitens, ut veniam peccatorum consequatur in cælo. Non ergo iudicium hoc voluntarium est pœnitenti, ut si velit per illud consequi remissionem se illi submittat; sed est necessarium, quia in iudice est potestas detinendi peccata, hoc est negandi veniam, ut ei non dimittantur etiam in cælo.

& nisi

in 14. d. 17.
q. unic. art. 1.

Et nisi ille pœnerit iudicio, condemnatur. Hæc Vasques. Primò hæc ejus probatio non est, quod eam videri vult, nova. Est enim, ut videtur ea ipsa, qua utitur Aureolus, ex verbo *retinendi* sumpta; cujus & similem ex Bellarmino audivimus, & refutavimus. Secundò; Cum hic idem sit ille Vasques, qui supra toties negavit ex potestate sacerdotibus hic collata, etiam ordinaria, sequi, ut iudicium illorum subire sit unicuique necessarium, mirabile est quod nunc adeundi sacerdotis, eique peccata confitendi necessitatem ex potestate detinendi peccata ei concessâ argumentetur. Respondeo ergo, ut supra ad Bellarmini argumentum; primò potestatem ministris hic dari ut solvendi, sic itidē retinendi eorum peccata, qui ipsos adierint, deq; sua vel pœnitentia vel impœnitentia testati fuerint; de cæterorū peccatis, quorum statum penitus ignorant, in alterutrā partem pronuntiandi nullum jus iis esse datum. Cum ergo horū, qui scilicet sacerdotem

lione aperiunt, peccata & confessione apud sacerdotum tribunal: tem vel remittendorum, vel retinendorum peccatorum. Neque verò, quod vereri videamus, peccata re licet, cujus l est, ne peccata remitti debent

illi statum privata confessione, contritione scilicet, apparet nihil nos cogere facias iis datam esse potestatem. Neque verò, minister, si eam minime alius peccata retinere inquires, metuendum est retineri, non autem christianum ex verbis divini tum publica prædicatione, tum privata lectione intelligere, nulla cujusquam peccata retinenda esse, nisi impœnitentis, Cum ergo quisque per se satis possit perspicere, an ipsum peccatorum pœniteat, necne, nihil eum necesse est ministrum adire, quo se hoc metu liberet. Siquis tamen, ut aliquando fit, fluctuat, arque æstuat, nos istum quidem (quod initio docuimus) ministrum adire ad conscientie confirmationem, atque consolationem adeo non vetamus, ut etiam ad id officii cohortemur. Necesse tamen tantum istorum jugum detestamur.

Secundò: Ex hac *retinendi* is concessa non modo non probatur, quod putavit Vasques, contritionis necessitas; sed contra evertitur. Sic enim ago. Par omnino est iisdemque verbis à Domino concessa peccata & retinendi, & solvendi potestas: *Quorum remisistis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt.* Eadem, ut vides, omnino est utriusque partis ratio. Itaque si hinc sequitur confessionem specialem ministro factam ad remittendum esse necessariam, pari quoque jure sequitur eam ad retinendum requiri; & contra. Atqui hæc meridiana clarius est ad alicujus peccata retinenda non esse necessariam specialem peccatorum ejus apud ministrum enumerationem; sed sufficere generalem & peccati & impœnitentie professionem; qua is verbi gratia, dicat ministro se quidem præcepta Dei varie, ac multipliciter

citer violasse; ceterum neque se istorum pœnitere, neque in posterum vitam emendare velle, sed in sceleribus, ac flagitiis perseverare; hoc sibi certum, atque obstinatum esse: An istius quæso peccata retinere non antè ministro licebit, quam ea singula ex ejus confitentis ore audiverit? Nux. Nemo non videt nihil necesse esse hanc ab eo confessionem expectare, quam & ipse proculdubio edere abnuet, ministrumque eam flagitantem irridebit; sed generalem illam hominis confessionem, qua se & peccatorem, & impœnitentem esse professus est, satis esse ad hoc, ut minister ejus peccata legitime, valideque retineat. Ergo concludendum est ex altera quoque parte similem peccatorum & pœnitentiæ professionem, qua quis ministro in genere confitetur se Domini præcepta multis modis transgressum esse & cogitatione, & verbo, & opere; ceterum se eorum omnium ex animo pœnitere, verisque lacrymis ac suspiriis, Dei gratiam, ac misericordiam per Christum implorare; talem, inquam, peccatoris confessionem ad hoc sufficere, ut minister ejus peccata remittat; neque adeo, quod volunt adversarii, necessarium esse, ut pœnitens sua sigillatim peccata, una cum singularibus eorum circumstantiis enumeret, atque denudet. Ego hanc Vasqui pro futili, & involuta probatione, veram, claram, ac solidam ex his Domini verbis demonstrationem repono, de quibus hæc satis dicta sunt.

CAPUT X.

*Solvitur secundum adversariorum pro confessione ex
Actorum XIX. 18. petitum argumentum.*

in 3. Thom.
rom. iv. q. 90.
art. 1. dub. 1.
§. 22. 23. & 4.
25.

ibid. §. 26.

ibid. dub. 2.
§. 13.

CÆTERA ex divinis literis ab adversariis afferri solita, quanti sint vel hic Vasques testatur, qui repudiatis & Thomæ, & Soti probationibus, & explosa nonnullorum (quorum unus, ut supra vidimus, fuit Bellarminus) ex illis Christi verbis *Quæcumque alligaveritis, &c.* argumentatione, pauld post subiicit, *Omittamus ergo reliqua, si qua adduci possunt, neque opus est probare ex Iacobi quinto.* Ergo cum iste in uno illo Ioannis loco, quem nuper expendimus, figendum gradum putet, cætera vel diserte explodat, vel omittenda dicat; satis apparet ejus judicio, cætera quidem futilia esse, & ad hanc causam inepta, atque inefficacia; unum si forte Ioannis locum aliquid efficere; quem tamen & ipse difficilem esse confitetur; & nos, ut spero, hujusmodi esse probavimus, ut ex eo confessionis auricularis necessitatem legitime concludere, non modo, quod Vasques ait, difficile sit, sed etiam aduæ. Itaque si cæterorum, quæ Vasquis est, eadem esset hoc in loco ingenuitas, hic priori hujus

hujus disputationis parti finem imponere licuisset. Sed obstat Bellarmini invecundia, qui quæ tela ipsius sodalis velut ficulnea, fastidit, iis ipse causæ studio excæcatus, velut legitimis, ac decretoriis armis utitur. Is enim primum multa ex veteri, quædam etiam ex Novo Testamento affert, quibus confessionem suam figuratam olim fuisse contendit; tum secundo alia nonnulla, quibus eam non *figurari*, sed vere doceri ac constitui pugnat. Nos vero, quibus nondum ille probavit rem ipsam vel à Christo institutam, vel ab Apostolis præceptam ac usurpatam fuisse, *figuras* istas nunc quidem paulisper mittemus; ut inspiciamus numquid aliud isti habeant, ex quo vere intelligi possit istam confessionem à Domino, vel ab eius Apostolis mandatam fuisse fidelibus. Postquam de re constiterit, tum ejus, quas isti obtendunt, *figuras*, cum bono Deo considerabimus.

Ergo Bellarminus quatuor affert loca ex novi fœderis libris; ex Actis Apostolicis, unum; alterum ex Iacobo; tertium, & quartum ex Pauli, & Ioannis epistolis. Antequam de singulis dico, operæ pretium est recitare quid de omnibus universim scripserit Estius, gravissimus sane ac doctissimus istarum partium Theologus, & quidem, quod ex superioribus videre est, confessionis arcanæ defensor acerrimus. *Vt desur*, inquit, *ex his Scripturis probabiliter aliquid colligi pro confessione sacerdoti faciendâ, quæ tamen à plerisque, non minus forte probabiliter, in alium sensum accipiuntur, & ex mystico sensu non ducitur certum argumentum* (id autem Estius adiicit, propter locum quendam ex Luca, *Ite, ostendite vos sacerdotibus*, quem illis à Bellarmino hic allatis locis adjecerat) *hinc est quod in seria disputatione tales probationes non valde premant adversarium. Hæ sunt præclaræ illæ, invictæque probationes, quibus se Bellarminus confessionis necessitatem ex divinis litteris demonstraturum promittit; quæ scilicet teste ac iudice Estio, adversarium non valde premunt, nedum ut eum ineluctabili certæ veritatis vi & ad ei, quod concludunt, assentendum cogant, & ex iis Scripturæ locis ducuntur, quæ à plerisque in alium sensum, neque minus forte probabiliter accipiuntur. Quod quam vere de istis probationibus pronunciaverit Estius, mox patebit, cum sigillatim omnes excusserimus.*

Primam ergo ducit Bellarminus ex Actuum Apostolicorum capite decimo nono: *Multi credentium*, inquit, *Lucas, veniebant confitentes, & annuntiantes actus suos. Multi autem ex eis, qui fuerant curiosa sectati, contulerunt libros, & combusserunt coram omnibus.* Adversarius ut ex hoc loco confessionem suam exculpat, ita agit; *Hic locus* (inquit) *accipiendus est imprimis de confessione fidelium post baptismum. Illi enim proprie dici solent credentes, ut patet Act. III. 4. & V. 1. 1. Thess. 1. & alibi. Neque hoc negant adversarij. Deinde loquitur Scriptura de confessione peccatorum in specie, ut ex illis verbis colligitur, Confitentes actus suos. Denique agitur hoc loco de confessione facta non soli Deo, sed etiam homini. Nam ad Paulum veniebant,*

H ut con-

in III de pœnit. c. 4.

in I. v. sent. d. 17. §. 5.

Luc. XVII.

Act. XIX. 18. 19.

ut confiterentur actus suos. Hæc ille: quæ quam fluxa, & infirma sint, nemo non videt. Primum enim, si hæc quæ sumit adversarius, donavero omnia, non ideo tamen effectum erit, quod isti defendunt, confessionem auricularem esse jure divino necessariam. Fuerunt isti fideles. Esto. Confessi sunt in specie hæc & illa peccata sua. Esto & hoc. Denique. Paulo confessi sunt, non autem soli Deo. Esto. Quid tum postea? Profecto non aliud hinc sequetur, nisi istos Dei ministro delicta sua, velut vulnera, aperuisse, ut ea ejus consilio, consolatione, & si etiam hoc placeat, auctoritate adhibitis opportunis remediis curaretur; quod nos licere non modo non negamus, sed etiam ultro concedimus, & si quando fit, vehementer probamus. Id istos ex lege divinitus lata, quod nos negamus, necessario fecisse, sic ut nisi fecissent, scelerum veniam à Deo impetrare, quantumvis pœnitentes ac emendati, non potuerint, hinc neque efficit Bellarminus, neque unquam sane efficiet. Sed præterquam quod illa adversarii probatio non id concludit, quod est in quæstione positum, hoc etiam incommodo laborat, quod quæ sumit, ea non clara, certa que, quod ad concludendam quæstionem erat necessarium, sed dubia, incerta que sunt omnia. Principio sumit istos, qui actus suos apud Paulum confessi sunt, fuisse jam, antequam confiterentur, baptizatos, fidelique cœtui aggregatos. Atqui id non modo non certum, sed ne probabile quidem videtur. *Actus* enim, quos isti confessi sunt, tota sacra narrationis series clamat, fuisse aliqua magicæ vanitatis sacrilegia; quod & ipse Bellarminus confitetur, cum paulo post vult Paulum ex hac ipsorum confessione cognovisse eos fuisse curiosa sectatos, adeo ut libros eorum comburi juberet, Curiosa autem sectari & Sanctius Iesuita, & cæteri interpretes, qua veteres, qua recentes, hic apud Lucam accipiunt de arte præstigatoria, & magica, & libros intelligunt magicos, quibus isti demones aut invocarent, aut evocarent. Ergo isti, qui actus suos confessi sunt, magicas vanitates, ac diabolicas præstigias, atque impietates exercebant; quas Iudæorum scilicet exorcistarum supplicio, quod istic narrat Lucas, atque exemplo admoniti abjecerunt, tantique sceleris à Christo Domino veniam quæsierunt, omnia sua in nefaria illa arte antea acta studia, ac facinora ex vero pœnitentiæ morfu apud Paulum Christi ministrum cum eorum detestatione confitentes, ac nudantes. Quis vero crediderit homines Christianismo iniciatos atque à Paulo edoctos, post salutarem Domini agnitionem adhuc hæsisse in illo Diaboli luto, unaque cum veri Dei cultu nefariam artem post acceptum sanctissimum Christi baptismum exercuisse? Hoc *ἀπορον* aliquatenus vidit Sanctius; sed solvit. Ait enim illud nonnullis videri durum, quod fideles, seu credentes ad illud usque tempus retinuerint supersticiosos libros, & magica disciplina, quos hic dicuntur combussisse edocti exorcistarum supplicio. Qui sane si Christiani fuissent, & prius ab Apostolis edocti, abiectioni fuisse videbantur. Hanc objectionem Sanctius ut repellat, negat istos, qui actus suos confessi dicuntur, eosdem

ubi sup. §. Sed
prima solutio.

eosdem cum iis fuisse, qui libros magicæ vanitatis combussisse ibidem narrantur; quod ex ipsis Lucæ verbis constare ait; *Multique credentium veniebant confitentes, & annuntiantes actus suos Multi autē ex iis, qui fuerant curiosa sectati, contulerunt libros, & combusserunt. Illud autē satū distinguunt* (inquit Sanctius) *confessos, ab iis, qui libros abiiciunt, & perdunt flammā.* Itaque hos concedit, certe concedere videtur, Christianos ante id temporis non fuisse; illos vero fuisse pertendit. Ego vero eosdem utrosque fuisse, tametsi Bellarminus Sanctii consecutaneus, ut nuper dixi, affirmet, nolim equidem pugnare. Hoc aio, missis istis qui libros cremasse dicuntur, de iis, qui confessi sunt eandem superesse difficultatem, quam vel non animadvertit, vel callide dissimulavit Sanctius. Nam & hos, tametsi nullos magicos libros combussisse concesserimus, apparet tamen aliquid magicæ vanitatis factitasse, iis simile, quæ ab exorcistis Iudæis exercebantur. Quorsum enim Lucas narrata istorum exorcistarum pœna, atque ignominia, statim ac continenter hæc subiicit, *Hoc autem notum factum est omnibus Iudæis, atque Gentibus qui habitabant Ephesi; & cecidit timor super omnes illos, & magnificabatur nomen Domini Iesu, multique credentium veniebant confitentes, & annuntiantes actus suos.* Nemo non videt ista non coherere, & alieno, non suo loco infusa esse, nisi istos, quod clarum est, confiteamur aliquid cum exorcistarum peccato commune habuisse; quod & ipsum confirmant, ea quæ his attexit Lucas; *Multi autem ex iis, qui fuerant curiosa sectati, contulerunt libros, &c.* Omnia eodem pertinent. Nimirum famā per totam civitatem sparsum mirabile exorcistarum supplicium ceteros vel eandem, vel similem aliquam vanitatē factitantes terruit, ut pars actus ipsi suos confiterentur; pars etiam libros ad nefariam disciplinam pertinentes cremarent. Et nomen *ἰσχυρῶς*, quo usus est Lucas, quodque Latinus *actus suos* non inepte reddidit, significat hujus generis actus, magicos scilicet, vel præstigiatorios. Statim versu proximo verbum *ἰσχυρῶς*, à quo *ἰσχυρῶς* est, Lucas in re eadem usurpavit; *ἰσχυρῶς ὁ ἰσχυρὸς τῶν ἐπερῶν ἰσχυρῶς, multi ex iis qui curiosa* (id est magica & vana) *factitabant, vel egerant:* quod Latinus eleganter dixit, *sectati fuerant.* Ergo & *ἰσχυρῶς*, quas isti superiori versiculo confitebantur, *ἰσχυρῶς ἰσχυρῶς* erant, *actus curiosa illius vanitatis*, cujus artifices iusto Dei judicio male multatos fuisse compererant. Ergo conclusum esto istos, qui actus suos confessi sunt, magicæ artis vana, ac nefaria fuisse consecutatos, antequam ad hanc confessionem venirent; adeoque videri non Christianos ex baptizatorum fidelium numero fuisse, (qui, qualesque si fuissent, omnino incredibile est eos in tam horrendo scelere fuisse adhuc perseveraturos) sed homines baptismi ad hæc tempora expertes. Quod vero Bellarminus, & Sanctius, & alij subiiciunt istos à Luca *credentes* dici; id autem esse fidelium baptizatorum nomen, ut ex Act. III. & IV. & I. Thessal. I. patet; respondeo participium illud *credentes*, sive *πιστεύοντες*, revera interdum (ut loquuntur

vers. 18. 19.

CAP. X.

Grammatici) *nominaſcere*; idemque eſſe quod *πιστοι*, id eſt *fideles*; *οι πιστεύοντες*, & *οι μαθηται* nullo discrimine pro hominibus baptiſmo initiatis, Chriſtoque Domino conſecratis ponuntur; tamenſi id non ſit perpetuum; ſæpe enim *credentium* *πισδυντων* vocabulum *participialiter*, non *nominaliter* uſurpatum legitur. Sed hæc Bellarminus, quod ejus pace dictum ſit, præter rem attulit. Nam in iſtis quos innuit, locis vocabulum *πιστεύοντες* diſerte habetur; ut cum Paulus ait Theſſalonicenſes *factos fuiſſe formam* *πας τις πιστεύουσι εν τη μακροδια*, *omnibus credentibus in Macedonia*; & ſi quid aliud afferri poteſt ſimile. In hoc autem Luca, de quo quæritur, loco, non habetur vocabulum *πιστεύοντες*, quod ipſe à Latino deſcriptus putavit; ſed *πισδυντες*; quod eſt participium præteriti temporis activum, neque unquam *nominaſcit*, ſed neceſſario actionem ſignificat. Πολλοι τε *πρ* *πισδυντωι* *ηρχο. τοις* *μολογουμενοις*, *Multique eorum qui crediderant* (non autem proprie *credentium*, quod habet Latinus) *veniebant conſitentes*. Syrus id vidit: Itaque vertit, non, ut male Latinus, *multi credentium*, ſed *multi ex illis, qui crediderant*. מִן, אֵילֵין דְּחִיבְנֵי. Optime, & plane ad Luca, noſtramque mentem. Ergo hoc vocabulo teſtatur Lucas iſtos, non, quod vult Bellarminus, Chriſtianos baptizatos fuiſſe, ſed *credidiſſe*; ſignificatque quid egiſſent, non autem qui, qualesque fuiſſent. Iſtos *credidiſſe*, antequam conſiterentur, è Luca haberi concedo; fuiſſe baptizatos colligi, nego. Nimirum iſti, ut videtur, & Pauli prædicatione, ſignisque ſæpe antea commoti, leviter aſſenſi erant Chriſti veram eſſe diſciplinam, & nuperrime ingenti illo exemplo in ſui generis, ac ſtudii homines vi ac reverentia Chriſti ab ipſis dæmonibus edito perterriti plane penitusque crediderant: Itaque nunc tot documentis victi quod crediderant profitentur; ſuæque vitæ genus, labes, ac flagitia conſitentes, Chriſto nomen dant, baptiſmumque ſuſcipiunt. Hæc veri ſimillima videtur hujus loci expoſitio, certe convelli, aut conſutari haud facile poteſt; quæ ſi hic locum habere poteſt, clarum eſt ad hanc cauſam non pertinere illam iſtorum memoratam à Luca conſeſſionem; quæ ſcilicet baptiſmum vel anteceſſit, vel comitata eſt; cum quæ ab adverſariis defenditur, peccatorum niſi ab homine Chriſtiano poſt baptiſmum admiſſorum nulla ſit. Iam neque firmitus eſt, quod ſecundo loco ſumit adverſarius iſtos de quibus Lucas loquitur, peccata ſua omnia, mortalia ſcilicet, in ſpecie eſſe conſeſſos. Vnde enim id habet? Lucas certe nihil aliud dicit, niſi *eos conſeſſos eſſe*, & *actus ſuos annuntiaſſe*, vel potius *indicaſſe*. Id enim proprie ſignificat *το αναγγελλειν*, quo uſus eſt ſcriptor diuinus; quod *το κηρυττειν* opponitur, ut eſt à Beza noſtro vere obſervatum. *Actus* ſcilicet, ſive *μαγεις* vocat magicas incantationes, præſtigias, evocationes, & alia id genus maleficia; quibus illi quantumvis pudendis, ac nefariis, ſe antehac operam dediſſe non negabant, Deum laudibus efferentes, qui ipſos ex tam alta inſeclitatis ac maledictionis abyſſo per Chriſti ſui gratiam eruere, veraque luce donare

in Act. xix. 8.

nare dignatus esset. Nam prius verbum, ἡξιολογούμενος *confitentes* ego quidem cum clarissimo Viro Iohan. Deodato libens ad Dei laudem, divinæque misericordiæ agnitionem ac celebrationem refero; quo in sensu id à scriptoribus sacris vulgo usurpari sciunt, qui in Scripturis vel leviter versati sunt; ut significet Lucas plurimos Dei in se bonitatem celebrasse, neque erubuisse palam aperire, ac indicare, maleficia, damnataque artes, in quibus hæctenus vitam traduxerant. Ergo non equidem negaverim istos certa quædam scelera, impietatisque genera, proprie notasse, in quibus antea versati essent (id enim plane significat quod ait Lucas eos indicasse ἀπέδειξε αὐτοῖς, *actus suos*.) Neque aliud probant allata à Bellarmino rationes. Nam verbum ἀναγγέλλειν, in quo iste anxie philosophatur, nihil aliud est, quam *renuntiare*; neque verbum ὡν quo id expressit Syrus, aliter quam *renuntiare* reddidit Boderianus. Qui vero se in hoc, aut illo genere peccasse prodit, atque indicat, cum id antea occultum esset, is vere ac proprie dicitur *actus suos ἀναγγέλλειν*. Atque id satis fuit, ut cognosceret Paulus istis libros fuisse curiosos, juberetque adeo impia volumina cremari, si tamen quorum libri exusti sunt, ii ipsi fuerunt, qui *suos actus* dicuntur renuntiasse; quod, ut nuper audivimus, Gaspar Sanctius vehementer absurdum putat. Hæctenus istos peccata sua nudasse ac patefecisse concedo; ita scilicet, ut neque omnia eorum, in quibus deliquerant, genera, sed summa tantum, maximeque insignia, qualia erant magicarum artium maleficia, proderent; neque ipsorum illorum generum, de quibus confitebantur, singulas species, multo minus singulos actus, sive singula delicta, quod fit in adversariorum confessione, anxie dinumerarent. Id enim Bellarminus frustra hinc se conficere posse speravit. Ubique (inquit) *Scriptura, cum absolute de peccatis loquitur, de omnibus peccatis intelligi solet, ac debet; & si liceret exponere de quibusdam, non autem de omnibus, absurdissimæ sententiæ in divinis literis invenirentur: Daniel iv. Peccata tua eleemosynis redime: Matth. i. Ipse enim salvum facit populum suum à peccatis eorum, &c. In his, & infinitis aliis locis non ponitur signum universale, & tamen nemo dubitavit unquam, quin sub intelligeretur, & idem sit peccata tuæ eleemosynis redime, & omnia peccata tua eleemosynis redime. Quare secundum usum Scripturæ confiteri & annuntiare actus suos nihil potest esse aliud, nisi palam facere omnia sua peccata.* Hæc ille; quæ cum scriberet, nihil aliud pensi habuisse videtur, quam ut quicquid in mentem veniret, chartæ illineret. Quid enim istis futilius fingi potest? Peccata, inquit, quoties, in Scripturis dicuntur indefinite, intelliguntur uniuersaliter. Non sane inquam, ex vi verborum, ut loquuntur in Scholis, sed ex rei subjectæ ingenio. Sed id, quatenus & qua ratione verum sit, nihil nunc quidem necesse est operosius disquirere. Quorsum enim hæc Bellarmine? aut quid tibi vis, cum peccata quomodo in Scripturis intelligantur, nobis ita morose dictas? Atqui peccati nomen nullum est apud Lucam. Ille istos non pec-

ubi sup. §. Al.
tota solutio.

CAP. X.

cata, quod tu somnias, sed *ᾠρᾶς* actus suos renuntiasset scribit. Ergo si actus licet indefinite dictos, uniuersaliter perinde ut peccata in locis à te recitatis, accipi hic jubes; vide, quæso, quid sequatur. Primo sequitur istos non tantum secus facta, sed etiam bene & cum laude gesta, fuisse confessos; neque enim hæc minus quam ista *ᾠρᾶς* sunt. Atque hinc tibi novum dogma exorietur nimirum in vestra confessione etiam sua quemque benefacta, omnesque pietatis actus sacerdoti sigillatim non minus, quam sua peccata, enumerare debere. Deinde & illud quoque sequetur istos minime, quod tu tamen vis, peccata sua omnia confessos esse; sed externa tantum & opere ipso patrata. Non enim interiora peccata, quæ sola vel concupiscentia, vel animi deliberatione intus admittantur, *ᾠρᾶς* vocantur. Neque credo, hoc ipso *ᾠρᾶς* sive *actuum* libro alia contineri dixeris, quam quæ sunt ab Apostolis reapse gesta, & opere externo (ut sic dicam) completa. Vnde rursum fiet, quando hanc istorum confessionem vestræ exemplar, ac formam esse vis, ut nunc fideles, non alia quam externa peccata necessario confiteri debeant; non autem interiora animi, quantumvis mortalia, peccata, quæ cum cogitatione, & consilio tantum peccentur, *ᾠρᾶς* nec sunt, nec dicuntur. Ergo cum ex Bellarmini interpretatione hæc, quæ ipse absurdissima esse non negat, necessario consequantur; necesse est ut eam vel inuitus abiciat, nobiscumque fateatur illos actus quos isti indicasse, sive renuntiasse dicuntur, non omnes omnino eorum actus intelligi, sed pro re subiecta, totiusque sacræ orationis circumstantiis, eos duntaxat, qui ad τὰ *ἐπίρρημα*, id est ad magicas vanitates pertinebant. Denique, neque hoc omiserim, etiam si Lucas non actus, quod scripsit, sed peccata, quod cupit Bellarminus, istos renuntiasse dixisset: non ideo tamen consequens fore, ut eum de omnibus istorum peccatis intellexisse putemus, ad eum modum quo Daniel, & cæteri ab adversario citati Scripturæ loci de omnibus peccatis sunt interpretandi. Nam hos quidem, dum peccata à Domino remitti, & ablui, & eleemosynis redimi, &c. dicunt, clarum est, de quibusvis prorsum peccatis, etiam iis, quæ venialia dicuntur, loqui; Illos vero, de quibus Lucas, peccata plane omnia, etiam venialia confessos esse Bellarminus credo, non dicet; aut si dixerit, ergo & illud contendere consequenter debet, non sola mortalia, quod isti hæctenus iure divino necessarium esse putarunt, sed & ipsa venialia sacerdoti à fidelibus necessario esse confitenda.

Postremo neque illud firmum est, quod tertio ac ultimo loco Bellarminus sumit, istos Paulo confessos esse. Vero propius videtur eos actus suos, non apud unum aliquem, puta Paulum, aut alium ex ministris, sed apud omnes, qui aderant, indicasse. Certe Bellarminus diserte fatetur Lucam non dicere, utrum venerint coram casu fidelium, aut privatim ad Paulum, aut ad aliquem alium; quod unum ad evertendâ omnem
ejus

ubi sup. §
Denique
quod illi.

ejus demonstrationem satis est. Nam cum ea *confessio*, quæ coram pluribus fit, non *sacramentalis*, de qua nunc quærimus, sed *satisfactoria*, hoc est alterius generis, quam hæc arcana ab istis habeatur; ipsi autem concedant ex hoc Lucæ loco definiri non posse, utrum ista eorum, de quibus idem narrat, confessio, uni facta fuerit, an pluribus; omnino consequens est, ut iidem fateantur suam illam *arcanam*, sive *sacramentalem confessionem* minime ex hoc loco demonstrari posse. Cætera, quæ contra Calvinum proprie Bellarminus hic differit, licet alioqui inania plæraque, & inepta, mitto; quod ea ad Lucæ locum explicandum non pertineant. Atque ex his quidem satis nunc, ni fallor, constat, quam non modo obscura, & incerta, sed etiam inutilis atque ridicula sit omnis illa Bellarminiana confessionis auricularis ex his Lucæ verbis probatio; quamque adeo impudens sit Baronij assertio, qui non est veritus scribere *certum esse hanc à Luca commemoratam peccatorum confessionem ab illa, quam ad Ioannis baptismum venientes agere consueverant, diversam plane fuisse*; & paulò post certissimum esse suam illam arcanam, ac (ut vocant) sacramentalem, *confessionem Ephesi coram Paulo usu receptam fuisse*. Mitto, quæ nos supra diximus. Ipsi certe adversarii, neque neque pauci, neque ignobiles id quod iste *certum & certissimum* esse ait, non modo in dubium revocant, sed etiam vehementer refutant. Quin & apud eos inventus est Iesuita, qui hanc Baronij inverecundiam castigare non dubitavit. Is est Lorinus, qui in spisso in Actus Apostolicos commentario, relictis suorum de hoc loco opinionibus, & iis ipsis, quæ modo descripsimus. Annalista verbis, *Non ausim* (inquit) *illud usurpare Baronij*, certum est. Nam ex ipse quæpiam posset sermonem non esse de *sanc. baptizatis*, s. d. de cat. chumenu, jamve anima ac voluntate propensis ad doctrinam Pauli, o Christianam religionem, ut non raro in superiore hac historia tota, in qua ante baptismum quidam credidisse dicuntur, vel credentes conversi esse ad Dominum. Ad hæc videtur Lucas loqui de illis, quos proxime ante nominavit Gentiles & Iudeos, qui nimirum terrore correpti propter casus exorcistas a demoniaco, & Christi magnificantes nomen, accurrerunt ad Paulum, ex eo timore conceptam de vita præterita penitudinem illi demonstrantes, ac peccata etiam præsertim quæ pertinebant ad malas, & supersticiosas artes. Tum hanc ipsam, (quæ sane & nostra est) interpretationem ex Basilio, Anastasio, Nicæano, & Beda, & aliis Patribus probat; &, *Accedit*, inquit, *quod nullus ex antiquioribus Theologis probat ex hoc loco sacramentalem confessionem*; neque vel Concilium, vel Catechismus Concilij Tridentini, nec ex recentioribus nonnulli, qui hoc tamen accurate sunt argumentum perscrutati. Hæc ille; quæ quum vere scripserit, clarum est. Primo enim Caietanus Cardinalis commentario in Acta Apostolorum, anno Christi M. D. XXIX. post jam exortas cum Luthero controversias scripto, in hunc ipsum locum ita commentatur; *Quemadmodum* (inquit) *ad baptismum Ioannis concurrerant confitentes peccata sua* (ut dicitur Marci primo) *ita modo describunt.*

Tom. I. ann. 56. §. 14. 15.

in Act. xx. 18.

in Act. xx. 18.

CAP. X.

Annot. in
Caiet. de sacr.
pœnit. pag. 181.

I. XIII. de iusti-
fic. c. 18 an. 18.

in A& XIX. 18.

de corrup.
verb. D. c. VII.

in A& XIX. 18.

Tom. I. I. de
pœnit. c. 2. de
orig. confes. p.
36. col. 2.

in A& XIX. 18.

scribuntur *confitentes* facta sua, proculdubio in genere, aut publica. Neutra enim fuit *confessio sacramentalis*, sed *professio pœnitentiae vite præterita*. Sed & hanc Caietani apertissimâ de hoc loco sententiâ cum Ambrosius Catharinus, ut alia ejusdem viri non pauca, temere atque ex livore quodam potius, quam ex vero reprehendisset, non ideo tamen postea defuerunt, qui eam sequerentur. Certe scribit Vegas, nobilis apud istos Theologus, hæc Lucæ in Actibus verba referri posse ad *confessionem* quandam in genere, quæ sicut tempore Ioannis ante baptismum ipsius, ita tempore quoque Apostolorum à suscipientibus Christi fidem fiebat, antequam daretur eis baptismus Christi. Lorinus Jesuita idem, ut paulò ante diximus, fatetur, traditque Michaëlem de Palatio aperte docere *confessionem auricularem* nec hinc colligi, nec ex quodam Basilij testimonio in eam rem à Canisio adducto; atque hoc nomine Catharinum arguere, quod Caietanum id negantem reprehenderit. Sanctius, licet aliud ipse secutus sit, fatetur tamen dubitare aliquos, an *confessio* hac sacramentalis fuerit, an vero generalis quodam professio, ac publica, quæ scilicet aliquis in genere peccatorem profitetur; & hoc ultimum sentire ait tum Caietanum, tum Vegam, à nobis nuperrime memoratos, neque ab his longe abesse Ariam Montanum. Quibus etiam addere potuit Ioannem Maldonatum; qui, Neque (inquit) debemus niri testimonio Actor. c. 19. ubi multi commoti concione Pauli dicuntur venisse *confitentes*, & *annuntiantes actus suos*; quia tantum agitur illic de *confessione* illa generali, quæ solet præcedere baptismum. Maldonato adjungere possumus & Guillelmum Estium, cujus præter illa, quæ de his locis in genere dicta initio statim attulimus hæc insuper de his proprie Lucæ verbis annotationibus in Acta leguntur; Quidam (inquit) sacramentalem *confessionem* hinc statuunt (Bellarminum, ut vides, Baronium, Sanctium, & cæteros notat) & nonnihil pro iis facere videtur, quod in Græco est *ἡμεῖς ὁμολογῶντες*, id est eorum qui crediderunt. Sed revera non alia videtur hic intelligi *confessio*, quam qualis facta legitur Matth. III. à Iudeis venientibus ad baptismum Ioannis. Erat autem quedam exterior professio veræ pœnitentiae, & sincera conversionis ad Deum, ac detestationis peccatorum, siquis ea non vereretur etiam palam annuntiare, quod videtur hic factum ab iis, qui recens crediderant, & baptizari volebant, inter quos erant, qui curiosa fuerant sectati, id est, magica exercuerant; atque hoc peccatum suum, etiam allatis secum libris, iisque publice combustis, confessi sunt. Hactenus Estius; unde liquet quid de Bellarminiana ista probatione judicandum sit, quam non modo nos explodimus, qui *confessionis* arcanæ necessitatem negamus, sed & ipsi illi, qui eam probant, Caietanus, Vegas, Michaël de Palatio, Arias Montanus, Maldonatus, Lorinus, Estius, celeberrimi omnes istarum partium Theologi reiiciunt, ac refutant; nequid de Vaso dicam, qui quanti eam fecerit, satis ex iis patet, quæ supra de ipso memoravimus.

CAPVT

CAPUT XI.

*Solvitur tertium adversariorum argumentum ex
2. Cor. v. 19. 20. pro confessione auriculari
petitum.*

NUNC ad secundum locum veniamus à Bellarmino ex posteriore ad Corinthios epistola allatum, *Dedit nobis* (Deus scilicet) ministerium reconciliationis, & posuit in nobis verbum reconciliationis. Pro Christo ergo legatione fungimur, &c. Ad hæc Apostoli verba ita commentatur adversarius: Hæc, (inquit) verba ad potestatem clavium pertinere fatetur Ioannes Calvinus lib. iv. institut. cap. 1. §. 22. Et tam publice quam privatim apud fideles baptizatos esse debere usum harum clavium, libenter agnoscit. At profecto qui mittuntur legati cum potestate reconciliandi inimicos Regi cum ipso Rege, non possunt recte munere suo defungi, nisi cognoscant ex ipsis reus, quid egerint, quam graviter regiam maiestatem laeserint, quam satisfactionem persolvere sint parati, &c. Quare potestas ista ministeriali reconciliandi eos necessario fert secum potestatem cognoscendi causas reorum, atque adeo confessiones exigendi, & audiendi. Neque enim Ministri licet pro arbitrio quoslibet, etiam non auditos, reconciliare. Hactenus Bellarminus; non tam ex Paulo, quam ex Calvino argumentans. Nam Paulum quidem eo loco de Evangelij ministerio, ac prædicatione loqui, & demonstrant continenter sequentia ejus verba, quæ adversarius de industria, ne ea ipsam proderent, tacuisse videtur; legatione (inquit) fungimur, tanquam Deo exhortante per nos. Obsecramus pro Christo, reconciliamini Deo; & vero fatentur Romanæ communionis, quotquot vidi, interpretes. Anselmus; Christus proprie fuit legatus Patri; sed nos pro eo fungimur legatione, ut vice ejus predicemus reconciliationem gentibus. Thomas; Quasi dicat, hoc modo dedit nobis ministerium reconciliationis, qui posuit in nobis verbum reconciliationis; id est dedit virtutem, & inspiravit in cordibus nostris, ut annunciemus mundo hanc reconciliationem factam esse per Christum; & hoc faciendo inducimus homines, ut se Christo conforment per baptismum. Carthusianus; Dedit nobis ministerium reconciliationis; id est officium Evangelicæ predicationis, qua ista reconciliatio annuntiatur hominibus, commisit nobis suis vicariis; Mox, Et posuit in nobis verbum reconciliationis, id est predicationem pacificationis inter Deum & homines facta. Caietanus, posuit in nobis sermonem reconciliationis mundi. Iste est modus ministrationis; scilicet delegatio Evangelij ad reconciliandum mundum. Ista est ratio ministrorum nos instituendi, scilicet dispersio per mundum membrorum Christi; Discerne inter Christum, & ministros reconciliationis. Per Christum facta est reconciliatio, in Christo locatur ipsa reconciliatio. In ministris

2. COR. V. 19. 20.

in 1. Cor. v. 19.

in eund. locum.

CAP. XI.

in 1. Col. 7. 19.

**in 1. Col. 7.
18. 19.**

**infin. 1. v. c.
u. § 1.**

**infin. 1. v. c. 1
§ 1.**

CAP. XII.

§. q. 68. art. 6.

ut catechumenus in genere profiteatur se & graviter in Deum peccasse, & nunc *Satana*, omnibusque ejus pompis abrenuntiare; neque ab eo, quod supra ex Thoma audivimus, *requiritur specialis confessio peccatorum*. Ego vero idem tibi eodem modo contra me argumentanti respondeo, Baptizato non magis necessariam esse specialem illam, quam urgetis, confessionem, quam baptizando. Sed, inquis, non licet ministris quosvis pro arbitrio baptizatos reconciliare. Certe, inquam. Sed neque baptizandos, siquidem adulti sint. Non enim credo ministris licere vis impœnitentibus baptismum magis, quam absolutionem conferre. Quid ergo est? Nimirum non alia sunt quæ vel in baptismo, vel in pœnitentia foro remittuntur peccata; alia quæ in iisdem retinentur. Omnia nullo discrimine & pœnitentibus remitti, & impœnitentibus retineri jussit Christus. Itaque legatos ejus, ut imposito munere rite & legitime fungantur, reorum (id est vel catechumenorum, vel lapsorum fidelium) causas audire, neque eos inauditos vel admittere, vel repellere debere confiteor quidem; sed hætenus, ut quis sit ipsorum animus, quæ fides, quæ pœnitentia, quæ denique resipiscencia diligenter explorent; (quod iis omnino scitu necessarium est, qui scilicet neminem vel impœnitentem aut baptizare, aut absolvere; vel pœnitentem aut baptismum, aut absolutionem fraudare jussi sunt) non autem ut sciant, quæ sigillatim fuerint eorum flagitia, scelera, ac nequitia, quibusve locis, aut temporibus, & coram quibus, & quoties fœda ista dicta, audituque admiserint; quod & per se turpe, omnique honesto, & verecundo ore indignum, & ad institutum negotium plane inutile est; in quo scilicet non ex *delictorum natura*, sed ex *peccantium statu*, atque *dispositione* Dei gratia vel conceditur, vel negatur. Sed de his, quæ jam supra fusè explicata sunt, plura piget dicere.

CAPUT XII.

Solvitur IV. pro confessione ab adversariis allatum argumentum, ex Iacobi v. 16. isque locus fusè explicatur.

ubi sup. §.
Tertiz locus.
Iacob. v. 6.

TERTIO; Bellarminus illa Iacobi verba recitat; *Confitemini alterutrum peccata vestra, quæ* (inquit) *exhortatio satè aperte indicat, confessionem jam sum fuisse institutam, & quidem peccatorum atque homini faciendam.* Certe, inquam, eam, quam hic præcipit Iacobus; non autem vestram illam (ut vocatis) sacramentalem; cum qua hæc Iacobæa nihil præter nomen, commune habet. Primum enim hæc hujusmodi est, quæ mutuo

mutuo fit, ut apud quem confiteris offensas tuas, is vicissim apud te suas confiteatur, ἡ μολογῶμεν ἀλλήλοις τὰ ὀφθαρμένα ὑμῶν, *confitemini alijs alijs offensas vestras.* Romana verò confessio plane alterius est generis, ut notum est; quia scilicet laici quidem peccata sua sacerdotibus enumerant, non autem sacerdotes sua vicissim laicis; quod apud istos vehementer absurdum esset. Tum Iacobæa confessio eo fit, ut alii pro alijs mutuo precemur, ἑξέμοιο; ἡμεῖς ἀλλήλοις τὰ ὀφθαρμένα, ἐγὼ δὲ χρεώμεν ἀλλήλων ὁπως ἴσῃτε. *Confitemini alijs alijs offensas, & orate alijs pro alijs, ut sanemini.* Unde constat non alia de causa præcipere Iacobum, ut peccata alii alijs ita confiteamur, nisi ut ad obtinendam à Deo peccatorum & remissionem, & curationem (id est sanctificationem) alii aliorum precibus juvemur. Nam & in hoc uno immoratur Apostolus, statim subiiciens, *multum enim valet deprecatio iusti efficax;* quod mox Helia exemplo duobus sequentibus versiculis probat. Ergo hinc conficit, ut liquet, expetendum orationis fraternæ auxilium; adeoque monet si peccati alicujus sensu mordemur, id apud fratrem profiteri ne pigeat, quo is periculo nostro intellecto suis nobiscum precibus apud Deum allaboret, ut & admissi veniam impetremus, & eam Spiritus copiam, quæ ad hoc necessaria est, ne in similia peccata in posterum labamur. At confessionem Romanam longe aliter comparatam esse nemo nescit; quæ eo fit, ut peccatis confessis, non vi precis sacerdotis, sed eius auctoritate, & iudicio pratorio absolvamur; & in qua si quid apprecatur cōfitentibus sacerdos, id extra *Sacramenti*, ut vocant, rationem est, quod sola absolutione certis verbis confessio pronuntiata constare volunt; & fit per accidens, estque illis votis & precationibus simile, quibus omnibus fratrum institutis ac negotiis favere solemus. Mitto quod istorum confessio, non peccata tantum, sed singulas eorum species sigillatim una cum circumstantiis anxie numerari, ac exponi exigit. Nihil tale Iacobus; cuius exhortationi etiam is satisfacit, qui fratri aperit se peccatum quoddam in Deum admisisse, cujus conscientia sollicitus teneatur, adeoque ipsius preces ad mali levamen exposcat; etiam si is de cætero neque quod qualeve fuerit id peccatum, neque quo loco, quoque tempore, quotiesve à se admissum sit, fratri significet. Ergo hæc Iacobæa confessio nihil ad Romanam facit; estque omnino, vel (quod nonnulli ex nostris volunt) *offensionis confessio, quæ fit fratri offenso ad obtinendam ab eo pacem, & veniam,* vel (quod ego cum Calvino nostro malim) *(peccatorum confessio, quæ fit homini fideli, ut is cognito nostro morbo consilio nos juvare, & pro nobis preces ad Deum fundere valeat.* Nam (inquit Calvinus) *qui necessitatis nostræ cōscij sunt, ad orandum incitantur, ut nobis subveniant, quos vero latenti morbi nostri, si ad opem nobis ferendam sunt sequiores.* Bellarminus tamen, ut est invicta & insuperabilis ejus pertinacia, contra hæc obstinato animo, sed nequicquam, pugnat. Respondet ad primam illam à nobis adductam rationem, verba Iacobi *confitemini alterutrum nihil esse aliud,*

Cap. XII

1402a. III. ij.
a. & v. ii.

Rom. XV. 14.

1. Peti. iv. 9.

qui εἰς ἀλλήλους, sive εἰς ἑαυτοὺς, in alterutrum, sive alii in alios charisma administrare jubentur. Vnde id, quod nos posuimus, non, quod putavit Bellarminus, evertitur, sed clarissime constituitur; scilicet numquam eam phrasin usurpari, quin ejus, quod præcipitur, vicissitudo aliqua sit. Cum igitur Iacobus præcipiat *ut alii aliis offensas confiteamur*, omnino ne esse est, ut mutua sit inter fideles, quos alloquitur, ista, quæ eis præcipitur, *confessio*; sic ut qui apud me nunc confitetur peccata sua, apud eum ego vicissim mea confiteri eadem ratione debeam; quemadmodum in hoc ipso, quod afferendum putavit adversarius, Petri dicto, clarum est mutua inter fideles esse eam, quæ ipsis præcipitur, *τῶν ἑχέσμεναις δακρυῶν, ὧν ἀπὸ Θεοῦ ἀρροῦσιν ἀδελφῶν*; ita ut qui mihi suum charisma, puta eleemosynam, vel τὸ δῶκετον impertitur, cum eo similiter ego meum quoque charisma, puta verbum instructionis ac consolationis communicem. Atque hinc quoque apparet, quam inepta sit ac inutilis Bellarminiana ad secundam nostram rationem responsio, qui sequentia Iacobi verba *ἄλλοις ὡς ἑαυτοῖς, ὡς ἑαυτοῖς, ὡς ἑαυτοῖς*, orate pro invicem, eodem modo accipit, quasi videlicet significant, *ut presbyteri pro infirmis orent, non autem infirmi pro presbyteris*. Sed, quæso, unde nobis iste presbyteros, ac infirmos habet, qui hoc quidem loco nulli sunt apud Iacobum. Ille vero jubet, ut peccata alii aliis confiteamur; & alii pro aliis oremus. Nisi ergo prius iste evicerit, non alios confiteri debere, quam infirmos, neque apud alios confiteri nos debere, quam apud presbyteros, neque denique aliis, quam presbyteris pro infirmis precari licere; negare, inquam, nisi ista prius confecerit omnia, non potest hic de quibusvis fidelibus loqui Iacobum. Tum quod orationem hanc mutuam esse debere negat, eo Iacobo palam obloquitur, ac repugnat, qui quod nos, alios pro aliis orare iubet, eo ipso, ut demonstravimus, statuit sic pro me exposcendas esse fratrum preces, ut ego pro iis quoque simili in re vicissim Deum precer. Sed piget in his Bellarmini nugamentis diutius immorari. Res tota usque adeo clara est, & aperta; ut exceptis Bellarmino, & aliis eiusdem farinae capitonibus, qui caussæ studio excæcati nihil vel in clarissimo Sole vident, cæteri fere fateantur nullum hic esse Iacobo de sua confessione sermonem. Scotus certe hunc Iacobi locum à nonnullis, ut ab Alexandro, & Bonaventura, in hac causâ aliter, diserte jam pridem reprobavit, tum ob alias rationes, tum ob hanc, quod dicendo confitemini alterutrum, non magis dicit confessionem faciendam esse sacerdoti, quam aliis, subdit enim (inquit) statim & orate pro invicem, ut salverini, ubi nullus diceret ipsum injuruisse nec promulgasse præceptum divinum. Sed intellectus ejus est, sicut in illo verbo, Confitemini alterutrum, persuasio ad humilitatem, ut scilicet generatim nos confiteamur apud proximos peccatores, juxta illud Iohannis, Si dixerimus, quia peccatum non habemus, &c. Ita per secundum persuadet ad caritatem æternam, ut subveniamus nobis invicem. Scotum in his, ut fere in aliis,

Gabriel

in v. d. 17. q.
unica.

Α

conjun.

confiliis, ad ea in posterum vitanda, juvare, & terroribus, quibus animas scelerum conscientia turbare solet, liberare possunt. Mutua hac, ac reciproca vestrarum infirmitatum agnitio, dummodo prudenter instituat, & cum delectu, tum rerum, qua communicantur, tum personarum quibuscum ea communicantur, illam in vobis caritatem adaugebit, qua vos eo obstringit, ut alijs pro alijs mutuo oretis. Mitto Vasquis, & Estij de hoc loco jam in superioribus exposita judicia. Ex his enim satis liquet, quam inverecunde & Bellarminus, & alii locum hunc ad suæ confessionis figmentum torqueant.

CAPUT XIII.

*Solvitur v. adversariorum argumentum ex 1. Ioan. I. 9.
pro auriculari confessione petito; exploditur vi.
quorundam argumentum ex Ioannis
cap. v. v. 22.*

nbi sup. 6.
Quartus lo-
cus.
1. Ioan. I. 9.

SUPEREST ultimus ex prima Iohannis epistola à Bellarmino ob-
jectus locus; Si confiteamur peccata nostra, fidelis est & iustus (Deus scilicet) ut remittat nobis peccata nostra, & emundet nos ab omni iniquitate. Respondeo locum esse à sacramentali istorum confessione plane alienum. Hæc enim soli sibi sacerdoti, de quo nihil Ioannes. Sed, cui ergo, inquires, nos peccata confiteri jubet Apostolus? Certe ei, inquam, à quo eorum remissionem expectemus. Si dixisset Ioannes, Si confiteamur peccata nostra, auctoritatem habent sacerdotes, ut remittant nobis peccata nostra, speciem haberet quod contendit adversarius eum sacerdotibus confitendum esse intellexisse. Nunc cum nihil huiusmodi dixerit, sed diserte adjecerit Deum (de Deo enim eum loqui & per se clarum est, & fatentur adversarii) fidelis esse, & iustum, ut remittat nobis peccata nostra; profecto cæcus est, qui non videt eum significare, si Deo peccata confiteamur, nos veniam ab illo consecuturos. Præterea qualem Ioannes confessionem intelligat, satis docent verba ejus præcedentia; si dixerimus (inquit) quoniam peccatum non habemus, ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est. Quibus illa, quæ recitavit Bellarminus continenter subiicit, si confiteamur peccata nostra, fidelis est, & iustus, &c. In his antitheseos ab Apostolo inter eos, qui peccatum se habere negant, & eos qui confitentur peccata sua, institui, & verba, & res clamant; & quæ statim sequuntur, confirmant; si dixerimus, quoniam non peccavimus, mendacem facimus eum, & verbum ejus non est in nobis. Ergo ex istius antitheseos ratione peccata confiteri nihil aliud est, quam non negare, sed agnoscere se peccatum

1. Ioan. I. 8.

ibid. v. 10.

*peccatum habere, idque ex animo apud Deum profiteri, & ex parte opposita dicere quoniam peccatum non habemus vicissim est non fateri, sed negare peccata sua. Ita peccata sua confitebatur publicanus, qui à longe stans, ac ne oculos quidem ad cælum attollere præ pudore sustinens, percutiebat pectus suum, dicens, Deus propitius esto mihi peccatori. Peccatum vero habere se negabat superbus ille Phariseus, qui stans, apud Deum sua jejuna, suasque morabat, & huiusmodi contemptum vero nihil depretia præ se ferens quidem iustificatus est; Phariseus est Davidis cor Deum alloquens, *versum me iniustus*. Hæc est confessio nostra & primi parentis iniquam peccatam illa, ut vocant, nauci, quæ cor affert confessionem peccati remissionem bus ideo remissionem qui stat promissum*

LUC XVIII. 13.

ibid. 9. 17.

ibid. 9. 14.

Psal. XXXII.
(Lat. 31.) 5.vid. Estium in
IV. d. 17. §. 4.

dis peccatis iis, qui continentur Deo peccata sua, non viantur una exire in divinis literis; exstat autem promissio apertissima iis, qui ad illos accedunt, quibus dictum est Ioannis XX. Quorum remiseritis peccata remittantur eis, &c. Ex quibus de hac, non autem de illa confessione Ioannem locutum concludit. Ego vero primum nego illis Christi apud Ioannem verbis quicquam iis promitti, qui sua in specie & sigillatim peccata, uni sacerdoti dinumerant; quæ istorum est sacramentalis, quæ dicitur, confessio. Quorum peccata remiserint ministri, ea remitti, ait Dominus. Nullius à ministris remitti peccata, nisi qui ea sigillatim, & in specie apud eos recensuerit, neque aperte, neque obscure dicit Dominus; neque id ex iis quæ dicit, ulla arte, ullisve sophistices fidiculis, extorqueri posse abunde supra demonstravimus. Itaque si vel de illa confessione, quæ apud ministrum edenda est ad remissionem peccati consequendam Ioannem loqui concederem, non ideo tamen consequens esset, ut & de minuta, ac speciali istorum confessione loquutum esse confiterer; cum negem confessionem apud ministrum edendam huiusmodi esse, quæ isti exigunt. Vnde quisvis videt, quam inutilis sit & impudens tota hæc Bellar-

min.

K 2 mini

Cap. XIII

**lib. 1. de pœr
c. 19. §. Tertii
observandus
est. & seqq.**

**1. Sam. (lat.
Reg) 1117.
lon. 1112**

mitteris, aut multa solvitur, sed pronunciat tamen rata fore, quæcumque illi remiserint, aut solverint; quod dictum, etiam si Apostoli neminem de facto (ut loquuntur) solvissent, nihilominus verissimum futurum erat. Secundò nego ex eo, quod peccata apud Deum confitendo eorum remissionem obtinere possimus, sequi neminem futurum, qui dandam à ministris ex Ioannis XX. remissionem quærat. Primò enim Ioannes in epistola de fidelibus solis in peccata post baptismum lapsis loquitur; in Evangelio vero de omnibus in genere hominibus sermo est. At etiam si fidelium nemo ad ministros obtinendæ remissionis gratia accederet, accederent tamè cæteri quotquot baptismo tincti non sunt; qui eum à ministris expetere ac recipere ex Christi præcepto debent, quo peccatorum suorum remissionem obtineant. Secundò; Sed neque ex eo quod fidelibus peccata Deo confitentibus certo parata sit apud Deum venia, sequetur nullos fideles ad ministrum accessuros. Fieri enim potest, ut sint (& vero sunt revera semper plurimi) qui quod æstuent, neque ob conscientiae trepidationem Dei beneficio uti, fruique per se valeant, ministrorum ope atque autoritate ad consolationem suam indigent. Hi ergo ministros adibunt; qui in ipsos datam à Domino dispensationem exercebunt, quæque adeo non frustra iis data futura est. Sed & tertio ministri in eos etiam datam à Christo potestatem necessario exercebunt, qui fratribus scandalum objecerint, & probrosam ac Evangelio indignam vitam gesserint; de quo eorum jure potissimum intelligenda sunt illa Christi apud Mattheum verba, *Quicumque solveritis*; etiam Caietano teste. Denique nego insultam his à Bellarmino rationem huc pertinere, inde scilicet petitam, quod *multo facilius sit Deo, quam hominibus confiteri*. Hæc enim ratio manifeste supponit, qui ministros adit remissionem peccatorum non aliter obtinere, quam si iis peccata sua omnia sigillatim confessus fuerit, sive potius enumeraverit. Atqui hoc falsum esse, neque ex Christi apud Ioannem verbis probari, nos supra satis (ni fallor) demonstravimus. *Multo* (inquit) *facilius est Deo, quam hominibus confiteri*. Quid tum? inquam, aut quorsum hæc? Ergo, inquit, *nemo erit qui ab hominibus remissionem quærat*. Atqui (inquam) etiam ab hominibus remissio haberi potest; etiam si apud eos nulla fiat specialis, qualem tu exigis, peccatorum confessio. Ergo non ex eo quod hæc apud homines, difficilius fiat, quam apud Deum, sequitur neminem fore, qui remissionem ab hominibus quærat, cum & ea ipsa ab hominibus habeatur, sine anxia, & morosa illa, quam tu in Ecclesiam invehis, singulorum peccatorum enumeratione.

Postrema denique Bellarmini ratiuncula frivola itidem, ac plane nugatoria est. Si quem (inquit) sacerdos absolvendum non esse judicaret, atque adeo peccatum ejus retineret, frustra id faceret, si per confessionem soli Deo factam, invito etiam sacerdote, ille absolveretur. Respondeo, sacerdotem qui sic judicat, vel legitime, vereque, vel illegitime, falsoque judicare.

Si illud

dedis

Arbitrari Filio; unde colligunt confessionis auricularis præceptum, longis & inanibus consecutionum ambagibus. Sed & aliorum silentium, quorum nemo istos sequitur, argumenti futilitatem satis fatetur, & Vasques disertè eos explodit; Constat (inquit) Christum non loqui de iudicio, quod sit in confessione; & licet loqueretur de illo, aliunde probandum est hanc potestatem traditam fuisse Apostolis, tantum ut possent absolvere, sed etiam ut penitentes in hoc iudicio comparere teneantur.

in 1. Thom.
tom. iv. q. 90.
art. 1. dub. 4.
§. 14.

CAPUT XIV.

Alterum argumentorum pro confessione allatorum genus, ex figuris petitur, primo in genere ostenditur nihil valere, cassumque esse, & inefficax. Tàm excutuntur sigillatim quinquè à Bellarmino allata ex Veteri, & Novo Testamento figure. Refellitur, & refutatur prima figura; ex eo petita, quod Dominus ab Adamo, & Eva, & Caino confessionem peccati; Genesios capitibus tertio, & quarto desideraverit.

ATQUE ex his quidem constat nullum ex citatis ab aduersario Scripturæ locis, esse qui confessionis apud eos usitatæ vel institutionem, vel necessitatem probet; idque præter solutiones à nobis allatas evincit multorum ex ipsis istis partibus auctoritas. Nullus enim ex istis locis fuit, quem non ab aliquo, imo etiam à pluribus adversariis aliter accipi demonstraverimus. Vnde patet, quam frustra confessionem hanc suam à divino jure arcessant.

Quod vero *figuras* etiam nescio quas ex Veteri & Novo Testamento adducunt, quibus suæ confessionis mysterium adumbratum fuisse contendunt; primo id nullam probandi vim habet; Nam, ut in eorum scholis vulgato verbo dicitur, *theologia symbolica non est argumentativa*, ac, ut sapienter in hac ipsa quæstione ait Estius, *ex mystico sensu non ducitur certum argumentum*; quo ille dicto omnem hanc Bellarminianæ de confessione disputationis, longam sanè & tædiolosam partem jugulavit; nequid de Vasque dicam, qui cum subtilissime de toto hoc argumento disputaverit, de figuris istis ne unum quidem verbum fecit, quin & disertè, quod supra jam diximus, monuit in uno Ioannis loco, qui capite vicessimo. extat, quique à nobis excussus est, immemorandum esse ad hoc ut aliqua habeatur ex sacris literis confessionis probatio; satis eo docens, sibi ceteras aliorum demonstrationes futes, & inefficaces videri. Quo & illud accedit, nisi de re constet, frustra de rei umbra, & imagine litigari. Neque enim putandum est hanc sanctissimo

in iv. d. 17.
§. 1.

Dei

CAP. XIV.

Dei Spiritui fuisse mentem, ut in sacris literis humanorum nobis figmentorum umbras, & figuras traderet. Christi mysteria in arcanis illis tabulis admirabiliter multis modis depicta fuisse & scio, & fateor. Papæ Romani, vel aliorum hominum ritus istis divinis coloribus adumbratos fuisse non magis concedo, quam tragelaphos, aut hippocentauros. Itaque si quid isti efficere vellent, primum & ante omnia demonstrandum erat, suam illam *confessionem*, rem Novi Testamenti vere esse, à Christo institutam, ab Apostolis traditam. Postquam rem ita se habere constaret, tum non inutiliter, neque sane illibentes, ejus in antiquis Dei monumentis imaginem scrutaremur. Nunc ridiculi sunt, qui rem, quam apud Christum & Apostolos demonstrare non queunt, idcirco Christi esse contendunt, quod aliqua in sacris literis occurrant, quæ aliquam cum ea similitudinem habere judicant. Id si obtinet, quidvis pro arbitrio fingere, ac somniare licebit; & istorum exemplo in Ecclesiam admittendum ideo contendere, quod etiam si neque à Christo, neque ab Apostolis uspiam traditam, aliquam tamen habere alicui videbitur relationem ad nonnulla ex iis, quæ in divinis litteris leguntur. Quo in genere nemo nescit, quam sit ingeniosa hominum imaginatio, qui tenues hujusmodi, ac evanidas rerum, quas animo præceptas gerunt, species nusquam non vel inveniunt, vel certe effingunt; quod illi accidisse vulgo narrant, cui ipsum campanarum æs id tinnire visum est, quod mente agitabat, à quo errore, adversariorum (quod sine eorum contumelia dictum sit) in hoc genere disputationes non multum abluere videntur. Sed nequid tamen omissum à nobis querantur, age & hanc partem, quantumvis fluxam ac infirmam, exsequamur.

lib. iii. de pæ-
nit. c. 1. §. Sa-
crament. &
§. seqq.

Bellarminus in eam magnifice ingreditur. Præfatus enim Sacramenta Christianæ religionis, & in naturæ, & in Moylis lege primum adumbrata, ac prænunciata, à Christo deinceps promissa, ac instituta fuisse, eaq; observatione ex baptismi atque Eucharistiæ exemplis confirmata, tandem ait eundem à Deo ordinem in confessione servatum esse; quam dicit primo in lege naturali non semel exactam, clarius in Mosaica præscriptam, à Christo postea primum in Evangelio variis figuris expressam, n. ox promissam, & institutam, postremo ab Apostolis usurpatam, ac commendatam. Hæc ille; quæ nunc accuratius excutere, nihil necesse est. Tametsi enim veteribus typis ipsas Novi Testamenti res adumbratas, atque figuratas fuisse putemus potius, quam *sacramenta*, quæ rerum & ipsa signa sunt; id tamen, quod ad generalem de sacramentis disputationem pertinet, nunc quidem missum facio. Quod vero subiicit aduersarius confessionem suam & à Domino Christo institutam, & ab Apostolis traditam ac commendatam fuisse: id quam temere ac falso dicat, patet ex iis, quæ nuper, disputavimus: Vnde & illud consequitur, rei à Christo nusquam institutæ frustra istum nobis umbras, ac figuras obtrudere. Ex quo & illa duo corrumpere necesse est, quæ continuo addi-
prius

prius quidem, cum omnia veteribus in figura contigerint, 1. Corint. x. eo vero ab illis confessionem exegerit Deus, necesse esse, ut in Novo etiam Testamento confessio fuerit à Deo præcepta; posterius vero, si jam tum confessio necessaria erat coram Dei ministro; multo magis decuisse, ut nunc confessio tamquam necessaria imperaretur. Ego vero respondeo, neutrum necessarium, quod ait adversarius, fuisse satis ex eo confici, quod neutrum à Domino, qui unus optime videt & quid se deceat, & quid nobis utile sit, fuerit institutum; ut est à nobis hæcenus demonstratum.

Nunc ita everfis, ac explosis, quæ Bellarminus prælusit, in rem ipsam tandem ingrediamur. Primam ergo ille confessionis suæ figuram Geneseos tertio, & quarto capitibus haberi dicit, *ubi Deus (inquit) primum ab Adamo, & Eva; deinde à Cain confessionem peccati exegit. In his locis exigitur confessio, non solum cordis, sed etiam oris, nec solum in genere, sed etiam in speciali, nec tantum coram Deo, sed etiam coram ejus ministro; nam interrogatio illa facta est per Angelum, in forma humana apparentem; ut patet ex eo quod ambulabat in paradiso ad auram post meridiem. Ex quo intelligimus magnam fuisse similitudinem inter illam confessionem, & eam, quæ nunc fit sacerdoti, qui est etiam Angelus Domini, teste Malachia, capite II. ut non sine causa dicatur una fuisse figura alterius. Hæc ille. Ego vero, ut ad id quod postremo loco dixit, primo respondeam, ex his ita positis non, quod iste colligit confessionem ab Adamo & Caino requisitam suæ figuram esse, sed eam ipsam esse, evidenter concludi aio. Illa, ut iste dicit, confessio oris erat; & quidem in specie, ministro Dei ejus vices gerenti, facta. Quid aliud quæso, est confessio istorum, ut vocant, sacramentalis? nonne itidem confessio peccatorum in specie ore apud ministrum, sive (ut ait Bellarminus) apud Angelum Dei à pœnitente facta? Equidem quod superfit inter utramque discrimen ex istis quidem Bellarmini placitis, videre non queo; nisi forte, quod prior ille Angelus in confessionario tribunali sedisse non legitur, in quo novitii isti Romæ angeli magna cum gravitate sedere solent, quoties pœnitentium ante se prostratorum confessiones audiunt. At figura à re, quam simulat, ac adumbrat, necessario diversa est. Ergo ista Adæ & Caini confessio, Romanæ confessionis figura non est; à qua ex Bellarmini hypothese minime diversa fuit. Quod si ea ipsa Romanorum sacramentalis confessio fuit, (ut fuit sane, si stant quæ posuit adversarius) non ergo, quod ille idem vult, Romana confessio à Christo primum instituta fuit, quæ scilicet jam ab ipsis mundi incunabulis, hominibus à Deo præcepta fuerat; neque ea, quod idem docet, à solis Novi Testamenti fidelibus exigitur; sed & veteribus olim, ex hoc exemplo necessaria fuit; neque ego quidem video, quæ hinc vel confici possit, nos ad istam confessionem obstringi, si ab ea immunes fuerunt veteres, vel non confici veteres ad eam obstrictos fuisse, si inde consequitur, nos ad eam nunc obligari. Secundò, respondeo ex*

ubi supra §.
Prima igitur.

CAP. XIV

Supplem. ad
3. q. 6. art. 1.

in iv. d. 17 q.
unica. §. Re-
spondeo ad
primum.

in iv. d. 17 q.
3. §. 11.

Genes. III. 9.

ibid. 7. 11.

ibid. 7. 11.

Vid. Estium
in iv. d. 17.
§. 4.

ubi supra.

in v d. 7 q.
unica. art. 1.

ubi supra.

utrumque hinc haberi agnoscit Thomas, neque nos negamus. Cui utriusque officio, cum defuissent & Adam, & Cain, illi sane jure merito in Scriptura reprehenduntur. Hic verò vel doceri vel saltem, quod vult Bellarminus, *figura* diu unumquemque fidelem sub Novo Testamento omnia sua peccata uni sacerdoti confiteri debere, & si fecerit, peccare, ac in aeternum perire; insomnia sunt, (ut liberè dicam quod sentio) ac desideramenta hominis, quod ipse cupit, sibi fingentis, quæ à nobis tam facile reiciuntur quam ab Adversario afferuntur.

CAPUT XV.

Refellitur altera, quæ à Bellarmino obtruditur confessionis auricularis figura; scilicet vetus, (de qua Levitici 13. & 14.) lepra apud sacerdotem manifestatio.

ALTERA apud Bellarminum sequitur, non quidem efficacior, sed tamen aliquanto speciosior confessionis (ut vult) auricularis figura, *judicium lepræ* (inquit) *Levit. 13. & 14. solu committitur sacerdotibus & cogebantur leprosi se sacerdotibus sistere, ac prodere, & juxta eorum arbitrium vel extra castra manere, vel post curationem ad castra reverti, quam etiam legem Dominus approbavit, Matth. 8. cum leproso a se curato dixit; Vade, ostende te sacerdoti.* Iam in leprosis illis veteribus vult figuratos fuisse Ecclesiæ Christianæ peccatores: in Leviticis sacerdotibus ministros Evangelicos: unde colligit, ut in lege veteri cognitio lepræ corporalis, ita in nova cognitionem lepræ spiritualis ad sacerdotes pertinere; ideoque (inquit) cum legimus ab ipso Christo leprosos ad sacerdotes Leviticos missos; allegoricè intelligimus missos peccatores ad sacerdotes Evangelicos. Sed primò facila, quæ ponit, omnia vera esse, non ideo tamen sequetur ministros Evangelicos omnia singulorum peccata particulatim cognoscere debere, multo quæ aded minus singulis fidelibus hoc necessario incumbere, ut iis omnia peccata sua minutatim ac sigillatim enumerent. Ratio est evidens. Nam non alia de causa Levitici sacerdotes ad se hoc nomine ex Dei præcepto accedentes explorabant, nisi ut scirent an ii leprâ vere laborarent. Ergo ex proposito typô, neque aliud ministris Evangelicis explorandum est, nisi hoc unum, an verè peccatores sint, qui ipsos remissionis querendæ causa adeunt. Iam verò ut hoc minister Evangelicus certo teneat, nihil opus est peccatorem sua illi (ut sic dicam,) vulnera, ulcera quæ, ac labes sigillatim nudare atque patefacere. Ad hoc satis est, si peccator ei in genere affirmet se violatæ divinæ legis multipliciter esse reum. Cum enim ei in hoc forô de se testanti simpliciter à sacerdote credi velint; quis non videt sacerdotem statim deprehendere

ubi supr. §.
secunda.

CAP. XV.

1. COL. VII. 9.

CV.

XIII. 2.

2.

CAP. XV.

ubi sup. 6.
ad solutio-
nem autem.

CAPVT

CAPUT XVI.

Confutatur III. quæ obtruditur, auricularis confessionis figura, ea scilicet veterum confessio, de qua Num. v. & Levit.

v. fit sermo: ad quam frustra torquet

Bellarmino. Eccles. 17. 31.

TERTIA (inquit Bellarminus) figura & confessio, quam Deus instituit in Testamento veteri, & cui adungi voluit loco cuiusdam satisfactionis oblationem sacrificij, de qua Num. v. & Lev. etiã v. testimonium habemus. Nam profectò si confessio figurata erat à DEO instituta, & necessaria iure divino, quanto magis confessio figurata, esse debet à DEO instituta, & necessaria iure divino? Respondeo; Primò datis, non concessis, his quæ sumit adversarius, non idèd tamen sequi, ut sacramentalis, quæ ab istis dicitur, & ergetur confessio, iure divini, necessariaque esse censenda sit. Nam ut hoc obtineat, prius probare debet suam confessionem in illa Mosàica fuisse figuratam; Atqui non modò figuratam esse non probavit, sed ne esse quidem, aut extare in Novo Testamento demonstravit. Quod verò ne est quidem, illud multo minùs figuratum fuisse censendum est. Sin instet, & roget, quænam ergo sit mystica & Evangelica confessio per illam Mosàicam adumbrata; primò si per Mosàicam aliquid adumbratum fuisse negavero, vix habebit quò negantem revincat. Neque enim singulæ Mosàicarum caerimoniarum circumstantiæ aliquid necessariò significant. Satis est ipsas caerimonias, earumque (ut sic dicam) corpora aliquid significare; ut hoc loco sacrificium typicum ad quod illa delinquentium confessio dirigebatur; quodque sacrificij in cruce à Christo oblato, typus erat, omnes sigillatim earum partes, omnesque ad eas apparatus, ad significandum quoque pertinuisse, nihil necesse est; ut in parabolis, emblematis, & tabulis pictis non omnia, quæ pinguntur, significant, multa vel ornatus tantum causâ, vel ad ipsius imaginis perfectionem adhibentur; quæ vexare, & ad rem quoque significationem torquere stultum est, & vanum. Tum si concessio confessione Mosàica aliquid significatum fuisse, respondero menescire, quid eâ propriè significatum fuerit; non idèd consequens erit, ut sacramentalem istorum confessionem, quam nusquam in Evangelicis libris reperio, illâ imagine adumbratam fuisse credam. Multa enim sunt in picturis illis Mosàicis, quorum nos ratio, & significatio fugit. Denique si vehementius urgear, respondebo Mosàica illa veterum Israëlitarum confessione figuratam fuisse, non sacramentalem istorum confessionem, quæ in chartis Evangelicis penitus ignota est, sed eam confessionem, quæ apud Dominum Christum ab omnibus, & singulis, qui ad eum accedunt fidelibus edenda est. Nam cum veteres

M illi

GAP:IV

Lc/L.V.4.

Step v.

Cap. XVI.

sp. ad 1. g. c.
rt. 1. cap.
rt. 1.

CAD. XVI.

B. II. ubi sup

§. A dhæc.

• Tom. 1. d.

Sacr. c. 137.

h. Sum. 3. pa.

H tit. 14.

Ep 6 § 1.

• L. 10. c. 8.

arcan. fid.

cath.

Eccl. IV.

CAPUT XVII.

*Confutatur, quod adversarij suæ confessionis eam figuram fuisse
volum, quam baptizandi olim apud Iohannem fecisse:*

Matt. 111.6. & Marc. 1.5. perhibentur; quam illi IV.

figuram, sed frustra numerant.

SED adversarij non solum ex Veteri Testamento, cujus umbræ propriæ sunt & figuræ, verum etiâ ex Novo, cujus corpus est, & veritas confessionis suæ typos petunt. *Quarta figura* (inquit Bellarminus) *est Matthæi 3. & Marci primo capite, ubi legimus plurimos accurrisse ad baptismum Iohannis, confitentes peccata sua. Sicut enim baptismus Iohannis figura fuit baptismi Christi; ita quoque & confessio, quæ Iohanni fiebat, figura fuit confessionis, quæ Christi Ministris facienda erat. Hæc ille; Ego verò respondeo hanc probationem iisdem vitiis laborare, quibus laborabat præcedens. Primum enim malè colligit. Nam si ea, quæ sumit, donavero, conficiet confessionem (quam vocant) Sacramentalem exigendam esse à baptizandis, non autem à baptizatis. Hæc enim Iohanni ab iis facta legitur, qui baptismum ejus susceperant; ab iis, qui jam antea susceperant; facta nusquam legitur. Ergo si hæc illius verè figura fuit, necesse est quidem ad Christianum baptismum accedentes sacerdotibus peccata sua in specie, ac particulatim confiteri; baptizatos verò, nihil necesse est. Alioqui enim cum figurâ veritas non congruet. Atqui confitens ipsi adversarij absurdissimum esse confitentur; & si verum esset, infantes, (quippe qui confessionis nondum sunt capaces) essent à baptismo arcendi. Ergo consecutionem ipsam falsam, & ineptam esse necesse est. Quod vero negat Bellarminus multum referre, quod illa apud Iohannem confessio cum baptismo conjuncta esset, cum sua sacramentalis solum*

CAP. XVII.

A.P. XVII.

12. 1896.

art. 3, 6.

16-3.

Cap. XVII.

CAP. XVII.

Dec. 1896.

Mar. 3, 6.

Dec. 3.

Cap. XVII

**Luc 4/10 11.11
13.14**

**in 4. d. 17-5.
4. 8c in Mat
3. 6.**

in Marc. 15.

**Controv T.1
c. 1. de conl
orig. pag. 16.**

ut ex hoc loco confessionis probares Sacramentum? Audis, Bellarmino, CAP. XVIII.
quò te iste loco, ac numero, quantumvis purpuratum, ac Iesuitam
censendum putet. Profectò vel iste est insigniter impudens, vel tu
(quod non facile, credo, concessurus es) vel non Catholicus vel indoctus
es, qui hunc ipsum ab isto tam petulanter fastiditum locum in tuis pro
confessione argumentis adhibuisti. Vter autem vestrum vel impudens
sit vel non doctus, ego quidem nunc non disquiro. Ceterum ne iste me
quoque diutius in scirpeis tuis & enodibus argumentis immorantem
ad Andabatas morosus censor releget, verbum non amplius ad-
dam.

CAPUT XVIII.

*Quinta figura confessionis refellitur, quam ex eo Bellar. inscitè
& ridiculè astringit, quod Christus de Lazaro suscitato
dixerit, Solvite eum & finire abire,*

Ioann. II. 43.

ITaque ad aliam, quintam scilicet, eamque ultimam, confessionis fi-
guram venio; quam Bellarminus in historià Lazari à Christo suscitati
se reperisse putat. Quod (inquit) Dominus è sepulchro prodire iusserit La-
zarum & ab Apostoli solui voluerit funeralia illa vincula quibus ligatus erat,
significabatur peccatores divina voce excitatos, foras prodire per confessionem,
& ministerio sacerdotum liberari à peccatorum vinculo per absolutionem.
Ille verò dum sic disputat, nimium proterve nobis illudit. Huc enim,
si rem accuratè expendas, redit omnis istius argumentatiq; Scriptum est
apud Ioannem: Iesus Lazarum in sepulchro jam conditum resuscitatu-
rus, voce magnà clamans, Lazare veni foras. Et statim prodit, qui fuerat
mortuus, ligatus manus, & pedes insitis, & facies illius sudario erat ligata.
Dixit ei Iesus solvite eum, & finite abire. Ergo nemo fidelium in peccatum
post baptismum labitur, qui non necessario, ac sub æternæ mortis pœna
debeat peccata omnia in autem uni sacrificulo confiteri: Heu! quæ, qua-
lisque est illa consecutio! hominis-ne vigilantis, & sani ratiocinatio, an
non potius somniantis, aut insanientis deliramentum! Talibus videli-
cet demonstrationibus nititur omnis Papæ Romani causa, ac disciplina.
Sed (inquit) quod ait Christus, Lazare exi foras, idem est ac si diceret
peccatori, Foras prodi per confessionem; quod verò aliis dicit, solvite eum,
idem est ac si sacerdotibus diceret, Absolve istum, per confessionem de pec-
cati sepulchro egressum. Sed quis istis glossas tam portentosas, concesserit?
Quis non animadvertit sacra Scripturæ verba illis ad suam causam de-
torquere ludum esse ac iocum? Ego, vero, Evangelistæ verba, maxime
N in facto

ubi sup. 6.
Quint.

Ioh. II. 43. 44.

in Ioh. ii. 46
§. 1.

ub. supr. §.
mirot.

CAP. XVIII. cumstantes Iudæos, quò citrà ullam fraudis sufficionem evidentius fieret miraculum, & major sua virtus eluceret, quod nullo tactu, sed sola voce montuos suscitaret. Primò enim hac Calvinii assertio manifestâ ratione nititur, cui adversarius, non aliquam aliam rationem, sed clamores op-

in Joann. ii.
§. 84.

donatus; qui in nostros hic bacchatur, eosque *soliditatis* accusat, quod suorum ex hoc loco argumentationem rideant, *quasi* (inquit) *hoc fundamentum sacramentalem confessionem fabricemus*. Et cum quid & ipse, & sui de confessione & absolutione sentiant, exposuisset, *sed id* (inquit) *non super hunc locum, id est super arenam, sed super illum*. Quorum remiseritis peccata, &c. & super illum, Quaecunque solveritis super terram, &c. *id est super firmam petram fabricamus, supra quam Ecclesia Christi edificata est, ad eam quam porta inferi, id est Calvinista, Lutherani, & ceteri inferni Cerberi non praevalent*. Sic enim locum concludit, homo mitissimus ac modestissimus, & Iesu scilicet ad unguem *solius*. Ac Tartarea quidem maledicta mittamus, quibus ille nos lacerat, non secus ac olim Christum n. missarium
mancipium unum ob-
servemus, i nos furen-
tem, fateri l vari. (quod
etiam in alio visit ad sa
cerdotes & de um censu
quibus in ha minum a-
dedo, & cetero; quo qui-
dem iste non ius tradu-
cere. De locis vero, quos humani esse putat nujus iuz, instructionis
petram, fuisse supra diximus; ac ostendimus ne in iis quidem, magis quam
in aliis, tunc posse consistere vanam & mere humanam Romanæ con-
fessionis fabricam.

CAP. XIX.
in Ioann. II.
§ 81

Tom. 2. cont.
c. 2. de confe.
or. p. 37.

CAPUT XIX.

Cetera ab imperitiis afferri à Scripturis solita ex hac disputatione reijciuntur, & ad ea explicanda quinque, alia à Sacramentali, ex Estio proponuntur confessionis species; quibus sexta à nobis adicitur.

HÆc sunt, quæ Bellarminus à divinis litteris pro suæ confessionis jure, ac necessitate afferenda existimavit. Sed quoniam imperiti multo plura corradunt, ac pœnè omnia, in quibus vel *confessionis* vocabulum offendunt, tamen itea, quàm sint inefficacia vel Bellarmini silentium satis prodit, qui cum etià infirma, ac futilia non parca, &c. aliis eruditissimis earundem patrum viris spreta adhibuerit, hæc tamen omisit, age ne qua fraus simplicioribus vel ex vocum, & syllabarum sono fiat, ista quoque breviter percurramus. Quæ in parte nobilissimum ex adversariis Theologum Guilelmum Estium ducenti sequemur; ut vel ejus

- CAP. XIX.** *authoritas indoctos deterreat ab huiusmodi locis in hac causa deinceps usurpandis. Is enim hanc disputationem ingressurus vocis homonymiam imprimis explicat, diligenterque ab eâ summovet Scripturæ dicta, quæ tamen aliquam habere speciem rudibus ac plebeis ingeniis videantur, ab hac tamen causa reverâ aliena sunt. Itaque primò lectores monet duplicem in Scripturis commendari confessionem; alteram laudis; alteram peccatorum; Priorem esse, quâ Deum, ut summè bonum, summèque laudabilem, & ejus iudicia, atque beneficia cum orationum actione agnoscimus, & predicamus* *Scripturâ Veteris Testamenti, ac potissimum*
- Matth. II. 15** *Christo usurpatum, quo loco ait adu. Mattheum, Confiteor tibi pater Domine celi, & terre, quia abscondisti ha-* *& prudentibus. Id verbò anno-*
- His. Conc. Trid. l. 4. p. 386.** *tare mihi quoq; operæpretium* *; quod Patres Tridentinos,* *quî illius Synodi acta conscripserunt, testetur huiusmodi loca, quamtamvis ab hac quæstione aliena, in* *bus ante rei definitionem* *habitis, plurima adduxisse, &* *sacramentum detorsisse;* *ita ut vix ullum ex Prophetis, & Psalmis vericulum omitterent, in quo* *extaret vel* *vel ejus verbale nomen confessio. Iam con-*
- fessionem* *esse ait, dum quis agnoscit & manifestat, seu loquitur peccata sua, sive ut pat. soli Deo, sive etiam homini. Confessionem quæ soli fit Deo, quæque interior dicitur docet ad salutem & nunc esse & semper (id est etiam in statu & naturæ & legis) fuisse necessariam; quod nos libenter admittimus; ut in ipso hujus disputationis limine confessi sumus. Eo refert Prophetæ dicta; Dixi, confitebor adversum me iniquitatem meam Domino; & tu remisisti impietatem peccati mei. quò etiam haud dubiè pertinet illud quod præcesserat; Delictum meum cognovimus tibi feci, & iniquitatem meam non abscondi. Item; Quoniam iniquitatem meam annuntiabo, & cogitabo pro peccato meo. Et illud è Psalmo 51. Quoniam iniquitatem meam cognosco, & peccatum meum contra me est semper.*
- Psal. 51. (lat. 3.) 5.** *Tibi soli peccavi & malum coram te feci & multa huiusmodi. Huc etiam revocat, quod septuaginta interpretes habent apud Isaiam; Dic tu prior iniquitates tuas, ut iustificeris; pro quò Latinus ex Hebræo habet, Narra si quid habes, ut iustificeris: Item quod extat apud Iobum, si abscondi,*
- Pf. 39. (lat. 17) 18.** *homo peccatum meum, & celavi in sinu meo iniquitatem meam; idèovult Scripturam Adam, & Cain, & quosdam alios eo nomine graviter no-* *quòd peccata sua non fuerint confessi; apud Deum scilicet.*
- Pf. 51. (lat. 50.) 5. 6.** *Confessionem verbò, quæ fit homini, etiam præter eam, de quâ nunc itamus, quamque isti sacramentalem vocant, multiplicem agnoscit;* *imo eam, quæ fit iudici, ut cum Achab confessus legitur peccatum suum,*
- 15. 43. 16.** *orante Iosua, Fili mi, da gloriam Domino Deo Israël, & confitèro, atq;*
- Iob. 34. 35.** *musica mihi quid feceris; ne abscondas; Tam eam, quæ fit viro Docto, & sapienti, qui peccatorem instruere, & peccati salutare remedium possit monstrare, quam nos & utilem esse diximus, & apud Pattores fieri plerumque*
- Ios. 17. 10.** *conced-*

concessimus, quod si ut plurimum tempore, quam ceteri, rerum divina-
rum cognitione præditi sunt. De hoc autem Estius intelligenda ait vi-
deri hæc Scripturæ loca; primo quod habetur in Proverbiis. *Qui abscon-
dit scelera sua, non dirigitur: qui autem confessus fuerit, & reliquerit ea
misericordiam consequetur*; Bellarminus vero paulo aliter ait *Morali hæc
sententia illos obarguit, qui admoniti scelerum suorum, nolunt ea agnoscere,
sed abscondunt & negant*. Secundò huc etiam refert Estius illud Ecclesia-
stici dictum, de quo nos suprà. *Non confundaris confiteri peccata tua; &
quod alibi in eodem volumine legitur. Non demoreris in errore impiorum:
ante mortem confitere. A mortuò: quasi nihil peris* *confiteberis
vivens, vivus & sanus confiteberis, & laudabis Deum.* (hoc qui-

Prov. 28. 13.

L. i. de penit.
c. 11. §. Salis est
locus.

Ecclesiast. 4.

31.

Eccles. 17. 22.
27.

dem de penitentiâ, ac conversione ad Deum, accipere convictus vi-
deatur; certè ad totius loci consiliū & contextum aptius, in quo statim
ista consequuntur; *Quam magnam misericordia Domini, & propitiatio illius
convertentibus ad se!* Neque est quod supra monuisse nos memini, inu-
sitatum, ut confessio pro penitentiâ usurpetur.) Tertiò de hac etiam
confessionis specie intelligi posse ait Estius, quod Iobus, ut nuper com-
memoravimus, de se profiteretur, *si abscondi, quasi homo, peccatum meum*.
Quartò denique eodem etiam referri posse tradit. (quod iam suprà à nobis
observatum fuit) illam confessionem quam *habentur à
Iohanne*. Tertiā confessionis, quæ homini *eam esse*
ait, *quæ vel fratri, vel cuicumque homini fit, ut cum eo reconcilietur in gratiam,
de quâ* (inquit) loquitur Dominus, Matth. 5. (his nimirum verbis, *Vade,
prius reconciliare fratri tuo*) & Luc. 17. (nimirum ubi ait, *Si septies in die
peccaverit in te frater tuus & septies in die conversus fuerit ad te, dicens, Pa-
nite me, dimitte illi*) & juxta multis eorum expo-

ibid. 9. 18.

Iob. 32. 31.

Matth. 5. 24.

Luc. 17. 4.

Iac. 5. 16.

5. (in loco
quartam po-
stremo confessionis, quæ homini fit, speciem recenset etiam, eam scili-
cet, quæ sacerdoti legiti fiebat ad obtinendam per sacrificia peccati remissio-
nem; quæque aliqua loco in Levitico præscribitur; de quibus nos nuper
diximus. Has quinque confessionis species, quarum prima Deo, quatuor
reliquæ hominibus sunt, Estius à sua sacramentali (quod per se patet)
alienas esse fatetur. Discant ergo imperiti à celeberrimò hoc apud suos
magistrò frustra ad suam illam sacramentalem confessionem probandam
abhiberi ea Scripturæ loca quæ ad aliquam ex his quinque speciebus
confessionis pertinent, qualia illa sunt, & quæ ab ipso Estio disertè com-
memorata recitavimus, & alia fortasse ejus in pauca. Qui-
bus nos sextò addimus ipsam illam confi- ; quæ à fideli
quovis sit apud pastorem Evangelicū ad nem à Deo, per
ipsius vocem, ac ministerium obtinendam, non simpliciter à nobis rei-
ci. Agnoscimus enim & Christi ministris velut eius legatis, non qui-
dem prætorum, sed tamen aliquam esse, & quidem non contentien-
dam, in peccatis quæ remittuntur, tum retinendis potestatem, ex illo
Domini

Cae. xx.

Dominici dicto. *Quorum peccata remiseritis remittuntur*, & alia eiusdem generis; & verò fidelium in peccatum aliquod lapsorum, cum interdum esse austum & pavorem, cui componendo ac sedando utilis sit pastoris vox, atque auctoritas; unde quod initio diximus, sequitur, non modo non frustrà, sed summo etiam cum fructu à fidelibus in tali articulo constitutis adhiberi posse ac debere ministrorum operam; adeoque apud eos nudari ac patefieri conscientiae fluctuantis arcana. Hoc tantum negamus, huiusmodi peccatorum omnium confessionem planè penitusque esse necessariam, vel *necessitate praecepti*, quasi Dominus Christus omnes suos in peccatum lapsos eà fungi iusserit; vel *necessitate medij*, quasi nullius peccati remissionem etiam poenitens, ac contritus fidelis à Deo aliter obtinere queat, nisi id apud sacerdotem fuerit confessus; quod utrumque affirmant vulgo adversarij, sed frustrà, cum neutrum ex divinis Scripturis probare possint, ut satis ex iis patet, quae à nobis hactenus disputata sunt.

CAPUT XX.

Refelluntur argumenta à ratione petita. Diluitur prima ratio, à confessionis, ut volunt, antiquitate ducta.

ubi supr. c. 10.

VERVM præter petita è divinis litteris testimonia, Bellarminus etiam rationes quasdam attulit, quibus *confirmari ait confessionem suam esse divini iuris*. Ac primam quidem ducit à confessionis antiquitate. *Nam, quae sunt* (inquit) *iuris humani, ea reperiuntur initium habuisse ex Concilio alicujus oecumenici, aut summi Pontificis decreto*; Confessio autem peccatorum in Ecclesia fuit ante omnia Conciliorum, Pontificumve decretorum. Ergo juris est non humani, sed divini. Respondeo primam propositionem non esse universaliter veram. Multa enim sunt humani juris, quae neque à Concilio neque à Pontificis ullius decreto initium habuerunt; sed ab usu & consuetudine: quae paulatim invalescente, tandem ne spernerentur vel Synodalibus, vel Episcopalibus decretis satis longò post primos exortus tempore sancita sunt; ut ex quadragesimâ, aliisque statis jejuniis apparet; & ex Paschae aliorumque praecipuorum festorum observatione, quae tametsi apud Christianos ante ulla synodorum aut Pontificum decreta, in usu fuisse reperiantur, non ideo tamen divini juris esse, censenda sunt. Quam multa scimus in civitatibus, & regnis, nulla certa lege primùm instituta, usu ac consuetudine paulatim invaluisse, ut jam non minori cum curâ, ac religione observentur, quàm quae vel sanctissimis Principum edictis, atque iussionibus constituta sunt? Cur non idem in Ecclesia Christianâ contingere potuit? ut pauco-

CAP. IX.

14.d. 17.q.
can. p.

O

CAPVT

CAPUT XXI.

Refellitur secunda à Bellarmino allata pro auriculari confessione ratio ; ab ejus difficultate petita.

SECUNDA (inquit) sumitur à difficultate confessionis. Nam si quæres est in Ecclesia Catholica, quæ gravis ac difficilis videatur, sine dubitatione ulla confessio est. Quid enim molissius, quid onerosius, quam ut cogantur etiam Viri Principes regesque potentissimi, Sacerdotibus, qui & ipsi homines sunt, peccata sua omnia detegere, quamvis arcana, quamvis turpia, quamvis pudenda, quamvis horrorem ipsi etiam penitenti afferentia? & eorundem sacerdotum judicio stare, ac multam ab eis injunctam subire? Tanta profectò hujus rei difficultas est, ut nullo modo credibile sit, aut Ecclesia præsides ausuros fuisse legem hujusmodi ferre, aut populi persuaderi potuisse, ut ejusmodi legem acciperent, & tot jam sæculi observarent nisi divinum imperium, divina institutio, divina promissio, accessissent. Igitur divina fuit autoritas, quæ ad obedientiam in confessione faciendâ populorum animos inclinavit, divina promissio, quæ eosdem, ut libenter ad confessionem accederent, invitavit. Hæc Bellarminus, bellè sanè, ac astutè declamitat, quæ antequam solvo, moneo lectorem hanc ipsam esse rationem, quam Scotus maximè probabilem judicavit; quamque Clavinus, ut supra diximus, cæteris meliorem esse scripsit. Scotus enim hæc habet, si tertium membrum teneatur, scilicet quod confessio non cadit, nisi sub precepto Ecclesiæ, non facilius potest improbari, nisi quia vel Ecclesiæ non attentasset tam arduum præceptum imponere omnibus Christianis, nisi esset præceptum divinum: vel quia non invenitur, ubi ab Ecclesiâ imponatur istud, quin ante scilicet reputarent hoc præceptum de confessione obligare. In his Scoti vides duas priores Bellarmini rationes; quatum hanc, quæ à Scotò secunda, à Bellarmino prima posita est, jam solvimus. Gabriel eadem fere habet, quæ Scotus; Non videtur (inquit) quod Ecclesiæ tam onerosum, & arduum præceptum imponeret omnibus Christianis contra illud Matth. II. iugum meum suave est, & onus meum leve, nisi esset præceptum divinum. Et mox; Quamvis autem onerum, ac servitutum sit humana infirmitati secreta sui cordis manifestare contra se ipsum simili mortali, non sine vitæ suæ periculo, quis ignorat? Sed & Ioannes Major eandem rationem in hac quoque disputatione adhibuit. Nunc ergo videamus, quam illa vim habeat; quæ à cum Bellarmino multo, quam ab aliis impudentius explicata fuerit, ad ea quæ ab ipsò allata sunt, potissimum attendemus. Respondemus ergo, quod ille imprimis assumit, non esse

Summa Aug
Confessio
Scot. in 4. d.
17. q. un. §.
Et si tertium.

in 4. d. 17. q.
1. §. sed con-
trariam.

In 4. d. 17. q. 1.
3. concl.

*esse credibile rem difficilem Ecclesia præsides vel imponere auctoritate vel populis persuasuros fuisse, nisi eadem divini juris esset, respondemus inquam id non modo non certum, neque evidens, sed ne probabile quidem esse. Nam quod ad præsides attinet, quis non videt, quam multa illi hominum subiectorum conscientias imposuerint, quæ divini juris nulla fuerunt? Quis nescit Ethnicorum sacerdotes suis populis multa gravissima præcepisse? multa futilia & ab omni ratione aliena? Liberos idolis mactare, & vivos in ignem mittere multò est, quàm peccata homini confiteri, gravius. Et hunc tamen tam crudelem, tamque intolerabilem ac nefandum ritum Pœnorum & Carthaginiensium sacerdotes præcepisse ac instituisse apud suos scimus. Ac ne illa nimis longinqua memorem, notum est Mahumedem suis Arabibus mandare ausum; ut & præputia circumciderent, & à vini potu in perpetuum abstinere, quod utrumque cum grave, ac molestum sit, neque divini juris, suis tamen omnibus longè, lateque persuasit. Denique ne plura afferam, notum est ex Evangelio Phariseos olim *Alligasse onera gravia, & importabilia, & imposuisse in humeros hominum*; quæ tamen nemo, credo, divini idè juris fuisse concluderet, contra disertam Christi vocem Phariseis identidem exprobrantis, quod *doctrinas & mandata hominum docerent*. Non ergo si confessionis iugum grave ac difficile est, ed fit, ut neminem id populis imponere ausurum fuisse credamus. Iam quod ad ipsos populos attinet, illud quidem fortasse concedi potest, nunquam eos gravia, ac difficilia onera subituros fuisse, nisi ea divinà aliqua auctoritate sibi imponi putassent. Nulla autem eos credere sibi divino imperio, ac iussu imponi, nisi quæ eadem divini reverà sunt juris, quis sanus concesserit? Atqui divinitus præcipi & illa infanda Carthaginienses olim, & hæc tristitia & gravia nunc Mahumedani, & *onera importabilia* Iudæi sibi persuasualerunt: quæ constata tamen omnia humana, imò pleraque, ne humani quidem, sed Diabolici potius esse instituti. Cum ergo & hominum credulitas facilè quæ humana sunt, pro divinis accipiat, & quæ semel divina esse animis præcepimus, ea utcumque difficilia sint, libenter subeamus; unde illud est impij Poëtæ, tamen in genere falsissimum, de superstitione tamen, falsaque religione verissimum.*

Matth. 23. 4.

Matth. 23. 9.
Marc. 7. 9.

Tantum religio potuit suadere malorum!

Mirandum non est, quod confessionis iugum, quantumvis per se durum, ac grave, non detrectarint homines falsò quidem, sed tamen persuasi id à Deo cœlitus esse institutum. Ac licet tum Dei ipsius naturam, tum illam à Biele obiter memoratam, Christi vocem, *iugum meum suave est*, attendentibus morosa omnis & affectata rerum præceptorum diffi-

CAP. XXI.

Col. 2. 13

cultas, meritò suspecta esse debeat, tamen ex communi & omnibus hominibus poenè innato errore, planè aliter accidit, ut rerum ipsarum difficultas, ac gravitas religionis instituta potius commendet, quam dehonestet; nosque magis ad ea alliciat; quam ab iis deterreat. Vnde & Paulus noster sapientissimè, ac planè divinitus inter eos colores quibus fucata pseudo-Apostolorum doctrinæ hominibus vulgo placebant, honestaque, licet falsa, sapientiæ specie imponebant, τὸν τοῦ σώματος ἀποδείξαι disertè recenset, quod corpori non parcerent, neque carnis ullam rationem haberent, sed eam duriter ac inhumanè tractarent. Nimirum plerique omnes naturâ superstitiosi sunt; deique numerum ex suò ingenio metientes, eorum, à quibus latus est, labore, ærumnis, ac supplicio lætari eum putant, eò facile pro divinis inventis habent, quæ peccatores deliciunt ac sub jugum mittunt. Quò & illud accedit, quod quæ difficilia sunt eadem omnes ferè præclata, ac suprâ humanum ingenium posita esse existimant: Indeque factum est, ut omni memoria horridæ, ac squalidæ, laboriosæque, & immites disciplinæ, non apud Paganos modò, sed etiam apud ipsos Christianos in pretio, & admiratione fuerint, quod vel ex uno hoc seculo satis intelligi potest, quod cum delicatissimum sit, ac in voluptates maximè profusum, durâ tamen & horrenda in hoc genere ita amat, ita suspicit, ac divina putat, ut monachorum, & monastica æmulantium omnia plena sint. Ergo ipsam illam confessionis difficultatem, quam nobis adeo magnificè ac inflatis (ut ita dicam) tibiis occinit adversarius, institutum commendasse, eique admirationem ac divinitatis opinionem apud homines conciliasse equidem crediderim, nedum ut ab eò suspiciendò vulgus deterruerit. Nam ut hæc quæ in genere diximus, nunc propius ad confessionis negotium applicemus; quinam quæso isti sunt *præsides*, quos Bellarminus rem tam arduam, tamque gravem, nisi ea divini juris fuisset, imponere auros negat? Equidem si doctos, ac juris omnis divini, humanique peritos, si probos ac modestos, quales primis Christianismi temporibus existitisse non inficior, intelligit; concedam haud faciliè fieri potuisse, ut hujusmodi *præsides* rem humani juris pro divinâ, absoluteque necessaria lege præceperint, tametsi alioqui & doctis ignorantiam, & probis immodestiam ex humana aliquâ vel infirmitate, vel perturbatione nonnunquam obrèpere nimis notum sit. Verum nos quidem de talibus non pugnamus; qui Romanæ Confessionis jugum veteribus ignotum fuisse & nunc affirmamus & clare, ut spero, postea demonstrabimus. Sin de iis Romæ Pontificibus Bellarminus loquitur, qui his quatuor aut quinque recentioribus sæculis federunt, quosque nos dixi hujus confitendi necessitatis auctores fuisse, ac institutores putamus; frustra ac ridiculè obicit incredibile esse eos rem hujus-

huiusmodi, nisi ea divini juris esset, lege latâ omnibus imposituros. Primò enim plarique, publica miserrimorum temporum calamitate, rudes, jurisque divini imperitissimi fuere, ut facile fuerit eos rem, & aliqua utilitatis specie, & multorum neque ignobilium in Ecclesiâ vi-
 rorum usu commendatam, adhæc suis commodis, suoque imperio admodum conducibilem, pro vera divinaque habere, eoque mentis errore in præceptis actos, cæteris porro velut divinam, commendandam, atque imponendam putare. Fit enim plerumque, ut nos ea vera esse, quæ cupimus, facile nobis persuadeamus; quæ verò nobis usui esse existimamus, ea ipsa, ut vera sint, ferè cupimus. Sed & ea fuit penè omnium, qui postremis hisce sæculis vivere, Pontificum, & immodestia & potestas, ut nihil ferè sit adeo difficile, quod non isti & animo capere, & aggredi, atque perficere facile potuisse videantur. Bellarminus Principum, & Regum potentissimorum Majestatem hic commemorat; quos scilicet nihil est difficilius, quàm in ordinem cogere. Nihil ne ergo in istos ausi sunt tui Bellarmine, Pontifices? Atqui vos ipsi summos Monarchas ab iis solio deiectos, pedibusque proculcatos non modo narratis, sed penè etiam gloriamini: Et notum est fuisse ex isto numero Hildebrandos, qui non unum aut alterum, sed omnes omnino Christianos principes sibi subiicere ausi sunt: Omnes verò tam sunt modesti, ut pedem quibusvis Christianis, etiam nobilissimis, atque florentissimis, Principibus, veluti totidem mancipiis osculandum porrigant. neque se aliter pro pudor! conveniri aut salutari patiantur. Quid memorem, quid sibi in omnes episcopos, in Synodos, in Ecclesiâ universam, Christi Domini sponsam, quid in religionem ac conscientias hominum? quid in ipsas Dei Scripturas iuris, ac potestatis tribuant? ut non erubescant sua decreta pro totidem oraculis, suam fidem pro unica Ecclesiæ normâ, suam sedem pro summo atque *divino* Christi tribunali, se denique ipsos pro Christiani Orbis iudicibus, principibus, Monarchis Ecclesiæque supremis Dominis, ac sponsis venditare? Qui ista ausi sunt, non ausi fuerint scilicet suæ confessionis iugo fideles submittere? Sed hoc inquit, isti ausi fuerint, populos certè tam indignum jugum passuros fuisse, non sit credibile, nisi divinâ authoritate impositum scivissent. Quos verò mihi populos narras, ô bone? An suæ in Christo libertatis, dominicæque voluntatis conscios? An rerum divinarum peritos? an in Scripturis cœlestibus, unde illa omnis cognitio hauritur, versatos? Ego verò istis fateor etiam vasserrimos ac improbissimos præsidēs haud facile jugum ullum humanum imponere posse. Sed neque cum huiusmodi essent, primis scilicet temporibus, Christiani, quisquam fuit qui iis confessionis tuæ onus vel imponere tentaverit. Istud sequiorum sæculorum inventum fuit, cum densissima ignorantia orbi toti, velut

.. 3 de pen.
.. 10. S. sed
non potest.

Henric. Hen-
sq. summ.
Theol. Mor.
.. 6. de penit.
.. 3. cap. 5. 5.

U 4.

vel.

vel opprobrii, aut infamiae metum subesse: quo cum unò maxime pudor omnis humanus contineatur, & à revelandis arcanis flagitiis deterratur, apparet in hac istorum confessione nihil fere inesse, quod hominum pudori grave ac molestum videri debeat, & verò si quid supersit, id confessarii arte imminui, variis illecebris peccatorem ex illis (ut sic dicam) verecundiae latebris educentis, & proposita remissionis spe facile superari. Ex quibus liquet omnem illam *confessionaria difficultatem* à Bellarmino larvam, licet primà fronte horribilem, nihil aliud esse, quam inane spectrum, ac terculamentum, in quo si cernimus spectes, nihil propemodum grave, aut molestum deprehendes. Ergo, ut rem in pauca conferam, neque hæc difficultas, quæ vel nulla vel certè admodum exigua est, quicquam conficit, neque si quicquam conficeret, id conficeret, quod vult adversarius, confessionem scilicet esse divini juris; sed id tantum quod nos ultro concedimus, eam *divini juris* esse, & qui imposuerunt jactasse, & qui susceperunt, credidisse, falsò utrosque, & vel improbe, vel certè imperitè; ut ex his constet, quæ de Scripturis nuper diximus.

CAPVT XXII.

Expenditur tertia ratio Bellarminiana, à multiplici confessionis auricularis utilitate ducta, tum in iis qua ad Deum spectant, tum in iis qua ad Pastores, & ad Ecclesiam totam, & ad singulos confitentes pertinent. Ostenditur hos usus vel vanos esse vel alienos, quin & confessionem periculosam, ac damnosam esse.

DEINCEPS ergo de ea utilitate dicamus, quæ confessioni tribuitur. Hinc enim tertiam rationem ducit Bellarminus, quod (inquit) confessio tot pariat utilitates, ut planè divino consilio instituta videri possit, etiamsi id ita esse non aliundè constaret. Nam siue Deum consideremus, siue sacerdotes, qui Dei autoritate Ecclesiam regunt, siue Ecclesiam ipsam Vniuersam, siue fideles singulos, undique insignis confessionis utilitas se ostendit. Elucet imprimis in hoc opere admirabilis Dei misericordia, qui confessionem non extorquet more iudicum huius sæculi, ut confessos damnet, sed potius instar medici, ut patefacta vulnera continuò sanat. Elucet nihilominus etiam iustitia, qua superbiam peccatoris confessionis humilitate, comprimit, & eos qui turpia impudenter admiserunt, confessionis ruborem tolerare voluit. Ad pastores animarum magna utilitas redit, dum per confessionem morbos ovium suarum intelligunt, & eodem modo tum singulis scorsim convenientia remedia adhibere possunt; tum in publicis concionibus generatim ea vitia potissimum reprehendere, quibus gregem suum generatim obnoxium esse sciunt. Ad Ecclesiam Vniuersam, atque ad ipsam rempublicam, multiplex utilitas ex confessione accedit. Multa enim, qua per iudices, in externo foro emendari nunquam potuissent, nullo negotiò per sacerdotes in foro conscientie emendantur, dum restituuntur ablata, dimittuntur injuriæ, conciliantur paces, dissolvuntur contractus iniusti, dissociantur malè iuncta fœdera, aliaque id genus plùrima privatim perficiuntur, ex quibus scandala publica removentur, & pax, ac tranquillitas Reipubl. redditur. Sed præcipua utilitas eorum est, qui confessionem integrè, sicut oportet, & fideliter obeunt. Nam ut omittam, quod eis peccata remittuntur, & in gratiam cum Deo redeunt, qui est communis fructus omnium sacramentorum, referunt ii, si volunt, ex confessione, consilium, instructionem, consolationem, animæ quietem ob præterita, remediū contra futura: Ille ipse rubor, quem inter confitendum patimur, & pars quedam est satisfactionis pro admissis, & frantum cohibens ne deinceps talia ad-

L. de poenit.
c. 11. §. Tertia
ratio.

O s mittan-

instantur. Et denique per exigua confusione, quam coram uno ex consensu nostris patimur dum illi peccata nostra deregimus, redimimus ingentem illam confusionem, quam alioqui in die iudicii coram omnibus Angelis, & hominibus pateremur quando juxta Apostolum 1 Corinth. 4. illuminabuntur abscondita tenebrarum, & manifestabuntur consilia cordium. Atque hæc quidem Bellarminus. Ego verò de hac ejus ratione primum in genere dicam; mox singulas ejus partes expendam. Quam ergo futilis sit hæc ratio, vel ipsæ Bellarmini voces docent, qui confessionem à Deo institutam ex eà non demonstrari ait, sed videri posse. Atqui rem esse, atque ita habere conficit vera ratio; videri posse, etiam dialectica, sive probabilis, etiam sophistica, id est falsa & inanis ratio efficit. Et sanè merito de hac suâ ratione ita dilute loquitur adversarius, quæ reverà inanis est, & sophistica. Non enim Deus ea, quæ nos, qui sapius fallimur, utilia esse judicamus in religione instituit, sed quæ ipse pro summâ suâ sapientiâ verè utilia esse novit. Nobis verò interdum; etiam quæ noxia sunt, utilia esse videntur. De iis ergo, quæ divini sunt juris ac instituti ex ipsius Dei clara & testata in sacris litteris voluntate, non autem (quod periculosum est, & fallax) ex nostra opinione judicandum est. Illa Angelorum *Spexita*, & à certis cibis abstinencia quam ipsis Apostolorum temporibus Pseudo-Apostoli invehebant, suas habebat utilitates, quod animum deicere, carnemque domare ac macerare videbatur; neque id negat, sed ultro concedit Paulus. *L. de jejun. c. 11. & passim.* Montani de jejunii, ac Xerophagiis leges suos item habuisse ad pietatem usus jactat Tertullianus. Neque tamen vel Paulus Pseudo-Apostolorum, vel Ecclesia Catholica Montani disciplinas à Deo institutasuisse concedunt. Eucharistiam infantibus baptizatis dari non tantum utile, sed etiam necessarium Augustino visum est. Publicæ veteris poenitentiae exomologeses quin magni fuerint usus, vix dubitari potest. Certe quo tempore istæ obinebant, Christianorum mores multò castigationes, ac meliores fuisse, quàm nunc sunt, cum obtinet priuata confessionis disciplina, nemo nisi impudens, negaverit. Non tamen vel veterum exomologeses, vel Eucharistiae infantibus dandæ consuetudinem divini juris fuisse, concedunt adversarij. Ergo neque ipsi contendere vel possunt, vel debent efficacem esse hanc Bellarmini rationem, quæ confessionem divini juris esse inde concludit, quod ea sit utilis. Sed & hinc apparet nihil istam rationem valere, quod si valeret, concluderet confessionem à Deo tum sub naturæ, tum sub Moysis lege institui debuisse. Nam & divinam misericordiam, ac justitiam patefieri, & populorum præsidēs ovium morbos curare, & ab Ecclesia, & republicâ scandala removeri, pacemque in iis, ac tranquillitatem foveri, & singulos fideles peccatorum remissionem à Deo, à Pastoribus consilium, instructionem, consolationem, auxilium, &c. obtinere, non istis temporibus minus, quàm

nunc;

C. 13. 131.

A. 10. 10. 13.

Car. m.

Gal. m.

CAP. XXII

Lys. decia.

Eph. 4. 29.

instr. Sacer. d.
19. c. 2. § 6.

T. I. Opusc.
traç. 11.

instr. Sacer. Lj.
11. §. 19.

Petr. 4. 16.

Scire valent: secreta domus, atque inde timeri.

Denique ne plura congeram, hæc istorum confessio Pastores Genem per
iculissimos laqueos induit; dum eos scilicet cum reipublica magistra-
tibus committit. Nam cum ea crimina, quæ ad salutem principis,
P 3 ac rei-

GABRIEL

116

DE CONFESSIOE. LIB. I.

CAP. XII. ex privatorum pravis cupiditatibus, atque libidinibus: has autem, ut
mox dicemus plurimum alat, ac foveat *myſtica* confessionis institutum;
non est obſcurum, quantoperè id publicæ tum Eccleſiæ, tum civitatis

Felix
Cent
pol. C
D. 16;
Mart

doce non fuisse unquam à Christo mysticam illam confessionem inventam, aut traditam, qui principum ac magistratum sanctissimum atque à se ipso in hominum genere institutum ordinem suis omnibus carissimum esse, neque ab iis ulla in parte violari, vel imminui, sed conservari, augeri, omnibus iis officiis atque obsequiis excoli voluit, quæ à nobis proficisci possunt.

Superest ultima eaque (ut vult Bellarminus) præcipua, ac multiplex confessionis utilitas, quæ ad confitentes ipsos pertinet; quos iste ait peccatorum remissionem impetrare, cum Deo reconciliari, & si volunt consilium, instructionem, consolationem referre, & quietem animæ, ob præterita, & remedium contra futura. Sed iste confessionem suam, ut Aesopus corniculam, alienis plumis exornavit, quæ si ei detrahantur, & suis quæque avibus reddantur, ipsa inornata & inutilis remanebit. Primum enim non esse peccatorum remissionem & nostram cum Deo reconciliationem huius sacramentalis (ut vocant) confessionis fructum ex eo apparet, quod etiam si quis millies peccata sacerdoti sigillatim & accuratissime numeret atque explicet, non ideo tamen ullam eorum remissionem à Deo consequetur, si nullæ eorum pœnitentiæ ducatur. Tum idem inde patet quod peccatorum remissio sine vocali illâ confessione & olim sub Vet. Testam. ab omnibus semper fidelibus impetrata fuerit, & nunc sub novo in baptismô, & in aliis ex adversariorum hypothese sacramentis impetretur; ut venialia omittam quæ isti etiam non confitentibus remitti concedunt. Ergo totum illud Dei beneficium, non vocalis & sacramentalis, sed interioris confessionis fructus est; quâ quis verò cordis sensu sua apud Deum peccata & confitetur, & deslet. Dixi, confitebor adversum me iniquitatem meam Domino, & tu remisisti impietatem peccati mei. Ita Christus suos instituit peccatorum veniam à Deo ipso quærere; Dimitte nobis debita nostra. Ita ipse Petro turpissimum abnegationis peccatum silenti, ac pœnitenti dimisit. Iam eodem quoque pertinet illa animæ quies, quæ acceptam à Deo veniam necessariò consequitur. Consilium verò, instructionem, consolationem, remedium contra futura non confessio mystica, sed prædicationis Evangelicæ, & consulationis etiam privatæ fructus esse nemo non videt. Nam etiam si nulla sit in Ecclesia sacramentalis confessio, nunquam tamen in ea deest Evangelium, uberrimus, atque inexhaustus omnium bonorum fons; è quo vel lectione, vel auditu, eoque vel publico, vel privato consilia, instructiones, consolationes, remedia omni generis, cuivis fidei haurire licet: Evangelium enim & domi legentibus patet & publice audientibus in concionibus laicis explicatur, & privatim pastores suos, consulentibus communicatur. Acque hanc quidem fidelium cum suis pastoribus consulationem per me licet, ut cum Elio confessionem voces, quæ sit (inquit) viro docto, ac sapienti, qui peccatorem instruere, & peccati salutare remedium monstrare possit: dum cum eodem à tua sacramentali diversam esse confitearis.

Nam tua *eadem iura* (ut loquuntur) *restitui* est, à Christo, ut tu *ami*. CAP. XXX.

dem vi
 licet d
 auxiliu
 oppug
 quotie
 istarum
 nulla p
 damus,
 larmin
 pro adu
 perexig
 peccata
 qui in
 se Apo
 buntur
 dem, l
 cetero
 quotan
 est, adu
 maz, vel
 larmin
 pud su
 enim p
 es pecc
 talium
 potius
 hae ip
 quam,
 dentes,
 sua ac
 quiden
 cundia
 quantu
 que ina
 quo eui
 pro pec
~~in dom~~
~~potenti~~
 quam a
 cunque
 timus,
 uni su

lib de vera.
 eel. ref. ra-
 tione.

CAP. XXII. possumus in ullum omninò aliud piaculum, nedum in levem illam, nulliusque planè pretij erubescensiam vel ex asse, vel ex uncia transcribi: quà de re quia in proprio opere disputatum est, non est quod hic pluribus agamus. Expunctà ergo hac de confessionalis pudoris censu utilitate, altera superest, in qua isti suaviter se jactare solent; quod scilicet isto pudore, veluti injectò fræno, à repetendis peccatis cohibeamur. Sed primò hoc ipsum parvi est in pietate momenti. Non enim quem hominis metus, & pudor à peccando deterrent, is bonus, & apud Deum probatus; sed quem ipsius peccati odium, Deique reverentia, & Christi ac veræ sanctitatis amor in officio continent; juxta illud vulgo jactatum:

*Oderunt peccare boni, virtutis amore;
Oderunt peccare mali, formidine pœna.*

Qualis quæso Christianus est, quem unius hominis conscientia terret; non terret Dei ubique præsentis majestas, non Christi, & Spiritus, S. reverentia, non Angelorū cœlestiū oculi, ac sensus, eorū quæ agimus testes? Illa ergo apud hominem confitentis erubescensiam cum neque iis, qui Deum verè reverentur, sit necessaria, neque iis, qui non reverentur, quicquam profit, eaque & isti tutò careant, neque hi ad salutem juventur; nemo non videt quam inutilis sit in Ecclesia, quamque frustra confessioni instituendæ obtendatur. Sed neque hoc ipsum, tametsi tam exigui, ac pœne nullius momenti, revera præstat confessio. Quale sit hoc frænum, & quam ad cohibendas humani animi libidines infirmum testetur istorum, qui id tam magnificè laudant, experientia, apud quos quis non videt sceleratissimè & flagitiosissimè etiam eos interdum vivere; qui confessione plurimùm utuntur, & in eà pœnè sunt assidui? Quantum iis confessio conferat Arnaldus Sorbonæ Doctor nuper fusè quidem & facundè, sed frustra tamen exequutus est; *Crimina* (inquit) *hodiè omnia confitentur; cras in eadem relabentur: nihiloque est eorum vita post confessionem emendatior, aut Evangelij regulæ conformior, quam ante fuit; qui se peccatorum punire, non alio argumento significant, quàm quod ea apud sacerdotem recitant.* Ideoque non minus verè, quàm falsè & eleganter istorum confessiones & cōmuniones ait esse quasdam veluti vise paréntheses: quod ut hæc in oratione sermonis cursum suspendunt quidem, non tamen abruptum, neque prohibent, quin verba sequentia cum antecedentibus cohercant; ita illa vitiis impetum, ac cursum ad aliquos quidem dies non nihil retardant, ac suffraginant, non tamen planè sistunt; neque torrentem illam friccohibent, aut exhaustiunt; ut non continua prorumpat, neque denique efficiunt, ne posteriora prioribus ad amussim respondeant, omninoque sint ejusdem ingenij, ac nature. Tum breves illas, quas sibi dum confessioni operantur, cum Deo & Christo, in unum aut alterum diem veluti paciscuntur inducias, dilucidis febriantium intervallis comparat; quæ cum malis

De la freq.
confim. parti. 1.
ch. 39. pag. 550.
351.

CAP. XXI 1.

ibid ch. 10. p.
101. 102.

CAP. XXII. possumus in ullum omnino aliud piaculum, nedum in levem illam, nulliusque planè pretij erubescensiam vel ex asse, vel ex uncia transcribi: quâ de re quia in proprio opere disputatum est, non est quod hic pluribus agamus. Expunctâ ergo hac de confessionalis pudoris censu utilitate, altera superest, in qua isti suaviter se jactare solent; quod scilicet isto pudore, veluti injecto fræno, à repetendis peccatis cohibeamur. Sed primò hoc ipsum parvi est in pietate momenti. Non enim quem hominis metus, & pudor à peccando deterrent, is bonus, & apud Deum probatus; sed quem ipsius peccati odium, Dei que reverentia, & Christi ac veræ sanctitatis amor in officio continent; juxta illud vulgo jactatum:

*Oderunt peccare boni, virtutis amore;
Oderunt peccare mali, formidine pœna.*

Qualis quæso Christianus est, quem unius hominis conscientia terret; non terret Dei ubique præsentis majestas, non Christi, & Spiritus, S. reverentia, non Angelorû cœlestiû oculi, ac sensus, eorû quæ agimus testes? Illa ergo apud hominem confitentis erubescensiam cum neque iis, qui Deum verè reverentur, sit necessària, neque iis, qui non reverentur, quicquam profit, eaque & isti tunc careant, neque hi ad salutem juventur; nemo non videt quam inutilis sit in Ecclesia, quamque frustra confessioni instituendæ obtendatur. Sed neque hoc ipsum, tametsi tam exigui, ac pœne nullius momenti, revera præstat confessio. Quate sit hoc frænum, & quam ad cohibendas humani animi libidines infirmum testatur istorum, qui id tam magnificè laudant, experientia, apud quos quis non videt sceleratissimè & flagitiosissimè etiam eos interdum vivere, qui confessione plurimùm utuntur, & in eâ pænè sunt assidui? Quantum iis confessio conferat Arnaldus Sorbonæ Doctor nuper fusè quidem & facundè, sed frustra tamen exequutus est; *Crimina* (inquit) *hodiè omnia confitentur; cras in eadem relabentur: nihiloque est eorum vita post confessionem emendatior, aut Evangelij regulæ conformior, quam ante fuit, qui se peccatorum pœnitere, non alio argumento significant, quam quod ea apud sacerdotem recitant.* Ideoque non minus verè, quam falsè & eleganter istorum confessiones & cômuniones ait esse quasdam veluti vitæ parénteses: quod ut hæc in oratione sermonis cursum suspendunt quidem, non tamen abruptum, neque prohibent, quin verba sequentia cum antecedentibus cohereant; ita illa vitiorum impetum, ac cursum ad aliquot quidem dies non nihil retardant, ac sufflamant, non tamen planè sistunt; neque torrentem illum fræcipient, aut exhauriunt; ut non continua prorumpat, neque denique efficiunt, ne posteriora prioribus ad amussim respondeant, omninoque sint ejusdem ingenij, ac naturæ. Tum breves illas, quas sæpius confessioni operantur, cum Deo & Christo, in unum aut alterum diem veluti paciscuntur inducias, dilucidis febris incantum intervallis comparat; quæ cum malis non

De la freq.
coffim. part. 31
ch 39. pag. 550.
551.

non repressantur fractam sed dilatam significant; ac de hujusmodi ephemeris conversionibus licere appositè, sed in contrario sensu, ea *maximè*, quæ Christus de Lazari morbo dixisse legitur. Vt nimis ille in illo argumendo dixit, *Hæc infirmitas non est ad mortem, sed pro gloriâ Dei, ut glori- cetur filius Dei per ea non est ad vitam, sed*

converso-
lem sen-
; in con-
dramen-

ibid ch. 10. p.
101. 102.

tum facere vellent; & alium nescio quem Sorbonæ Doctorem veteranum dicere solitum, *Versamur his temporibus in enumeratione peccatorum*, non in *derefectione*. Acutè profectò ac sapienter. Ergo quam futile sit ac inefficax Bellarminianum illud Romanæ confessionis frænum, vel ex his istorum eadem partes sequentium, testimoniis constat. Quid? Quod confitentibus non modò non utile, sed etiam noxium, ac multipliciter periculosum esse deprehenditur totum hoc institutum? Mitto quod in confessariis jam notavi, æquè confitentibus necesse esse multa inhonesta, ac dictu turpia & loqui & audire. Illud verò confitentium proprium est periculo quæ melior quæcunque nota, tamen quidem usurpave- byrinthæ animos i- eorum o- dam, vel fessionis uno nisi

a discunt,
istis, qui
t vulgò i-
re tenuem
cogitando
Quid la-
is hominū
es, quibus
n quibus-
cluti con-
uritatum
omni illa

peccatorum tæce plane liberare se posse putant, eo impetius atque impotentius, libidinibus, vitiisque suis indulgent, quod sciant omnium, quæ peccaverint, in confessionario tribunali, facilem se, paratæque remissionem nacturos? sed hujus confessionarij insidiatum pericula, absurda, & incommoda fusius alibi dicenda, sigillatimque exequenda erunt. Hæc quæ breviter attigimus, plus satis sunt ad confutandam Bellarmini probationem ex confessionis utilitate ductam. Nunc enim clarissimè, nisi fallor, apparet, eus non modo non esse eos, quos iste ipsi tribuit, tam varios tamque multiplices usus, & apud Deum, & apud Ratores, & apud universam Ecclesiam & apud ipsos denique confitentes; sed & insuper multa, eoque gravissima ejus esse in omnibus istis partibus incommoda. Unde videre est ex his sequi, non ut eam (quod ille vult) à Deo vel institutam fuisse, vel institui debuisse, putemus; sed planè contra, ut

quædam

admodum tam nunquam à Domino institutam ex Scripturis divinis deprehendimus, ita neque instituendam fuisse certò nobis persuademus.

CAP. V L X X I I I.

Refellitur quarta ratio pro confessione à Bellarmino allata, qua à miraculis ducta est.

SVPEREST ultima Bellarmini pro confessione ex miraculis petita ratio; quorum quædam exempla ex Ioanne cognomento Climacò, Bedà, Antoninò, Petro Damiani, Petro Cluniacensi, vità Bernhardi, Bonaventurà, & Iaponensium Iesuitarum relationibus profert; eaque vult ad commendandam confessionem suam edita fuisse. Ego respondeo primum in genere, admodum anceps, atque dubium esse id probationis genus. Nam & Paulus testatur Antichristum sua mendacia *secundum operationem Satanae, in omni virtute & signis, & prodigiis mendacibus* commendaturum; & constat tum ex Tertulliano Montanum novam suam disciplinam Paracletò & revelationibus tribuisse, & ex Augustino Donatistas ad statuendum errorem de Baptismo suum visiones, & ostenta jactasse; cum tamen certum sit neque Antichristi doctrinam, neq; Montani disciplinam, neque Donatistarum hæresim divini, vel juris, vel instituti esse. Neque est quod respondeant falsa esse istorum miracula; sua vera. Nam & isti sua vera esse affirmant: æque ac adversarij ea de quibus gloriantur. Itaque cum omnis legitima probatio ex iis duci debeat, quæ certa sunt, & evidenter vera; ista verò quæ proferunt miracula, obscura, dubia, ac incerta sint; nemo non videt, quam sit inutilis omnis, quæ ab iis ducitur, probatio. Secundò, Sed neque certum est, utrum ea ipsa, quæ hic afferuntur, (qualiacumque sint de cætero) ad hodiernam istorum confessionem pertineant. Nondum enim constat an Bedæ, multò minus an Ioannis Climaci temporibus, usu recepta fuerit; eoque videntur, quæ ex iis afferuntur scienda, in qua disquiremus, quæ veterum sententia fuerit. Confessionem quidem illud Beda, damnatum fuisse militem illum, de ratione apparet, fuisse peccatorum, non confessionem, non jejunam istorum apud unum sed veram pœnitentiam. Refert enim Coentedo monitum, non simpliciter, ut ex emendaret ac relinqueret scelera sua: Emissam à se intellectam satis ostendit, dum ut extrema narratione atque pondus illud vitum fato functum pœnitentiam, quam ad breve tempus

8. Theff. 2. 9.

Tert. l. de je
(un. c. 11. 12.)

L. 5. hist. Angl.
c. 11.

CAP. 111.

LIBER

D E
CONFESSIONE AVRICVLARI,
LIBER SECVNDVS.

C A P V T I.

Argumentum ex divinis litteris contra arcanam confessionem I. inde ductum, quod neque Paulus, neque ceteri Apostoli eam vel à quoquam fidei exegisse & audivisse ipsi, vel ministris, cum de eorum munere atque officiis agunt, ut exigant & audiant, præcepisse uspiam reperiuntur.

ergo satis, superque constat, neque usquam Domino in S. litteris institutam esse Romæ confessionem, vel ab Apostolis traditam, & illius nascentis Ecclesiæ fidelibus usur-; neque ullum esse rationis vestigium, o suspicemur tale aliquid à Deo vel re- institutum fuisse, vel etiam institui oportuisse.

Nunc antequam ad alia progredior, pauca quædam, quibus id ipsum probatur, ex Scripturis afferenda sunt, & ab Adversariorum cavillationibus vindicanda.

Quorum primum hoc est. Cum inter omnia Pastorum Evangelicorum officia nullum sit, si istos audimus, hoc confessionem fidelium exigendi, atque audiendi, vel præstantius (est enim cum summâ autoritate ex eorum hypothese conjunctum) vel ad animarum salutem magis necessarium, sine quo scilicet neque quisquam, quantumvis pœnitens, peccati remissionem consequi, neque ullus minister impositum munus implere potest; si quid hujusmodi Christus instituit, dubitandum non est, quin Apostoli pro summâ suâ sapientiâ id officij & accurate ipsi præstituri & pastoribus atque fidelibus suas singulis in eo ob- eundo partes diligentissime commendaturi fuerint. Impii enim est a- nimi suspicari rem tantam ab iis negligi, aut prætermitti potuisse. Atqui

neutrum

8.

1. 20.
33. 34.

17.

14

Vol. 1.

1, 5.

R 2 CAPVT

CAPUT II.

Secundum contra confessionem auricularem argumentum; inde sumptum, quod nusquam Apostoli eam fidelibus præcipiunt aut commendant.

IAM de ipsis fidelibus, quid dicam, quos de hoc arcana confessionis apud presbyteros officio tantò impensius doceri atque moneri decebat, quod cum id, & nouum, & per se, ut vel adversarij testantur, difficillimum, molestissimumque, & maximè onerosum esset, est tamen ad singulorum salutem, si istis credis, ita necessarium, ut qui vel unum annum sine eò vixerit, à Christianorum cœtu viuis, mortuus ab eorundem cœmeteriò arcendus ac prohibendus sit. Atqui ne semel quidem Apostoli fideles uspiam ad id officij suis presbyteris præstandum non dico urgent, sed ne cohortantur quidem, vel monent: vel denique unà voculà de eò significant: cum iidem tamen cætera omnia vel pietatis in Deum, vel caritatis in homines, vel reverentiæ in pastores nostræ officia studiosissimè, atque accuratissimè persequantur, totasque neque paucas de istis Epistolas conscribant: Inspicere quæso, Romanorum Theologorum volumina, in quibus fideles officia pietatis docent, vel ad ea cohortantur, qualia sunt apud eos propemodum innumerabilia scripta. Contende ea cum libris Apostolorum. Nihil hac in parte simile reperies. Nam confitendi in arcano officium, quod hi, ut dixi, constanter prætermittunt, de quò ne unum quidem verbum faciunt, illi ita studiosè, ita accuratè ubique præcipiunt, deque eò tot regulas, tamque multas observationes tradunt, ut eò ipsò nihil habuisse antiquius, sanctius, aut in religione Christianà præclarior singulisque ac universis salutarior videantur: De Eucharistiæ quidem communione nunquam præcipiunt, quin, quod est à Tridentinà Synodò diserte decretum, commemorent, nunquam ad Domini mensam quemquam fidelem accedere debere, qui non prius arcana hac apud sacerdotem confessione conscientiam suam purgarit ac procurarit. Non quæro si istæ vera sunt cur Dominus Christus arcanam huiusmodi peccatorum confessionem à discipulis ipse suis minimè exegerit, cum eos Eucharistiæ suæ communione dedicare atque initiare primum voluit; ad quod officium eo impensius vrgeri debuisse videntur, quod inter eos unus delitesceret horrendum scelus animo iam parturiens. Atqui ne eum quidem Christus à sanctissima sua mensa absterruit, quem durum nefas animo agitare sciebat: cum ex Innocentiana disciplina necesse esset tantum patricidam per confessionis mysterium conuentum vel emendare, vel in scelere & amentia obfirmatum sacris arcere. Neutrum fecit Christus; sed hominem palam, si quid

si quid ei superfuisset vel fidei vel pudoris, non obscuris documentis ad CAP. II.

pœnite
admira
conscie
dicationi
cohorti
manife
indigni
videtur
pore sa
tionibi
myster
na dat
animos
Domi
mus ei
que nec
cat, sed
sacrum
extat in
ad quos
temptu
indigni
stos qu
dormir
fession
præcep
tequam
Paulus i
habet, t
divel d
unum c

COR II. 20.
17. 19. 20.

solvit, atque evertit, *probet*, (inquit) *se ipsum homo*, & sic de pane illo ^{10. d. v. 18.}
edat, & de calice bibat. Vides ut cuique fideli sui ipsius probandi jus, ac
provinciam imponat: post probationem illam ab unoquoque factam
Dominici panis calicisque sumendi potestatem faciat: nullam apud al
lios confessionem, nihil denique inter duos illos actus, medium interpo
nat. Ergo vel hinc liquet alia tunc quam nunc lege Eucharistiam sum
pisse fideles, in Christianorum communione viventes. Nunc enim
nulla ad sacram mensam accedere licet, nisi qui apud sacerdotem in ar
cano confessus fuerit; Tunc non aliud requirebat Paulus, quam ut se
ipsum unusquisque probaret. Quod verò Tridentini recitatio hoc Pauli
locò subiiciunt. *Reglæasticam consuetudinem declarare eam probationem ne* ^{Sed 11. c. 7.}

R 3

cessa-

CAT. 12.

1. COL. 1, 1. 2.

CAP. III.

Argumentum contra Innocentianam confessionem tertium, inde sumptum, quod sacra litera passim omni fidei contrito & verè pœnitenti remissionem peccatorum pollicentur absque ulla apud hominem prævia confessione; refelluntur Bellarmini cavillationes.

SE D. & inane esse hoc adversariorum mysterium clare ex eo patet, quod id totum hac hypothese nititur, scilicet quod nullum fidei post baptismum lapsu peccatum (saltem mortale) remittitur, nisi qui id apud presbyterum fuerit confessus. Hanc vero hypothesein, præter Scripturarum quod hætenus obiecimur silentium, multa insuper in ipsis sacris literis disertè tradita, evertunt. Primò enim Deus in veteri instrumentò passim profitetur se peccata omni fidei verè pœnitenti è vestigiò remissurum. Ita apud Isaiam, *si quis se laver, & mündet, auferatq; malum cogitationũ suarũ ab ipsis oculis, & quiescat agere perverse, & discat beneficere, querat judiciũ, subveniat oppresso, ius dicat pupillo, deffendat viduã, pollicetur peccata ejus si fuerint ut coccinũ, quasi nivem dealbatũ iri, & si fuerint rubra quasi vermiculus, velus lanã alba fore.* Verbis posterioribus absolutissimã ac plenissimam peccatorũ remissionẽ; prioribus verã pœnitentiã describi, ac significari clarum est. Ergo cum Deus veracissimus sit, qui priora præstiterit, ei peccata quævis antecedentia planè remittentur; priora
autem

Isa. l. 16. 17. 18.

CAP. III.

Ecch. 18. 21.

Ecch. 33. 15. 16

Ma. 30. 15.

Mc. 1. (lat. 30) ?

CAP. III.

L. 3. de porat.
c 17. § huc
iect. §. fed. G
huc.

dunt Spiritu, & martyrio id est (ut vulgo loquuntur) *flamine vel flamma* baptizatos servari, etsi à nullo ministro aqua externa tinctos. Sed, quod clarum est, Christus ait non alios salutis participes fore, quàm qui vi Spiritus sancti regeniti ac renouati fuerint in novam vitam, & ex veteri Adamo in novum insiti; quam divinam vim, quæ hujus regenerationis causa ac principium est, eleganter & more suò, cœlestia terrenis adumbrans, *aquam & spiritum* vocat, id est aquam spiritualem; per eum tropum quem Grammatici vulgo hendyadyn appellant, quale est illud poëtæ nobilissimi,

----- pateris libamus, & auro

id est, pateris aureis. Itaque cum hæc, ex quibus Bellarminus remissionis sub Veteri Testamentò ab eà quæ sub nouo obtinet, disparitatem argumentatur, falsa sint, & à nobis negentur, apparet nullam vim habere totam ejus ratiocinationem; In quâ præterea tertiò obseruanda est ejus fraus insignis. Nam cum hic agatur de ea peccatorum remissione, quæ fidelibus, id est hominibus initiatis quidem, & in fœdus Dei ascitis, sed tamen lapsis datur, adversarius callidè quæstionem mutat, fingitque de iis agi, qui infideles sunt, necdum divinæ religionis sacramentis ullis initiati; quales ii sunt, qui baptismum suscipientes peccatorum antea actorum veniam eadem operâ impetrant. Itaque tota ejus responsio nihil ad rem facit. Nam & ii quos Deus apud Isaiam alloquitur, & ii de quibus apud Ezechielem in utroque à nobis laudatò locò sermo est, & David denique, cujus è Psalmis exemplum attulimus, omnes Israëlitarum erant, circumcisione, id est veteris fœderis sigillò, ac sacramentò insigniti. Ergo ut instituta comparatio benè procedat, iis sub nouo fœdere opponendi sunt, non qui baptismum primum suscipiunt, sed qui jam antea baptizati fuerunt. Cum igitur illi, ut patuit, sub veteri fœdere remissionem peccatorum per solam pœnitentiam sine confessione auriculari à Domino acciperent, sequitur hos pariter quoque eam impetrare; omninoque ridiculè facit Bellarminus, qui huic nostro argumento obiicit per baptismum nunc dati remissionem peccatorum. Datur enim, sed iis qui infideles antea erant; quomodo & olim iisdem per circumcisionem, cui baptismus noster respondet: baptizatis verò, sed lapsis, non magis nunc baptismus ad veniam consequendam iteratur, quàm circumcisis olim circumcisio. Certè nostra nunc conditio deterior non est, (ut parcissimè dicam) quam Iudæorum olim erat sub lege. Atqui deterior erit, si illis quidem sola apud unum Deum peccati confessio veniam obtinuit, nobis verò idem consequi non licet, nisi homini insuper confessi fuerimus. Huc accedit, quod cum veteris fœderis fœditus, noui libertas propria sit; omninò peruersum, ac præposterum est, ut confessionale jugum, quod isti longè gravissimum, ac molestissimum esse ajunt, nobis quidem sub nouò imponatur; Iudæis verò sub veteri degentibus nullum impositum fuerit. Denique eum illud tempus ceremoniæ,

L. 1. de poenit.
c. 17. §. fed hoc
argumentum.

SS.

CAPVT

CAPUT IV.

Argumentum quartum, ex locis Nov. Testam. ductum, in quibus significatur fidelium lapsorum peccata remissum iri, si ij penitentiam egerint. Quid sit penitentiam agere, iis verbis confessionem apud hominem minime significari.

Apoc. 2. 16.

Apoc. 2. 19.

ibid. c. 2. 21.

2. Corin. 12. 21.

SED quid ego in istis veteribus immoror? Clarum est ex novi fœderis libris non aliam nunc, fidelibus lapsis, quam olim veteribus, remissionis obtinendæ legem à Domino latam esse. Christus in Apocalypsi Ephesios, Sardenſes, Pergamenos, Laodicenses, tum Episcopum, tum etiam ceteros fideles, gravissimorum criminum arguit; Neque tamen his, ut admissorum veniam consequantur, & in suam gratiam restituantur, aliud præcipit, nisi hoc unum, ut penitentiam agant, planè, ut olim sub veteri testamento. *Memor esto itaque* (inquit ad Ephesium Angelum) *unde excideris, & age penitentiam, & prima opera fac.* Sic Pergamenum quoque monet; *similiter penitentiam age.* Sardenſem itidem, *In mense ergo habere* (inquit) *qualiter acciperis, & audieris, & ferva; & penitentiam age.* Neque denique aliter Laodicenum; *Emulare ergo, & penitentiam age.* Ita cum eos, qui apud Thyatirenses pseudo-prophetiæ mulieri Iesabel dabant operam, de suorum scelerum gravitate ac poenis admonuit, non aliud ab iis exigit, quo paratam perniciem antevertant, nisi ut penitentiam ab operibus suis agant. Quod & illa Pauli ad Corinthios pertinent verentis, *ne ii sibi lugendi sint, qui ante peccavissent, neque penitentiam egissent super immunditia, & fornicatione, & impudicitia, quam gesserant,* unde liquet Apostolo satis futurum fuisse, si ii penitentiam peccatorum egissent. Ergo ex his constat non sub veteri modo, sed etiam sub Novo Testamento, iis fidelibus paratam esse apud Deum peccatorum remissionem, qui penitentiam de iis egerint. Neque enim quicquam, credo, dixerit Dominum Christum ea servis suis ad peccatorum, in quæ inciderant, remedium præcepisse, quibus ii si usi essent, nullam tamen inde eorum remissionem consequuturi fuerint. Atqui ea, quæ præcipit, omnia huiusmodi sunt, quæ plenè, planeque præstare potest, etiam is, qui sua peccata nulli sacrificulo enumeraverit. Querſo enim an non lapsus poterit & unè excidit meminisse, & agere penitentiam, & prima opera facere, quod Christus Ephesiinæ Ecclesiæ & aliis præcipit, etiam si nullum ex delictis suis sacerdoti in aurem immurmuret? Ergo nisi Christum suos inanibus verbis deludere (quod absit) putemus, & nihil profutura remedia præscribere, fateri necesse est etiam huiusmodi hominem, licet nulli sacerdoti peccata sua confessum, eorum tamen remissionem à Domino consequuturum. Quod si dicant adversarij (neque

CAR. IV.

L. de pœnit.
7. toto. & 9. vlt.

aut .

CAP. IV.

Matth. 3. 11. 1.
 Luc. 3. 3 & 5
 32.

Matth. 4. 17.
 Marc. 1. 4, &
 6. 11.

Act. 1. 38.

Act. 1. 19.

Act. 17. 30.

Act. 16. 10.

Apoc. 1. 5, 12 &
 3. 17. 18.

CAPVT V.

*Argumentum contra confes. V. ex oratione Dominica pē-
titum, in qua remissionem peccatorum à Deo poscimus,
cum certa spe nos exauditum iri.*

SED hoc idem clarissimè quoque ex eo conficitur, quod fideles sin-
gulos Dominus Christus iubet peccatorum remissionem, à Deo Pa-
tre cœlesti petere; *dimittite nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debi-
toribus nostris.* Iam idem Christus fideles, quicquid cum fide, & in no-
mine ipsius à Patre petierint; accepturos non minus disertè promisit,
*Omnia quacumque petieritis in oratione credentes, accipietis. Omnia, que-
cumque orantes petitis, credite, quia accipietis, & evenient vobis. Quodcum-
que petieritis Patrem in nomine meo, hoc faciam, ut glorificetur pater in filiis.*
*Si quid petieritis patrem in nomine meo hoc faciam. Amen, amen, dico vobis,
Si quid petieritis in nomine meo dabitur vobis.* Ergo peccatorum remissio-
nem, quam & ipse naturæ sensus, & Christi insuper auctoritas, atque
doctrina petere nos jubent; fideles à Deo, quoties petunt, obtinent. Pe-
tere autem quotidie, atque assidue, adeoque etiam tum cum peccata
nulli sacrificulo in aurem reuelarunt, Christus præcipit. Ergo & abs-
que præcedente apud sacerdotem confessione, remissionem peccatorum
à Deo accipiunt fideles. Neque responderi potest venialium tantum
delictorum veniam nos à Deo in oratione Dominicâ exorare. Christus
enim fideles in suo nomine patrem rogantes, quicquid petiverint im-
petratos affirmat. Itaque si verax est, & constans criminum etiam
mortalium remissionem nemo in fide, Christique nomine petit, qui
non eam impetret. Cur enim qui venialia nobis condonari petimus,
mortalia remitti non precemur? Quin & mortalium remissionem vel
præcipue in oratione Dominica intelligi ex eo constat, quod sic nobis
debita nostra dimitti petimus, sicut nos debitoribus dimittimus. At-
qui non levia tantum, sed etiam gravia, & quidem mortalia peccata
proximis ex Christi disciplinâ dimittimus. Ergo & quæcumque com-
misimus in Deum, etiam gravissima & letalia, pariter quoque no-
bis ab ipso condonari petimus; adeoque Christo teste & auctore im-
petramus.

Matth. 6. 12.

Matth. 21. 22.

Marc. 11. 24.

Ioan. 14. 13. 14.
& 16. 23.

suam. Profectò vel ista (quod absit) inania sunt , nosque vana imagine deludunt , vel si quid verè significant , illud omninò significant etiam eum fidelem , qui peccata , in quæ prolapsus est , soli Deo ex vero conscientia sensu confitetur , veniam ab Optimò Deò accipere , & cum eò reconciliari.

CAPUT VIII.

Argumentum VIII. ex Matth. 6. 17. 18. in quo j. junium adeoque pœnitentia solò Deò conscio fieri jubetur, nullo homine teste.

SED inde videre est non fuisse hanc à Christo fidelibus pœnitentia legem impositam , quam docent adversarij , quod ille pœnitentiam nostram , non secus ac alia caritatis , ac pietatis opera , in arcandò , soloque Deo conscio fieri disertissimè apud Matthæum præcipit. Eò enim locò postquàm nos jussit eleemosynam ita facere , ut ne sinistra quidem nostra sciat , quid faciat dextra , promissitque Deum eleemosynam , quam in abscondito videt , redditurum nobis ; similiterque orandum esse præscripsit in abscondito , etiam clauso cubiculi ostio ; postremo etiam de jejunio , (quò indubiè pœnitentia , cujus jejunium vel pars , vel adjunctum est , synecdochicè , vel metonymicè significatur) paria tradit , *Tu autem* (inquit) *cùm jejunas , unge caput tuum , & faciem tuam lava , ne videaris hominibus jejunans , sed patri tuo qui est in abscondito : & pater tuus , qui videt in abscondito , reddet tibi.* Primò ex superioribus patet Christum jejunium , quod in abscondito pater cœlestis videt , id intelligere , quod nemine penitus homine conscio apud anum Deum fit. Eodem modo quò eleemosynam à patre in abscondito visam intelligit eam , quæ nullò prorsus homine , siue laico , siue sacerdote conscio , sed uno Deo teste facta est ; similiterque orationem , quam à patre in abscondito videri ait , eam indubiè significat , cujus nemo mortalium , sed unus dumtaxat Deus nobis conscius est. Neque enim fas est suspicari , vel eleemosynam , vel orationem non valere , nisi quæ sub alicujus sacrificuli conscientia , facta est. Secundò observandū est hujusmodi pœnitentia , siue jejunio (cujus scilicet nobis unus tantum Dominus conscius est) Christum mercedem apud Deum promittere ; *Pater tuus* (inquit) *qui videt in abscondito , reddet tibi.* Atqui vera & propria pœnitentia apud Deum interces est peccati , ob quam ea suscipitur , venia , ac remissio. Ergo Christo teste , ac auctore , etiam ei , qui extra ullius hominis , adeoque & sacerdotis , conscientiam apud Deum jejunat , vel pœnitentiam agit , remittuntur à Domino peccata ; quò nihil dici potest insano istorum errori magis

CAPVT IX.

*Argum. IX. ductum ab eorum exemplis qui in Nov. Testam.
remissionem peccatorum sine pravia apud hominem
confessione acceperunt.*

POSTREMÒ cum ne unum quidem ex omnibus novi fœderis libris exemplum afferant adversarii alicuius fidelis, qui cùm lapsus esset non antè reconciliatus fuerit, quàm ministro sua sigillatim peccata vel confessus, vel confiteri iussus esset, nos non unum, sed multa eorum exempla adducimus, qui cùm peccassent à Deo peccatorum remissionem ita acceperunt, ut ea sacerdoti alicui particulatim neque cōfessi, neque confiteri iussi fuerint. Refert Lucas mulieri peccatrici Christū ad suos pedes procumbenti, & vitæ labes descenti, pœnitentiamque lacrymis testanti, remissionem illico representasse. Confessam esse particulatim omnia sua crimina, vel confiteri iussam esse, non refert. *Remittuntur tibi peccata*, inquit, Dominus ad mulierem. *Fides tua te salvam fecit, vade in pace.* Ergo si quis eò exemplo peccator fidem & pœnitentiam suam Christo Domino testatus fuerit, & re ipsa affirmaverit, dubitandum nō est, quin is pariter remissionem & pacem impetraturus sit, etiam si nullius sacerdotis confessionale tribunal adiverit. Non enim

Luc 7: 37. 48. 50.

CAP. IX

Matth. 9. 1.

LUC. 19. 8. 9.

Matth. 16. 7.

L. 3. de per
c. 17. § sed
cilia.

terris esset; et solvi, si non baptizati, certe circumcisi erant, adeoque in iure & Ecclesia infiti. Tum baptismus extra pœnitentiam est, de qua nunc agitur. Non enim ut confessionem, ita & baptismum, pœnitentia partem esse volunt aduersarii. Itaque valet argumentum nostrum. Ea enim pœnitentia, quæ remissionem peccatorum à Christo Domino consecuta est, vera & integra pœnitentia est. At pœnitentia sine cōfessione auriculari veniam à Christo, ut ex allatis exemplis patet, consecuta est. Ergo pœnitentia, etiam sine confessione arcana, vera & integra pœnitentia est; Integra porro non erit, si sit pars ejus integra confessio auricularis; ergo fatendum est confessionem hanc partem pœnitentiae integram (quod volunt aduersarii) nequaquam esse. Postremo respondet Bellarminus *Christum Deum fuisse, & ideo peccata contra se suamque legem facta simpliciter donare potuisse.* Quasi verò quisquam conqueratur; aut Christum id jure suo fecisse neget. Nos verò, ex eò quod peccata simpliciter donaverit, argumentamur ipsum & nunc quoque peccata pœnitentibus simpliciter donare. Adversarius, ait D. um illum fuisse: nos regerimus, & etiamnum Deum esse, eoque cum idem sit, non alia nunc quàm olim, ratione, peccata suis pœnitentibus remittere. Nos verò (inquit) *ministri sumus, neque ut Domini, sed ut iudices à Domino constituti; vel solvimus, vel ligamus.* Primum hæc præter rem dicuntur, Quæritur enim num Deus peccata fidelibus nulla dimittat, quæ ii sacerdoti sigillatim confessi non fuerint? Ita dimisit Christus, & quidem, quod tu vis, quia Deus, neque alia, quàm pœnitens apud hominem confessus non erat, dimisisse Christum, ex Evangeliiis quidem scimus. Ergo inquam & nunc Christus peccata pœnitentibus, etiam apud homines non confessis, dimittit, nulla adeo est ista immanis, quam tu statuis, confessionis apud sacerdotem edendæ necessitas. Quid tu mihi hic te, tuosque collegas narras, quasi de vobis, non de Deo & Christo sermo sit? Nos (inquit) confessionem habemus, dimittere non possumus. Sed quando Christus pœnitentibus stat, frustra nobis quæ peccatoribus vestris hic ministerio carere, & ad Christi Domini clementiam confugere, atque ab ea peccatorum remissionem consequi licet; nisi tu fortè excipias, quæ à Christo sine vobis datur remissio, eam vitio dari, adeoque inanem esse: quod si cæteris persuadere possis, nobis tu quidem nunquam persuadebis. Quamquam & falsa sunt ea ipsa quæ iste hic præter rem attulit; Ait se suosque iudices esse, non dominos. Imò, inquam, ne iudices quidem estis, si proprie loquendum est. *Quare (inquit) necesse habemus causas diligenter expendere; & ex ipsa reorum confessione discere, quid in re tanta sit nobis agendum; ne fortè perperam ligemus, aut solvamus, & dum hominibus peccata remittimus Dominum offendamus.* Sed nos veterem hanc istius cantilenam abundè supra refutauimus; ostendimus

CAP. IX.

IOAN. 10. 11.

**L. 3. de pœn. c.
18. §. Respon
deo verba il
la.**

CAP. 12

V CAPVT

CAPUT X.

Deinceps contra confess. Innocent. rationibus pugnatur. Ratio I. inde ducta, quod ipsi adversarij fateantur & venialia, & mortalia, quorum reus non meminit, citrà confessionem dimitti: quo demonstratur eorum de confessione dogma multis absurdis involui.

ATQUE ex his patet Romanæ confessionis mysterium cum divinis litteris pugnare. Sed quoniam pro eò Bellarminus aliquot rationes attulit, quas nos suprà dissolvimus, nunc breviter ostendendum, hoc istorum dogma rectè quoque rationi adversari.

Quod in primis ex eò videre est, quod cum isti, velut totius negotij fundamentum ponant, nullius peccati à Deo remissionem haberi, nisi quod reus apud Sacerdotem confessus fuerit, mox. coguntur id ipsum negare, nobisque concedere duo peccatorum genera, quæ latissime patent, remitti etiam minimè confessis; prius eorum, quæ ipsi venialia vocant; alterum eorum quorum reus non meminit. Atqui ratio dici non potest, si ista absque vocali confessione remittuntur, cur non & cætera omnia eadem quoque ratione, id est sine confessione, remittantur. Primum enim Christi iis verbis, in quibus isti confessionem institutam, ac præceptam esse volunt, nempe Ioannis capite vicesimo, peccata simpliciter dicit, *Quorum remisistis peccata, remittuntur ei; quorum retinueritis retenta sunt.* Non dicit, Quæ mortalia remisistis, remittuntur; vel, Quorum quis meminit, si ea remisistis, remittatur; sed, purè, ac simpliciter, *Quorum peccata remisistis.* Ergo si, quod isti volunt, iis verbis & sequentibus significatur, nulla Apostolos, & sacerdotes, nisi vocaliter confessa, remittere debere; neque, cuiquam à Deo remitti, nisi quæ ab Apostolis, & sacerdotibus fuerint remissa; profectò nemo non videt consequens esse, neque venialia quæ confessi non fuerimus, neque ea, quorum oblii fuerimus, quæ scilicet confiteri, etiam si velimus, non possumus tamen, nobis à Deo ex istorum, principijs remitti. Idque hinc eo validius concludendum est, quod Bellarminus de loco quodam ex Actis Apostolicis disputans, hanc nobis legem tulit, *Scripturam, cum ea absolute de peccatis loquitur, ubique de omnibus peccatis intelligi & solere & debere, & si liceret exponere de quibusdam, non autem de omnibus, absurdissimas sententias in divinis litteris inventum iri.* Tum hæc exempla ex Scripturis affert; Ipse enim *salvum faciet populum suum à peccatis eorum. Confide fili, remittuntur tibi peccata; dimitte nobis debita nostra. Ecce qui tollis peccata mundi, &c.* Atqui in his clarum est omnia omni-

nò pec-

1. 4. se. poem. c.
4. 5. Altera so-
lutio.

Marth. 1.
Math. 9.
Luc. 7.
Ioan. 1.

CAP. 2.

L. 1. de parn.
3. 6. sed hæc
obicitio.

CAP. XL.

CAP. XC.

Pfalz. 11. (lat.
50.) 5.6.

CAP. II.

mittere negant, quàm quæ sacerdotis iudiciò remissa fuerint. Ergo hæc quæ à sacerdote remitti non possent confestim, ne Deus quidem ex istorum dogmate remissurus est. Itaque cum eorum, quæ non meminimus, confessio sit impossibilis, concludendum est absurdum, & stultum esse omne istorum dogma, quò non aliter statuunt peccatorum remissionem haberi posse, quàm per confessionem apud sacerdotem factam.

CAPUT XII.

Ratio III. inde petita, quod Innocentiana confessio pœnitentes in dubitationes inexplicabiles inducit. Insignia B. Rhenani & G. Cassandri ea de re testimonia.

SE D & ex his apparet in quam difficiles, quamque involutos & inexplicabiles labyrinthos hominum conscientias hoc istorum dogma coniiciat. Nam cum à sacerdotis iudiciò omnem admissorum remissionem pendere velint, iudicium autem à sacerdote non aliter rectè institui, uel ferri posse existiment, quàm si nos ei omnia de quibus iudicaturus est, unà cum singulorum circumstantiis apertè, planeque, ac distinctè recensuerimus; hinc tot, tantaque dubitationes in fidelium animis emergete necesse est, ut nemo nisi per summam socordiam, de peccatorum remissione securus esse possit. Primò enim hic occurrit de venialium, & mortalium discrimine ingens dubitatio. Nam eum ea distinctio subtilissima sit, ac ne à Theologis quidem ipsis planè, pleneque definita, ut ex plurimis, quæ de hoc argumentò apud eos supersunt, concertationibus apparet, nedum ut plebeiis, vulgaribusque hominibus perspecta sit, necesse est eos, qui aliquam conscientie suæ curam gerunt, hic inprimis hædere, ac dubitare, num omnia mortalia confessi fuerint? an non aliquid veniale esse errantes putaverint, quod re verà mortale esset? Certè cum septem tantum mortalia peccata numerent, facile fieri potest, ut plurimi maximè de vulgò, quæcumque in istò septenariò numerò nominatim recensita non audiverunt, ea omnia venialia esse existiment, qui immanis est error, & à sacris litteris, & ab ipsis istorum placitis uehementer abhorrens. Itaque cum paucissimi sint, maximè in plebe, qui certi esse possint se nullum mortale peccatum in confessione omisisse; clarum est ceteros id est plerosque omnes, perpetuò fluctuare, animoque angì & cruciari debere, de peccatorum remissione incertos, quam nisi confessorum scilicet à sacerdote dari posse non putant. Huc & altera dubitatio, pariter inuicta, atque insuperabilis, accedit de iis peccatis, quæ sibi ex tantò numero, aliqua memoria excidisse

CAP. XII.

**Ord. and Hist.
Society, L. 1. 3.
25. 16.**

CAP.

in Sum
la verb
fol.
Scot.
Medin
de con

Vid. T
3. c. 9. 1
infir
cerd.

Sell. 14
exta.

Genci
Sed. 7.

XII.

n l.
de
47f.

art.

C A P V T X I I I.

Ratio I V. inde sumpta, quod adversariorum dogma efficit, ut venia, & qui emendatissimus est absolutissimaque pœnitentiâ præditus, careat; & qui ne contritus quidem est, fruatur; quod absurdissimum est, & ab æquitatis, sanctitatisque divina rationibus alienum.

QUARTA ergo iam hæc esto contra auricularis confessionis mysterium ratio; quod ex isto dogmate sequitur hominem & verâ in Deum fide, & eximia in proximos caritate, & eorum in quæ incidit, peccatorum, sensu, ac pœnitentiâ absolutissimâ præditum gratiâ tamen, ac salutē excludi; qui hæc in exiguo gradu, imò vix ac ne vix quidem habuerit, eum nihiloseciùs & Deo reconciliatum iri, & cœlestis regni cōsortem futurum. Possē enim aliquem ad huiusmodi, qualem illius esse diximus,

Y CAPVT
-11964

CAPUT XIV.

Rationes V. & VI. inde ducta quod confessionis dogma & Deum ab homine pendere facit, & frustrâ, ac inutiliter grave iugum hominibus imponis.

V. Præterea ista adversariorum confessio efficit, ut Deus in remissione peccatorum danda ab homine pendeat; (illi enim statuant nullum fidei lapso peccatum à Deo posse remitti, nisi quod homini confessus fuerit) atqui hoc vehementer absurdum esse, præter Scripturæ testimonia, quæ remittendi peccati jus uni Deo tribuit, docet etiam principum, secularium exemplum, quorum nemo est aded ordinarius prætorum tribunalibus alligatus, qui non queat ipse subditis quævis delicta per se condonare; quique nisi hoc sibi liceat, maiestatem suam imminutam non putet.

VI. Adhæc cum quæ sunt gravia, & onerosa, ea hominibus, nisi ob necessarium aliquem usum imponere non sit sapientis, non est credibile confessionem Innocentianam, omnium ipsis fatentibus adversariis, gravissimam, maximeque onerosam, Christianorum conscientis à Domino, qui non modò sapientissimus, sed etiam optimus, ac misericors est, fuisse impositam; cum nullus sit ejus proprius usus ad salutem & ædificationem necessarius; ut est à nobis supra adversus Bellarminum disputantibus fusè demonstratum.

CAPUT XV.

Ratio VII. sumpta ex damnis, ac periculis quæ ex confessionis istius abusu multipliciter oriuntur.

VII. Enimverò non modò nullam utilitatem, sed & multa gravissima damna, atque incommoda habet hæc istius confessio. Ipsi negare non possunt, quin plurimi & sacerdotes & peccatores hoc instituto sæpe turpiter & abusi sint olim, & nunc etiam abutantur; quia multi ex ejus occasione in gravissima peccata lapsi sunt. Neque verò est, quod respondeant istam non rei ipsius, sed hominum culpam esse. Non fuit anei serpentis, sed Israëlitarum culpa, quod multi ex iis in idololatiam inciderint incensum serpenti illi adolentes. Nihilo secius laudatissimus rex Ezechias serpentem ipsum confregit, vocavitque nomen eius Nehustan; idque Ezechiaz factum inter egregia, piaque ejus opera à Scri-

CAPUT XVI.

Ratio VIII. ab incommodis, malis, ac damnis gravissimis, quibus Innocentiana confessio, homines per se, ac necessario involuit, siue Deum ipsum spectes, siue pastores, siue Ecclesiam, siue denique consistentes; quæ quatuor fuscè recensentur ac demonstrantur.

SED & sunt non pauca hujus confessionis mala, ac damna, quæ non tam ab hominum abusu, quàm ab ipsius rei ingenio pendent, atque exoriantur. Pleraque jam in superioribus, sed sparsim & paucis attigi. Ea, quod hæc disputatio omnino magni momenti sit, hic in unum colligere, & si quæ omissa fuerint, adicere operæpretium videtur. Ballarmini ordinem sequar, qui in quatuor capita hoc argumentum digestis, eaque sigillatim mala recensere, quibus Innocentiana confessio homines involuit, atque implicat, primò si Deum ipsum consideremus, tum si Dei ministros; mox si Ecclesiam ipsam universam; denique si fideles singulos intueamur.

Ergo in Deum quidem variis modis injuriola, ac contumeliosa est Innocentij confessio. Primò enim illa ejus veracitatem, quæ totius pietatis fundamentum est, pulsata, ac labefacta, quæ scilicet efficit, ut falsum esse videatur, quod ille sanctissimò, neque semel in verbò, ut supra demonstravimus, pollicitus est se fidei lapsò, crimina toties remissurum, quoties is ex animò suscepta peccati poenitentia ad se conversus ingemuerit; quod Innocentiani, ut notum est, sufficere non putant, nisi & homini Sacerdoti sua delicta enumeraverit. Ad hæc cum Christus jugum suum suave, & onus leve esse affirmaverit, isti qui ita grave, ita difficile, molestumque, ac onerosum hoc jugum à Christo nobis impositum contendunt, ut nihil molestius, vel onerosius dici possit, non obscure suis videntur suadere, ut Christum, & abut tanta blasphemia ab omnium

Matth 11. 30.
Bell 1. 3. de
poenit c 12. §.
Secunda ratio.

Can. 47.

Can. 47.
b Confes-
p 20.

111

in peccatum, dum ab eò alios liberare satagunt, ipsi incauti incidunt. Denique, ut cætera mittam, ministros aliquando confessionale hoc mysterium ad prodendam principis salutem impellit, & quæ ea continetur civitatis pacem, atque incolumitatem; quoties nimirum sicarii & paricida funesta huiusmodi consilia in eorum sinum effundunt. Nam imaginaria hujus disciplinæ religione obstricti tacent; neque sibi fas esse putant quæ in eius secreto acceperunt, reuelare: Principis verò indubiè proditor est, quisquis quarum conscius est in eius caput insidiarum, ac machinationum, eas tegit, neque maturè ipsi vel eius ministris revelat; quo scelere vix ullum aliud est dirius, atque immanius; & quæ id consequuntur, nihil nunc opus est recensere, civitatum clades, familiarum interneciones, status civilis perturbationem, pastorum ipsorum, totiusque eorum ordinis magnam, & justam invidiam. En quò Innocentianum inventum pastores præcipitet! in quos laqueos miseræ eorum animas inducat!

Vnde tertio loco videre est, quam & reipublicæ, & Ecclesiæ insidiosa sit, ac damnosa illa machina; in cuius arcano sinu, ut olim in equi duratei aluo, utriusque ordinis pestes occultari, & foveri possunt, mox vel in status civilis, vel etiam in religionis perniciem erupturæ; quod quia utrumque, & invidiæ plenum est, & abunde suprà à nobis explicatum fuit, pluribus hîc non retractabo. Exemplis tantùm rem illustrabo. Ac reipublicæ quidem quàm damnosa sit arcana ista confessio, satis docet illud Galliarum nostrarum experimentum, de quo nuper dixi; Sed & Ecclesiæ ipsi quantum interdum noceat, hodierno istorum periculo discimus. Nam cùm Episcopi, & multi alij inferioris ordinis graves, ac docti viri multa tum in disciplina, tum in ipsa etiam doctrina, quæ passim in plurimis apud eos locis obtinet, minùs commoda instaurare, ac corrigere velle iam ab aliquot annis in Gallia nostra conentur, nihil illi quidem proficiunt, vel promonent; Monachi verò, & pauci alij cum iis coniuncti prævalent, ac libere grassantur; interdumque suos adversarios, hoc est eos, quorum præcipua debuerat esse autoritas, magna cum audacia, contumeliaque insectantur, ac proscindunt. Vnde hæc rerum perturbatio sârè non aliunde, quàm à confessionali hac disciplina, quam qua vel soli, vel maiori ex parte exercent apud nos Monachi, præsertim Iesuitæ, eo fit, ut faciliè omnium, maximeque optimatum, ac principum tum viroium, tum mulierum animos occupent ac teneant; atque ita regnent, omnium ferè conscientias incubantes. Ergo per hanc Innocentianam confessionem res eò adducta est, ut quæ secus in istorum Ecclesia vel docentur, vel administrantur, ne ipsi quidem Episcopi mutare, vel emendare gregeſque (aliis scilicet obnoxios) suò arbitrio regere, si velint, queant. Id senserunt Galliæ Episcopi, cum nuper Senonensis Antistes Iesuitas in sua diocesi multa per hanc confessionarij mysterij administrationem perperam molientes in ordinem cogere nequicquam ten-

de iis qui pu-
tant se ex op-
eribus iusti-
ficari c. 140.
Bibli. patr. gr.
lat. T. I.

fessio, ut maturè scelera, ac flagitia omnia cognoscamus: neve ullarum
 rum species ignota nobis vel inopina sit. Ad hoc virgunculæ, & pueri
 ad confessionale tribunal adducuntur, ut ne ætatis quidem beneficio
 turpia ignorare queant; ut rudes ac simplices animi scelestis ac flagitiosis
 imaginibus ante annos imbuantur; & falsò pietatis sanctitatisque no-
 mine, iam tum ea peccata doceantur, quæ ceteri vel perpetuò ignorant,
 vel certè non nisi adulti, & multò usu corrupti discunt. Quid istam æ-
 tatem ad motus custodib- libro-
 rumque inhonestorum solli-
 citè prohibemus, ut in- norulæ
 spatio hauriat, ac rapiat n cura
 hætenus ab eius animis ninum
 mentes! qui cum hoc sculo-
 sum esse, mala vel novissi-
 tiorum formas ac specie-
 scere! Quasi verò mini-
 mus; ac non una eade-
 cumque ea hauseris, ubi-
 antea sensus inquinaver-
 rum confessio, quod hu-
 sumit; cuius quàm salu-
 pudoris primos limites
 indeque est quod depre-
 me iam pridem observari
 conscij, latere putant, et
 omnibus innotuerunt:
 eò magis impudentes et
 peccatoribus si eorum de-
 ad illorum emendationem
 sunt, institutas in gen-
 atque acutè. Iam isti p-
 hunc ovem, quantumvis
 scius. Actametsi cont-
 vel omnium, quod ait
 simili quoque ratione
 unus, nos peccasse novit
 λὼν αἰσῆτος ἄλλων, qu-
 Adde quod non semel si
 non planè eorundem, et
 titione frontem (ut sic
 depudere necesse est; ut qui vel medico, vel balneatori corpus primò
 nudat, magnà cum verecundia id facit, mox ubi iterum, atque iterum
 sepius se nudavit, postremò eius oculos aut nihil, aut parum vèretur,
 secureque

hom. quod
 peccata non
 sunt evulg.
 quæ est 17. T.
 1. p. 66j.

CAP.

de la fr
comm. 2
ch. 13 p. 31

File

1872
9.

1872
10.

trafm. in \mathbb{Z} .
omolog. f. p.
14.159.150.

nd. Expurg.
andoval. in
trafm. T. f.
.148. A.

inn Canad.
1864. p. 33.

CAPVT XVII.

Ratio IX. qua novitiam esse confessionis disciplinam ex eo probatur, quod A.D. 1215. Innocentij primum lege instituta fuisse deprehenditur; non autem ulla anteriori Ecclesie constitutione, Bellarmini effugia praecluduntur, & cavillationes confutantur.

POSTREMO novitiam esse apud Christianos confessionem illam auricularem indeclarissimè apparet, quod nulla ante Innocentij III. Pontificatum publica Ecclesiâ lege præcepta fuisse deprehenditur. hoc est ante annum Domini 1215. quo Innocentius in Lateranensi Concilio illud de confessione decretum promulgavit, quod est à nobis initio hujus operis representatum; ut verissime scripserit noster Calvinus, nullam de ea statam fuisse legem, aut constitutionem ante Innocentij III. tempora, ex ipsis adversariorum annalibus. Itaque ipsis (inquit) testibus nondum elapsi sunt anni 300. ex quo injectum ab Innocentio laqueus, & impetranda confitendi necessitas. Quod enim cavillatur Bellarminus solam Platinam scribere decretum Zepherini de percipienda Eucharistia in Paschate extensum fuisse ab Innocentio III. ad confessionem, neque Platinam publica auctoritate & ex publicis archivis visas illas Pontificum scripsisse, ut Annales ipsorum dici possint; id, inquam, ludicrum & jocularè est. **Cux enim scriptas à Papalis**

Instit. l. 5. c. 4.
S. 7.

L. 3. de pœn. c.
33. 9. Deinde.

Platin. in Ze-
pher.

CAP. XVII.

• In 4. Sent.
d. 17.
† Anton. in
chron. part 2.
c 2. tit 1. 9 19.

* l. 3. de poen.
c. 8. § sexto
habemus.
† ibid. c. 9 §.
Quarto se-
culo.

Lr. depœnit c.
12. §. Nomin
pœnitentium.
§ Hinc Pac a.
Rut.

Page

LIBER

D E
 CONFESSIO AURICULARI,
 LIBER TERTIVS.

C A P V T I.

Altera de confessione questio proponitur; quis de eâ Patrum sensus, ac usus fuerit? Status controversia figitur. Perronij fraus aperitur. Confessionis species explicantur, quas & Patres commendarunt, & nos libenter admittimus. De solâ Innocentianâ, id est, & omnium peccatorum, & omnibus ac singulis fidelibus necessario impositâ, quari.

& rationibus,
 confessionem
 Dominô Chri-
 stam, aut præ-
 deamus an ea
 i successerunt
 iam si vel ab

istis commendatam ac in usum receptam fuisse probaretur, non ideo tamen consequens esset, ut ea necessariò Christianis hominibus imponenda sit; quod nimirum nulla sit hominum sive recentiorum, sive veterum, auctoritas tanta, quæ Ecclesiam ad ea suscipienda necessariò obliget, quæ neque à Christo, neque ab Apostolis, instituta fuisseprehenduntur. Et verò multa sunt huiusmodi, quæ præter Christi & Apostolorum mandatum à veteribus recepta, sequens Ecclesia, etiam Romana, planè penitusque abrogavit; quale est ~~verbi~~, verbi gratiâ, quod apud vetustissimos, qui baptizabantur mel & lac gustarent, quod ipsi etiam infantes, si modo tincti, Eucharistiam perciperent, quod fideles neque Dominicis diebus, neque tota Pentecoste de geniculis adorarent; & alia non pauca, quæ olim apud omnes passim Christianos recepta, nunc

CAP. I.

**Replic. l. c. s.
P. 511.**

CAP. I.

CAP. L.

ab. sup. p. 114.

CAP. I.

In 4.d.17 q.1

p. 154.

Traditio ep
loan. T. 9.

Mem. 13 T. 10.
vid. & in Pfal.
74. & in 67.

AP. Y.

Hier. 1. T.
fol. 119. F.

nbr. ferm. 6
Pfal. 118. in
t. He. 7. 7.

ra&at. 38. in
an. T. 7. &
om. 11. in
da in lae. 5.

Apolog.
vid. 6. 12.

CAPVT II.

Diluitur ac explicatur I. Testimonium ab adversariis pro confessione allatum, quod est Pseudo-Dionysij Areopagita.

Excutitur II. Testimonium, quod est Clementis Romani.

BELLARMINVS in prima disputationis acie Concilia locat; in secunda singulos Græcos, Latinosque Patres. Nos simplicius temporum ordinem, sequemur; & veterum, quæ ab istis adducuntur testimonia, sive singulorum, sive plurium in Synodis sententiam dicentium, pro sæculorum, quæ à Christo nato fluxerunt, serie ordinabimus.

Ex primò ergo sæculo, quò ipsi Apostoli & vixerunt, & denati sunt, Valquez *a*, Estius *b*, & Gregorius de Valentia *c* Dionysium Areopagitam afferunt Pauli discipulum, Demophilum quendam monachum reprehendentem, & objurgantem, quod sacerdotem ab audiendo quodam peccatore prohibuisset; *οὗ ὅ* (inquit) *ὡς τὸ χράμματ' σου δηλοῖ τὸ πρῶτον* *ἐστὶ τῷ ἱερὲι, τὸν ὡς φησὶ ἀσεβῆ καὶ ἁμαρτωλὸν ἐκ οἷο' ὅπως καθ' αὐτὸν παρὼν ἀπελάττειται. εἴτ' ὁ μὲν ἰδεὶ τὸ καὶ ὡμολόγησε πρὸς ἱερεῖαν κακῶν ἰληλυθῆναι. οὗ ὅ ἐκ ἱεροῦ, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀγαθὸν ἱερέα μὲν θράους προσηλαμίζεις, ἰληλὸν δὲ τὸν μὲν τῶν ἁγίων, καὶ τὸν ἀσεβῆ δικαίως αἰτεῖται. καὶ τίλος ἔξουσι ἱερὸς τῷ ἱερὲι μὲν τῷ ὡμολογῶν.* Tu autem, ut littera tua declarant, eum etiam qui se ad sacerdotem submisisset & abiecisset ad eius genua, impium, ut ais, & peccatorem, haud scio quomodo presens ipsum calce detruxisti. Deinde ille quidē rogabat, seq. medicina peccatorum causā venisse fateretur. Tu autem non modo non exhorruisti, verum etiam bonum sacerdotem prouectus audacia maledictis vexasti, iudicantem peccatorem quoque, dum panites, misericordia dignum; & ad extremum, Exi, sacerdoti dixisti, cum tui similibus. Hæc ille. Ego vero inprimis respondeo hunc scriptorem ab istis inuerecundè nobis obiici, quem & omnes nostri

a in 4. Thom.
T. 4. q. 90. art.
1. dub. 1. § 11.
b in 4. d. 17.
§ 4.
c in 1. Thom.
T. 4. disp. 7. q.
3. puncto 1.
p. 1271. 2.
Ep. 8. ad Demoph.
p. 131.
B.

In 3. Thom.

tom 4. q. 90.

art 1. dub 1.

§. 11.

† In 4. sent. d.

17. §. 6.

Epist. 1. ad Iacob.

Romani ad Iacobum epistolâ; *Quod si in alicuius cor (inquit ille) vel livor, vel infidelitas, vel aliud malum ex his, quæ supra memoravimus, latenter irreperit, non erubescat qui anima suæ curam gerit hac confiteri ei qui præst, ut ab eum salubre curetur.* Tum idem multis in-
; Docebat (inquit) cogitationes malas mox ad-
tribus Dei manifestare. Respondeo primò ne-
cessitatem probare, sed id duntaxat suadere,
t, is præpositos Ecclesiæ adeat, quò venienti,
l maturè occurrat, vel certè medeatur adhi-
bitô

C A P V T I I I.

*Testimonium I I I. quod ex Irenai dictis sumptum est,
explicatur, probaturque nihil ad auri-
cularem confessionem facere.*

IAM reiectis ex hac disputatione apocryphis ad vera & indubitata Pa-
trum monumenta veniamus.

Primus & antiquissimus quem ex hoc censu laudant adversarij est
Irenæus. Is enim secundo sæculo exeunte vixit. Ex hoc scriptore tria
loca adducit Bellarminus, quorum duo priora habentur libro primo ad-
versus hæreses, capite nono; ubi de mulieribus loquens à Marco mago
CC & hære-

L. 1. de pernit.
c. 6. §. Primus.

CAP. III.

181, 14.

1, 2, 4.

HM. 14. 11.
Lar. 19.

CC 2

CAPVT

CAPUT IV.

Quarti testis dicta excutiuntur, qui scriptor est libri de pœnitentia. Dubitatum à quibusdam an is sis Tertullianus; Ejus testimonia pertinere ad publicam, tum solennem, pœnitentiam. Exomologesis non est auricularis confessio, sed immonitio, quod fuscè confirmatur.

VERUM, quo & hæc Irenæi, & alia aliorum Patrum loca, in quibus *Exomologesis* vocabulum occurrit, clarius, certiusque intelligantur, nunc ad scriptorem de Pœnitentia, qui extat in Tertulliani operibus, veniamus. Is enim optimè explicat, quid sibi & aliis fuerit *exomologesis*; & multa eius testimonia huc congerunt adversarij, quæ ad suam confessionem inverecondè torquent. Primò hæc describunt Bellarminus, & Gregorius; *Exomologesis est (inquit) quæ delictum Domino nostrum confitemur, non quidem ut ignaro, sed quatenus satisfactio confessione disponitur, confessione pœnitentia nascitur, pœnitentiâ Deus mitigatur.* Tum alia non pauca, & isti, & Vasques, & Estius, & Perronius ex eodem libro afferunt. Sed antequam de testimoniis, pauca mihi de teste præfanda. Ipse Tertulliani nomen præfert. Sed stili diversitas, diffasione, & accuratioris, Erasmus & Rhenanum movit, ut Tertullianum operis huius authorem esse negarent; Petavium, ut ambigeret; tametsi Pamelium, quæ Tertullianum esse ait, verisimilius opinari putet. Amplissimus vero Rigaltius planè Pamelio accedit, rationemque à stilo peritam Lirio- lam censet, secum sensuros confidit, qui Septimio legendo attentius incubuerint. Me verò olim & orationis quidem (sateor) perspicua diversitas sed multo magis sensuum movebat. Nam huius operis scriptor mente & sententiâ totus ab authore libri *de Pudicitia* diversus, qui indubiè Tertullianus est. Pœnitentiæ siquidem & reconciliationis per mœchis, & idololatris, & mortalium in genere delictorū reis negat, ille donat; imò hic oppugnat, ille propugnat; & ab hoc objecta Apocalypseos quædam loca ille disertè solvit. Neque ut videatur satisfacit, quod ait Pamelius alium revera Tertullianum à seipso fuisse cum *de Pudicitia* scriberet; Montanistam enim tum fuisse; Catholicum vero cum *de pœnitentiâ*. Atqui & ab ipsis Catholicis pœnitentia, & communionis spe exclusos fuisse, & mœchos ante Zephirini decretum, ex cujus occasione scriptus est *de Pudicitia* liber, & diu etiam postea ad Eliberitanæ synodi sæculum, id est Christianismi quartum, homicidas, & idololatrias, & constat, & Albaspineus validè demonstravit, & eruditi nunc consentiunt; certè Petavius admittit. Hæc me, quod dixi, aliquando moverunt, ut

Erasmo

Lib. de pœn.
c. 2.

ob. supr.

Rhen præf ad
hunc lib.
Petav ad E-
piph p 136.
Rigalt ad Ter-
tull. p. 37.

De pœn. c. 8.
de pudic 19.

Obl l. 2. Obl.
17. 8 de mœ-
chis. obl. 11. de
lapsis. obl 11.
& 16. de ho-
miciis.

P. IV.

mfl. l. de :
ic c. l. p.
D.

obf.

CAP. IV.

Schol. in Ep.
 Hier ad O.
 cean de obi-
 tis Fabietz.
 T. I. fol. 72 P.
 Prefat. ad lib.
 tert. de pœn.
 p. 469.

Not. ad Epiph.
 p. 71.

Ibid. p. 150.

De pœn publ.
 1. part L. I. c. 13.
 p. 101. & L. 6. c.
 3. p. 116.

Observat. ad
 libr. de pœn.
 observ. 1.

c. 7. T. 1. Conc.
 Gall. p. 115.

c. 37. ibid. p.
 167.

L. 5. hist. Ang.
 c. 25.

CAP. IV

11

ibid.

Ende pu

IV.

B.C.9.

1841
C.9.

CAP. IV.

CAPUT V.

Expenduntur quæ ait V. ab adversariis inductus pro confessione testis Cyprianus. Detegitur & refutatur Bellarmini in istâ inscitia, exomologesi solenni errore pro sua confessione accipientis. Demonstratur Cyprianum de publicâ pœnitentiâ loqui; non omnium, sed quorundam tantum delictorum. Aperiunt Perronij error & fraus insignis in vertendis Cypriani verbis.

NUNC expendamus quæ illi ex Cypriano afferunt, quod ejus eodem ferè, quæ Tertulliani, ratio sit. Primò hæc ex quadam ejus ad plebem suam epistolâ adfert Bellarminus; Nam cum in minoribus delictis, quæ non in Dominum committuntur, pœnitentia agatur iusto tempore, & exomologesi fiat, inspecta vita ejus, qui agit pœnitentiam; nec ad communicationem venire, quis possit? nisi prius illi ab Episcopo & clero manus fuerit imposita; quantò magis in his gravissimis; & extremis delictis caute omnia, & moderatè secundum disciplinam Domini observare oportet? Hic habemus (inquit Bellarminus) exomologesi necessariam secundum disciplinam Domini, & talem exomologesi, ut ex eâ pœnitentiæ vita inspicì, & cognosci possit. Proinde habemus confessionem omnium peccatorum jure diuino esse necessariam. Neque enim exomologesi generalis, aut aliquorum tantum

L. 1. de pœn.
c. 7. §. Secundo
L. 1. epist. 16.
Pam. epist. 12.
Mortell. 47.

CAD. V.

**Id. ep. Pam. to
Morell. 45.**

**Epist. Pam. to
Morell. 46.**

AP.V.

P. Pam. 10.

CAP. V.

**Repl. ch. f.
p. 561.**

CAPUT VI.

Explicatur alterum Cypriani testimonium, ostenditurque ex eo confici libellaticos, non autem eos qui sola cogitatione peccaverant (quod vult Bellarminus) exomologesi, id est non confessioni Innocentiana, sed publica pœnitentia subiectos fuisse.

SEQVITVR alter ex librô de lapsis descriptus; Denique quanto & si. p. 97. med;
de majore, & timore mitiore sunt, qui quamvis nullo sacrificij, aut libelli facinore constricti, quoniam tamen de hoc vel cogitaverunt, hoc ipsum apud sacerdotes Dei dolenter, & simpliciter confitentes, exomologesi conscientia sua
E E
faciunt,

CAP. VI.

Cap. vi.

**L. de lapf.
p. 98.**

p. 157.

ibid.

CAP. VI.

Depoñ. c. 5.

. 13. §. 2.

CAPVT

CAP. VII.

Excipiuntur testis VI. Origenis dicta.

ITAQUE ad Origenem, qui Cypriano aliquot annis vetustior fuit, nunc veniamus. Primò hæc ex eò ad confessionis constituendum mysterium affert Bellarminus; *Est adhuc & septima, licet dura & laboriosa, per penitentiam remissio peccatorum, cum lavat peccator in lacrymis stratum suum, & sunt ei lacryme sua panis die, ac nocte, & cum non erabescit sacerdoti Domini indicare peccatum suum, & querere medicinam, secundum eum qui ait, Dixi, pronuntiabo adversum me injustitiam meam Domino, & tu remisisti impietatem cordis mei. In quo impletur & illud, quod Iacobus Apostolus dicit. Siquis autem infirmatur, vocet presbyteros Ecclesie, & imponant ei manus, ungentes eum oleo in nomine Domini, & oratio fidei salvabit infirmum; & si in peccatis fuerit, remittentur ei.* Hæc ille. Ego verò possem si liberet, hoc testimonium elevare, ex iis scilicet hominibus desumptum, quas ille ipse qui nunc objectat Bellarminus, alibi negat *magna esse auctoritatis*; dubiique ac incerti parentis esse vult, non Cyrilli, cuius nomine sæpe citantur ab adversariis, sed vel Origeni, vel (inquit) *nescio cuius alterius, qui passim litteram destruit, & mysticos sensus ex capite suo statuit.* Sed concedamus sanè hæc verè esse Origenis, è cuius commentariis, vel etiam homiliis haustum esse totum hoc opus, multis fortasse ab Interprete vel relectis, vel additis præter Origenis mentem, equidem haud dubitarim. Hinc verò non modo quod adversarij contendunt, auricularem confessionem haberi, nego; sed insuper eam everti affirmo, quod sit demonstro. Cum iste quisquis est scriptor Mosaica quædam veterum pro peccatis sacrificia enarrasset, objectionem quandam quæ ex illò sermone suboriri videtur, occupat. Sed fortasse (inquit) dicant auditores Ecclesia, Melius ferè agebatur cum antiquis, quàm nobiscum; ubi oblati diverso ritu sacrificia peccantibus venia præstabatur. Apud nos uno tantummodo venia est peccatorum, quæ per lavacri gratiam in initium datur. Nulla post hæc peccanti misericordia, nec venia ulla conceditur. Hanc ille objectionem pauca præfatus, sic solvit; *Audi, si quanta sint in lege sacrificia pro peccatu. Audi nunc quanta sint remissiones peccatorum in Evangelio. Est ista prima, quæ baptizamus in remissionem peccatorum. Secunda remissio est in passione martyrij. Tertia est, quæ pro elemosyna datur. Dicit enim Salvator, veruntamen date elemosynam, & ecce omnia munda sunt vobis. Quarta nobis fit remissio peccatorum, per hoc quod & nos remittimus peccata fratribus nostris. Sic enim dicit ipse Dominus, & Salvator noster; quia si dimiseritis fratribus vestris ex corde peccata ipsorum, & vobis remittet Pater peccata vestra, &c. Quinta*

L. de penit.
c. 7. Origen.
Orig. hom. 1.
in Lev. multum infra
med.

De verb. Dicit
4. c. 11.

peccato:

CAR. VI.

ab. supz.

AP. VII.

1. de permit.
o. G. Sed
cila.

CAP.VII.

**Hom. ; in Le-
vit. circa med.**

7.
18.

CAPVT

CAPUT VIII.

Quarti sæculi & sequentium inducti ab adversariis testes audiuntur, quorum ordinem ducunt Lactantius VII. testis, & Synodus Laodicensis VIII. Vtriusque testimonia ad veterum disciplinam, id est publicam penitentiam pertinere.

IAM tria Christianismi priora sæcula emensi sumus; nec dum ullum auricularis confessionis vestigium apud scriptores istorum temporum deprehendimus; quod præter alia à nobis in superioribus observata, magno argumento est neque à Christo, neque ab Apostolis traditum fuisse id institutum; quod non sit verisimile primos illos Christianos eam rem, siquidem à Domino, & principibus eius ministris accepta esset, neglecturos, neque uspiam commemoraturos fuisse.

Nos nunc ordo institutæ disputationis vocat ad quartum, & quintum sæcula; de quibus præcipua nobis est cum adversariis contentio.

* vb. sup. c. 8.
† vb. sup. p.
276.
L. 4. inf. c. 17.

In hoc censu primus occurrit Lactantius Crispi Cæsaris, Constantini filij institutor; quem constat ineunte quarto sæculo vixisse. Ex hoc ergo scriptore, & Bellarminus*, & Gregorius de Valentia† hunc locum describunt; *Quoniam pars (inquit) illa hominis, quæ circumciditur, habet quandam similitudinem cordis, & est pudenda; ob hanc causam Deus nudari eam iussit, ut hoc argumento nos admoneret, ne involutum pectus haberemus, id est ne quod pudendum facinus intra conscientia secreta velamus. Hac est cordis circumcisio, de qua Propheta loquuntur, quæm Deus à carne mortali ad animam transiit, quæ sola mansura est. Volens enim vitæ, ac salutis nostræ consulere, penitentiam nobis in illa circumcissione proposuit, ut si cor nudaverimus, id est si peccata confessi satis Deo fecerimus, veniam consequamur, quæ contumacibus, & admissa sua celantibus denegatur ab eo, qui non faciem, sicut homo, sed intima & arcana peioris intuetur. Hæc ille, quæ (ut quisvis videt) nihil ad istorum confessionem faciunt. Cornudandum ait, id est peccata confitendo satis Deo faciendum, ut veniam consequamur. Quis negat? Debita in aurem uni sacerdoti confitenda; & quidem omnia, neque aliter veniam impetrari posse, neque hic, neque alibi dicit. Atqui & confiteatur peccata etiam is, qui apud Deum omnes cordis sui sinus expandit, & quicquid pudendum pectori inest, apud eum reteggit; ac, ut ille de Evangelio publicanus, apud se confusus, & vix oculos præ pudore attollens, unam Domini misericordiam invocat, qualis ecce David, *Delictum meum cognitum tibi feci, (inquit) & iniquitatem meam non abscondi. Dixi, confitebor adversum me iniquitatem meam Domino, & tu remisisti impietatem peccati mei.* Contumaces verò sunt, qui peccatum se habere prætrahere negant;*

Psalm. 51. (lat.
p.) 5.

Repliq. p. 161.

L. 4. Inf. c.
ult.

Vb sup. c. 15
Primum igit.
tur.
Repl. p. 161.
Can. 1.

CAPVT IX.

Explicantur testis I X. & X. hoc est Athanasij, & Hilarij dictas ostenditurque ea ad Innocentianam confessionem minime pertinere. Menda de Hilarij verbis obster tollitur.

Ep nuncup.

In tom. 8. o.
per. Erasmi. e.
dit. Bas. A.
1540.

T. I. Athan. p.
990. D.

HVC quoque Bellarminus inducere non dubitavit magni Athanasij nomine ineptissimi impostoris sermonem in hac verba; *Profecti in pagum, qui ex adverso est, invenietis pallum alligatum*; quo opere fingi quidem quicquam potest clarissimo præstantissimoque Athanasij ingenio indignius. Itaque Nannius inter supposititia maleferiati nugatoris sortum relegat, & Erasmus homini stigma his verbis inussit, *Apparet (inquit) esse fragmentum ex opere quopiam decerptum*; Torquet *Scripturas, quasi ludens*. Lectoribus ergo imponit Bellarminus, dum hunc iis testem pro Athanasio obtrudit, quæ fraus eo indignior est, quod nullo operæpretio facta est. Nihil enim confessionem auricularem juvant, quæ hic testis, quisquis fuerit, pronunciat; *Επιστητήσωμεν (inquit) τὸ ἀληθινὸν βασιλεία τιν Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Εξέλθωμεν ἑαυτοὺς, εἰ ἐλύθησαν ἡμῶν οἱ δεσμοὶ, καὶ εἰ λελυμένοι εἰσὶ, ἀποκόψωμεν ἐπὶ τὸ βέλτιον, εἰ ὃ μήπω λελυμέναι οὐ αἱ δεσμοὶ, ἐπίδοξ ἐαυτὸν τοῖς μαθηταῖς τῷ Ἰησοῦ. πᾶρσιν γὰρ οἱ λύοντες ἡμᾶς, ἐξυσίαν ταύτῃ αἰληφότες τῷ Σωτῆρι, ὅτι ὁ εἰς δέσπον ἐπὶ τῇ γῆς, ἔσται διδωλόν ἐν τοῖς ὕρανοῖς, καὶ ὁ εἰς λύσει ἐπὶ τῇ γῆς, ἔσται λελυμένος ἐν τοῖς ὕρανοῖς. Ἰνεβή-*

gemus

CAP. XL

Math. 48.

Can. 18. in
Math. p.
155. E.

pturâ ageremus, fufius demonstratum est, quàm ut nunc quicquam repetendum sit. Bellarminum una *confessionis* vœcula transversum egit; qui pro more quascunque rei, quam probare studet, vel tenuissimas umbras aut videt, aut videre se putat, in eas statim involat; eas arripit, ac retinet; ad eas, velut ad solidum rei, quam quærît, corpus adhærescit. Sed id quidem ei hoc loco parum bellè cessit. Videtur enim ipsa illa *confessionis* vox, quam ille ita avidè complectitur, non ab Hilario scripta, sed ab imperito libratio pro alia quadam simili adhibita in hunc locum irrepsisse. Quid enim quæso est *confessione venia recipere in salutem*? Profectò ista boni sensus inania esse videntur. Omnino locum corrigendum putaverim, & levi mutatione legendum; & quos solverint, *confessione scilicet venia receperint in salutem*. Sic enim omnia clara sunt, & expedita. Atque hæc quidem obiter.

CAPUT X.

Ad clariorem hujus causse cognitionem, explicatur qua, qualisque fuerit publica veterum pœnitentia. Pœnitentes. Pœnitentia quatuor gradus. Ea semel data; primò severissima, mox paulatim mitigata. Testis XI. Basilii ab adversariis inducitur; cujus expendantur ac solvantur tria objecta testimonia.

SED jam Bellarminus telorum in nos nimbum effundit, ex Basilij, Ambrosij, Gregorij Nysseni, Paciani, Chrysostomi, Hieronymi, Augustini, & aliorum libris, qui partim exeunte quartò, partim decurrente quintò Christianismi sæculo floruerunt. Quorum omnium cum una fere eademque sit ratio, ne eadem ad singula repetendo molesti simus, operæpretium est hic simul, & semel quam brevissimè, clarissimeque fieri poterit, id exsequi, quò pleraque ex tam multis Patrum istorum locis pertinere videntur.

Quod ut commodè explicetur, in primis tenendum est, qui scelerata vel flagitiosa vita Christiano nomini infamiam, cæteris fidelibus labem conciliabant, eos secundum Domini præceptum, & disertam Apostoli in priore ad Corinthios Epistola doctrinam, ex Ecclesia ejectos proscriptosque fuisse. Siqui verò ex eo censu essent, qui vel suo opte impulsu, vel Ecclesiæ censuris ac correptionibus admoniti mentem mutarent, & ad meliora redire cuperent; iis quidem fidelium communiõ reddebatur; sed hac lege, ut antequam sacrorum participes fierent, variis pœnitentiis, iisque laboriosissimis exercitiis & Ecclesiæ satisfacerent, & inolitas vitiorum labes eluerent. Ac principio quidem, cum fervente exteriorum odio, ac persecutione, pauci essent, iique castigatissimæ sanctimoniz, & in-

& invicta in libidines fortitudinis Christiani, rari videntur fuisse in Ec- CAP. X.
clesia; qui in huiusmodi disciplinæ flagitia inciderent. Mox crescente,

CAP. X.

Obfer. l. 1.
obf. 1.

Can. 11.

L. 1. de poen. c.
21. §. Habitus

Obfer. l. 1.
obferv. 12. 13
14. 15

* obf. l. 1. obf.
21. p. 133.
† 1 part. de l
comm. publ.
L. c. 8. p. 218.

CAP. X.

**In 4. sent.
17. §. 4.**

T. 1. p. 748

**reg. brev.
ter. 188.**

CAPVT XI.

Testis adversariorum XII. Ambrosius. Ostenditur eum vel de confessione apud Deum, vel de publicâ, non autem arcanâ pœnitentiâ loqui.

L. de pœnit.
c. 6.

Ibid. c. 9.

Ibid. c. 10.

Nunc expendamus quæ afferunt ex Ambrosio, qui eius æqualis fuit. Primum ergo hunc ex eo locum recitat Bellarminus; *Si vis justificari fateri delictum tuum. Solvit enim criminum nexus verecunda confessio.* Sed cum hæc verba, quæ Dei sunt, videret adversarius de ea confessione accipienda esse, quæ sit apud Deum, quæque eorum superbiam opponitur, qui ut ipse ibidem ait Ambrosius, *gloriantur, quasi innocent, seque justificando plus ingravantur;* alium ex eodem opere locum affert; *Plurique (inquit) futuri supplicij metu, peccatorum suorum conscij pœnitentiam petunt; & cum acceperint, publica supplicationis revocantur pudore;* quibus ista verba addit ex initio capitis sequentis; *An quisquam ferat, ut erubescas Deum rogare, qui non erubescis rogare hominem? & pudeat te Deo supplicare, quem non lates, cum te non pudeat peccata tua homini, quem lates, confiteri?* Hæc ille; quæ nihil ad hodiernam istorum sive pœnitentiam, sive confessionem. Clamat enim ipse, ut quivis videt, Ambrosius sibi de publica supplicatione sermonem esse; & idem docent, quæ istis continenter subiicit; *An testes præcationis & conscios refugis, cum si homini satisfaciendum sit, multos necesse est ambire, obsecres ut dignentur intervenire, ad genua te ipse prosternas, osculeris vestigia, filios offeras culpe adhuc ignaros, paternæ etiam veniæ precatores?* Hoc ergo in Ecclesia facere fastidus, ut Deo supplicis, ut patrocinium tibi ad Deum obsecrandum sanctæ plebis requiras, ubi nihil est, quod pudori esse debeat; nisi non fateri, cum omnes simul peccatores? ubi ille laudabilior, qui humilior? ille iustior, qui sibi abjectior? *Eleat pro te mater Ecclesia, & culpam tuam lacrymis lavet.* Planè exomologesin, sive *ὑπομύσις* describit; confessionem, fateor, verum publicam, non arcanam; apud Deum & apud Ecclesiam, non apud unum sacrificulum, in conspectu sanctæ plebis, non in aure unius hominis; quâ pœnitens & peccata & dolorem, contritionemque animi, non verbis inanibus, sed veris lacrymis, humilique prece, & totius corporis abiectione confitetur. Neque si admitti debet aliò spectat, quod de sancto viro à Paulino proditum huc quoque retulit Bellarminus; *Quotiescunque illi (inquit) aliquis ob percipiendam pœnitentiam lapsus suos confessus esset, ita flebat, ut & illum flere compelleret. Videbatur etiam sibi cum jacente jacere. Causas autem criminum, quas illi confitebantur, nulli nisi Domino soli, apud quem intercedebat, loquebatur.* Primò vehementer nobis suspectus est ille Paulinus, quem Erasmus non abs re iudicat eundem illum esse artificem, qui tam multa contami-

Conf. T. 1.
Amb.

HH 2

CAPVT

CAPUT XII.

*Testis XIII. Gregorius Nyssenus, cujus duo objecta loca sol-
vuntur, & ad pœnitentiam publicam pertinere demon-
strantur. Grauis Bellarmini in priore
vel fraus, vel oscitantia.*

T. 2. p. 114.

SEQUITUR ex canonica Nysseni ad Latitium epistolâ descriptus
locus; Rectè (inquit) habuerit si hodierno die (diem autem Paschæ in-
telligit) non solum eos, qui ex regeneratione per lavacri gratiam transmu-
tati, ad Deum adducamus, sed eos etiam, qui per pœnitentiam & confes-
sionem à mortuis operibus ad viventem viam ascendunt, ad viventem spem tan-
quam manu deducamus, à qua per peccatum alienati sunt. Meminit (inquit
Bellarminus) confessionis peccatorum, quæ singulis annis circa Paschæ festum
fieri solet. Sed vel iste lectori, vel ipsi interpretis imposuit. Gregorius qui-
dem certè confessionis nullius meminit; cuius hæc sunt verba; καλὰς ἀν-
ήχοι καὶ τὴν ἡμέραν ταύτην, ἢ μόνον τὰς ἐν παλιγρηυσίας μετασχηματίζουσας διὰ
τῆς τοῦ αὐτοῦ χάριτος τῇ Θεῷ προσέγγειν, ἀλλὰ καὶ τὰς διὰ τῆς μετανοίας τε
καὶ ἐπιστροφῆς ἀπὸ τοῦ νεκρῶν ἔργων εἰς τὴν ζωὴν ὁδὸν πάλιν ἐπαγόντας & τότε
χειραγωγεῖν πρὸς τὴν σωζέσθαι ἐλπίδα, ἥς διὰ τῆς ἀμαρτίας ἀπὸ ξενώθησαν. Ha-
bet μετανοίαν τε καὶ ἐπιστροφήν, pœnitentiam & conversionem, non quod bo-
nus somniavit Bellarminus, pœnitentiam & confessionem, quod esset, με-
τανοίαν τε καὶ ἐξομολόγησιν. Neque hæc aliter in Balsamonis codice legun-
tur. Vides, quanta sit istorum in hac agenda causa vel oscitantia, vel cer-
te animi studio excæcati perturbatio. Cum ergo ne confessionis quidem
nomen hic apud Gregorium extet, ludit operam Bellarminus, dum qua-
rit qualem ille confessionem intelligat, & multis probare studet eum de
confessione non generali, sed singulorum peccatorum loqui, qui ne de
ulla quidem confessione quicquam dicit. Ducit autem inde argumen-
tum, quod in sequentibus Gregorius sumpta à morbis & medicamentis
similitudine docet varias curationes adhibendas esse peccatoribus pro
peccatorum varietate; Sacerdotes autem (inquit) non possunt varietatem
peccatorum cognoscere, nisi pœnitentes ipsis peccata sua figillatim aperiant.
Neque nos sanè Bellarmine, lapsos negamus (sua olim crimina episcopis
patefecisse, dum pœnitentiam petebant. Negamus alios ad id officij
compulsos, quam eos, quibus publicè agenda erat pœnitentia. Ergò, vel
proba omnes olim peccati cuiusvis post baptismum reos publicæ pœni-
tentiae subiectos fuisse; vel certe, quod verum est, fatere illam, quæ olim
in usu erat, peccatorum confessionem, non ab omnibus peccati reis ex-
actam fuisse, nedum ut ea ab omnibus fidelibus exigetur. Unde sequi-
tur,

sit; quin adeo ab adversariorum confessione, quæ ad privatam & arcanam pœnitentiam pertinet, omninò aliena sit.

CAPUT XIII.

Testis adversariorum XIV. Pacianus, ex quo objecta diluuntur, & ad publicam quoque pœnitentiam pertinere clarissimè demonstrantur.

Parzen T. 3.
Bibl. Patr. p.
71. E.

Ibid. p. 71. D.

Ibid. p. 71. C.
D.

SED & Pacianus, quem deinceps testem adducit adversarius, non sibi de alia, quam de publicâ pœnitentiâ sermonem esse clamat. Nam, ut cætera per totam parænesim fusa, ac sparsa mittam; quid hæc quæso, sibi volunt, quæ suorum pœnitentium ignaviam objurgans stomachans fundit? Nè hac quidem (inquit) qua videri etiam à sacerdote possunt; & Episcopo teste laudari, nè hac quidem quotidiana servamus, flere in conspectu Ecclesiæ, perditam vitam sordida veste lugere, jejunare, orare, provolvi; siquis ad balneum voces, recusare delicias; siquis ad convivium roges, dicere, ista felicibus. Ego deliqui in Dominum; & periclitor in æternum perire. Quo mihi opulas, qui Dominum lasi? Tenere præterea pauperum manum, viduas obsecrare, presbyteris advolvi, exoratricem Ecclesiæ deprecari, omnia prius tentare quam percas. Non potuit clarius pœnitentiam publicam describere, in quâ hæc omnia suprâ recognovimus. Ergo & ad eandem quoque pertinet ea, quam flagitat, confessio. Vos ergo primum appello, fratres, qui criminibus admissis pœnitentiam (scilicet publicam) recusatis; vos (inquam) post impudentiam timidos, post peccata verecundos; qui peccata non erubescitis, & erubescitis confiteri; qui cum malâ conscientia Dei sancta contingitis, & altare Domini non timeris; hoc est, qui cum à sacra communione ob admissa crimina summovendi essetis, irrumpitis tamen in adyta, & impudenti contumacia inter fideles versamini, quos pro foribus cum pœnitentibus flere, aut in vestibulo cum iisdem prostratos exomologesi facere decuerat. Tum exagitato ipsorum scelere; Ecce (inquit) iterum Apostolum ad sacerdotem; Manus citò nulli imponas, nec communices peccatis alienis. Quid facis tu, qui decipis sacerdotem? qui aut ignorantem fallis, aut non ad plenum scientem, probandi difficultate confundis? Rogo ergo vos, fratres, etiam periculo meo, per illum Dominum, quem occulta non fallunt, desinite vulneratam tegere conscientiam. Prudentes agri medicos non verentur; ne in oculis quidem corporum partibus etiam secaturos, etiam perusturos. Nimirum eos reprehendit, qui quæ publicâ pœnitentiâ digna gesserant, ea Ecclesiæ præfides celabant, & iis vel ignota, vel partim tantum cognita clam habebant. Vnde liquet (ut hoc obiter dicam) non omnes tum fideles

peccata

Ibid. p. 72. ~~Id.~~

C A P V T. XIV.

*Testis excutitur XV. ab adversariis inductus Chrysostomus,
cuius loca complura explicantur, & vindicantur.*

Gregorij & Estij vanitas notatur.

E ADEM est eorum ratio, quos ex quinto seculo afferunt, & quorum familiam ducit Chrysostomus. Bellarminus pauca quidam ex eo habet; ac primò hunc ex opere in Genesin, locum; *ἡμεῖς προσήκαμε ἐπὶ τοῖς τῷ μεγάλῳ ταύτῃ ἑβδομάδα* (Paschalem intelligit) *ἑορτάσασθαι τῇ τῷ θεοῦ χάριτι, τῷ μάλιστα ἐκ τῆς τοῦ σῶτος ἡμετέρου ἐκ τῶν ἁγίων ποιήσας, ἐκ πολλῶν ἐκ ἀποστόλων ἐκ ἑξομολόγησιν τοῦ ἡμαρτημένου ἐκ τοῦ ἑορτάσασθαι ἐκ τῶν ὅτι τὰς ἀγαθὰς πράξεις ἐργασίας, ἐλευθερωσίων δαφνῶν, ἐκ τῶν ὁσίων, προσήκαμε, τῷ ἁλλὰ ἐκ τῶν ἁγίων;* *Quia in magnam hanc hebdomadam peruenimus Dei gratia, hanc maxime O jejuniis carnis insensendum, & magis*

L. 3. de pen.
c. 9. Quarto.

Hom. join ?
Gen. init. ?

CAP. XIV.
bid. D.

[bid. p. 215] A.
B.

[bid. C.]

L. 1. de sacerdot.
c. 3. T. 4. p. 17.
B.

CAP. XIV.
Ibid. c. c. 4.

Ibid. c. 3. init.

Ibid. p. 16 2.

v.

in
p.

npl.

.44.
cda.

CAP. XIV

In 4 d. 17. §
p. 147. 148.

Lutet. Par.
1636. apud St
Cranioifi.

Hom. 10. in
Matth. p. 1
G.

XIV.

de
ur la
& la
p. 67

pr. p.

III 33 CAPVT

CAPVT XV.

*Solvuntur dicta duorum sequentium testium XVI. & XVII.
Innocentij scilicet & Hieronymi; ostenditurque ea ad
confessionem auricularem non pertinere.*

Ep. 1. ad De-
ccnt. cap 7.

IAM Chrysostomo succedat *ὁμολογῶν* Romæ antistes Innocentius, ex quo hæc Bellarminus recitat; *Caterum de pondere æstimando delictorum sacerdotis est iudicare, ut attendat ad confessionem pœnitentis, & ad fletus atque lacrymas corrigentis, ac tam jubere dimitti, cum viderit congruam satisfactionem.* Respondeo Innocentium hic agere de publicè pœnitentibus, ut primò ex ipso capitis titulo apparet, qui sic habet, *capit. 7. de pœnitentibus*, & ex his ipsius Innocentij verbis, *De pœnitentibus verò, qui sive ex gravioribus commissis, sive ex levioribus pœnitentiam gerunt, si nulla interveniat ægritudo, quinta feria ante Pascha eis remittendum Romana Ecclesiæ consuetudo demonstrat.* Nam & pœnitentes ita simpliciter dictos veteribus de publicè pœnitentibus intelligi supràtum ex Concilio Toletano I. tum ex Augustino didicimus, & istos cum Innocentius quinta ante Pascha feria velit absolvi, apparet non alios esse, quàm publicè pœnitentes; eùm eos qui pœnitentes hodie cœsentur, privatim tantùm & in arcæano hoc officio fungentes, quovis die sine ullo discrimine absolvi notum sit. Denique ipse Bellarminus alibi idem docet; dum explicans solennis publicæ veterum pœnitentiæ ritus, eò disertè refert hanc Innocentij Epistolam; ex eà demonstrans, qui solennem illam publicamque pœnitentiam egerant, quinta feria majoris hebdomadæ reconciliari, ac communicare solitos. Ex his, quæ sunt indubitata; apparet ex hoc Innocentij loco haberi quidem qui publicam illam apud veteres solennem pœnitentiam suscipiebant, eos apud Dei ministrum à quo eam perebāt, & accipiebant, lapsum suum, confessos fuisse; (quod nemo negat, & idem apud nos quoque fit.) Omnes omninò fideles confessos fuisse singula in aurem sacerdotis delicta, hinc nequaquam conficitur. Breviter, confessio, quam significat Innocentius, non erat omnium Christianorum baptizatorum communis, sed unius Christianorum ordinis, nempe pœnitentium, propria. Nos verò nunc de ea disputamus; quæ non duntaxat est publicè pœnitentium, sed quæ omnium omninò fidelium communis esse defenditur. Ergo nihil ad propositam quæstionem allatus Innocentij locus.

In Eccles. c. 10.
T. 7. fol. 41. C.

Nunc ad Hieronymum venio utriusque, id est, Chrysostomi & Innocentij æqualem. Hæc ejus in Ecclesiasten verba describit adversariùs; *Si quem serpens Diabolus occultè momorderit, & nullo conscio eum peccati veneno infecerit; si tacuerit, qui percussus est, & non egerit pœnitentiam, nec*
vulnus

CAP. XV.

L. 3. in Matt
in c. 16. T 9.
fol. 21 g.

KK

CAPVT

CAPUT XVI.

*Explicantur & solvantur, quæ adversarij afferunt XV III.
testis, Augustini dicta.*

ex Tom 4.

c 17.

t de Scrip.

Eccl.

* Cens. in lib.

ipsum.

* Cens. in ap.

pend. T. 4.

NUNc ergo misso tanto nugatore ad Augustinum veniamus; ex cuius operibus frustra affectur liber de falsa & vera pœnitentia, quem eo constat nō esse Augustini, quod ipsum citet & ab eo dissentiat. & fatentur Trithemius †, Erasmus *, Lovanienſes & Parilienſes editores †, Polſevinus, ipſe Bellarminuſtum in libro *de Scripſoribus Eccleſiaſticis*, cum hoc ipſo in loco, in quo ait non videri eum *S. Auguſtini eſſe*. Quod verò ait negari non poſſe, *quin ſit alicuius antiqui, probatique ſcripſtori, cum inde Gratiannuſ, & Petruſ Lombarduſ, multa teſtimonia in libroſ ſuoſ tranſſulerint*, (imò illi pœnè totum in decreta & ſententiaſ tranſſulerunt) eò inquam ſe ridiculuſ præbet. Quiſ enim neſcit iſtoſ ſæculo demum duodecimo, pœne octingentiſ poſt Auguſtinuſ annis vixiſſe, & multa ſuppoſititia ac recentia pro veris antiquorum Patrum teſtimoniis craſſo errore accepiſſe?

Idem iudiciuſ eſt de homilia duodecima, & quadrageſima prima, ex quinquaginta homiliaſ, quæ hic quoque à Bellarmino nequicquam laudantur; quæ neque ab Eraſmo, neque à Lovanienſibuſ, neque à Parilienſibuſ pro veris & indubitatiſ Auguſtini operibuſ habentur. Duodecimæ quidem in utraque hac editione hæc cenſura præfixa eſt; *Quibuſdam prior pars videtur eſſe Eraſmij, poſterior Auguſtini*. Locus autem à Bellarmino laudatuſ extat in priori parte paulò poſt homiliaſ initium. Prima verò ſupra quadrageſimam adeò dubia eſt, ut pœnè tota inter Ambroſij opera reperiatur quod me ſuprà jam dixiſſe memini. Quam ineptuſ autem fuerit, quiſquiſ eſt eiſ auctoſ, vel hinc diſcere licet, quod ita orditur, *Pœnitenteſ, pœnitenteſ, pœnitenteſ, ſi tamen eſſiſ pœnitenteſ, & non eſſiſ iridenteſ*; tum ex frigida illa obſervatione liquet, *Tantum valent treſ ſyllaba*; *Treſ ſyllaba ſunt peccavi*; *Sed in hiſ tribuſ ſyllabiſ flamma ſacrificij coram Domino aſcendit in calum*. Iſta verò, qui vel Ambroſij, vel Auguſtini eſſe mihi perſuaſerit, facile quoque effecerit, ut auream illam (quam vocant) *Sanctorum legendam* à Chryſoſtomo, vel ab Hieronymo ſcriptam fuiſſe credam. Polſevinuſ, qui quaſ ex iſtiſ quinquaginta homiliaſ in Poſſidij indiculo non reperit, eaſ pro ambiguiſ habet; hanc quæ in iſto indiculo nulla eſt, neceſſariò, ut vides, inter dubiaſ & incertaſ reliquit. Quæ non ideo obſervo, quod citata ex hiſ libriſ teſtimonia aliquid firmuſ & evidens pro auriculari iſtoſum confeſſione cōtineant (nihil enim eſt faciliuſ, quàm iſta & alia huiuſmodi ſolvere) ſed quod pigeat in incertiſ & dubiſ tempuſ perdere; & quod Auguſtini ipſiuſ

mult.

T. 1. Ambr.
exhortatio ad
pœnit.

.XVI.

.hom.

CJ.

han.
145. &c

CAP. IV.

1891.
27. c. f.
2. 49 in

49 in

50.

66. T. 8.
b.

C A P I T U L U M X V I I.

*Diluitur ac refutatur ex Patrum Carthagenensium testimonio
petita objectio, qua pertinet ad X l X. testimonium.*

*Excutitur testis X X. Sozomenus; insignisque
in eo Bellarmini fraus detegitur.*

L. 1. de poen. c.
1. Sin Ecclesia
Latina
Conc. Carth.
3. can. 11 &
Conc. Afric.
can. 10.

SE D hic etiam expendendus est Concilij Carthagenensis, cui ille in-
terfuit, canon à Bellarmino alibi descriptus; *Ut pœnitentibus secun-
dum peccatorum differentiam Episcopi arbitrio pœnitentia tempora decernan-
tur.* Idem habetur in Concilio Africano. *Dubium verò non est, (inquit
Bellarminus) quin oporteat peccata omnia in confessione detegi, si juxta pecca-*
torum

CAP. XVI

in Epiph. J
246.

P. 355.

Epist. XI: c.

Lib. 1 de p.
c. 11.

CAP. XVIII.

part. 2 de la
frequenciam.
c. 4 p. 151. de
suivant.

CAP. XIX.

ubi supr. p.
1180. A.
de vit con-
temp. l. 1. c. 7.

CAPUT XX.

Audiuntur, & excusantur septimi seculi, & sequentium testes. Ne ex his quidem haberi posse Innocentianam confessionem tum in usu fuisse. Gregorius testis XXXII. cuius duo loca obiecta ad penitentiam publicam pertinere ostenditur.

IAM deinceps ad sextum seculum, duoque alia exinde sequentia teniendum est, quibus tamen multum infusata veritatis luce, solutaque Christiane disciplinae sanctimonia, in deteriora itum sit, nulla tamen.

CAPVT XXI.

*Testis aduersariorum XXIV. Ioannes Climacus. Qua iste de
disciplinis Monachorum propriis dicit, ea inscite ac
perperam ad omnes omnino fideles trahi.*

Gradu IV. p.
44.

POST Gregorium Bellarminus Monachum quemdam Græcum, cognomento Climacum, inducit, qui post Iustiniani Augusti tempora floruisse perhibetur, id est affecto jam, ac inclinato sexto sæculo. Is ergo in libro Climacis, à quo cognomentum invenit, ita ascetis præcipit,

CAR. III.
Ibid: p 47.

Epist. LXX

САР.ХИ.

ibid. p. 47.

CAPUT XXII.

Testes adversariorum XXV. Casarius Arelat. XXVI. Cabilonensium Patrum Synodus. I. XXVII. Trullanorum Patrum Canon; quorum omnium dicta ad publicam penitentiam pertinere, liquido demonstratur.

POST Climacum, Bellarminus duo Casarij Arelatensis Episcopi testimonia adducit; quorum prius laudat ex hom. 7. quæ in editione Bibliothecæ Patrum quarta, non 7. est, sed 14. extatq; etiam in Augustini operibus inter sermones de tempore, numero 58. quæ adeo cum parentis
 sit

XII,

n qua

. qu
Cor. j.

Cap. xxi.

hom. l. p. 165.
E.

L. 3. de poen
c. 5. §. Deinde
Conc. Gabil
l. 1. c. 2.

L. 3. de poen
c. 5. §. In ca
nonibus.
Trull. canon
102.

non, Δὲν ὅ τῷ ἐξουσίαν ἔχοντι καὶ δυνάμει ὡς οὗτος καὶ οὗτος ἐκείνους ἐκείνους
μαρτίας ποιῶντες, καὶ τὴν ἡμαρτηφόρον ἐκείνους ἐκείνους ἐκείνους, καὶ ἐκείνους
καὶ ἄλλων τὴν διακρίσιν ἀποδίδοντες τῷ ἀρχιεπίσκοπῳ. Oportet autem eos, qui
solvendi & ligandi potestatem a Deo accipere, peccata qualitercumque considerare,
& omnes

*Testes aduersariorum: XXVIII. Beda. XXIIX. Theodorus
Studites. Illum de publice penitentium; hunc de Ascetarum;
neutrum de Innocentiana confessione loqui.*

EX octavo ipso Bellarminus Bedam primum laudat, quem a. D. 731. vixisse constat. Is ergo ad illa Iacobi verba, *Confitemini alterutrum peccata vestra*, hæc habet, *In hac (inquit) sententia illa debet esse discretio, ut quotidiana, leuiaque peccata alterutrum coequalibus confiteamur, eorumque credamus oratione saluari: porro gravioris lepra immunditiam juxta legem, sacerdoti pandamus, atque ad ejus arbitrium, qualiter & quanto tempore iusserit, purificari curemus.* Audio; & fateor hinc haberi gravioris lepra immunditiam sacerdoti pandendam esse, id est confessione revelandam; quæ autem illa sit gravioris lepra immunditia, nego diserte haberi. Itaque nego à Beda eo nomine significari omnia illa peccata, quæ hodie apud suos sacerdotes necessariò confitenda esse statuunt aduersarii: negat mecum Arnaldus Sorbonæ Doctor, qui non alia à Beda hic peccata intelligi censet, quam *qua nonnisi aliqua temporis mora indigens, ad hoc ut per penitentiam purificentur*; hincque (& recte sane) colligit Bedæ temporibus non ob alia, quam ob huius generis peccata sacerdotes à fidelibus necessariò adiri debuisse. Neque vero aliud allata Bedæ verba præ se ferunt. Sed quid multis opus est? Ipse Beda diserte alibi nos docet, quænam illa sit spiritalis lepra sacerdoti necessariò ostendenda. Ait esse vel *hereticam pravitatem, vel superstitionem gentilem, vel Iudaicam perfidiam,*

ub. sup. c. 10.
§. Post annum.

in lac. 5.

De la freq.
comen Part. 1.
c. 7 p. 184.

hom. deo.
lepr.

vel

C A P V T X X I V.

Testes adversariorum XXX. XXXI. XXXII. XXXIII. scilicet Patres Turonenses, Remenses, Cabilonenses, & Parisienses in Synodis nono saculo habitis. Dicta eorum explicantur; uberiorque expositio in librum sequentem reiicitur.

HOC loco expendenda essent quædam, quæ à Bellarmino offeruntur, Ecclesiæ Gallicanæ Concilia, sub initia noni sæculi habita, Turonense scil. III. Remense II. Cabilonense II. & Parisiense VI. illa quidè A D. 813. hoc vero 829. Verum de iis opportunius dicemus in altera huius disputationis parte; ibiq; cum bono Deo ostendemus tunc temporis cœpisse quidem privatam pœnitentiam à sacerdotibus indici, frequentiorique quam antea in usu esse; non sic tamen, ut singuli fideles lege aliqua publica cogerentur apud sacerdotem confiteri, (quod fuit diu postea ab Innocentio III. constitutum) neque sic ut crederetur nulla à Deo peccata remitti, nisi quæ pœnitentes sacerdoti confessi essent; à quo adeo

NN longe

L. 1 de pœnit.
c. 1. 5. Estat.

C A P V T X X V.

*Testis adversariorum XXXIV. Rabanus Maurus. XXXV. &
XXXVI. Moguntina, & Vormatiensis Synodorum Pa-
tres. Ne eo quidem aeo fuisse Innocentia-
nam confessionem.*

L. 7. in Eccle-
siast. c. 7.

RABANI verò, qui nono & ipse sæculo floruit, eadem quoque ra-
tio est in allato à Bellarmino testimonio ; *Qui transgreditur (in-
quit) mensuram in concupiscentiis carnis, & aggravatur eius delictis, necesse
est, ut per confessionem peccatorum fœditatem evomat, & sic per jejunium, &
castigationem corporis ad statum pristina sanitatis redeat.. Vides, ut de eo
loqua-*

PAR. XXV.

Inf. Cler.
L. c. 30.

de poen. c.
§. Nec mi-
us.
p. 16.

CAPVT XXVI.

*Expenditur & soluitur Nicephori Chartophylacis
XXXVII. testis dictum.*

AD publicam vero penitentiam pertinet quod Bellarminus attulit ex Græco quodam scriptore Nicephoro Chartophylace, quem post septimum sæculum vixisse eo constat, quod Canones Frullanos memorat. Eius autem allatus ab adversario locus, qui in neutro eorum fragmentorum apparet, quæ extant in Bibliothecæ Patrum Tomo III. non autem primo, ut ille citat, eius sequam locus sic habet; *Olim omnes oportebat*

NAV. 2571

NN 3

CAPVT

CAPVT XXVII.

Nullam ad XII. sæculi initia legem in Ecclesia fuisse de confessione arcana, Neque aliud suadere postremos Bellarmini testes XXXVIII. Radulphum XXXIX. Petrum Damiani, XL. Bernardum, XLI. Hugonem, XLII. Richardum.

Lib. 3. in Le-
uitic. c. 7.

Serm. de S.
Andr.

Ep. ad Desid.
de mix. sui
fac.

AC tamen si sequentibus sæculis confessionem ad arcanam pœnitentiam, obsolescente publica, invaluisse, ac in vulgarem usum paulatim receptam esse concedam; non apparet tamen eam necessario ac velut ex lege, ante duodecimum sæculum à Christianis factitatam fuisse. Vero propius videtur spontaneam, quod aiebat Rabanus, ad ea tempora fuisse. Certe non aliud suadent Radulphi, & Petri Damiani, huius ex undecimo, illius ex duodecimo sæculo adducta à Bellarmino loca. Ille dicit dignum esse, ut qui peccatorum suorum confessionem facit, consummet ea omnia, quæ ad memoriam revocare potest, Domino pandens, non alia prodens, alia abscondens. An omnes omnino Christiani peccatorum suorum confessionem necessario facere debeant (de quo nunc quæritur) non dicit. Hic vero, Petrus scilicet Damiani, quem anno undecimi sæculi septuagesimo secundo obiisse constat, dicit quidem confessionem oris pure faciendam esse, neque partem peccatorum alteram dicendam, alteram tacendam, aut levia confitenda, gravia dissimulanda; cæterum an ab omnibus omnino Christianis facienda sit hæc confessio, & quidem omnibus necessario, nullis libere; non dicit. Item, sacerdotem quidem vetat de his quæ sub signaculo confessionis accepit aliquam facere mentionem; Quemlibet vero Christianum necessario apud sacerdotem confiteri non jubet. Et quod de confessione narrat miraculum, ad monachos pertinet, ex quorum censu fuit cui id contigisse narrat. Itaque si vel ex isto miraculo probaretur (quod ipsum tamen non est evidens) debuisse illius sæculi monachos sua Abbatibus peccata necessario confiteri; non ideo tamen consequens esset, ut eadem quoque lege vixisset cæteros omnes illorum temporum Christianos putaremus.

Neque sane quæstionem plane ac liquido decidunt, quæ postremo ex Bernardo, Hugone, & Richardo de S. Victore descripsit Bellarminus. Cæterum neque de istis, neque de Petro Cluniacensi, quem iis adiungit, equidem puto admodum contendendum; quod omnes (ut notum est) anno duodecimi sæculi quadragesimo vixerint, & Innocentij III. Pontificatum, qui anno eiusdem sæculi nonagesimo octavo cœpit tantulo spatio antecesserint. Itaque mirum non est, quod labefactata pœne omni & Apostolicæ, & post Apostolos deinceps sequutæ Ecclesiæ

ub. supr.
13.
l. i. In d. c.
S. 7.

Instruct.
Armen.
Sed. 14.

DE

D E
 CONFESSIONE AVRICVLARI,
 LIBER QVARTVS.

In quo demonstratur Innocentianam Confessionem non
 fuisse in veteri Christianorum Ecclesia solemnem,
 usitatam, aut cognitam.

CAPVT I.

*Argumentum 1. inde sumptum, quod Confessionis Latina
 usus nullus ad hac ipsa tempora fuerit apud alias vetustissimas
 Christianismi præter Latinam, sectas: ut apud Æthiopas, apud
 Indos Sancti Thoma, apud Babylonios (sive Chaldaeos, apud Arme-
 nios, apud Iacobitas, imò ne apud Græcos quidem plane is sit, qui
 apud Latinos.*

ACTENVS expendimus omnia, quæ ab adversarijs
 afferri pro auriculari Confessione solent veterum scri-
 ptorum loca; & ex his, quæ diximus, facile ut spero,
 solui poterunt, si qua præter hæc alia sint à nobis im-
 prudentibus omissa. Ac tamen jam satis superque
 ex istis constare possit apud præcisos priorum septem,
 imò fortasse etiam decem sæculorum Christianos non
 fuisse, ut est hodie apud Latinos, in communi fidelium usu confes-
 sionem illam arcanā (neq; enim ea si tum in Ecclesia ex publica aliqua lege
 usitata fuisset, vel à Patribus tacita & prætermissa esset in tam multis,
 quæ supersunt, eorum monumentis, vel sicubi apud Patres delitesceret,
 à tam diligentibus studiosisque adversariis observata non foret) tamen
 quo res tota fiat manifestior, aliqua nunc vicissim argumenta sunt affe-
 renda, quibus vel necessario, vel certe admodum probabiliter concludi
 posse

a Annal. Eth.
thiop. a. 1516.
p. 118.
b Ann. Eth.
a. 1614. 1615.
p. 53.

c Ann. Eth.
a. 1516. 1617.
p. 46.

d Alvar. Viagg.
Ethip. c. 89.
Vol. I del RA
mufo. fol.
150.

e Godign. de
reb. Abaff. L. I.
c. 18. p. 171.

f ibid. 173.

g ibid. p. 175.

h Dam. 2 Goes
de Eth. mo-
rib. p. 106.

i Ofor. dereb.
Emman. L. 9.
p. 170. a.

CAP. I.

K. Petr. larr
Indic. L. 6.c.
12. p. 602.

L. Ibid. c. 12.
p. 612.
m. Ibid. p. 613.

n. Ibid. p. 633.

o. Ibid. c. 13 p.
640. 647.
p. Ibid. c. 14. p.
659. 664

q. Id. Ibid. L. 1
c. 19 p. 514.

r. Id. Ibid. p.
515. 516. Ann.
Indic. a. 1599
p. 151. 152.

Ant. Gouv.
de bellis Schi
Abb. 1.3 c. 5. p.
388
r. Nic. Orland.
Hist. Soc. fcl.
L. 16 §. 80.

CAPUT II.

Christianismi veteris cum recenti Latino comparatio. Argumentum I. I. inde ductum quod Pastores de confessione apud Latinos quidem instruuntur, eamque & docent & ministrant assidue, velut nobilissimum sui muneris actum; apud veteres vero nihil fecisse simile. usquam reperiuntur in veris antiquitatis monumentis.

SED missis recentiorum Christianorum dogmatis ac ritibus, ipsos jam vetēres inspiciamus; eorumque religionem, fidem, ac mores ex superstitionibus antiquæ Ecclesiæ, monumentis repetamus, diligentissimeque cum hodiernis Latiorum institutis, quoad à nobis quidem fieri poterit, comparemus; sicubi forte auricularem horum confessionem apud illos deprehensuri simus. Cum enim tanta esse putetur huius confessionis necessitas, ut peccati leralis remissio, qua ut liquet, æterna salus continetur, absque ea haberi non possit; fieri profecto non potest, quin qui de hoc mysterio sic sentiunt, illius apud eos usus celeberrimus sit, atque commendatissimus. Apud Latinos quidem, quorum illa sententia est, nihil est in tota eorum religione hoc instituto solennius, carius, antiquius, sanctius. Eo plena est omnis istorum vita, clericorum, laicorum, monachorum, virorum, mulierum, peccatorum, iustorum. Nam ut rem in pauca conferam, & usum per omnes hominum ordines, perque universas & singulas vitæ humanæ partes latissime diffusum breviter omnem complectar; apud Latinos & præfati de ministranda, & laici de suscipienda confessione diligentissime admonentur, vixque ullum aliud est pietatis officium, ad quod illi acrius & crebrius urgeantur. Confessio in omni utriusque ordinis vita frequens cornitur ac eminet. Sacerdotes inter omnia sui muneris officia hoc maxime excolunt, in eoque pæne assidui sunt. Illis omnes utriusque sexus adulti in confessionario tribunali se prosternunt, atque advolvunt, sua is in aurem peccata summisso murmure revelantes, nonnulli quotidie, multi singulis, vel certe alternis hebdomadibus, plurimi unoquoque vel mense vel trimestri. Nemo certe est, qui non quotannis saltem semel apud presbyterum confiteatur. Siquis ne hoc quidem præstiterit, hunc veluti profanum hominem, diris omnibus vivum mortuumque devoent. Ad Eucharistiam quemquam non prius confessum accedere, nefas putant. Mori vero non confessum, miserum atque ominosum ducunt. Itaque & in morbis, maxime gravioribus, & in omni à morte metu ac discrimine, ut in naufragio, in tempestate, in bello, in acie, in longinquæ profe-

CAP. II.

7 L. 3. 1080.

7 Catech. Tri-
dent. de poen.
fol. 311. a. fol.
313 a. f. 315. a. b.

8 Ibid. 318. b.
fol. 321.
9 Ibid. fol. 321.
b.

10 Harric. Indic.
L. 2. c. 10. §. 3. 4.
A. 10. 11. 2.]

1

2
3
4
5
6

7

8
9

10
11

12

13
14

15

16
17

18
19

20
21

22

23

CAP. II.
2. Orland. b
89c. 11. §.

y. ibid. l. 14.
31.

z. Soler. 1a
24c. 5. p. 129.

a. Id. ibid. l.
c. 4. §. 31.

b. Id. ibid. l.
c. 16. §. 155.

c. Ann. lap
1596. p. 14.
d. ibid. p. 61
169.
e. Tregaut. M
lap. l. 3. c. 17
p. 16.

f. Sol. lap. l
c. 10. p. 620.

g. Ann. lap.
1513. p. 344.

h. Ann. lap
1614. p. 1. 6.
i. Ann. lap
1644. p. 3. 8.

k. Ann. Sin.
1619. p. 80.

l. Ann. Sin.
1619. p. 141.
m. ibid. p. 14

CAP. II.
fup L. 1. 2. 3.

• Clemens
Recogn. l. 3.
fol. 24.

f Idibid. D.

CAP. II.
g Pont.in v
Cypr.p. eff.

h Supr. l. j. c
8c 6.

i Supr. l. j. c

k Vid. Bel
pom. l. i. c.
§ Secund
pamit.

CAP. II.

1. Orland hist.
L. 12. §. 119.

2. Ibid. h.
14. §. 27.

3. Cypr. L. de
lapfis. p. 194.
126.

4. Euseb. hist.
1. 8. c. 1.

100
100

100

CAP. II.

**PA. 20, 17.
27. 38.**

**ſapud Euseb
hiſt. l. 7. c. 11
(lat. 10.)**

**Viktor. de
perſec. Vand
L. Bibl. Petri
T. 7. p. 600. D**

al. manus.

ibid.

CAP. II.

Ferr. Viri
Fulg. c. 15. in 16.

CO ;

CAPVT.

CAPVT III.

Argumentum III. inde ductum, quod confessio arcana inter religiosos quorumvis fidelium actus, clericorum, monachorum, laicorum, Principum, privatorum, procerum, plebeiurum, virorum, mulierum, &c. apud Latinos quidem recentiores præcipuopassim & ubique loco apud veteres vero Christianos nullo unquam vel uspiam censetur, aut memoratur.

HACTENVS de confessione, quatenus eam sacerdotes vel docent, vel excipiunt. Nunc eandem videamus, quatenus sit, atque exercetur à fidelibus. Vt priori ratione in sacerdotum vita & actibus; ita posteriori, in piorum quorumvis, sive laicorum, sive clericorum rebus crebro, ac pæne ubique apud Latinos occurrit. Primò ipsi ne apud Paganos quidem tacent quos ad sua sacra convertere student, ad confessionem illam suam omnes fideles obligari. Narrat enim Iarricus u Iesuitas apud Achebarum, potentissimum Mogorum apud Indos Principem, eundemque Ethnicum, prædicasse præcipua, & ad qua maxime obstringimur, officia hac esse, ut confiteamur, & communicemus. Tum hanc confessionem, quandam à se censi pietatis veluti tesseram, eo satis docent, quod ut aliquem sui ritus fidelem esse, vel egregios in sua pietate progressus fecisse significant, commemorant eum apud suos presbyteros vel simpliciter, vel etiam crebro confiteri, ut in Annalibus, cum Seltanum Cequeo, Æthiopum Imperatorem, significare volunt Latinam religionem ex animo amplexum esse, scribunt x eum bis terve apud quemdam Iesuitam esse confessum; Et Orlandinus aula Lusitanicæ insignem pietatem describens, *Frequens (inquit) erat omnium confessio, & ad divinam mensam accessus.* Altera vicissim ex parte, quorum vel vitam, vel religionem insigniter corruptam esse significant, eos hac maxime nota describunt, quod non confiteantur; Vt idem ille Orlandinus Lusitanorum, Zeilanis insulæ præfidiariorum flagitiosissimos, ac impurissimos mores describens, postquam eos dixit festos ac profestos dies nullo discrimine habuisse, jejunia contempsisse, pudorem exuisse, libidinibus ac stupris, & Saracenorum contubernio omnia polluisse, tandem & hoc velut impietatis culmen adiicit, *neque peccatorum ullam apud eos confessionem fuisse.* Ac si quis non sponte, sed invitus, ob sacerdotis scilicet penuriam confessione careat; id vero isti diligenter observant, ne cui sua calamitas fraudi sit. Vt Solerius a Minciam, principem Firandi mulierem laudans, & summas, quas ante annum ætatis vicessimam jam afsecuta erat, virtutes efferens, notat eam totum quadricennium minime fuisse

a Iarric Indic.
L. 5. c. 12 p. 75.

x Annal. Æth.
a. 1610. p. 27.

y Orland. hist.
Soc. L. 14. §. 77.

z Id. ibid L. 12.
§. 19.

a Soler. sap. L.
m. §. 16.

CAP. III.

p *ibid.* p. 194.

q *Orland. hist.*
Soc. l. 1. §. 23.

r *Id. ibid.* l. 3.
§. 80.

s *Id. ibid.* l. 4.
§. 89.

t *ibid.* l. 6. §. 14.

u *ibid.* §. 91.

x *ibid.* l. 9. §.
61.

y *ibid.* l. 10. §. 21

z *ibid.* l. 12. §.
122.

a *Ann. Brac.* 2.
1577. p. 61.

b *Epist. Iap.* l.
2. fol. 111.
c *ibid.* l. 3. fol
166.

d *ibid.* l. 4. fol
206.
e *ibid.* p. 117.
218.

CAPUT LV.

Argumentum IV. inde ductum, quod in veteri Ecclesia fideles nulla ut nunc apud Latinos, lege obligabantur apud sacerdotem ante in arcano confiteri, quam ad mensam Dominicam, Eucharistia sumenda gratia, accederent. Idque octo rationibus, & aliquot Chrysostomi, Pelagij, Augustini, Dorothei, Patrum Cabilonensium, & Hincmari testimoniis confirmatur.

His ita in communi de Latinorum confessione observatis, nunc singulas causas videamus, quibus ad eam facitandam adduci solent. Prima est Eucharistiae communio, ad quam nisi prius confessi accedere non solent. Ea de re Patres Tridentini, quo loco definiunt quæ qualisque esse debeat fidelium ad sumendum Eucharistiam Sacramentum præparatio, ita statuunt, ac decernunt; *a Ecclesiastica (inquunt) consuetudo declarat eam probationem necessariam esse, ut nullus sibi conscius mortali peccati, quantum sibi contritus videatur, absque præmissa sacramentali confessione ad sacram Eucharistiam accedere debeat, quod a Christianis omnibus, etiam ab iis sacerdotibus, quibus ex officio incumbit celebrare, hac Sancta Synodus perpetuo servandum esse decrevit, modo non desit illi copia confessorii; Quod si necessitate urgente, sacerdos absque prævia confessione celebrare;*

^a Conc. Trid.
Sess. 13. cap. 7.

61

11
12

11
12
13

CAY. 178

5 Orig. in Io-
ann. Tom. 18.
p. 195

8.
1d. in Ioan
hom. 21 p. 196
4 Id. in Iud.
Hom. 1. p. 141

6 Id. in Matth
tract. 35. p. 175

7 Amb. in
Corin. 5. 1. 2. 1
1804 b.
7 Qu. in
N. T. 9 10
Tom. Aug.
P. 433. c. d.

CABIN:

1. The first step is to identify the problem. This involves understanding the current situation and what needs to be changed.

[illegible]

12
17

R.
D.
12
P.

1
12
12
12

12

b.
2.
P.

T.

10
2
3
4
5

CAPVT

CAP. V.

Argumentum V. inde ductum, quod in vita supremis confessionem auricularem facere aut exspectare fideles apud Latinos quidem tunc, apud veteres vero Christianos nulli in utramque libris reperiuntur, quod magna ex utraque parte exemplorum copia demonstratur.

ALIVD etiam est vitæ humanæ tempus, quo confessionem Latini & avidissime expetunt, & diligentissime faciliunt, nimirum cum versantur in supremis. Tunc enim eam esse de iure divino necessariam, docent s. Itaque mori non confessum, infelicitissimum putant, & merito sane, si ad obtinendam veniam atque remissionem interior poenitentia, quam contritionem vocant, absque hac vocali peccatorum apud presbyterum enumeratione non est satis. Iaricus, insignis apud Ignatianos magister, magnæ infelicitati deputat, quod Christiano cuidam, de quo narrat, contigerit absque sacerdote & confessione mori; tamen cum alioqui affirmet peccatorum suorum poenituisse. Idem vicissim septuaginta quibusdam Christianis Caymese a.D. 1608. peste absumptis multum gratulatur, quod poene omnes rite confessi mortui sint. Solertissimus scriptor eiusdem ordinis, tradit, & puellam egregiam (ex Iesuitica quidem disciplina) pletatis, cum in gravem morbum incidisset, de presbytero cui confiteretur, absentia plus doluisse, quam de sua valetudinis discrimine. Sed & pia vota Dominum exaudivisse, repente præter spem representato sacerdote Iesuita, qui adhibito confessionis remedio utrumque & animi & corporis morbum simul ac semel curavit. Simile est, sed multo mirabilius, quod pro vero venditat Alexander Rhodius, cum optimus quidam de Cocinsina neophytus ægerrime ac poene insolabiliter ferret, quod eius mater absente presbytero sine confessione mortua esset, mulierem ad leniendum pij filij dolorem fuisse divinitus resuscitatam. Itaque Latini, quorum sedulitatem atque providentiam nemo nescit, suis adversus funestissimum casum, quoad quidem fieri potuit, diligenter caverunt. Nequidem enim huiusmodi contingeret, mysterij confessionarij parens Innocentius medicis corporum jampridem districte præcipit, ut quoties ad infirmos vocantur, ipsos ante omnia moneant & inducant, quod medicos ad vacuam animarum, id est presbyteros, Medicos, qui constitutionem hanc suam violaverint, arceri ab Ecclesiæ ingressu tamdiu jubet, donec competenter pro delicto satisfecerint. Ignatius verò, princeps Iesuitarum Divus, cum videret, & saluberrimum decretum magna morientium fraude, etiam in ipsa urbe Roma haudquaquam ea, qua par erat, religione observari, tot animarum periculis pro sua

f. Sot. in 4. d.
18. q. 1. art. 4.
concl. 5.

9. Iaric. Indic.
L. 4. c. 3. p. 391.

8. Id. ibid. l. 6.
c. 15. p. 799.
2. Sol. lap. l. 18.
c. 11. p. 619. &
Ann. lap. a.
1610. p. 391.

9. Alex. Rhod.
l. 1. m. Eol. parz.
2. c. 10. p. 58.

2. Innoc. 3. in
Conc. Later.
c. 21.

8. Orland hist.
Soc. l. 4. p. 9.

6
7

8

9

11

12

13

14

15
16

17

18

CAP. 76

* a.D. 197.

m. Hicr. ep. 1.

1. fol. 9. G.

H.

a. Id. epist. 16.

fol. 4. K. X.

a. Id. ep. 17. T.

1. fol. 6. F. G.

H.

p. Id. ibid. in
vita Pauli fol.

85. K. L. M. 2.

in vita Hil.

fol. 90. D. E.

9 Aug. Con-

1. fol. 1. p. c. u. 11

CAP. V.

r. Poffid. de vi;
ta Aug. c. 31.

Vita Caprae,
apud Sur. d.
Iun.
Hilar. in Vie.
tonor. Arct.
1526. 17. a.
apud Sur. Iam.
116.
Vita Hilar.
17. a. 4
apud Sur. d. 5.
124.

C A P V T V I.

Argumentum VI. inde ductum, quod in describendis suis suorum-ve morbis, calamitatibus, bellis, naufragiis, itineribus & profectiōibus & ceteris periculosis, Confessionis sacramentalis Latini quidem recentiores scriptores passim ac pene semper, veteres vero nunquam meminerunt.

ATOVE hæc demonstratio tanti apud me est, ut eam vel unam ad id vincendum, quod probare institui, satis esse putem. Verum tamen ut vis ejus magis magisque confirmetur, præter ista, quæ in genere de confessionis circa mortem usu diximus, observandæ nunc veniunt

CARYL.

¶ Ann. lap. a.
1796. p. 154.

• Ibid. p. 109.

p. Ibid. p. 225.

¶ Ann. Sta. a.
1627. p. 169.

¶ Iarric. Indic.
L. 2. c. 1. p. 408.

¶ Ann. lap. a.
1788. p. 19.

¶ Orland. hist.
Soc. 1. 5. §. 14.

¶ Id. ibid. l. ii.
§. 4. 6.
¶ Ann. lap. a.
1795. p. 14.

¶ Soler. lap. l.
5. c. 2. §. 9.

¶ Id. ibid. l. 9.
c. 18. §. 186.

CAR. VI.

m Ann. Isr. a.
1615. 1616. p.
65. 66.
n Ann. Gox.
a. 1621. p. 291.

o Terr. Indic. l.
3. c. 5. p. 87.
p id. l. 4. c. 5.
p. 402.

q Idyl. 666.
p. 121.

r Ibid c. 38.
p. 204.

s Ibid. c. 42.
p. 210.

t Ibid. c. 14.
p. 265.

u Ibid. p. 666.

v Ann. Bras. a
1577. p. 71.

y Ann. Eth. a
1624. 1625.
p. 52.

z Ibid. p. 75.

a Terr. Indic. l
2. c. 16. p. 449.

CAP. VI.

J. Rufide vita.
Const l. 2. fol.
S. A. B. 119, B.

Rid. ibid. l. 4.
Sol. 155. B.

I. Rufin. hist.
l. 2. c. 33. init.

vs Oros. hist.
l. 7. p. 660.

Socr l. 4. c.
24.
Theodor.
hist. eccl l. 5.
c. 24.

CAP. VI.
r. A. 27. 18.
19. & c.

licis naufragium. Sed neque ipsum Apostolum, neque Lucam, aut alios ejus comites Christianos (fuisse enim aliquos constat) tali in casu confessos esse legimus. Atqui ritum si is esset, quem Latini volunt, decebat & à Paulo dedicari, & à Luca ad exemplum memorari. Gregorius Nazianzenus in carmine de vita sua, ubi tempestatem, qua jactatus est, Alexandria Athenas navigans, & summum omnium vectorum in tanto periculo pavorem describit: f

f. Greg. Naz.
Carm. i. T. 1.
p. 1. B.

----- Omnes (inquit) clamitant

*Omnes ad unum fletibus genas rigant
Innētiq; Christum voce gembunda rogant
Etiam Tonantem, qui prius non noverant.*

Βοὴ ἡ συμμειγῆς τε καὶ θρήνων πλῆως
Ναυτῶν, καλῶν δὲ, διασωτῶν, ἐπιβόων
Χεῖρας καλοῦντων ἐν μιᾷ συμφορᾷ
Καὶ ἧς ἔσσι τοῦ ἀποδιδόντος Θεοῦ.

Nautas, celestas, dominos, magistras, vectores, omnes qui in navi erant, Christum invocasse dicit, Confessum esse quemquam, vel si presbyter qui audiret, nullus aderat, vovisse confessionem se quamprimum id liceret, facturum, nullus dicit; quod Iesuitas de suis in pari loco versantibus prædicantes nuper audiebamus. Quod ne ipse quidem quicquam tale fecerit, prudens mitto; quod quo tempore hæc acciderunt, nondum esset Gregorius baptizatus; nondum adeo mysterii confessionalis capax. Quæ ipsa quoque ratio est, cur neque hoc loco afferam, quod Satyrus apud Ambrosium neque ipse confessionem legitur in naufragio constitutus vel fecisse, vel expetivisse, vel certe vovisse. Nimirum & ipse quoque illo tempore adhuc erat catechumenus. Synesius, cum Alexandria Cyrenen in patriam navigaret, scribit u, cum gubernator de vita periculum esse monuisset, omnes vectores, ut par erat, vehementer fuisse perturbatos. Ad has (inquit) voces sublatus tumultu, virorum plandiu, mulierum ululatu; Omnes Deum invocantes lamentabantur, carissimos recordabantur. πάντες ἐθιόκλυον. Hic vero, si Iesuita fuisset, omnes dixisset clamantes confessionem, confessionem poposissa; vel vovisse. Synesius nihil aliud scripsit, quàm Dei opem invocasse. Hoc enim est θεοκλύειν. Hesychius; θεοκλυτήσαντες, θεὸν ὀπκαλίσσασθαι. Sic etiam Suidas, & ex eo Phavorinus, θεοκλυτήσαντες, θεὸν ὀπκαλίσσασθαι. Neque satis scio, quid Synesij interpreti venerit in mentem, qui ἐθεοκλύτοι reddidit, Deos implorabant, quasi & is qui loquitur, & ii de quibus loquitur, Pagani fuerint, plurimum cultores. Atqui & Synesium, & Romanum illum, qui una navigabat monachum utrumque constat fuisse Christianum; sed & ceteros vectores vel plerosque, vel certe aliquos, Christianos quoque fuisse suadet, & Alexandria, unde solverant, & Cyrene, quod navigabant, civitas utraque Christiana. Sed non est hic prætereundus Gregorii P. R. I. insignis

de Ma-

a. Ambros. de
obitu sat. T. 3.
p. 460. d.
u. Synes. epist.
4. p. 164. C.

LAP.VL

Gregor. L.
ial 13.46.

AG 13.46

AG 17.1010.

CAPUT VII.

Argumentum VII. quo non fuisse apud veteres usitatam Confessionem auricularem, ut est nunc apud Latinos, inde ostenditur, quod quæ ab horum fidelibus in persecutione & ab ipsis Martyribus in ultimo agone, plurimum usurpata legitur, in ea priscis libris nusquam reperitur vel in Ecclesia persecutione, vel in Confessorum & Martyrum certaminibus memorata.

SED hic jam seorsum reddendus est is, qui supra cum cæteris indicatus erat, confessionis in persecutione usus; in hunc à nobis locum consulto sepositus, quod singulari observatione dignus sit. Primo ergo quoties in Latinam religionem aliquid alicubi persecutionis concrepuit, statim solent ejus professores ad Confessoriorum genua frequentes accidere, multoque quam antea, diligentius atque religiosius apud eos confiteri. Pleni sunt his exemplis istorum libri; neque temere apud eos ullum hujusmodi tempus absque confessionis mentione describitur. Camillus lesuita suos Sinas ingruente cujusdam persecutionis procella,
ad con-

CAP. VII.
• Ibid. p. 149. 9

p Ann. lap. a.
1611. p. 14.
q Sol. lap. l.
20. c. 11. p. 811.
r Ann. lap. a.
1619. 1630. p.
210.
r Ibid. p. 163.

f Ann. lap. a.
1579. p. 28.

s Tripl. Relat.
lap. a. 1596. p.
51. 59.

u Tarr. Indic. l.
2. c. 17. p. 666.

x Ann. lap. a.
1617. 1618. p.
337.

y Sol. lap. l. 1.
2. 8. p. 196.

z Id. l. 14. c. 1.
p. 147.

CARVI

ibid. l.
p. 824.

p Ann. l.
p. 14.
q Ann. l.
p. 16.

r ALRhe
tin Eoi
p. 16.

s Relat
l. 1. p. 16.
p. 16.

t Ibid. c
p. 16.

u Ibid. c
p. 16.

x Trig
l. 1. p. 16.
p. 16.

y Id ib
p. 16.

z Sol
l. 1. p. 16.
p. 16.

gari. Alterum sequitur, quod apud eundem scriptorem legitur *a*, Petrus Paulus Navarrus, non postremus inter Ignatianos Iaponum Apostolos captus, & vinctus & ad mortem certissime designatus, Zolam ejusdem ordinis sacerdotem forte nactus, inprimis semel atque iterum apud eum confitetur, paulò post cum ad locum passionis procederet, Clementem, qui una cum eo ad martyrium ducebatur, inter eundem confitentem ipse audivit; mox uterque passus est. Hæc de Latinis factis sunt.

CAP. VII.

a Ibid. c. 26. p. 761. 766. 767.

Nunc veteres, quorum multa hujus generis monumenta habemus, in pari rerum articulo versantes spectemus. Ac primo quidem, quæ fidelium esset cum persecutio vel denunciabatur, vel exercebatur; ad certamen præparatio, Tertullianus breviter & in genere sic docet *b*; *Tunc* (inquit) *Ecclesia in attonito est. Tunc & fides in expeditione sollicitior, & disciplinatio in jejuniis, & stationibus, & oratione, & humilitate, in alterutra diligentia, & dilectione, in sanctitate & sobrietate.* Confessionis nullus meminit; quam hoc omnino loco ex Latinorum usu, vel solam dicere satis erat, vel certe cum *jejuniis, & stationibus, & oratione* conjungere decebat. Plurima sunt in vetustissimorum ante Constantini principatum Christianorum libris persecutionum tempora; Ut in ipsis statim Christianismi primordiis, cum Iudæorum Principes Apostolis edixerunt *c*, *ne omnino loquerentur, neque docerent in nomine Iesu*, eosque mox in *custodiam publicam miserunt*, & paulò post etiam contumeliøse ceciderunt, & Stephanum ad mortem lapidarunt, ac Ecclesiam denique Hierosolymis nascentem persecutione magna dissipare, & in ipso ortu extinguere conati sunt. Lucas *d* fideles toto hoc tempore fregisse quidem circa domos panem, Deum collaudantes, & ad eum unanimiter levasse omnes vocem, item *in unum cor, & in unum animum* coaluisse, & quæ singuli possidebant ea in commune ad omnium usum contulisse, & gavissos esse narrat quod digni habiti essent pro nomine Iesu contumeliæ *pati*, quoque acrius ab hostibus vrgebantur, eo longius ac latius sparsisse Christi Evangelium; hæc inquam, narrat Lucas, *Quemquam eorum vel confessum esse apud aliquem Apostolum, vel fratrum confessiones audivisse, vel se adversus magnam illam persecutionem hebdomadali confessione, veluti armis validissimis munivisse*, nullus narrat Lucas. Idem *e* cum Herodes, occiso Iacobo, & Petro in vincula coniecto; persecutionis in nostros signum exhibisset, orationem ab Ecclesia ad Deum pro Petro sine intermissione factam esse, & multos fidelium in domo Mariæ, matris Marci, congregatos noctem orando duxisse memorat; de confessione vel omnium, vel aliquorum, plane nihil dicit. Sed neque sequentium sæculorum alia fuit ratio in decem illis immanissimis persecutionibus, quæ in Christi Ecclesiam ante Constantiniani sæculi felicitatem sævierunt. Longum est singulas recensere. Satis est semel & unguersum dixisse, nullam ex iis fuisse, in qua ab ejusdem memoriz scri-

b Tertull. de fuga in per. sec. c. 1. p. 690. a*c* Act. 4. 18. & 5. 17. 40. 41. & 28. & 3. 2.*d* Act. 1. 46. & 4. 34. 38. 14. 35. & 5. 41. & 8. 1. 4.*e* Act. 11. 4. & 12.

Cap. v

• Pont.
Cypr. p.
ant. fin.
pass. Cy

p A&F
pud Pal
151. S. 6

q Tertu
Mart. c
156. A.
r 14. de
c. 12. p. 7

f Dion
Euf. hif
41. fol.
s Cypr
xt. & ali

CAPVT

CAPUT VIII.

Argumentum VIII. à temporibus Confessionis nunc solennibus ductum, ut Pascha, Natali, maioribus festis, quadragesima, Sabbatis, sextis feriis, &c. ad qua Confessionis arcana mentionem Latini quidem passim ac fere semper, veteres vero nunquam facere deprehenduntur.

PLERASQUE Latinæ Confessionis causas executi; nunc & ejus tempora maxime insignia percurramus. In his nullum est hebdomade antepaschali solennius; qua vel nemo, vel certe rarissimus est Latini ritus Christianus, qui non ad sacerdotem confiteatur. Et si enim Innocentius *u* huius mysterij parens omni utriusque sexus fidei salutem semel in anno confitendum simpliciter decernat, tempus, quo confitendum est, non definiat, sed liberum ut videtur, unicuique permittat, tamen ipsa festi celebritas, & Eucharistiæ, quam idem ille Pontifex omnibus in Pascha præcipit, ratio effecit, ut omnes vulgo confessionis sacrum illa fere hebdomade faciant, paucissimis exceptis, qui vel irreligiosi, vel certe cerebrosi habentur. Itaque quoties Ecclesiastici Latinorum scriptores in hoc tempus incidunt, ejusque religiosos ac solennes actus tangunt, toties fere suæ Confessionis meminerunt. Orlandinus in Divi sui Ignatij rebus memorat *x* eum totum ante Pascha triduum consumpsisse in accurata peccatorum suorum apud Theodosium quemdam confessione, Minoritam Monachum, quo ad officium hoc ministro uti solebat. Neque hoc Ioannes Fernandes omisit *y*, ubi nobilis cujusdam Iaponis religionem celebrat. Diserte scribit eum antepaschali hebdomade vitæ maculas per confessionem diligenter eluisse; Emanuel Pinnerus *z* in itineris sui Indici relatione cum dixisset se & cæteros qui secum erant, Patanam venisse die Martij xxiv. atque ibi Pascha celebrasse, addit statim multos, qui in *caravana* comites fuerunt, confessos esse, etiam nonnullos Armenios, sed metu & fide. Longum est alia ejusdem generis; quæ apud istos plurima occurrunt, recitare. Plurisque etiam solenne est die Domini Christi natali confiteri. Neque hoc sane prætermiserunt scriptores. Alexander Rhodius *a* in suorum Coccinensium rebus, plurimos se in Natalis vigilia confitentes indefinenter audivisse tradit. Iarricus in suorum apud Mogorem gestis festum Dominici Natalis magnifice ac singulari cultu Lahore, urbe Mogorum regia, ab illis actum memorans *b*, inter cætera in primis scribit, quicumque istic erant Christiani, eos confessione apud presbyterum facta conscientias expiasse. Sed neque Divæ Matris Virginis assumptionem tacent. Annales *c* dum Ecclesiæ à Jesuitis Gorgoræ apud Æthiopas ma-

u Innoc. 1. in Conc. Late. c. 21.

x Orland. hist. Soc. L. 5. §. 2.

y Epi. Iap. I. 2. fol. 136. a. 6.

z Relat. de M. Mogore a. 1591. p. 15. B.

a Alex. Rhod. itin. Eoi Part. 2. c. 37. p. 218.

b Iarric. In. die. L. 5. c. 19. p. 119.

c Ann. Æth. a. 1616. p. 22.

AAA

gna

CAR.VIII.

d Epist lap.
13.p.144-b

e Ann. Goz. a
1418. 1613. p.

f Ann. Eth.
a 1, 2, p 186.

g Pont. Rom
part. 3. p 442. a

h Epist lap I
2. p. 138.

i Orland hist.
806. a. S. 87.

k Ann. Sin. a
1619. p. 40.

l Ann Sin a
1619 p 49.

CAP. VIII.

u. Supr. l. i. c.
11. de Nyffe.
no. & c. 14. d.
Chryfoſt.

2. Vid Bell. d.
Pœnit l. i. c.
10. §. Item ve
rø.

ptores, non magis quam qui Paschate, apud sacerdotem confessos esse uspiam testantur. Chrysostomum y nuper obseruabamus in homilia quinque ante Domini natalem diebus dicta auditores ad Eucharistiam proximo festo percipiendam facundissime ac vehementissime, ut solet, cohortari, ac precipere ut sequentes ad festum usque dies in hanc curam totos impendant; confessionis apud sacerdotem, quam nemo non videt hoc loco fuisse ex Latinis quidem moribus necessario commendandam, ne uno quidem verbo meminit. Imo ea ibi loquitur ac docet, quæ nulla apud hominem confessione opus esse ad rite communicandum clarissime significant, quæque unicuique Latini istius mysterij fundamentum, (id est peccati apud ministrum ad obtinendam ejus remissionem revelandi ac confitendi necessitatem) plane penitusque subvertunt, ut paulò ante ostendimus.

y Chrysost.
Homil. de
Eilog. quæ
est in Tom. 1.
p. 158. d.

z Supr. hoc li-
bro 6. c. 4.

Sequuntur apud Latinos dies, qui Divæ Matrì Virgini, sive ad memoriam assumptionis, aut nativitatis, aut conceptionis ejus, sive aliquo alio nomine sacri sunt. His quidem, ipsi solent præterque confiteri; Quemquam verò à primi & antiquissimi ad 2. D. trecentessimum Christianismi scriptoribus confessum his diebus memorari, ne Latini quidem dixerint, quos negaturos non puto festa hæc tribus illis primis Christianismi sæculis nondum fuisse in usum Ecclesiæ recepta. Bellarminus certe nullos de iis testes edit, qui non infra trecentessimum à nato Christo annum vixerint. Sed ne his quidem festis (si quæ ante decimum sæculum instituta sunt) quemquam vetustiorum vel ipsam esse confessum, vel alios

a Bellar. de
cur. Sanct. L. 1.
c. 16 §. Dico
secundo.

latis, quæ patet in tentium cedit à q a. D. 300 ut lapsi poscerent ac susciperent pœnitentiam, quæ dari nisi peccatum confessis, nequaquam poterat. Sed lapsi pars erant Ecclesiæ valde exigua. Quæ verò nunc apud Latinos in usu est confessio, ea omnium omnino Christianorum esse defenditur, neque ad pœnitentiam publicam ordinatur, neque semel tantum (ut ea, ad quam olim publicæ pœnitentiæ rei obliuabantur) sed sæpius fit, quoties fidei liber. Ad hanc verò negam

tum ab

ex veteru vel mitoticis narrationibus, vel homiliis & tractatibus probari potest; in quibus inveniretur aliqua hujusmodi invitationum mentio, si ex revera tum temporis obtinuissent. Cætera, quæ de suis hominibus narrant Latini, confiteri eos apud sacerdotem, alios diebus Divæ Virgini sacris, quæ sunt, alios præcipuis totius anni festis, quæ multa sunt, quæ in quocumque die suo natali, vel alias quinquies aut

le videmus. De Papalibus verò iubilæcentissima est, nihil verbis opus est, fieri non potuisse magnum conspectum. De quadragesima, conid Christianos cœpit (id est paulò post nostros primis pœnitentissimum ejus diebus,

elima populum olim more Latino invita-

septimumve sæculum Pastoribus, neq; aliud

CAP. VIII.

Argumentum IX. ductum à miraculis, quæ vel à confessione, vel ad confessionem à Latinis quidem multa passim, à vesteribus verò nulla usquam fieri dicuntur.

SE D ut hunc locum tandem aliquando concludamus, illud potestremo observandum est, Latinos scriptores miracula ad suam confessionem facta neque pauca, neque parce memorare. Præmo enim quosdam tradunt fuisse ad eam divinitus compulso, quæ est, quod apud Orlan-

CAP. IX.

d. Mel. A. Car
Loc. Theop.
at. C. 6. p. 316.

CAP. IX.

e Bell. de par.
nit l. 1 c. 12. §.
Scribit Ioan.

f Id l de Scri-
ptor Eccl. inc.
c. a. 60.

g Supr. l. 1. c.
21 de Clima-
co & c. 13. de
Beda.

CAP. I.

h Aët.
8. 7. &c.
i Iust. A.
p 31. &c.
Trypho
291. 295.
k Iren.
c. 57
l Minu
Qav. p. 1

m Tert
Scap c. 1

n Orig
Cels. l.
344.

o Hier
adv. Vig

p Id. ep.
Roch. d
Paul.

CAP.

d. ibid.
e. ibid.

f. Id. i
48. B.
A.D.C.

f. Bell.
pernit.
Id. auQ

g. A.G.
20. 9.
h. Bule
I. c. c. 1
45b.
i. Irca.
457.

Frederick
B
L
C
C
C

non unus & alter, sed omnes, non paucis aliquot locis, sed omnibus, non aliquando, sed semper constantissime omittunt. Tam immanis inter utrosque discriminis causam fingi quidem uila alia potest, quam quod confessio pro utili planeque necessario Christianæ religionis officio apud Latinos quidem nunc habetur, apud veteres verò Christianos nequaquam eo loco ac numero censebatur.

CAPUT X.

Argumentum X. ex eo; quod Confessionem arcanam Pagani Latinis quidem non semel, veteribus verò Christianis nunquam vel objecisse vel gratulati esse leguntur.

SED tamen si apertissima sit vis hujus demonstrationis; tamen quod res agatur præcipui in religione momenti, operæ pretium esse videtur etiam alia huc conferre, si qua sunt ex quibus assertionis de veteribus nostræ veritas illustrari, aut confirmari possit. Multa autem sunt huiusmodi; quorum quæ pro ingenij nostri tenuitate observavimus, ea in medium deinceps adducemus, minime dubitantes, quin longe plura sint in antiquitatis monumentis animadverturi, qui ea majori cum diligentia atque attentione perlegerint.

Igitur præter ipsam Christianorum hominum vitam, quam ex superscriptis veterum libris hætenus representavimus, illud insuper ostendit non fuisse apud eos notam & solennem *Confessionem* hanc Latinorum Innocentianam, quod Pagani de ea nihil uspiam nostris olim vel objecisse, vel gratulati esse leguntur. Nam cum, ut ex Bellarmino & aliis supra * audivimus, nihil in tota Latinorum religione sit difficilius, gravius, molestius, atque onerosius, quam cogi singulos, etiam Principes & Monarchas; Sacerdotibus, homuncionibus sæpe vilissimis, atque contemptissimis, peccata sua omnia declarare, quamlibet arcana, turpia ac pudenda, quamlibet horrorem ipsi etiam poenitenti asserentia, eorumdemque sacerdotum judicio stare ac multam ab illis injunctam subire; si hæc, quæ apud istos est disciplina, apud præscos Christianos t incredibile infensissimos eorum hostes Paganos non b summam humanoque ingenio intolerabilem difficultatem rei absurditatem criminaturos. Illi enim solebant, Christianismo vel erant, vel esse certe videbantur huius rei notare, & inde nostros vel arguere, vel calumniari, & incredibile, vel in disciplina absurdum aut impossibile. diernis certe Paganis veteres nequaquam erant, vel ingenio obtusiores, vel in nostros benigniores. Iam verò ab ipsis Testibus discimus

CAP. X.

m Iarr. Indic.
l. 6. c. 48. p.
956.
n Trigau. Sim.
l. p. 503.

• Minut. in
O&iv. p. 21.

p Tertull. 1 2.
ad uxor. c. 4.
p. 189. C.

Cap. 3.

q Alex. Rhod.
Hist. Eol. part.
1. c. 9. p. 112.
r Ann. Canad.
2. 1641. p. 31.

f Ann. ap. 2.
1579. p. 11.

r Indic. Indic
1. 1. c. 11 p. 130.

tult.

C A P V T X I.

*Argumentum X I. inde ductum, quod Confessionem quinque
his quidem retro proximis seculis ex ipsis Christianis multi sem-
per appugnarunt, hæreseos hoc nomine à Latinis damnati, ex omni
vero veterum ante illa secula hæreticorum multitudine nemo eam
pulsasse reperitur. Bellarmini de Montanistis, Novatianis, Audianis
& Massalianis instantia refellitur.*

A TQVE id ipsum hæretici, si eos interrogemus, respondebunt
non minus quam Pagani. Quæcumque enim in Christiana re-
ligione, ut absurda aut incredibilia à Paganis denotabantur, ea fere ali-
quam primis illis sæculis hæresin pepererunt. Cum ergo Confessio nullos
primis illis temporibus neque Paganos commoverit, neque hæreticos
excitarit, constare ex utrorumque hac in parte silentio debet nullam tum
adhuc fuisse apud nostros confessionem. Certe à quo confessionalis
ista disciplina apud Latinos indubitate extat, paulò ante Innocentium
P. R. 3. maxime verò post promulgatam de eius necessitate in Concilio
Lateranensi a. D. 1215. legem, toto inquam, hoc ad nos usque tempore
constat nunquam defuisse, qui & dogma oppugnant, & ritum abii-
cerent, quosque Latini hoc ipso nomine hæreticos & censent & vocant.
Valdenses verbi gratia (quos ante Innocentij Pontificatum exortos esse
confessum est) tradit Claudius Seyssellius x, Taurinensis Archiepisco-
pus, Confessionem auricularem respuere. Et Ermengaudus y ante Seyssel-
lium, scripserat hæreticos (quo nomine etiam Valdenses comprehendi vi-
detur, tametsi fortasse non solos) dicere *confitendum soli Deo*. A. D. 1172.
Ioannem Wiclefum in Anglia confessionem Sacramentalem palam op-
pugnasse docet, & Valdensis z, & Lukavitz. Wiclef ille adversarius,
hic sectator; qui & Wiclefi loca quædam describit, unum inter cæte-
ra, quo affirmat Ecclesiam sine illa confessione militasse annos mille; Vere
profecto atque erudite. Idem Taboritarum in Bohemia, quorum ipse

x Seyssell. contr.
Vald. f. 82. &
fol. 132.
y Ermeng.
contr. Hæret.
4. T. 4. Bibl.
Patr. Part. 1.
z Vald. summ.
de Sacram. l.
2. c. 155.
a Lukav. Co-
fess. Tabor. c.
54. p. 134.

CAP. X

b Id. ibid.

c Id. ibid.

d Concil
Conf. fel

e Bell. l.
poenit. c.
exstitit.

f Bell. de
nit. l. 3. c.
Primi.

g Bellarn
poenit. l. 1
S. Igitur e.
h Id. ibid
c. 1. § Prim
i Albaspiq
Obser. l.
obser. 1. 1
114
k Vide c
de m Alb
ibid obser
20, & 21.

l. de
l. p.

or.
bul.
4 p.

7.

CAP. XI.

o Teodo. i-
bid. p. 141 B7

uniqua

CAP. XIII

p Damasc. E.
de Hæref in
Maffaliamis
p 690.

CAP. XL.

CAP. XL.

CAPUT XII.

Argumentum XI I. contra Innocentianam Confessionem, ex eo quod prisca Ecclesia Pastoribus ignota fuerunt omnium suarum delicta ex Chrysostomo, & Augustino, item Innocentio I. & Leone Romanis Episcopis.

SED nunc ad ipsorum Patrum sententias, moresque ac ritus redeamus, à quibus non pauca habentur contra confessionem Latinam argumenta; quale illud est imprimis, quod ipsi apertissime plurimis in locis testantur sibi ignota fuisse pleraque omnia eorum, quibus præerant fidelium delicta. At si apud eos quivis fideles, ut nunc sit in communione Romana, accuratam suorum sigillatim peccatorum enumerationem, confessionemque fecissent, clarum est illarum Ecclesiarum præsidet suorum delicta perinde cognituros fuisse, at nunc Latini confessarij eorum lapsus omnes accuratissime norunt, quorum conscientias regunt. Sed ipsos audiamus quid verum sit ingenue ac candide profitentes. Chrysostomus certe q̄ inter maximas muneris sacerdotalis difficultates differte censet, quod qui id gerunt pleraque hominum, quibuscum ipsis negotium est, peccata ignorent; *Principio* (inquit) *hominum morbos homini haud facile est nosse. Nemo enim hominum ea quæ sunt hominis novit, præter Spiritum, qui in ipso est. Quis igitur pharmacum adhibere, quis possit morbo ei, cuius rationem & genus nequaquam intelligat?* τὰς ψυχὰς ἀνθρώπων ἀνθρώποις οὐκ ἐστὶν ἀσφαλέως ῥάδιον ἰδεῖν. ἰδέναι γὰρ οὐδὲν ἀνθρώπων τὰ τῷ ἀνθρώπῳ, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τῷ ἀνθρώπῳ, τὸ ἐν αὐτοῖς πῶς αἱ τὴν ψυχὰς ἀνθρώπου ῥέουσιν τὸ φάρμακον, ἥτις τὸν ἄνθρωπον ἐν εἰδὲ; Absurda est & ridicula istius querimonia, si tum in usu fuit arcana Latinorum confessio. Causatur difficile esse homini hominum peccata nosse. Certe, nisi ea homines ipsi confiteantur. Si verò ea ipsi, quorumcumque sibi conscij sunt, etiam occultissima, tibi accuratissime, nullo quo ad fieri potest clam habito, aut dissimulato, revelent, ac recenseant, tibi quidem, nisi surdus sis, aut de aliis cogites, non modo non difficile, sed etiam facillimum est omnes eorum morbos cognoscere ac pervidere. Affert illud Apostoli, *Nemo ea quæ sunt hominū præter ipsius Spiritum novit*, Stulte profecto, ac ridicule; si ista de quibus intelligit, homo, quorum sibi solus erat conscius, alteri ipse omnia nudat: atque aperit. Non enim de his Apostolus, sed de iis tantum loquitur, quæ in hominis corde latent, neque foras efferruntur. Cum ergo Chrysostomus vir sit, non modo minime stultus, sed etiam sapientissimus ac longe facundissimus, ut dictorum eius ratio constet, omnino fatendum est nondum eius saculo institutum fuisse ut fideles quorum sibi essent conscij delictorum, ea sacerdotibus ad unum

q̄ Chrysost. de
Sacerdot. l. 2.
c. 1. T. 4. p. 16.
D. E.

DDD

omnia

CAP.XII.

Id. ibid 1. c
p. 81. B.

Id. in 1. ad
Timoth Ho-
mil. 6. T. 6. in
N. T. p. 437.
extr.

Id. Hom. i
eos, qui ab-
sunt à divi-
offic quæ e-
24. T. 1. p.
283. B.

perstitutionis sectatoribus minatur. *In capitis (inquit) discrimen prius adducar, mihi credite, quam ullum istius modi morbo laborantem negligam;* CAP. XII.
u id hom e.
 juæ
 p.

lg.
 r.

CAT. XI.
 2. August. de
 verb. Dom.
 Sc. m. 16. c. 8.
 T. 10.

2. Id. Rom.
 49. c. 4.

3. Ibid. c. 6.

4. Innocent. l.
 epist. 3. (alias
 2.) c. 4. T. 1.
 Concil. p. 710.

æque ac aliis fuisse illo sæculo ut plurimum ignota. *Sunt homines* (inquit) *adulteri in domibus suis; In secreto peccant. Aliquando nobis produntur ab uxoribus, plerumque zelantibus, aliquando maritorum salutem querentibus.* Vides ut arcana istorum flagitia sacerdotes non ante cognoscerent, quam ab uxoribus proderentur? Atqui nemo non videt, si confessionis usus hodiernus tum obtinuisset, etiam citra istarum operam sacerdotes huiusmodi virorum delicta ex ipsis peccatoribus cognituros fuisse. Itaque idem alibi a mulieribus Christianis præcipit ut arcana virorum suorum flagitia ad se & alios Ecclesiæ sacerdotes deferant; *Nolite* (inquit) *viros vestros permittere fornicari. Interpellate contra illos Ecclesiam. Non dico iudices publicos, non Proconsulem, non Vicarium; non Comitem; non Imperatorem, sed Deum Patrem, & Christum, & Spiritum sanctum.* Quid à mulieribus hoc exigere opus fuit, si eadem à viris ipsis resciscere per confessionem licuit? Hodie quidem huiusmodi virorum delicta magis à sacerdotibus discerent mulieres, quam à mulieribus sacerdotes. Denique quod in extremo sermone subiicit *bi*; *se cogi adulteros nosse, castos nosse non posse, in occulto esse, unde gaudeat, in publico esse, unde torqueatur, id in quâ clarissime conficit ipsum, quæ de suorum adulteriis sciebat, ea se ex mulierum, aut aliorum relatione, non ex aliqua arcana reorum confessione cognovisse.* Nam si omnes & singuli fideles apud eum omnia sua delicta hodierno Latinorum more confessi essent, manifestum est, neque in publico id omne futurum fuisse, unde torqueretur; (nimirum fuisset, unde ob crimen sibi uni in confessione revelatum torqueretur) neque in occulto clam ipso futurum fuisse, unde gauderet. Castos enim certo esse maritos scivisset, quos nullum apud se adulterium confitentes audisset. Cum ergo diserte & dicat & in publico esse unde torqueatur, & in occulto; unde gaudeat; nemo non intelligit apud Augustini quidem gregem nullo in usu fuisse hanc Latinorum auricularem confessionem. Eadem suggerit Innocentius I. Augustini æqualis c. *Viros suos* (inquit) *mulieres non facile de adulterio accusant; & non habent peccata latentia vindictam. Viri autem liberior uxores adulteras apud sacerdotes deferre consueverunt, & ideo mulieribus proditorum crimine communicatio denegatur. Virorum autem latente commisso, non facile quisquam ex suspicionibus abstinetur; qui utique subprebitur, si eum flagitium detegatur.* Ceterum probatiana cessante, vinctæ ratio conquiescit. Sacerdotes suo sæculo in ea indicio essent prodita; sionalem alterius Innocentio cognita, soli reo plectuntur. Si enim iam tum in usu fuisset illa disciplina, stulte ut quis vis videt, diceret Innocentius virorum flagitia inulta & absque vindicta in Ecclesia ideo manere quod ea uxores apud sacerdotes non deferrent.

Quid

DDD 3

CAPVT

CAPUT XIII.

Argumentum contra Confessionem XIII. ex eo ductum, quod Antonius ab Athanasio instituisse memoratur, ut Asceta suas singuli cogitationes perscriberent & alij cum aliis communicarent. Ea fuisse Innocentiana Confessionis prima rudimenta.

g Athan in
Vita Anton.
u. l. p. 484. C.

HINC etiam colligi posse videtur nullam apud veteres arcanæ istius confessionis disciplinam fuisse, quod Antonius, narrante gravissimo auctore Athanasio, hoc suis Monachis observandum præceperit, ut quo sibi ab admittendis peccatis diligentius caverent suas quisque actiones, ac cogitationes notaret ac perscriberet, veluti eas aliis revelationes. Sed ipsum potius hæc præcipientem Antonium audiamus; g *Fiat etiam hæc (inquit) observatio ad cavenda peccata. Actiones animique affectiones, velut alij alijs mutuo renuntiaturi, singuli apud se notent, atque conscribant; nec dubium, quin pudore ac metu ne patefiat, non à peccato solum, verum & à pravis cogitationibus sibi prorsus caverit. Quis enim peccans videri vult? Quis cum peccavit, latere non satagit? etiam mentiens potius, quam ut peccasse ipsum innotescat? Ut igitur in aliorum conspectu nemo adeo impudens est, qui scortari sustineat, ita si cogitationes alij alius enarraturi ac renuntiaturi scribamus, ipso patefactionis pudore deterri à sordidis cogitationibus nos ipsos impensius custodiemus. Hæc ergo nobis scriptio pro synascetarâ sive sodalium oculis quodammodo esto, ut scribere non secus ac videri, conspicique vententes, prava ne in ipsam quidem animi cogitationem omnino admittamus, ἵνα ὅτι καὶ αὐτὴ πρὸς ἀποφάσειαν, καὶ μὴ ἀμαρτάνων παρατήρησις. ἵνα σοὺς τὰς ἀποφάσεις ἐταπηνήματα τῆ ψυχῆς ὡς μέλλοντες, ἀλλήλοις ἀπαγγέλλειν σημαίμεθα καὶ ἡρώφωμεν. καὶ θαρρῶμεν ὅτι πάντες ἀρχιμωνοὶ γνωθῶμεν παυσόμεθα καὶ ἀμαρτάνειν, καὶ ὅπως τῷ ἐνθυμείῳ τι φαῖλον. τίς γὰρ ἀμαρτάνων θέλει βλάπτειν; καὶ τίς ἀμαρτάνει καὶ μᾶλλον ἢ ἄλλος λαθάνειν θέλει, ὡς αὐτὸ οὐκ βλέποντες ἀλλήλους καὶ ἀντιπροσώπων. ὅπως ἐὰν ἀπαγγέλλοις ἀλλήλοις τὸς λογισμοὺς ἡρώφωμεν, μᾶλλον τὴν ἑαυτοῦ ἀπολογισμὸν ῥυπαρὸν, ἀρχιμωνοὶ γνωθῶμεν. ἵνα οὐκ ἂν μὴ τῷ ἡρώφωμα ἀντὶ ὀφθαλμοῦ τῷ σωματικῷ. ἵνα ἐνθυμιοῦντες ἡρώφωμεν, ὡς τὸ βλέπειν, καὶ ὅπως ὁ θυμὸς δαίμων τὰ φαῖλα.* Hactenus Antonius; cuius hæc, ut mihi quidem videtur, singulari consideratione digna sunt. Hinc enim primò, quod id apertissime habetur, nullam tum temporis fuisse arcanæ confessionis consuetudinem apud omnes Christianos disciplinam. Nam si fuisset, quid opus erat Antonium novam istam, ut vocat, *ἐκτελέσασθαι* observationem ad cavenda tutius peccata excogitare, ac suis præcipere? Tu tuos jubes Antoni, peccata sua omnia, etiam levissima, etiam ipsas mutas ac tacitas animi cogitationes perscribere atque annotare, & inter sese invicem scriptas & annotatas alios aliis enuntiare ac revelare. Quasi

verò

* Lego βλέπειν, nam βλέπειν nihil ad rem.

Ca

i Do
An
Patr.
T.A.P

k Id
Do
\$16.0

l Ific
Reg
13.

m B
Cont
thag.
Graz
terr.
n Ni
Char
Epitt.
theo

n a.D

o Co
e can
a. Con
p. 53.

ciant, præsertim cum eisdem sacerdotibus Monachi id facere fas non sit, exceptis his duntaxat, qui sub monastico ordine secum in monasteriis degunt. Illis namque est confessio peccatorum facienda, à quibus subinde & modus penitentia, & consilium salutis capiatur. & à quibus post tempora penitentia peccata secundum canonicam institutionem, si Episcopus iusserit, reconciliatio mereatur. Hæc illi; ex quibus, ut id obiter dicam, apparet temere, ac præter rationem denotatum hoc nomine fuisse à Filescō p Balsamonem, quem ille Graculum contemptim, pauld iniquiorem Monachis dicit. Ille verò (si ita liber) Graculus recte ut liquet, ac sapienter, planeque ex

p Filesc. l. de
Confess. auzic.
p. 690.

veteris Eccl
Filescus fat
rum temeri
dio (quod
sed ex vero
dem sero, &
chis, ut ali
perstitiosa,
ortam habu
ea magno h
universaliqu
& hoc obite
quorum te
laco q obse

Id, Ibid.

positum vocant. Nimirum Monachi ob severioris, sanctiorisque vitæ studium ac propositum *πνευματικοὶ* spiritualis dicebantur, secularibusque sive κοσμικοῖς opponēbantur, & etiam nunc *renuntiare mundo* dicuntur, qui istorum disciplinæ nomen dant. Cum ergo non alios fere, quam Monachos ad cōfessiones suas audiendas Christiani vulgo adhiberēt; eo factum est, ut *πνευματικὸς*, qui proprie Monachus erat, de *confessario* acciperetur. Sed hæc obiter. Nunc institutam disputationē pertexamus.

CAP. XV.

Argumentum X I V. ex eo ductum, quod veteribus indicta, ignotaque fuerint illa tam multa, que ex Innocentiana disciplina necessario oriuntur, quæstiones ac disputationes, & quarum hodierni sunt omnes Latinorum libri.

PRÆTER superiora, illud etiam satis arguit ignotam veteribus fuisse confessionalem disciplinam, quod in tam multis eorum monumentis, quæ lupersunt, nulla earum quæstionum mentio occurrit.

EEE

quæ

CAP. XII.

— rug —

* ibid.

~~11790~~

CAR. XV.

r Cyrill 1, 12
in Ioann. in
cap. 10. 17. 13
T. p. 101. D.

8. 2. Cor. 1.

CAP.

z Ga
Trað
ordi
Bibl
p.49.

a Gr
3. Th
disp.
punc

Amb
pæni
1. p. 17
Chry
in 10
Aug
in 10

in 10
837. l

7 hor
86. ii
338 d.

A&U

in loc

CAP. XV.
ibid.

2. Cor. 5:

hom. ii. in 1:
ad Cor. p. 612
c. & 613. A.

in 1. Cor. 5. 18.

ibid.verf.19.

vers 20.

in 1. Cor. 5. 20.

in eumd. loc.
p 638 c. 637. a.
b. T.1.

Sed r. i. 'bibl.
Patr. p. 970. b.

Prima ibid.
p. 1175. b.

ac. 5.

Digitized by Google

side.
pag.

t.
r. 9.

Ca1

Pfalz

1.3. c
c.3.8
Qua

1700000

*probat hominem, in cau-
sponte confitendi delicti, & hoc nomine relevandi (sic enim legendum, non
revelandi, ut mendose habet adversarius) vel sponte negandi, & hoc nomi-
ne gravandi; atque i-
torum, quam negan-
ganti, damnatione
tam. Quæritur de-
lunt, necessarium. 1
Scripturæ, ad quam
cari clamat. Nam
levarint, vel negari
Dominum. Ergo
ve negatione intelli-
que aliam intelligit
rem (inquit) animo
trantem. Et quod
eadem apud Deum
principio sermonis.
dem accipienda. 2
catum ante fuerit co-
non confessos in bi-
dem Ambrosij mer-
interrogato, & pec-
esse compendium; qu-
pertinacia denegant
Vult de se sperari in-
auctor malitia. Na-
asserunt, decreti, ai-
ipsorum vis peccati c-
storia commendat
scimus nos peccasse
las transcribimus;
lera nostra non alii
sostomi eadem, qu-
canda; Deus Adam
occasionem illi præbens, ὡς ἡ ὁμολογία τῷ πλάσματος ἀποτίνασθαι τὸ
ἁμαρτήριον, ut per confessionem peccati delictum ablueret. Certè non
potest hic alia confessio intelligi, quàm quæ apud Deum facienda erat.
Itaque de eadem quoque accipienda sunt, quæ sequuntur. τοῦτο γὰρ ἴδως
αὐτὸς αἰῶθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς τὴν ὁμολογίαν ἀπαρτεῖν παρ' ἑμὲ καὶ ἡμάρτησαν,
καὶ συγχώρησιν παρέχειν. Hunc enim morem jam à principio habet, ut à no-
bis peccatorum confessionem exigat, & veniam præbeat. Ergo & eodem
pertinent quæ ille statim de Caino subiicit; Dominum eum rogasse, Vbi*

ibid §. 111
§ Quæ-
Tertul-
contra Mar-

160.
a.

n &c
n.

1100. 19. 18
gen. 1 T. p. 161.
c.

CAP. XV.

est Abel frater tuus? ἡν δὲ ὁ ἰουδαίος ἀπαυδαῖον ὁ τοιοῦτος εἰρησάμενος
 ἐπορεύθη πρὸς τὸν ἐμπαύλιον τοῦ
 ἰσὺς ὁ φιλανθρωπίας ἐκτελεῖν, ἅ
 seras, prepararet, & adduceret ad
 veniamque forte &

humanitatem consequendam. Consequenter aut, quæ apud Deum iudicem
 à reo fieret interrogato; non apud alicuius sacrificuli tribunal, quod
 nullum tum in terris fuisse certum est. Neque alia Gregorius Roma-
 nus de Adæ & Evæ interrogatione commentatur; Ad hoc requisiti fuerant,
 (inquit) ut peccatum, quod transgrediendo commiserant, confitendo dele-
 rent. Tum; Interrogatus itaque homo est ubi esset, ut perpetratam culpam respec-
 res & confitendo cognosceret, quam longe à conditoris sui facie abesset. Con-
 fitendo, inquit. Apud quem? Apud iudicem scilicet interrogantem. Is
 autè, ut quivis videt, Dominus fuit, nō aliquis de hominum genere. Ergo
 auricularem Bellarmini confessionem in illa Adæ & Cæini causa non ve-
 teres magis, quàm nostri homines viderunt.

I. 22. in Job.
 c. 3. init.

ubi supr. §.
 Hanc.

Neque eam sanè quisquam Patrum in lepræ Iudaicæ iudicio depre-
 hendit. De Hieronymo, cuius hic Bellarminus quemdam in Matthæi
 locum adhibet, jam supra abundè satisfacimus. In Chrysostomo, etiam
 multo minus, quàm in Hieronymo, difficultatis est. Quid enim ille
 habet, quod ad istorum causam faciat? Christiani Episcopatus am-
 plitudinem, ac dignitatem celebrans nostros Episcopos cum Iudæorum
 sacerdotibus contendit; Hos ait potestatem habuisse λέγειν σώματος ἀ-
 παλλάττειν, μᾶλλον ὢ ἀπαλλάττειν πλὴν ὑδαμῶς, τοῖς ὃ ἀπαλλάττειν δια-
 μαρτύνειν μέλον, corporea lepra purganda, imò ne purganda quidem, sed ea pur-
 gatis probandi.

I. 3. de sacerdot.
 c. 6. T. 4. p. 30.

Nostros verò potestatem accepisse ἢ λέγειν σώματος, ἀλλ' ἀκαθάρσιον
 ψυχῆς, ἢ ἀπαλλάττειν δοκιμαῖζειν, ἀλλ' ἀπαλλάττειν πατρίως, non corpe-
 rea lepræ, sed spiritualis animi immunditiæ, non probande, postquam ea pur-
 gata est, sed prorsum purgande. Quali verò non aliter, quàm arcano in
 autem sacerdotis murmure peccati lepra purgari possit. Ait Chrysosto-
 mus ab episcopis anima immunditiam purgari. Quis negat, aut eos in
 corporis curandis morbis versari contendit? Certè non alio spectat
 omne eorum ministerium; Non aliò iis credita tum Evangelij publi-
 ca, privataque, apud universos, apud paucos, apud unum, promulga-
 tio, ac prædicatio; non aliò baptismi, non aliò Eucharistiæ administra-
 tio; quam Chrysostomus magnificè in iis, quæ locum istum antecedunt
 commendabat. Vel tu nega istis hominum animos lepræ spirituali
 purgari; vel certè concede, quod ille ait sacerdotes nunc lepram animæ
 purgare, aliò pertinere posse, quàm ad tuæ confessionis mysterium; quæ
 hic Chrysostomo ne nominata quidem est, ut planè singularis sit Bellar-
 mini in verecundia, qui scribere ausus est Chrysostomum hoc in loco
 docere Leviticum illud de lepræ iudicium figuram fuisse sacramenti confes-
 sionis; quam tamen constat neque confessionem, neque sacramentum, neque

aliud quod istis respondeat, quicquam illic memorasse. Prætoriam facer-
dotum potestas, quam his Chrysostomi verbis confirmari putat adver-
sarius, ad aliam controversiam pertinet. Neque sane, quod animæ le-
pram curant, eo iudices constitui verum est: Potius medicos ed demon-
strari dixerim, quorum, ut omnes intelligunt, & officium est morbos
curare, neque ulla tamen est in ægros prætoriam, aut iudicialis po-
testas.

CAP. XV.

Superest Lazari resuscitati historia: in qua adversarij suam quoque
confessionem somniant. Non sic veteres, quorum nubem hic nobis fru-
stra obiicit Bellarminus. Ad Augustini locum ex homilia vicesima se-
ptima, quem hic inter cæteros citat, jam supra demonstravimus Lazaro
ex tumulo procedenti, & fasciis circumstantium manu exsoluto ab Au-
gustino comparari penitentes, non hodierni confessionarij tribunalis;
(qui & illo sæculo ignoti erant, & in occulto delitescunt verius, quam
in apertū prodeunt) sed publicè exomologesin ex illius sæculi discipli-
na facientes; quibus verè; proprièque illud convenit, quod alibi ait
Augustinus, *ab occultis* (inquit) *velut exeundo se manifestant*; cum sci-
licet in publica Ecclesiæ luce, sub fratrum omnium oculis, peccata plan-
gebant, & vincula, quibus illigati adhuc erant, ostentabant, quin &
interdum *catenas* in huius rei symbolum circumferebant: quibus tan-
dem ab episcopo palam, omnibus inspectantibus, tum demum exsolve-
bantur, cum pacem & reconciliationem impetrabant. Eò pertinent quæ-
cumque ex Augustino afferuntur, ut illa verbi gratia, *Cum audis hominē*
confitendo proferre conscientiam, iam de sepulcro eductus est: sed nondum solu-
tus est. Quando & a quibus solvitur: Quæ solveritis in terra (inquit) e-
runt soluta & in cælo. Merito per Ecclesiam dari solutio peccatorum potest:
suscitari autem ipse mortuus, non nisi intus clamante Domino potest. Publicè
pœnitentes intelligit, qui vi divini Spiritus à Christo vivificati, Ecclesiæ
ministerio ac manu publicè absolvebantur. Sic & idem alibi: *Qui con-*
fiterur; hoc est qui exomologesin facit publice scilicet ex illius sæculi
more) *foras prodit.* Foras prodire non posset, nisi viveret. *Vivere non posset,*
nisi resuscitatus esset. Mox. *Iam vivebat confitendo, sed nondum liber ambu-*
labat vinculis irretitus. Quid ergo facit Ecclesia, cui dictum est, Quæ solve-
ritis soluta erunt, nisi quod ait Dominus continuo ad discipulos, Solvite il-
lum, & sinite abire? Nimirum excommunicationis vinculum, quæ
pœnitens illigatus tenebatur, palam solvit, & ad mensam Domini re-
conciliatum venire sinit. Sed idem alibi rem totam sic explanat, ut
nullus relictus sit ambigendi locus. Tres enim peccatorum gradus facit,
primum eorum, qui peccatum in corde habent, in facto nondum habent: alte-
rum eorum, qui post consensum eunt in factum: tertium denique eorum,
qui faciendo, quod malum est, etiam mala consuetudine se implicant, ut ipsa
consuetudo mali non eos sinat videre, quia malum est, fiunt defensores malo-
rum factorum suorum. Itaque primos filij archisynagogi mortuæ qui-

Ioann. 11. Bell.
vb. supr. §.
Quinta.tract. 49. in
Ioann.Conc. 1. in Pf.
101.de verb. Dom.
scim. 3. c. 1.

ibid. c. 1.

de verb. Dom.
scim. 44. c. 1.

ibid. c. 4. & 5.

CAP. XV.

Matth. 5.

Luc. 7.

Ioann. 11.

ibid. c. 6.

ibid. c. 5.

1. et. in Job. c.

14.

hom. 16. 16.
in Evang.1. 1. de poen.
c. 7.

leg recrum

in aliquo poenitentium ordine est, hoc est vel silentium, vel audientium, vel *unumquodque*; pro quò denique *plebs* Dominum precatur. Ergo eiusdem quoque generis est; quæ mox subiicitur confessio; *Veni foras, hoc est quid jaces in tenebris conscientia, & delictorum tuorum sordibus, quodam reorum carcere; Exi foras; delictum tuum prode ut iustificeris. Ore confessio fit ad salutem.* Excitat scilicet eum ad exomologesin, quæ publicè fiebat, non quidem singulorum delictorum (ut nunc in arcano fit) recitatione, sed clara peccati detestatione, reatum & verbis & lacrymis & c. *actu, atque habitu proftitendo, christianæ preces, atque opem ad implorandum. Quid hæc ad occultam animæ autem delicta tacito murmure Irenæi quæ Bellarminus huc quoque Lazari veni foras; & exivit (inquit) us institis. Hoc symbolum eius hominis propter hoc ait Dominus; Solvite illud eo loco Irenæus contra hæreticos*

s. adv. l. 1. c. 13.

carnis huius resurrectionem negantes; illisque obicit tria illa mortuorum à Christo, dum in terris esset, resuscitatorum prodita in Evangelis exempla, quorum ultimum, Lazari est. Ostendit eos in iisdem illis, in quibus mortui fuerant, corporibus revixisse, indeque conficit nos pariter novissima die in eadem hac, in qua nunc vivimus, carne olim resurrecturos: Dominum enim per temporalia præformasse æterna, & ostendisse quoniam ipse est, qui curationem plasmatis suo, & vitam præstare potest uti eius de resurrectione quoque credatur sermo. Iam Lazari, quod ex tribus ultimum est, exemplum enarrans, observat obiter id, quod à Ioanne dicitur, Lazari fuisse colligatum pedes & manus institis: eoque vult symbolicè significatum fuisse peccatorum vincula & nexus, quibus homines Christo resuscitati illigati fuerunt. Id autem contra hæreticos notat, ut eo veluti symbolo probet eum, qui olim resurrecturus est, illum ipsum hominem esse, qui nunc in sæculo vivit. Ut enim Lazari corpus idem illud resurrexit, quod fasciis, atque institis à pollinectore involutum, atque obligatum fuerat, non autem aliud in eius locum suffectum, ac recens à Christo effictum, ita se fidelium resurrectionem habituram. Non enim alios novos ex siderea materia, vel ex aliquo supercœlesti elemento in novam formam creatos homines in cœlis cum Christo vecturos, Sed eosdem illos, qui peccatis velut quibusdam institis obligati nunc à Christo convertuntur, eosdem inquam illos resurrecturos. Illæ (inquit) Lazari institæ symbola sunt peccatorum, quibus homo illigatus est. Ut ergo ea caro in Lazaro suscitata est, quæ institis colligata jacuerat; ita & in nobis idem ille homo, qui peccatis illigatus fuit, resurget. Non autem is resurget, si vera sunt, quæ fabulantur hæretici, sed alius nescio quis novus, nullis umquam antea peccatis illigatus. Ex quibus patet, quis

CAP. XVI.

Argumentum XVI. inde sumptum, quod Patres in libris de pœnitentia ex professo scriptis, istius confessionis arcana, qua pœnitentia pars necessaria putatur, nulli meminerint.

IDEM quoque ex eò non minùs clarè apparet, quod Patres in iis libris, in quibus ex professo de pœnitentia disputant, auricularis istius confessionis nunquam meminerunt. Extat Tertulliani de eo argumento liber. Extant Ambrosij duo eiusdem tituli volumina & multa eodem pertinentia commentario in Psalmum 37. extant Augustini eiusdem argumenti sermones & epistolæ complures. Nihil in istis omnibus de confessione auriculari reperitur, & quæ eò trahunt adversarij, perperam, atque absurdè ea torquent, unius causæ studio excæcati, ut & ex iis quæ supra diximus patuit, & ex dicendis luculentius etiam patebit. Atqui si *confessio auricularis necessaria* pœnitentiæ pars est, ut isti Romæ patroni definiunt: si omnes omninò Christiani jam inde à prima puerbertate ad ultimum usque vitæ articulum hac *confessendi* lege ita tenentur obstricti,

CAP. XVI

GGG

CAPVT

CAP. XVII.

Argumentum XVII. quo demonstratur Innocentianam confessionem fuisse veteribus ignotam, ex eo quod; cum veteres tantum agnoverint pœnitentia species antebaptismalem, quotidianam fidelium, & publicam lapsorum, confessionem Innocentianam ad nullam ex his pertinuisse certum sit.

SE D eorum quidem non modo in talibus locis silentium, verum disertæ quoque voces, scriptisque expressæ sententiæ docent, quàm ignotum ipsis fuerit novitium istud Innocentij inventum. Itaque iam excutiamus, quæ illorum fuerit de pœnitentiæ ingenio, partibus, ac generibus sententia; quam si paulò accuratius scrutemur, vix erit, ut non multa offendamus, quæ nos doceant, an illi hanc adversariorum disciplinam perspectam habuerint.

Principio Augustinus pluribus in locis sæpè ac constanter docet tres esse pœnitentiæ sive species, sive, ut ipse loquitur, actiones, *usitatas in Ecclesia Dei, & diligenter attendentibus notas; quas mecum (inquit ad auditores) vestra eruditio recognoscit.* Eas fuisse, more suo, describit in eo opere, cui Beda non semel libri de pœnitentijs nomen, ac titulum tribuit. In vulgatis Augustini codicibus ultima est earum homiliarum, quæ à numero *Quinquaginta* vocantur. Nos quædã inde recitabimus. Sic ergo tres, istas pœnitentiæ actiones exsequitur; *Una est (inquit) qua novus hominẽ parturit, donec per baptismũ salutare omnium præteritorum fiat ablutio peccatorũ ut tanquã puero nato dolores transeant, quibus viscera urgebantur ad partum, & tristitiã lætitiã consequatur. Omnũ enim, qui jam arbitri voluntatis sue constitutus est, cum accedit ad sacramenta fidelium, nisi eum pœniteat vitæ veteris, novam non potest inchoare. Ab hac pœnitentiã cum baptizantur, soli parvuli sunt immunes. Nondum enim uti possunt libero arbitrio, &c. Cæterorum hominum nullus transit ad Christum, ut incipiat esse, quod non erat, nisi eum pœniteat fuisse, quod erat. Hac prima pœnitentiã præcipitur Judæis, dicente Apostolo Petro. Pœnitentiam agite, & baptizetur unusquisque vestrum in nomine Domini nostri Iesu Christi. Talis ab ipso Domino imperabatur, cum diceret, Pœnitentiam agite, appropinquavit enim regnum cœlorum. De hac etiam Iohannes Baptista, plenius Spiritu sancto, præcursor & præparator viæ Dominica dicit; Generatio viperarum, quis ostendit vobis fugere à ventura ira? Facite ergo fructum dignum pœnitentiã. Hæc Augustinus ex quibus patet, non quosvis adultos temerè ad baptismum admissos olim fuisse; sed eos tantum, qui pœnitentiam agerent; hoc est qui se & præteritorum peccatorum pœnitere, & sanctè in poste-*

rum.

Beda in i. Co-
rinth. 5. & 6.

I. 50. homil.
hóm. 50. c. 1.
T. 10.

Ag. 2.

Matth. 4.

Matth. 3.

AP. XVII.

4 l de fid.
op.c.6.& 7.

adit. de
gl. sur la
n preiare
18.in.de ba
fmo,c.10.

itech.1. p.9.

itech 1.
4.

at.de Sanct.
T.1.p.657.

.obferv.1;

hom Valq.
13.Thom.
1p.7.q.9.
1n.1. T.4.
1183 c.

rigant in Sl-
ic. 1.4.c.19.
478.

CAP. XVII.
Annal. Jesuit.
Canada 1635
P.39.

ibid 2.16;7.
P.17.

I.12. in 1921
in c. 10. 22. 13,

hpm.50.c.3.

ibid c.4.

Galat.5.

MAP. XVI.

hom. 17. c. 3.

CAPUT XVIII.

Defenditur superior demonstratio; à Bellarmini, Perronij, &c. Strophis, qui volunt apud veteres, præter publicam, aliam privatam pœnitentiam fuisse sacerdotis ministerio necessario procuratam; quod istorum commentum & ex Patribus ipsis; & ex Petavij, Arnaldi & Albassincei testimonio confutatur.

ADVERSARI, ut quos in aperto campo ingens repente procella opprimit, alii aliò, quo pavor & cæcus animi impetus tulit, diversi, sed omnes frustra, diffugiunt. Alii narrant aliam fuisse apud veteres publicam aliam privatam confessionem, & illam rursus aliam solennem, aliam non solennem. Publicam vocant in qua peccatum commissum publicatur, & pro eo publice coram Ecclesia peragitur satisfactio. Privatam vero in qua peccatum soli detegitur sacerdoti, & satisfactio occultè ac privatim injungitur peragenda. Tum solennis à non solenni multa discrimina statuunt; quæ nunc quidem persequi nihil necesse est, quod utramque etiam qui ponunt, publicam fuisse fatentur, quod nobis in hac disputatione satis est. Eodem ferè recidit, quod assert Perronius triplicem olim fuisse apud veteres pœnitentiam, publicam unam ob publica peccata, alteram privatam, ac secretam ob occulta; tertiam ob eadem occulta delicta publicam, hæc postrema non est secreta, æternas tantum peccatorum penas, sed etiam temporarias expiandas fuisse, propter satisfactiones, quas ea à pœnitentibus exigebat. Itaque non quoties quis posceret, sed semel tantum dari, concedique solitam. Verùm isti sua nobis somnia narrant, non veteris Ecclesiæ instituta. Principiò quod priores ponunt in publica pœnitentia publicatum fuisse pœnitentis delictum, merum est figmentum, si intelligunt (ut intelligunt sanè) peccatum quod, qualeve in specie fuisset discretè ac particulatim apud Ecclesiam fu-
 Leonis locus, qui ab ipsis assertum recitationem, quæ à quib.
 comeritate inductam, & ab Apostolica disciplina alienam, explodit atque abrogat. Sed nihil necesse est in hoc errore refellendo immorari, quem Petavius Iesuita satis superque confodit, ut alibi supra monuimus. Secundò, quod tum iidem, tum Perronius quoque statuunt fuisse apud veteres privatam ac secretam pœnitentiam, hæcenus quidem admitto, quatenus de quotidiana illa pœnitentia intelligitur, quam Augustinus secundo loco commemorabat. Hanc enim privatam à fidelibus singulis, non autem publice & in conspectu Ecclesiæ factam fuisse concedo; quæ scilicet à singulis sponte, & suo, non autem sacerdotis, iudicio, sumebatur.

Bell. l. 1. de pœnit. c. 12.

repliq. p. 177.

pag. 116.

Epist. 10.

CAP. XVIII.

vb. sup. p. 335.

**Obi. l. 1. ob-
serv. s. p. 103.
cxii.**

**De la freq.
comm. p. 1. c.
3. c. 8. p. 190.
de passim.**

C A P V T X I X.

*Defenditur eadem demonstratio contra Arnaldum & Petavium.
Ac primò contra hunc demonstratur nullam quotidiana pœnitentia
partem sacerdotis apud veteres ministerium necessario desiderasse.
Soluitur objectus Augustini locus, & in Petavium retorquetur.*

QUOD ergo hic Petavius, & Arnaldus, qui Perroniana & Bellarminiana illa, non probant? Difficile est sane videre, quâ ratione sese hinc explicent. Sic enim eos aperta, invictaque vis veritatis undequaque urget, ut illud arcanæ suæ confessionis (ut sic dicam) Palladium ex his telis eripere, ac in tuto collocare non queant. Nam cum
HHH confet

CANAL.

Part. 1. de la
freq. comm.
6.7 p. 182.

Ibid p. 184.

de la freq.
comm. part. 1.
6.7 p. 182.

CAP. XIX.

bid. p. 183.
84

n fac. 3.

om. de de-
em leprof.

de fid. & o;
etc. 16. T. 4.

Math. 18. 14.

2

Epist. 109.
Conc. Tol.
can.

De la poëtit.
publ. c. 1. l. 6.
p. 90.

CAP. V. T. XX.

*Secundo Demonstratur contra Arnaldum , non quacumque le-
talia nunc privata confessione apud adversarios procurantur , ea o-
lim omnia publica pœnitentia subjecta fuisse, Peccata capitalia,
sive mortalia veteribus alia, quàm quæ nunc adversariis. Insignes
Nysseni loci. Solvitur & explicatur his in speciem contrarium Au-
gustini dictum peccata in decalogum publica pœnitentia subin-
cientis.*

L. de la freq.
comm. & de
la tradit. pas-
sio.

IAM alteram partem videamus, an scilicet quæcumque nunc peccata
sacerdoti in aurem confitenda sciscunt adversarij, iis olim procuran-
dis indicta fuerit publica pœnitentia. Arnaldus quidem passim sic vi-
detur sentire; statuereque exceptis quæ nunc Romanæ scholæ *venialia*
vocant, ~~casus~~, de quibus Innocentius quotannis sacerdoti necessario
confitendum esse decrevit, ea omnia apud veteres olim publicæ pœni-
tentia subjecta fuisse: quod ut persuadeat, ea ferè accipit, in quibus Patres
sciscunt *capitalia* omnia crimina pœnitentia publicæ necessariò esse ob-
noxia; qualia passim loca in veterum monumentis plurima occurrunt;
(quali scilicet quæ veteres *capitalia*, dicunt, eadem planè sint cum iis,
quæ nunc adversarij *mortalia* vocant, & quæ illi *levia*, & *venialia*, eadem
quoque cum iis sint, quæ hi nunc *venialia* appellant.) Sed res longè
aliter

Epiph p.

CAP. XX.

**Ep. can. ad
Leticiam.**

Cap. xx.

CAP. XX.

e la freq.
mm p. 119.
ut. 1. C. 12.

III

CAPVT

C A P V T X X I.

Ad ampliorem superiorum confirmationem, defenditur contra adversarios non alia, quam manifesta crimina publica olim pœnitentie subiecta fuisse. Solvuntur, quæ contra Petavium quidam ex Basilio, & Concilio Carthagin. III. Arnaldus vero ex eodem Basilio, Tertulliano, Ambrosio, & veterum canonum consideratione attulerunt.

ATQVÆ hæc quidem satis sunt ad id quod instituiimus, probandum. Sed tamen velut ex *deus* aliud insuperadiiciamus, quod & hanc quæstionem luculentius definiet, & per se investigatione dignum est. Contendo igitur ne omnium quidem peccatorum, quæ ad capitalium censum per se pertinere videntur confessionem ac pœnitentiam apud Ecclesiam necessariam olim fuisse videri, sed eorum tantum, quæ manifesta essent, & cum aliquorum scandalo conjuncta, nedum ut ea omnium omnino peccatorum, fuerit ut hodie est arcana adversariorum confessio. Atque hoc loco & cæteros, & omnium maxime Arnaldum, dissentes, & contradicentes habemus, qui tamen cætera distordes, conjunctis tamen animis sensibusque defendunt occultis etiam, arcanisque peccatis (id est iis, quorum nemo pœnitentibus erat conscius) publice inflictam fuisse pœnitentiam, ipsum etiam Petavium secum hac in parte consensisse alicubi gloriatur Arnaldus. Ego verò miror viros eruditos tam absurdum, tamque ab omni caritatis, sapientięque Christianę ratione alienum institutum veteri Ecclesię tribuisse. Si dicerent aliquos si forte peccatores fuisse, quibus scelerum alioquin occultorum, ex singulari quodam oblatum, licet in arcano, nomen, dolore, pœnitentiam publicam poscentibus, veteres Ecclesię Episcopi eum extra ordinem concesserint, non equidem repugnarem. Id enim fieri potuisse & fortasse etiam interdum, licet raro, factum fuisse, non est incredibile. Nunc cum velint quæ in capitalium peccatorum censu ponebantur, ea quantumvis occulta essent, publicę pœnitentię legitime ac necessario subiecta fuisse, & in apertum totius Ecclesię (ut sic dicam) theatrum producta, non possum eorum sententiam non admirari. Sed videamus quibus illi argumentis rem usque adeo absurdam, & incredibilem probent. Ita ergo Petavium Quod (inquit) etiam arcani, sceleribus publice inflicta pœnitentia sit, fidem faciunt antiquissimi Canones, inprimis Basilij, quj Can. LXXI. ad Amphilochium, de fure sic precipit. Siquis sponte sua commissum fateatur, us uno duntaxat anno pœnitentiam obeat. Sin convictus ac deprehensus fuerit, biennio. Primum illud si deprehensus fuerit, Pe-

Tradit. de
P. Egl. sur la
pœnit. p. 118. 119.

Ad Epiph. p.
248.

Epist. ad Am.
phil. can. 61.

tar

prohibuerunt, ne convicti causam mortis praebeamus; eas autem stare sine communione iusserunt, donec impleretur tempus poenitentiae. Sed unde habet Arnaldus istarum mulierum crimen occultum fuisse? Imò quis non intelligit non fuisse occultum, quando tale fuit, ut vel id rea mulier sponte confiteretur, vel eius alia ratione convinceretur? Quis potuit mulier eius criminis convinci, quod plane penitusque occultum esset? Fateor non fuisse publicè omni civitati notum; fateor nullam juridicam (ut loquuntur) eius apud prætorem arguendi, ac convincendi rationem fuisse institutam. Nego inde sequi, ut occultum fuerit. Quàm multa enim sunt, etiam multis, etiam vulgo nota, etiam cum multorum scandalo conjuncta, quibus tamen ex jure apud prætorem revincendis nulla suppetunt idonea argumenta, quæ-quandiu degunt, tamdiu ipsa crimina tuta, & quodammodo occulta sunt, id est à civilium judiciorum luce remota. Ipse alibi Arnaldus non aliud apud suos adulterium publicum censeri ait, nisi quod vel in judicio solenni jure probatum est, vel in tota vicinia ita notum, ut excusari non possit. Atqui multa sunt non occulta, sed manifesta, quæ tamen hoc sensu publica dici non possunt. Itaque confitemur quidem non iis solis criminibus, quæ ea ratione, quam istuc definit Arnaldus, publica & sunt & dicuntur, constitutam fuisse olim publicam poenitentiam; Vili occulto, cuiusque nullum esset apud quemquam scandalum impositam publicam ex veteri Ecclesiæ jure poenitentiam, nego. Sequitur alter à Petavio recitatus Concilij III. Carthaginensis canon decernens, ut presbyter, inconsulto Episcopo, non reconcilietur.

14.

ub. supr. ch. 3.
 p. 148.

can. 32.

III 2

poeni-

CAP. XXV.

**ubi supra de
pccn. 67.**

Cap. XII.

ubi supra.

**de verb. Dei
serm. 44. c.
& 6.**

Sed hic Arnaldus nos veterum canones adire & inspicere jubet, ac observare mœchos & adulteros ubique in genere, nullo usquam publici, (& arcani delicti discrimine pœnitentiæ subiaci, cū tamen non nescirent optimi & sapientissimi illarum legum auctores peccatorum hujus generis multo ac pœne incomparabiliter plura esse occulta & clandestina, quàm publica & manifesta. Addit suos hodie Episcopos non *adulterium* verbū gratia simpliciter & in genere, sed diserte distincteque *adulterium publicum* sibi judicandum inter ceteros (ut loquuntur) *casus* reservare. Vnde concludit veteres qui mœchiam & cetera peccata simpliciter, nulla addita distinctione, publicæ pœnitentiæ subiaciunt utriusque generis delictas, id est tam occulta, quàm manifesta, suo hoc judicio involvisse, complexosque esse. Argumentum fateor, nec spernendum. Vim enim habet, sed non eam, quam fortasse putavit Arnaldus. Primò siquid pro ejus dogmate valet, in Petavium & similes valet, qui sacerdotale arcanæ & confessionis & pœnitentiæ tribunal jam olim in Ecclesia extitisse volunt: In me, qui hoc non modo non concedo, sed etiam vehementer refuto, nihil valet. In illos, inquam, valet. Nam si ut hodie Latini, ita etiam olim veteres presbyteri omnia singulorum peccata tam occulta, quàm manifesta per auricularem confessionem cognita habuerunt: si de utrisque judicium ferre, quod Petavius & alij utrumque censent, omnino debuerunt, profecto quod inter utrumque *genus* est, immane discrimen.

KKK

CAP. XII.

9. 10. 11.

CAPUT XXII.

Locus Ambrosij ab Arnaldo objectus expenditur, & emendatur. Tum adversus eundem demonstratur non alia, quam manifesta crimina publica olim pœnitentia necessario subjecta fuisse. 1. ex ipsarum rerum ratione. 2. ex eorum, qui ab 800. annis vixerunt, confessione. 3. ex multis vetustiorum testimoniis, Hilar. Diac. Gregorij Nysseni, Chrysostomi, Augustini, &c. Ex quibus tandem concluditur superior contra Innocentianam confessionem demonstratio.

NUNC ad Arnaldum redeo, cui ut plane satisfiat, deinceps veris certisque rationibus, ac testimoniis demonstrandum nobis superest, non occulta, quod ille vult, sed manifesta tantum crimina publica olim pœnitentia necessario, & ex communi Ecclesie lege procurata apud Patres fuisse. Hanc disputationis partem iam occupavit Petavius, & librum sui de publica Pœnitentia operis sextum fere totum in hoc refellendo Arnaldi errore consumpsit, acriter, & magnis clamoribus, ut solet, contendens, multisque Patrum & veterum Conciliorum allatis locis demonstrans falsum, & absurdum esse, quod ille statuit, omnia scilicet mortalia delicta publica olim pœnitentie subiacuisse,

cuisse; si scilicet archiepiscopus solo publico & cum cordato coniuncto archiepiscopo
 noxia fu-
 tem grat
 phanium
 flicam
 sententia
 blicam il
 ex arbitri
 quadam
 detur eti
 enim qu
 blicam ol
 quit) de
 certe vid
 trio, & p
 que non
 nunquar
 leris con
 missa, &
 ac senter
 ptum se t
 in hoc re
 nitensis
 suaderet
 animadv
 reos urge
 facta sun
 munibus
 tia publi
 runt. A
 aut à ver
 videri t f
 dem eò
 naldus, t

sinceram & ad omni mentis duram exhumarem. 15. exeat in priore ch. 3 p. 143.

de Pœnitentia libro, ubi

post-

quam observavit Christu

secu-

tus esset, septies tantum p

nquit)

promisit, ut fastidia dilationis auferret; addidit & in futuram, ut hic disce- L. 1. de pœnit. c. 15. p. 181. b. c.

res credere in futuram quoque solvenda tibi premia. Remuneratio igitur pra-

sentiam testimonium futurorum est. Siquis igitur occulta crimina habens,

propter Christum tamen studiosè penitentiam egerit, quomodo istic recipit, si

si commatio non refunditur? Valo penam rem speres, petas eam lacrymis,

et

KKK 3

petas

CA. 1211

Luc. 7.

habens. Remissa sunt, quæ habuit, remissa esse multa ipse hic Ambrosius scribit. Ergo & habuisse multa pauldante scripserat, certe scripsisse multo probabilius est, quam *occulta*. Id vero si (quod rationi consentaneum videtur) admittamus, omnis Arnaldi ex hoc loco spes de-collaverit.

Vt cumque sit, iniquum est ob huncunum Ambrosii locum & ratio-ni & multis cæterorum Patrum contra publicam occultorum reatum pœnitentiam clarissimis, atque disertissimis testimoniis fidem negare. Non enim hunc fuisse veteris Ecclesiæ morem, ut *occulta* & interiora peccata publica satisfactione procuraret, primum ostendit summa rei ipsius absurditas. Nam quis non videt ab omni ratione alienum esse, ut privata delicta publice curentur? occultaque fidelium quorundam vulnera toti Ecclesiæ ostententur? Christus quidem certe docet unum Deum (quatenus id fieri potest) nostræ nobis pœnitentiæ conscium esse debere: *Cum jejunatis* (inquit) *nolite fieri, sicut hypocritæ, tristes. Extermi-nant enim facies suas, ut appareant hominibus jejunantes. Amen dico vo-bis, quia receperunt mercedem suam. Tu autem cum jejunas, unge caput tuum, & faciem tuam lava, ne videaris hominibus jejunans, sed Patri tuo, qui est in abscondito; & Pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi.* Je-jupium vel maxime adversarij pœnitentiæ partem esse docent. Non est ergo dubitandum, quin idem quoque de cæteris pœnitentiæ actibus judicandum sit. Ergo nisi nos aliqua fraternæ edificationis necessitas aliud invitos trahat, ac cogat, non modo non publicanda, sed etiam oc-cultanda est peccatorum pœnitentia; eo magis, quod ista eorum, qui in arcano peccaverunt, publicatio non potest fratribus, totique Ecclesiæ non esse gravis, ægraque, infirmis scandalo, profanis ludibrio. Talia multo melius latent, quam proferuntur in lucem. Occultos vero pec-catores prodendi, non modo veteribus (qui consequendæ remissioni etiam areanam, dummodo veram ac sinceram pœnitentiam satis apud Deum esse putarunt) sed ne Arnaldo quidem vel cæteris adversariis necessitas ulla esse videtur. Nam hi etiam si putent nullos hujusmo-di peccatores sacerdotis ministerio carere posse, fatentur tamen arca-nam, modo à sacerdote præscriptam, pœnitentiam peccatoribus ad re-conciliationem sufficere. Quæ cum ita sint, non potest non absurda, ac immanis veterum durities videri, si citra necessitatem (quæ hic profe-cto nulla est), eos qui occulte peccarant publicæ pœnitentiæ passim, imo semper, atque ex certa & necessaria lege subjecerunt; quod illis affingit Arnaldus. Cum vero de talibus, ac tantis viris nihil sit temere in dete-riorē partem suspicandum, ab sit ut hujusmodi inhumanitatem iis tri-buamus. Neque certe aliter de ipsis vel pauld vetustiores Theologi, vel ipsi adversarij his ducentis retro annis judicarunt. Rabani Mauri, qui ante annos octingentos vixit, luculentum est ea de re testimonium, quod fere secuti sunt scholæ Romanæ Magistri: *Quorum* (inquit) *peccata in publico*

Matth. 6. 16. 17.

Lib. 1. de inst.
cler. c. 30.

12

13

alia, neque profecto, alia quam manifesta publicæ pœnitentiæ tunc CAP. XXII.
temporis subjecta fuisse.

Possem hoc loco Chrysostomi, qui Nysseno paulò junior fuit, & multa & illustrissima loca afferre, in quibus & privatam apud unum sacerdotem, & multo magis publicam, quam Arnaldus commentus est, occultorum criminum apud totam Ecclesiam pœnitentiam, ita aperte, valideque oppugnat, ut ab aduersariorum plerisque, & à nonnullis etiam aliis vulgo credatur publicam omnem pœnitentiam sustulisse. Quod quamvis non ita esse, Arnaldo libens concedam; non possum tamen non mirari ipsum in tanta luce cæcutisse, neque animadvertisse, quæ facundissimus ille scriptor tam sæpe, tam perspicue, tam denique vehementer dicit contra pœnitentiæ apud homines necessitatem, deque solius apud unum Deum confessionis, procul omni teste ac arbitro, *sufficiencia* (ut vulgo loquimur) ea nullo modo posse cum his consistere, quæ ipse de publica etiam arcandrum, & penitus occultorum pœnitentia, velut apud veteres Chrysostomi ævo legitima ac necessaria, statuit. Hæc inquam Arnaldo possem, si liberet, hoc loco obiicere, quæ sola, si nihil aliud exstaret, ad jugulandam ipsius opinionem satis sunt. Sed quia eadem illa Chrysostomi loca postea contra commune omnium aduersariorum de privata apud sacerdotem confessione dogma, asserenda erunt, & à variis eorundem strophis & cavillationibus vindicanda; nunc quidem id in genere observasse sufficiat, ipsis Chrysostomi verbis in sequentem disputationem reiectis.

Nunc ad cæteros pergamus, in quibus eo insignior est Augustinus, quod ejus auctoritate non nihil, ut nuper audivimus, juvari in speciem Arnaldi error videri possit. Ille igitur quo loco tria peccatorum genera tribus mortuis à Christo resuscitatis comparat, quid juris tum fuerit satis testatur, dum sacerdotum operam & manum non in aliis requirit, quam in iis, quos in tertio ordine censet, Lazaroque quadriduo, & jam fœtenti comparat. Ergo non alius peccator, quam qui fuit huius generis, pœnitentiæ publicæ obnoxius erat; quæ scilicet, ut omnibus notum est, à solo sacerdote præscribitur. Atqui ad hunc ordinem is tantum peccator pertinet qui *quadriduuanus est* (id est, qui ut ipse Augustinus exponit, longa consuetudine in hac peccati morte computruit) & qui *jam fœtet*; quòd aliter accipi non potest, quam de scandalo, quod hujus delicta hominibus obiiciunt, deque fœtido illo odore, quem ejus mores, ut sic dicam, exhalant, atque effundunt. Iam hujusmodi peccatoris delicta sunt (ut quivis videt) manifesta; neque is aliter *fœtere* dici posset. Ergo cum nullum alium ad sacerdotes solvendum dimittat Augustinus, clarum est nullos eum ad publicam pœnitentiam

ros prio

uorum nota erant & manifesta crimina. Cæterorum peccatores sic à Christo resuscitari, ac

sanari vult, ut ad eos solvendos nullâ requirat sacerdotis operam; multo

LLL 2 vero

De verb.
Dom. Serm.
34.

CAP. XXII.

L. de fide &
oper. c. 16.

vero minus publicæ pœnitentiæ opus; tamen si (quod supra diximus) in utroque genere ponat mortalis peccati reos; quos non alia de causa videtur publica exomologesi eximere, quam quod eorum peccata non essent manifesta. Quo etiam pertinet quod alibi (ut diximus) eum, qui in fratrem peccavit secreta inter fratrem & ipsum solum correptione sanari ait, adeoque sine publica pœnitentia, quod nimirum eius peccatum, licet per se mortale (quippe quod caritati adversatur) tamen quia non erat manifestum ad publicam pœnitentiam minime pertinebat;

hom. 10. c. 4.
T. 10 p. 106.
col. 1. d.

Sed quid argumentis opus est? Disertissimum ecce habemus Augustini ea de re testimonium in ipsa illa homilia, quam tanti facit Arnaldus, ut divinam vocari velit. Augustinus enim postquam graviorum criminum reum, & quæ pœnitentia publica digna ipsi peccatori videntur, iussit ad antistites accedere, hæc continenter subiicit, *ne si peccatum* (inquit) *eius non solum in gravi ejus malo, sed etiam in tanto scandalo est aliorum, atque hoc expedire utilitati-Ecclesie videatur antistiti, in notitia multorum, vel etiam totius plebi agere pœnitentiam non recuset, non resistat, non letali & mortifera plaga per pudorem addas tumorem.* Non alios in notitia multorum, vel etiam totius plebi pœnitentiam agere vult, quam qui alio magno scandalo fuerunt; quod non nisi iis convenit, quorum sunt peccata manifesta. Imo ne omnes quidem quorum sunt manifesta crimina, simpliciter & necessario publicæ pœnitentiæ subiicit; sed pro diversis scandali, & manifestationis gradibus, alios quidem in notitia totius plebi, id est publice; alios vero non quidem plane in arcano, sed neque tamen coram tota plebe, verum duntaxat coram multis pœnitentiam agere vult; quod sane egregium est, & Augustini sapientia atque mansuetudine dignissimum. Neque quicquam valet Arnaldi cavillatio hunc locum ad certum quoddam in Africa usitatum pœnitentiæ genus torquentis, præfractæque contra tantam hujus testimonij lucem cõtendens *omnium criminum, non autem eorum tantum, quæ in scandalo aliorum fuerant, publicam olim fuisse pœnitentiam.* Primò enim Augustinus quemvis gravium criminum reum alloquitur, neque quemquam ex eo genere publicæ pœnitentiæ subiicit, nisi cujus peccatum, *non solum in gravi ejus malo, sed etiam in magno scandalo aliorum fuerit.* Ergo nulla ratio est, cur eos, quorum peccata licet gravia, non tamen in cujusquam scandalo fuerant, publica ipsos quoque pœnitentiæ subiectos fuisse suspicemur. Tum illius canonis, quem Arnaldus ex Carthaginiensium Conciliorum codice laudat plane alia, quam hujus Augustiniani loci ratio est. Compara illius verba cum hujus dictis: nihil simile reperies. Canonis verba jam à nobis supra descripta hæcerant; *Cujuscumque pœnitentiæ publicæ & vulgatissimum crimen est, quod Ecclesiam universam commoverit, ante absidem manus ei imponantur.* Primò Augustinus, quod dixi, quemvis in genere peccatorem qui sibi crimen habere videtur pœnitentia dignum ad antistites

Tradit de l'E-
gl sur la pœ-
nit. p. 111 in
Aug. hom. 10.
c. 11.can. Carth. 3.
c. 31.

CAP. XXII.

'bi supz.'

CAP. XXII.
Enchirid. ad
Laut. c. 65.

de verb. Dom.
ferm. 16. c. 7.

Matth. 1.

ub. supr. c. 8.

multi-

CAP. XXII.
De vita con-
templ. l. c. 7.

hom. l. init.
T. l. Bibl. Patr.;

hom. s. ibid.,
p. 18, A.

L. 12. Epist. 31.
[al. 31.

Sent L. 3. c. 46.

bid l. 1. c. 10.

p. 4.

CAP. XXII.

Orig. in lsf.
hom. 11. in T
p. 38.

ibid

Id in Indic.
hom. 1. extt.
T. 1. p. 441.

Id in Matth
tract 19. T.
p. 179.

Id. in Levit
hom. 1. T.
p. 113.

CAPUT XXIII.

*Argumentum XVIII. ex insigni quodam Gregorij Nysseni testimonio ductum.*Epist. canon
ad Letoium.Balsin loc. p.
1054. a.

Ibid.

AC licet hæc una demonstratio id abunde efficiat, sunt tamen & alia non pauca, quæ idem non minus evidenter probant. Tale illud est verbi gratia, quod apud Gregorium Nyssenum, in loco, quem jam supra attigimus, occurrit. Is enim cum observasset peccata avaritiæ, quæ ab Apostolo & idolotatria, & omnium malorum radix vocatur *ερωθλιωμ* ἀπιστικῶτε καὶ ἀπηνελγῆ *inconsiderata, & absque cura prætermissa esse à Patribus*, hoc est (ut optime interpretatur Balsamo) relicta esse *ἀπιστίμωτα τε καὶ ἀλόγιστα* impunita & incastigata, nullis adeo poenitentia censuris, pœnisque subiecta, postquam hoc, inquam, observavit continenter addit, ἀλλὰ καὶ ὑμῶν ἕτων δὲ τὸ παραδιδόναι τοῖς πατέρεσι ἡμῶν, ἀρετῶν ἢ γυμνασίων δημοσίῃ τ' διδασκαλίᾳ λόγῳ, ὅπως ἀκούοντι ἢ θεραπεύοντι, παντρίᾳ πληθύνειν, τὰς πληρωτὰς ἀρετῶν δὲ τὸ λόγῳ καθαιροῦντες. Sed de his quidem quoniam id à Patribus prætermissum est, sufficere existimo publico doctrina, sive instructionis sermone ea, quomodo fieri potest, curate avaritiæ affectiones, veluti quosdam ex replezione ortos morbos, oratione purgantes. Locus palmaris; qui totum confessionis Innocentianæ mysterium illo sæculo (idest quarto post præcipiti) Ecclesiæ Christianæ adhuc inco-

incognitum fuisse, plane liquidoque demonstrat. Primo enim. si id 2 CAP. XXIII.

Patribus observabatur
minimo peccatis nece
dicit Gregorius avari

ἀνισοκρίτα; praterm

issa despectaque? A

& consideratione negli

quidem sub æternæ

sari jubetur? ut ej

nistro accipiat? P

omnia sine cura, &

lia quam arcana hac

ita est. Neque enim

tamque necessariæ,

quidem, qualecum

occultum, ac non

queat. Ergo cum C

nes contentur, & i

missa, & sine confide

nullam fuisse apud

putasse Gregorium

tiam in canonibus

fessionis arcanae disc

quæ cum letalia sin

διδασκαλίας λόγῳ doc

re, & oratione purga

buisse, curanda di

auriculari confessio

quod Patres tam mi

tiæ subjecissent. Il

tiana confessio, dic

lus dicit, sed planè

ἀρκούν sufficere, satis

διπραγματεύειν publico do

dicta τῷ λόγῳ καθάπερ

sic verbo, ei opponi

gatione, id est (ut I

fessione canonica.

satisfactioni, sive p

anali, in quo morta

ganitur. Nihil est

crimina publico do

do, quod per se satis

est, ut ait, *quædam præcepta sunt, quæ non*

Ca

Rep
553.

Vbi
2059

Greg.
w. p.

qui ei vulgo tribuuntur canonum auctoritas, ut Nysseni certissimæ doctrinæ opponi debeat. Balsamineus quidem de iis dubitanter loquitur, *Si modo* (inquit) *Gregorij Thaumaturgi ij sunt, qui ejus nomine feruntur canones.* Profecto siquid à Thaumaturgo scriptum eo sensu esset, quem defendit Balsamo, id neque nescivisset Nyssenus, summus atque unicus Thaumaturgi laudator, ac admirator, neque oppugnasset, si scivisset. Itaque dubitandum non est quin illa à Balsamone ex Thaumaturgo laudata *ῥῆσις* vel falsa sit, & ei immerito afficta & supposita, vel certe quin aliter, quam quomodo eam accepit Balsamo interpretanda sit.

Observat. I. &
obferv. 22. p.
133.

CAPUT XXIV.

Argumentum XI. ex Nectarij facto sumptum, qui pænitentiarii presbyteri munus ex quadam occasione Constantinopoli abrogavit. Adversariorum de eo diversa, & inanes discrepantesque sententia. Quid, qualeque id fuerit, explicatur; & ex ejus narratione Innocentiana confessio evertitur; Bellarminique, Perrouij, & Petavij cavillationes refelluntur, ac effugia præcluduntur.

XI. SEQUITUR, ut de famoso Nectarij Constantinopolitani Episcopi facto dicamus; quo multi & adversarii & nostri confessionem Innocentianam, vel planè everti, vel certè haud mediocriter labefactari putant. Id autem ita refert Socrates: *ὅτι ὁ ὢν αὐτῶν ἡγούμενος, ἰνα*

hist. l. 5. c. 19.
fol. 48 col.
1. 2.

αὐτῶν. ὁ δ' ἰναυατιανοὶ τὴν ἐκκλησίαν διακρίνειν, τοῖς ἐπιτακτοῖς ἐν τῇ δὲ δὲ πάλιν διωμῶν κοινωῖται μὴ θιδήσασθαι, οἱ δὲ πρεσβύτεροι τῶν ἐκκλησιῶν πάντοι πέντε φερύτιον τὸ ἐπὶ τῇ μετανοίας προσέδισαν. ὅπως δὲ οἱ μὲν τὸ βάπτισμα πλάσαντες ὅτι τὸ προβληθὲς τότε πρεσβύτερον ἐξομολογῶνται τὰ ἀμαρτήματα. ἕως, ὁ παρὰ κρᾶτος μέχρι τοῦ ἐκ τῶν ἄλλων ἀρίστοι. μόνοι δὲ οἱ τὸ οὐνοῦ προτέρως καὶ οἱ τῶν τοῦ καὶ πάλιν πῶς ἰσοφάντες ναυατιανοὶ τὸ ἐπὶ τῇ μετανοίας πρεσβύτερον παρατησαντο. ναυατιανοὶ μὲν γὰρ ἐπὶ τὸ ἀρχαῖον τὴν προσέδισαν ταῖς ταῖς ἰδέσασθαι. οἱ δὲ τοῦ ἐκκλησιῶν κρᾶτος, ἕως πολλὰ φυλάξαντες, ὅτι τακτικῶς τὸ ἐπισκοπικὸν μετέθεσαν, τοιοῦτοι τινες ὅτι πάλιν ἐκκλησίαν συμβάτοντες οὐκ ἔστιν. τῶν δὲ ἡγούμενων προσέδισαν τῇ τῇ τῇ μετανοίας πρεσβύτεροι. καὶ καὶ μέρος ἐξομολογῶνται τὰ ἀμαρτήματα, αἱ ἐκ πειρασμοῦ μὲν τὸ βάπτισμα, ὁ δὲ πρεσβύτερος παρὰ πάλιν τῇ γυναικί, τὰς δὲ πάλιν συνοχῶς ἀχέει, ἵνα συν τὴν ἐξομολογίαν καὶ ἕρπον δεικνύντες τὴν μετανοίας ἀξίως τὸ γυνὴ φοβέμενα, καὶ ἄλλα πλάσματ' αὐτῶν καὶ πάλιν ἔλκει. γὰρ ὡς εἰς τοὺς καθ' ἑαυτοὺς αὐτῇ τῇ ἐκκλησίᾳ διάκονος. τὸ τοῦ λαοῦ, τὸ μὲν διάκονον τῆς ἐκκλησίας ἐκπαιθεῖν παροικᾶσι. παραχρῆν κατέχει τὰ πάντα, ἡγανάκτει γὰρ ἡ μόνον τῇ τῇ γυναικί, ἀλλ' ἔτι καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ. βλάστησιν τὴν πάλιν ὡς ὅτι πάλιν

CAP.11

H&L7.4

.CAP.XX

ab. Supr.:

P. XXIV.

7. CAP. 16.
11. C. 18.

Cap. ix

**ad Epiph p
et j. tuit.**

Soz. ub. fu

CAP. XXIV.

d Epiph p.
41 extt.

CAP. XXIV. istorum vel dixisse, vel cogitasse traditur ab ullo ex quatuor illis historis qui rem memoriz mandarunt; quia nimirum nihil huiusmodi apud veteres in usu erat. Dicitur tantum suasisse *μετανοίας πρεσβύτερον*, ut tolleretur pœnitentiarius presbyter; rationem consilij non aliam, quàm hanc attulisse, ὅτι γὰρ μόνως ἔχειν τὴν ἐκκλησίαν τὸ ἀβλαβήσαντορ. Nam eo pacto solum futurum esse, ut Ecclesia omni macula caretet infamia.

Socrat. l. 1. c.
19. fol. 148.
col. 2.

147. c. 16.

IV. Id verò multo etiam clariùs, ac validius, probat ipsum Nectarij decretum, quem Socrates quidem Eudæmoniis consiliis obsecutum ait *μετανοίας πρεσβύτερον* τ. συγχωρήσας. ὃ ἵκασον τὰ ἰδίᾳ σου ὁρίσῃς. Presbyterum pœnitentiarium sustulisse, & liberam dedisse potestatem, uti pro sua quisque conscientia ad mysteria participanda accederet. Sozomenus vero συγχωρήσαντα ἵκασον ὡς ἀνὰ αὐτὰ εὐνοεῖα καὶ δαπνῆναι δυνάμενοι κενωθῆναι τῷ μυστηρίῳ, παύσαι τὴν μετανοίας πρεσβύτερον. Presbyterum illum pœnitentiarium, exauctoravisse, & unicuique liberū permisisse, prout ipse sibi conscius esset, & consideret, ad mysteriorum communionem accederet. Hac illi, quæ, si privata apud sacerdotem pœnitentia jam tum in usu, ut nunc est, & erat, & mansit, nemo non videt falsa fore. Quæso enim, an nunc adversarios quiscquam sanus dixerit concedere ut unusquisque secundum conscientiam suam ad communionem accedat? & cuique permittere pro conscientia & fiducia sua de mysteriis participare? Apage ineptias. Qui neminem communicare sinunt, nili confessione & pœnitentia apud sacerdotes functum, ij certè nihil minùs quàm unumquemque conscientiz suæ permittunt. Imò verò disertissimè vetant quemquam ad sacram mentem pro conscientia & fiducia sua accedere; edicuntque; ne ullus sibi conscius mortalium peccati, quantumvis sibi contritus videatur, absque præmissa sacramentali confessione ad sacram Eucharistiam accedat; Ergo si hæc confessionis pœnitentiaque privata disciplina Constantinopoli quoque & fuit antea, & mox licet sublato pœnitentiz publicæ presbytero, salva, & incolumis mansit quod nos indubitatò credere jubet Petavius; manifestum est ne ibi quidem unumquemque peccatorē pro sua conscientia ac fiducia de mysteriis participasse; sed ex Sacerdotum apud quos, scilicet omnes privatim confiteri debebant, iudicio atque sententia vel ad Domini mentem admissum vel ab ea submotū fuisse. Atqui aliter fuisse quatuor illi scriptores una voce testantur, ac cōsentientes affirmant sublato à Nectario pœnitentiarij munere unumquemque propria conscientia, permissum esse, singulosque dehinc pro conscientia sua fiducia ad Eucharistiam accessisse; Ergo nihil Christianos antea, quominus eodem quoque iure uterentur, præter pœnitentiarium presbyterum prohibebat; qui scilicet quos capitalium, ac manifestorum criminum reos esse sciebat, eos à communione tamdiu arcebat, donec præscriptam à se pœnitentiam implevissent; de cætero nulla alia lex, nulla disciplina fideles ad sacram Communionem pro sua conscientia arbitrio accedere vetabat; nulla adeo confessionis

Conc. trid.
sess. 13. c. 7.

CAP. XXIV.

L. de lapsi &
ep' to illis Pa-
mel.

L. 5. c. 19. ex 3

L. 7. c. 16. ex 1

CAP. XXIV.

12. 6. 26. T. 2. 3.
p. 181. a. b.

St. de p. 181.
St. S. Ad Ec-
leſiam.

CAP. X

**Ad Epip
244.**

Ibid. p. 2

Bel. ub f

AP. XXIV.

OOO CAPVT

CAPUT XXV.

Argumentum XX. ex tredecim Chrysostomi testimonio constans, in quibus vel omnibus vel plarisque diserè affirmat sola apud Deum confessione peccata pœnitentibus remitti; adeoque Innocentianam confessionem funditus evertit, qua tota hoc uno nititur, quod nullum peccatum letale fideli ulli remittitur, nisi apud sacerdotem confesso.

Repl. p. 153.

hom. 35. ad
pop. Ant. p.
345. A. T. L.

XII. **I**DEM multò etiam apertius demonstratur ex Ioannis Antiocheni operibus, qui Constantinopolitanus post Nestarium Episcopus fuit, quique à singulari facundia Chrysostomi cognomentum nactus est. Nam cum Innocentiana confessio hoc clino fundamento tota nitatur, quod peccata apud Pastorem clarè, distinctèque confiteri, ac enumerare necesse sit ad impetrandam à Domino eorum remissionem; satisque se officio suo facturum dicat Perronius hanc disputatione exordiens, si id ex Patribus probaverit: Chrysostomus pestilentem hunc errorem, quod stat tota istorum confessio, ita sæpè, ita vehementer impetit, ut ei labefactando, & ex hominum animis evellendo operas suas ex professo locasse videatur. Nos loca aliquot præcipua primò describemus; tum ea ab adversariorum cavillationibus vindicabimus.

I. Primus ergo hic Chrysostomi locus esto, ὃς τοῦ μόνον (inquit) ἔστι τὸ σωμασθόν, οὗτις ἀφίστην ἡμῖν τὰ ἀμαρτήματα, ἀλλ' ὅτι αὐτὰ ἐδὲ ἐκαλυψίη, ἐδὲ ποιεῖ φανερά, καὶ δὴ καὶ ἐδὲ ἀναγκάζει παρελθόντας εἰς μέθ' ἡμεῶν. τὰ σὺ πλημμελημένα, ἀλλ' αὐτὸς μόνον δὴ δὲ οὐκ ἔστι κελεύει, καὶ ὅπως αὐτὸν ἐξαμαρτῆσαι. καὶ τοῖς ἐκ τῆς ἐξωθεν διακρίσεως εἰς τὴν εἰρήνην τῶν ἀλλόττων λατρεῖν ὅτι τὰ περὶ αὐτὸν εἰσεῖν τὰ πλημμελημένα, καὶ ὁρθοῦν τὰ κακὰ, πάντες προθυμῶς ἀπετελεῖται τὸ τοῦτο τὸ σωμασθόν, ὅτι αὐτὸς ἐδὲ αἰσθύνεται καὶ ὁρνεύεται. ὅτι αὐτὸς ὃ ἐδὲ τοῦτο ἔστιν, ἀλλὰ καὶ ἀφίστη τὰ ἀμαρτήματα, καὶ καὶ αὐτὸς ἡμεῖς παρόντων τινῶν αὐτὰ ἐκπεμπόμεν, ἀλλ' ἐν μόνον ζητεῖ ὅπως αὐτὸς ὃ τὸ ἀριστὸς δὴ λατρεῖν μάθῃ τὸ δοξάζειν τὸ μέγεθος. πῶς οὖν καὶ αὐτοὶ ἐν οἷς ἡμεῖς αὐτὸς ἐργάζεται εἰς ἀρκούντο τῇ παρ' ἡμῶν μαρτυρίᾳ μόνῃ, ἡμεῖς ὃ ἐδὲ αὐτὸν θειοποιεῖν ἐτέρως ἐπὶ τῇ τοῦ μόνον μαρτυρίᾳ, καὶ ὅπως ἐδὲ αὐτὸς περὶ αὐτοῦ. Neque hoc tantum est admirabile quòd nobis peccata dimittit: verum & quod ipsa non revelat, nec manifesta facit, aut conspicua, nec cogit in medium procedentes quæ peccavimus enuntiare, sed sibi SOLI rationem reddere sabet, & SIBI confiteri. Etenim ex secularibus iudicibus si quis alicui captorum latronum, vel eorum qui sepulcra effodiunt, diceret ut peccata confiteretur, & a pœna dimitteretur, omni rectè promptitudine hoc susciperens, salutis cupiditate pudorem contemnentes. Hic verò non hoc est; verum & peccata dimittit, nec cogit præsentibus quibusdam ea efferre, & enuntiare, sed unum solum exigit, ut qui remissione fruatur domi

magis-

magnitudinem intelligat. Quomodo igitur non absurdum, ut in quibus nos ipse beneficio afficit, SÓLO testimonio nostro contentus sit; nos autem, in quibus ipsum colimus, alios testes quæramus, & ad ostentationem quicquam faciamus? Hæc ille: Ait soli Deo rationem reddendam (id est de peccato respondendum, ac ut veteres loquebanur, satisfaciendum, id enim hoc loco est δεινολογία) Deo confitendum, ad obtinendam peccatorum remissionem; Deum hoc unum ab iis quibus peccata dimittis, exigere, ut dono suo fruantur: ejusque magnitudinem intellig. denique Deum solo nostro testimonio esse contentum. Nihil disertius adversus necessariam istorum confessionem dici potuit,

II. Sequitur alter ejusdem locus : ὁ γὰρ τοιοῦτος (inquit) φθρακαλῶ, καὶ δέομαι καὶ ἀντιβολῶ ἐξ οὐμολογῆσθαι τῇ θεῷ συνιχνῶς. εἰ δὲ γὰρ εἰς θιαστὴν σε ἄγω ἥβῃ σου δέξαν, ἥβῃ σῶν, εἰ δὲ ἐκκαλῶ ἡμᾶς τοῖς ἀνθρώποις ἀναγκάζω τὰ ἀμαρτήματα. τὸ συνειδὸς αἰ ἀπιλῶς ἐκκαλῶν τῷ θεῷ, καὶ αἰπὴ δέξιν τὰ φρακάμια, καὶ παρ' αὐτῆς τὰ φάρμακα αἰνῶν, δέξιν τῇ μὴ ἐοικέντι, ἀλλὰ θεραπεύοντι. καὶ γὰρ στήθεος οἶδεν ἐκείνος ἀπαρτῆ εἰπὶ τῷ σῶν, ἵνα παρ' αἰνῶς, εἰπὶ ἵνα ὀλίγη ἀποβῆαι ἐκ ἀπλῆς ἐκείνης καὶ παρ' αἰνῶς, καὶ τὸ ἀπορτῆ διμυσίως ἐκείνης ἀπαλλαγῇς. *Quamobrem vos hortor, & rogo, & oro, Fratres carissimi, crebrius & assidue Deo confiteamini. Neque enim te in theatrum duco cōservorum tuorū ; non hominibus detegere peccato cogo. . Conscientiam coram Deo explicā, & ipsi ostende vulnera, & ab eo pete medicamenta ; Offende ei, qui non exprobrat, sed curat, licet enim taceas, ille novit omnia. Dic ergo, ut lucreris. Dic ut his deposito onere ab eas illuc purus, & immunis, & intolerabili illa publicatione libereris. Neque hic aliud à peccatore exigit, nisi ut Deo confiteatur, conscientiam corā eo expandat, vulneraque ipsi nudet, veluti fidissimo medico, & morbos nostros ita curanti, ut minime exprobrat.*

T. 3. hom. 30.
quæ est S. de
incompreh.
D nat p. 249.
d. e.

III. Tertius succedat jam alibi à nobis supra descriptus locus; in quo de Pauli præcepto, *Probet se homo, & sic de pane illo comedat*, hæc habet: *ὡς ἀπειλή. φησι τὸ εἶδος* (inquit) *ὡς εἰς κοινὴν θάλασσαν ἢ ἀγορὰν πλὴν κατηγορίαν. ἢ ἐκείνοις μάρτυρας ἢ πλημμελεῖν αὐτῶν. ἔτι δὲ τῷ συνοδείῳ μηδενὸς παρόντος πλὴν τῶν πάντων ἱερῶς Θεοῦ παρὰ πλὴν κρίσιν, καὶ τῷ ἡμαρτηλῶν ἐξιέναι.* Non revelavit ulcus, non in commune theatrum accusationem produxit, non delictorum testes statuit. Intus in conspectu adstante nemine præter eum, qui cuncta videt Deum, instituit iudicium, & peccatorum examen, atque inquisitionem, & cætera, de quibus nos supra uberius.

T. l. hom. 56.
quæ est 8. de
pœn. p. 611. d.

IV. Illa verò ejusdem in homilia sequenti quàm dulcia, quàm egregia sunt ! Ἰδοὺς ἐλπίσεις εἰς τὴν ἀγορὰν, ὁρῶντας ἐν ἑσέρῃ. ἕως ὅσους ἀμαρτήσις, μετανοήσας ἐπὶ τῇ ἀμαρτίᾳ, μὴ σαυτὴ δόσῃ γὰρ. καὶ δὲ δεύτερος ἀμαρτήης, δεύτερος μετανοήσας. μὴ δὲ βαθμύσιον τέλῃς ἐλπίσης ἢ ἡβὴ ἀποκαταλῶν ἀγαθῶν ἐλπίδος. καὶ ἐν ἡσυχίᾳ πολλὰ ἢ καὶ αἵματις, εἰσέλθῃ, μετανοήσας. ἰα. ἀποδο. γὰρ ἐστὶν ἐν ταύτῃ. ἡ δικαστήριον. ἰα ἐνθυμίας ἀμαρτημάτων ὅσα ἐστὶν, καὶ δὲ ἀποκαταλῶν ἀμαρτημάτων παύσας. Θιφὶ μόνον εἰπὶ τὴν ἀμαρτίαν ὅν. ὅν μόνον ἀμαρτίας, καὶ πὶ ποιεῖς ὁσάπῃς ὅν ἐπὶ τῇ. ἐν συγχωρεῖται ὅν ἡ ἀμαρτία.

ibid. hom. 59.
quæ 9. est de
pœnit. p 630.
b.

CAP. XXV. *Quoties cecideris in foro toties exurgis: sic quoties peccaveris, peccati poeniteas, neque desprecres. Tamen si secundò peccaveris, secundò poeniteas, nè propter ignaviam à spe propositorum bonorum excidas. Etiam si in ultima senectute si peccaveris, ingredi: poenitentiam age. Medicina hic locus est, non iudicij: in quò peccatorum, non poena exigitur, sed remissio tribuitur. Deo SOLI dic peccatum tuum: Tibi soli peccavi, & malum coram te feci, & dimittitur tibi peccatum tuum. Vni ut vides, Deo confitendum statuit, nullius sacerdotis conscientia. in hoc negotio requirit.*

Homil. 20. in
gen in c. 4. T.
a. p. 197. b. c.

V. Eadem viri mens est in his, quæ alibi apud eum leguntur; ἀλλ' ὁ τοῦ αἰσχρολόγου (peccata etiam gravissima, de quibus paulò antè dixerat) ἐκεῖ βυλυσθῆναι εἰς διόν ἡλῆσθαι τῇ δυνάμει τῆς σωτηρίας βοηθῆσαι, καὶ ὅτι τὴν ἐξομολόγησιν τῶν ποταγμένων ἐπειχθῆναι, καὶ τὰς ἰατρικὰς δόξαι τοῦ ἔλκος τῶν θεραπευόντων, καὶ μὴ ὀνειδίζεσθαι, καὶ τὰ παρ' ἐκείνου φάρμακα δέξασθαι, καὶ μένος αὐτῶν δὲ χαλκήθηναι μὴ δεῖς εἰδέναι, καὶ πάντα εἰπεῖν μὴ ἀκριβεῖας, τὰ χεῖρα ποιῆσαι τὴν διόρθωσιν τῶν ἱπτασμένων. ἡ γὰρ ὁμολογία τῶν ἡμαρτημάτων ἀνανισμὸς τῶν πλημμελομένων. εἰ γὰρ δὴ ὁ Λαμψάκις τὰς ἐκ τῶν γυναιξὶ τῶν παρ' αὐτῶν ἡγουμένους φόνους ἐξαγορεύσαι καὶ παρητήσας, ποίας εἴη ἢ συζητήσας ὅτι οἱ τῶν πατέρων μὴ ἀκριβεῖας εἰδέναι τὰ ἡμέτερα πλημμελῆματα καὶ βυλίσθαι ἐξαγορεύειν τὰ ἡμαρτημένα, μὴ γὰρ ἐπειδὴ ἀγνοεῖ μαθεῖν βέλτεται, καὶ ἐπειδὴ ἀγνοεῖ τὴν παρ' ἑμῶν ὁμολογίαν ἐπιζητεῖ ὁ πᾶς εἰδὼς ὅτι ἡ γὰρ ἡμεῖς αὐτῶν, ἀλλὰ βελτέρος ἡμεῖς οὐμὲν, καὶ ἀποποιῶν λαβεῖν τῶν ἐπισημασμένων ἀπὸ τῶν ὁμολογίας, καὶ τὴν ἐγνωστωμένην τὴν παρ' ἐαυτῶν ὁμολογίαν. Attamen qui hac fecit, si voluerit, ut decet, uti conscientie adiumento, & ad confessionem facinorum festinare, & medico ostendere ulcus, qui curat, & non exprobrat, atque ab illo remedia accipere, & SOLI ei loqui, nullo alio confisio, & omnia dicere cum diligentia, facile peccata tua emendabit. Confessio enim peccatorum abolitio est delictorum. Quod si Lamech ille suis uxoribus cades à se commissas detegere, & confiteri non refugit; quali erimus: venia digni, si ei qui omnia nostra accurate novit delicta confiteri peccata nolumus? Num enim quia ignorat, discere vult? Nequaquam quia ignorat, confessionem à nobis requirit, qui omnia scit antequam fiant, sed volens per confessionem nos quoque peccatorum habere sensum, & gratitudinem erga se ostendere. Hic quoque vides nihil eum ad peccata nostra emendanda, ulceraque sananda, aliud requirere, nisi ut ea medico omnia, antequam fiant, scienti, id est, ut quivis videt, Deo, ostendamus, ac confiteamur, eique soli loquamur, nullo alio confisio. Unde patet, quanta fuerit Gregorij Valentiani inverecundia, qui huncipsum locum, quò vix alius est contra istorum confessionalem necessitatem disertior, pro ea afferre, quod suprà diximus, non dubitavit. Eodemque pertinent, quæ in illa ipsa homilia paulò post leguntur; τὴν ἡμεῖς διακρίνομεθα ἀπολογίας τῶν τοῦ καὶ μὴ πάσης ἀποδοῦναι τὰ ἡμέτερα τραύματα ὅπως ἂν ἴθι, καὶ παρ' αὐτῶν τῶν τοῦτον ἰατρικὰν δόξαν εἰσάγει, Quomodo aliquam defensionem nos habere poterimus, ulnura non omni diligentia Domino ostendentes, neque ab eo medicinam eorum suscipientes?

mb. supr. p.
195. c.

VI. Idem

VI. Idem quoque docet homilia in Psalmum quinquagesimum altera. ὁ ἁμαρτάνων ὅς (inquit) ἐν λέγει, ἵνα ἐξαλείψῃς αὐτόν. ἀλλ' αἰχμὴν εἰσὶν, διότι ἥμαρτες. λέγει αὐτὸ καὶ ὁ μὲν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ σου. καὶ τίς, μὴ γὰρ λέγῃς, ὑπὲρ τῆς συνάγωγης τῆς ἐκκλησίας; εἰπέ τῇ Θεῷ τῇ ὑπακούοντι αὐτῷ. ὁ γὰρ ἐν μὴ εἴπῃς ἀγνοεῖ αὐτὸν ὁ Θεός. μὴ γὰρ εἴπῃς ὅτι βούλῃται αὐτὸν μαθεῖν, ὅτι ἱερατικός αὐτὸς, παρὰ ὅτι ἐργάζῃ αὐτὸν, παρὰ ὅτι ἐργάζῃ καὶ ἐν ἡμετέροις, καὶ παρὰ ὅτι καταδικάζει σε ἐν ἡμετέροις, καὶ καὶ ἡμετέροις τὰ δικαίωτά σου ἀδικῶν, εἰπέ ὅτι, ἵνα μὴ ἐκείνῃ εἴπῃς. εἰπέ καὶ δάκρυον. ἐν βιβλίῳ γέγραπται τὰ ἁμαρτήματα σου. δάκρυον καὶ ἐξαλείφονται. δάκρυον καὶ εἰσελθὼν καθάρον ἐκείνῳ βιβλίον. μίγας ἀνόμιος καὶ δάκρυα τῶν ἁμαρτιῶν. Peccata tua dicito, ut ea deleas. At pudet dicere te peccasse. Dic ea quotidie in oratione. Num enim dico, ut ea conservo dicās, qui tibi exprobrat? Dic Deo, qui ἡς medetur. Neque enim ea, si non dixeris, nescit Deus. Numquid enim ea ἀ te discere vult? Cū ea faceres, aderat: cū ea admitteres, astabat, sciebat. Perpetrabas ea, nec pudore commovebaris. Res, quæ te probrosum efficiebant, non erubuisse. Nunc verba, quæ te iustificans, erubescis. Hic dicito, ne illic dicās. Dic, & lacrymare. Peccata tua in libro scripta sunt. Spongie instar sunt lacryma. Lacrymas funde: & illic purus liber invenitur. Magna peccatorum spongia sunt lacryma. Tum paulo post: ὅταν ὁ Θεὸς πλὴν ἡμῶν ἴδῃς, (inquit) ἐπὶ τῇ λειψῇ τῇ ἀκύνῳ, καὶ μετὰ τὸν Θεὸν διανοήσῃς, ἐπὶ τῇ καρδίᾳ τῇ σῇ, καὶ τῇ ψυχῇ. ἀπολαύσῃς πλὴν ἡμῶν σήμερον, ὁ ψυχῇ, τὴν ἀγαθὴν ἀργασίαν, ὅτι τὴν ποιεῖς ἱερατικῶς, καὶ μετὰ τὴν γέννησιν, ἵνα τῇ ὁδοῦ ἀποδοῖς τῇ ἀγαθῇ, καὶ τὴν ποιεῖς ἀνέστη. ἐάν ἡς ἐν τῇ κλήνῃ καὶ ἀναμνήσῃς σε καὶ ἁμαρτήματα, δάκρυον καὶ δυνάσται ἐν τῇ κλήνῃ ἐξαλείψαι αὐτά. εὐχαρίστησον τῷ Θεῷ σου, καὶ εὐχαρίστησον τῷ ψυχῇ σου τῷ ὕπνῳ, μαρτυράμενος τὰ ἁμαρτήματα. Cū autem in lectum, hoc est, ad tranquillum portum te coniecisti, nec ullus est, qui tibi molestiam exhibeat, dic cordi tuo, atque animæ tuæ: Exogimus hodiernum diem, ὦ anima. Quid boni fecimus? aut quid mali admisimus? ac gehennæ recordare, ut metu affectus bonum augeas, malum autem de medio tollas. Si in lecto sis, atque tibi peccata tua in memoriam venerint, collacryma; atque ea hac ratione delere potes. Deum tuum roga, atque obsecra, sicque corpus somno trade, posteaquam prius peccata tua confessus fueris. Peccata Deo confiteri jubet: conservo, ut confitearis, non urget; lacrymis etiam ea peccata. quæ hominibus prode veremur, deleri ait, & quidem in lectulo apud unum Deum fufis. Quid à confessionalibus Innocentij hypothesibus magis alienum dici potuit?

ibid. e. & p.
871. a.

VII. Sed non minus clara sunt, imò etiam aliquantò luculentiora, quæ ex aliis ejusdem viri scriptis petita sequuntur. Qualia illa sunt ex homilia in Lazarum quarta planè divina; ὁ δὲν ἔως ὁλέθριον τὴν ἁμαρτίαν (inquit) ὡς κατηγόρει καὶ κατὰ κρίσεις σου μετανοεῖ καὶ δάκρυσι. κατὰ κρίσεις σου πλὴν ἁμαρτίαν, ἀπὸ τοῦ Θεοῦ πορτίον. καὶ τίς ταῦτα φησιν, αὐτὸς ὁ δικάζων Θεός. λέγει αὐτὸς ἁμαρτίας σου ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἵνα δικαιοσύνη. τίς γὰρ εἶπεν αἰχμὴν καὶ ἱερουργίαν, εἰπέ μοι, καὶ ἁμαρτήματα εἰπὼν, μὴ γὰρ ἀνθρώπων λέγεις, ἵνα ὁ ἐκείνῳ σε, μὴ γὰρ τῷ

Hom. 4. de
Laz. T. 1. p. 86.
c. 91. a.

CAP. XXV.

hom. quod
peccata non
sunt vulg
que est 17. T.
s. p. 664 d.

CAP. XXV.
hom. de pœn.
& mœst. regis
Ach. quæ est
es. T. J. p. 888.
a. b.

apud se solum confitentibus dimittere, ac delere.

X. Neque verò obscurius id docet in aliò locò; quò fidelem alto-
quens lapsum in aliquod peccatum; ἀμαρτωλὸς εἶ; (inquit) μὴ ἀπογῆ ,
ἀλλ' εἰσελθε μετ' αὐτοῖαν προβαλλόμενος. ἡμαρτίαι; ἐπὶ τῷ θεῷ ὅτι ἡμαρτίαι,
ποῖος κάματος ἔστι, ποῖα σφύδος; ποῖα σφοδρὴ λόγον εἰπὴν, ὅτι ἡμαρτία,
μὴ γὰρ σὺ σαυτῇ τὴν μὴ εἶπης ἀμαρτωλὸν, ἐκ ἔχεις κατήγορον ἢ διάβολον, ἀφί-
λαβι, καὶ ἄρπαζον αὐτὸ τὸ ἀξίωμα, τὸ κατηγορεῖν. τί τοῦτο ἢ προλαμβάνεις αὐτὴν
καὶ λέγεις τὴν ἀμαρτίαν, καὶ ἐξαλάφεις τὸ ἀμαρτήμα, εἰδὼς ὅτι προδόντες κατή-
γορον, ἔχεις στήθεα μὴ δυνάμενοι; ἡμαρτίαι; εἰσελθὲ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, αἰπὴ
τῇ θεῷ ὅτι ἡμαρτῶν. εἰδὲν σε ἄλλο ἀπατῶ, ἢ τὸ ἑαυτοῦ. ἢ γὰρ θεία γραφή σου,
λέγει σὺ τὰς ἀνομιὰς σου ὡς ὁρθῆς, ἵνα διεχωθῇς. εἰπὴ τὴν ἀμαρτίαν, ἵνα λύσῃς
τὴν ἀμαρτίαν. Peccator es? Ne despondeas animum, sed ingredere, ac peni-
tentiam obtende. Peccasti. Dic Deo, peccavi. Quis hic labor est? quis incui-
tus? quæ fatigatio? quæ angustia verbum hoc proferre, Peccavi? Num enim
tu, nisi te ipsum dixeris peccatorem, à Diabolo non accusaberis? Præoccupata,
& eripe illi suam dignitatem accusatoris. Cur igitur illum non prevenis, &
peccatum dicis, & crimen purgas, cum probe scias talem accusatorem tibi, qui
tacere nequeat, imminere? Peccasti? in Ecclesiam ingredere. Dic Deo, Pec-
cavi. Nihil aliud abs te, nisi solum istud exigo. Ait enim Scriptura sacra; Dic
tu primus uas, ut iustificeris. Dic peccatum, ut solvas pecca-
tum. Ne aliud à peccatore requirere, nisi hoc tantum ut
Deo peccatum aicas, id est confiteatur. Non ergo id exigit, quod Inno-
centiani, ut insuper id ipsum sacerdoti dicat.

If 41. 16. apud
yo.

hom. 10. (gr.
29.) in Matth.
ca. p. 144. d. c.

XI. Eandem quoque doctrinam habet in Matthæum, orationem
Dominicam interpretans; ἵνα τὰ συμβαίνει (inquit) καὶ μὴ π' αὐτοῖς ἢ
παλιν, γυνίσις ἀμαρτάνων, πολλὰ καὶ ἐνταῦθα τὴν φιλαθροπίαν αὐτῶν ἰπιδου-
νύμενος (Dominus scilicet) κελεύει θεῷ τὸ ἅπ' ἀμαρτημάτων τῶν ἀφίστοις
προσίναι τῇ φιλαθροπίᾳ θεῷ καὶ λέγον ἑαυτοῦ. ἀφίς ἡμῶν τὰ σφαιδύματα ἡμῶν,
ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίμεν τοῖς σφαιδύμασι ἡμῶν. εἰδὲς φιλαθροπίας ὑπερβολὴν; καὶ
τοσούτων κακῶν ἀναιρίσιν, καὶ δωρεὰς μέγας ἀφάτων, πάλιν ἀμαρτανόνας ἀξίῳ
συγγνώμης. Quia contingit, ut etiam post regenerationis lavacrum delinqua-
mus, plurimum hic quoque miserationis ostendens, etiam pro horum peccato-
rum remissione ad misericordem Deum accedere iubet, ac sic dicere; Dimit-
te nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Fi-
disti misericordia cumulum? Post tantorum quippe abolitionem malorum,
& ineffabilem gratia largitatem, iterum peccantibus dignatur ignoscere. Ne-
que hinc aliud ad consequendam delictorum remissionem, ac veniam exi-
git vir sanctus, nisi ut eam à Domino confitentes petamus.

hom. 18. in 1.
Cor. (c. 11.) p.
101. c.

XII. Huc quoque pertinet locus ejus, quem suprà ex homilià de
pœnitentia exhibuimus, geminus in Paulum; ὁ γὰρ εὐπ' αὐτοῖς (inquit)
δοκιμαζέτω ὁ ἐαυτοῦ ἵνα σκεπασθῇ, καὶ ὅτι ὁρῶσιν. καὶ εἰς ἑαυτοῦ ἵνα
κελεύει δοκιμα-
ζέτω, ἀλλ' αὐτοῖς ἵνα ἑαυτοῦ ἀδυναμιὰν τὸν πᾶν τὸ δικασθῆναι, ἀμαρτῶν ἢ ἑλπίαν
Propterea dicit, Probet autem se ipsum unusquisque & tunc accedat.

ἀδύνατον

Neque iussit alteri alterum probare, sed se quicumque ipsum, faciens secretum ac minime publicum iudicium, & probationem sine teste. Non potuit disertius perversam Tridentinorum in Paulinum hoc præceptum glossam refutare; probationem illam de singulorum apud sacerdotem confessione ridiculè interpretantium.

CAP. XXVI.

XIII. Denique eadem in ultimò, quod ejus exat in Scripturas opore, constanter docet, scilicet Commentariò in Epistolam ad Hebræos; *οὐκ ἐπὶ τῷ ἑαυτοῦ (inquit) ὅτι ἀμαρτωλὸς μὴ τῇ γλώττῃ λέγων μόνον, ἀλλὰ καὶ τῇ ὁμοίᾳ. μὴ ἀμαρτωλὸς καλῶν ἑαυτὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ ἀμαρτήματα ἀναλογίζεσθαι καὶ εἰδοσκῆσαι ἀναληθῶς. ἡ λέξις αὖ, ἐπιμελέσθαι ἑαυτὸν, ἔστι ὡς καὶ τῆς ἀλλοις καταγένηται, ἀλλὰ περὶ τῆς συνειδήσεως ἐν σφραγίδι λέγουσι, διευκλίνουσι πρὸς Κύριον ὁ δὲ ἐν σου. ἐν τῇ δὲ παύσει λέγουσι. ἐπὶ τῇ δίκῃ ἐκμαρτυρεῖ τὰ ἀμαρτήματα. ἡ χάρις αὖ καὶ μὴ τῇ γλώττῃ λέγει καὶ τῷ μύθῳ, καὶ ὅπως αὖ ἐν ἐκκλησίᾳ. Persuadeamus nobis ipsi, quod precamini. Non lingua solum dicamus, sed etiam mente ac cogitatione. Non tantum peccata dicimus, sed etiam peccata cogitemus, unumquodque speciatim recensentes. Non tibi dico, ut sis tanquam pompam in publicum effingas, neque ut apud alios accuses. Sed suadeo, ut pareas Propheta dicenti. Revela Domino viam tuam. Apud Deum ea confitere; apud iudicem confitere peccata tua, orans, si non lingua, saltem memoria: & sic misericordiam impetra. Peccatori, ut vides, Domini misericordiam pollicetur apud unum Dominum, vel solâ mente ac memoria confitenti, & precanti.*

hom. 3. in ep.
ad hebr (c.
12.) p. 94.

CAPUT XXVI.

Refelluntur Bellarmini, ac Perronij ad superiora Chrysostomi loca eversiones, ac cavillationes. Ac primò utriusque, & cæterorum pænè omnium adversariorum commentum confutatur, delirantium Chrysostomum hac Constantinopoli ob reverentiam in antecessorem Nectarium docuisse; & hoc somnium suis cavillationibus præstruendum; cujus vanitas ex eo apertissimè arguitur, quod praeque, ex quibus desumpta sunt superiora loca, Antiochia, presbyter scriptis Chrysostomus, non autem Constantinopoli Episcopus.

ATQVZ hæc sunt, quæ ex Chrysostomo describenda putavimus. Homiliam de publicanò ad caput 18. Lucæ à Bellarminò memoratam, in nostris exemplaribus nacti non sumus, & suspicamur opus esse ex Chrysostomi dictis confarcinatum ab aliquò ejus studio; quælia non pauca inter ea, quæ in Latinis hujus scriptoris editionibus circumferuntur, & à Frontone Ducæo, & ab ipso Bellarminò †, & ab a-

ub. supr. §. I.
tem in hom.
4.

*Not. in hom.
ad pop. Ant.
† de script.
Eccl. in Chryz.
ad 1. tom.

PPP

liis

Baron. a. D.
94. § 31. Bell.
l. 3. de pen. c.
15. §. Respon-
deo Chrysost.
E.R. in 4. d. 17.
§. 7. Greg. de
Val. in 3.
Thom. tom.
4. disp. 7 q. 9.
pundo resp.
ad obj. alij
passim.
* Rep. p. 338.
359.

que in hoc argumento docet, Scripturæ solius testimoniis, recteque rationis iudiciis, defendit; profus eodem modo, quo alias causas tractare, ac confirmare solet. Magna ergo est adversariorum temeritas, qui nulla ratione, nullo testimonio, nulla veterum auctoritate subnixi id Chrysostomo tribuere audent ex sola sua libidine, quia scilicet præfenti id causæ expedire iudicant. Verum id non modò temere, sed etiam quod dixi, falsò ab istis dici clarum est. Nam Chrysostomus ea in quibus nunc versamur, docuit, non modò, quod isti volunt, postquam Constantino-
politani Episcopus factus est, sed etiam multis annis ante quàm ad id fastigium esset evectus. Attulimus suprà insignem ex homilia vicesima prima eis Α. δ. ε. α. γ. τ. α. c. locum, in quò, ut liquet, hanc de confessione doctrinam ita aperit, diserteque tradit, ut nusquam apertius, aut disertius. Atqui nemo est eruditorum, qui illas unam, & viginti homilias Antiochiæ à Chrysostomo adhuc, diacono, vel certe presbytero habitas fuisse nesciat, eo ipso anno, quo per seditionem eversæ in illa urbe fuerant Placillæ, Theodosij uxoris, statua; hoc est annis decem, antequam Chrysostomus Constantinopolim ad Episcopatum esset evocatus; siquidem constant Baronianæ rationes. Sed & certum est quartam de Lazarò homiliam, ex quâ locum in hanc sententiam cæterorum omnium longè luculentissimum adduximus, à Chrysostomo Antiochiæ habitam fuisse; cùm adhuc esset illius Ecclesiæ presbyter, aliquo antequam Constantinopolim accerferetur tempore. Nam in ipso statim limine testatur se propriè antequam hanc orationem haberet, Babylæ & ξ. ω. α. ε. δ. ο. c. δ. ο. c. αγίων μαρτύρων ξ. ω. α. ε. δ. ο. c. ενόντων καθ' οὐμὰτα, & biga sanctorum Martyrum, qui post illum occurrerant, præclare facta laudasse. Clarè significat homilias duas etiamnum extantes; quarum altera est in S. Babylam; altera in Iuventinum, & Maximum; ut optimè coniicit Fronto. Iam verò apparet ex eâ, quæ de Babylâ est, Chrysostomum tunc cùm eas habuit, Antiochiæ fuisse; sub Flaviano Episcopo presbyterum. Sic enim istic initio homiliz de Babylâ loquitur; ὅπως ἰδοὺ οὐκ (inquit) ἐκ κλησίας ἐκέρχην τὸ παρ' ἡμῶν, & τὴν ἱερὰν ταύτην δίδουσαν ναυὸν ἐν χειμῶσι, & ἐλθόντων ἐν αὐτῇ, &c. ταῦτα, & τὰ πικρὰ τῶν ἐπιστητέρων ξ. ω. α. ε. δ. ο. c. ὡς, & τὸ κοινὸν παρὲς τὸ ἡμῶν ἀρρομυρῶν. Enimverò quo pacto præfatus huic Ecclesiæ nostra fuerit, & in mediis procellis, tempestatibus, fluctibusque sacram hanc navim servarit, &c. hac & alia ejusmodi senioribus doctoribus, communique Patri nostro commemoranda relinquitur. Tum; ὡς (inquit) ἔγωγε, & ὅτι τὸ ἀδελφεὶς τὸ ἡμετέρας ταῦτα ὁ λόγος ὡς πρὸς ὑμᾶς διηγέομαι. Quæ verò non ita pridem ac nostra ætate sunt gesta, vobis juvenis ego narrabo. Ex his liquet; primò Chrysostomum hanc orationem in eâ Ecclesiâ habuisse, cujus Babylas Episcopus fuerat, quamque in gravissima tempestate gubernarat. Babylam autem Antiochenæ Ecclesiæ Episcopum fuisse constat; Ne ergo dubitaveris apud Antiochenos habitam à Chrysostomo hanc de Babyla orationem. Sed & ex eodem loco apparet Chrysostomum.

a. Chr. 118.
Chrysost acci-
tus Const. a.
358. mense
Febr. Bar. a.
188. §. 2. & a.
197. §. 41.

hom. 4. de
Laz. in T. 5.
p. 74. a.

Not. ad Chry-
sost. 1. tom.

hom. de S.
Babyl. quæ est
p. 1. l. p. 641.
d. c.

Vbi supr. ad
p. 641.

CAP. XXVI. Chrysostrum tum presbyterum duntaxat fuisse sub Flaviano, quem hic ~~non~~ *antipa-communem Patrem* appellari, & observat Fronto, & verum est. Tertio denique hinc constat, Chrysostrum, quò tempore hanc orationem habuit, adhuc fuisse *non juvenem*; quod ipse disertissime dicit. Ergo cum orationem de Lazaro quartam quod nuper docui biduo non amplius post hanc de Babyla dictam, & apud eosdem habuerit, certo certius est quæ in ea leguntur non Constantinopoli, sed Antiochiæ, non Episcopum, sed presbyterum, non denique ætate proVectum, sed juvenem pronuntiale Chrysostrum, adeoque multis annis antequam episcopatum Constantinopolitanum nactus esset, quòd jam maturus æv. evectus est, annum scilicet vitæ suæ 50. jam egressus. Præterea homilias *de incomprehensibili Dei naturâ*, ex quibus insignem item locum pro eadem hac sententia adduximus, Chrysostrum scripssisse, atque habuisse cum adhuc esset Diaconus, omnes veteres tradunt, hoc est annis minimum tredecim antequam fieret Episcopus. Quin & homilias tum in Matthæum, tum in priorem ad Corinthios, ex quibus nos iridem loca non spernenda adduximus, Antiochiæ ab eò adhuc presbytero scriptas esse iidem testantur. Certe Bellarminus ipse alibi disertè facit homilias in Matthæum habitas fuisse à Chrysostrum presbytero Antiochiæ. Factus est autem à Flaviano presbyter anno Domin. 385. Cætera, ex quibus testimonia contra vocalis confessionis necessitatem attulimus, pleræque (si commentarium in epistolam ad Hebræos exceperis) à Ioanne nostro nondum Episcopo; scripta fuisse, tamen non sit certa fides, veri tamen simillimum videtur; cum veteres tradant plurima ex iis, quæ extant ejus operibus ipsum tredecim illis annis scripssisse, quibus presbyteri munus ab anno Christi 385. Antiochiæ exercuit ad annum 398. quò demum episcopum factum eum fuisse constat. Atque ex his liquet, quanta sit Perronij, & cæterorum temeritas, ac (ne quid gravius dicam) vanitas, qui pro certo affirmant Chrysostrum ea, quæ contra confessionis necessitatem scripsit, idè dixisse, secutumque esse, quod Nestarij, cui successerat, de pœnitentiario Constantinopoli abrogando decretum, probandum, ac retinendum putaret, cum ipsi quidem ullum ex iis libris, in quibus de hoc argumento sic loquitur, ab eò demum Episcopo scriptum fuisse non demonstrent, neque sane demonstrare possint; nos verò unum ex iis, scilicet *de incomprehensibili Dei naturâ*, etiã ante presbyteratum; quatuor verò alios scilicet de Lazaro, statuas, in Matthæum, & in priorem ad Corinthios ante episcopatum scriptos fuisse veris, certisque documentis firmemus, reliquos octo (excepto commentario in epistolam ad Hebræos) etiam si non certo, certe probabiliter, & ipsos quoque antequam Ioannes Constantinopolim veniret, elaboratos ac editos fuisse ostendamus. Annon ergo egregie somnians Perronius, & Bellarminus, dum nobis narrant in his Chrysostrum ~~ut~~ *utarij præterea form sui iudicium defendere voluisse*, quæ ab ipso multo ante

Phot. Cod. 96.
ex Georg. A.
1 ex.

de Script. Eccl.
ciet in Gra-
ziano. observ.
ult.

Marcellin.
Chron. non.
& Eutych.
coss.

ante scripta fuisse constas, quàm vel Nectario successisset, vel ipse fortasse Nectarius hoc de abrogando poenitentiario decretum fecisset? Chrysostomus vero & boni, non Episcopus, sed vel Diaconus, vel presbyter, non Constantinopoli in Thraciâ, sed Antiochia in Syria erat, dum illorum pluraque scriberet; neque tunc vel de Nectario, vel de Nectarij decreto, vel de sua in ejus locum futura olim promotione magis, quàm de Franciscanorum eucetis, vel de Iesuitarum sibus videtur. Hanc ille doctrinam non à Nectario habuit, quò or fuit; non ab ullo in quemquam obsequio, aut studio, hausit; à quò vir optimus semper alienissimus fuit; sed ab Ecclesia, in quâ educatus fuerat, acceptam, & è sacris litteris, quas laudet, expressam clarissimè, constantissimeque in omni loco, in omni ætate, ac dignitate sua docuit, & juvenis, & senex, & diaconus, & presbyter, & Episcopus, & Antiochian, & Constantinopoli.

CAPUT XXVII.

Refelluntur cætera Bellarmini & Perronij somnia, opinantium Chrysostomum publicam confessionem, non privatam excludere, & judicalem Confessionem & satisfactoriam frustra distinguantium.

ATQUE ita everso, disiectoque primo hoc fundamento, in quo Bellarminus & Perronius tam suaviter exultabant, cætera, tametsi ea jam sponte sua corruant, videamus. Ergò & illi & Baronius secundo substruebant Chrysostomum in allatis locis confessionem publicam, eandem illam scilicet, quam à Nectario sublatam volunt, carpere, ac reprehendere; de privata, quam ipsi docent, nusquam intelligere. Quò loco Perronius duas sibi fabricatur confessiones; quarum unam judicalem vocat, alteram satisfactoriam, illam, quæ apud sacerdotem in arcano fieret; hanc, quæ in publico apud totam Ecclesiam; illam, quæ sacerdos à reo discibat quod esset ejus delictum, ut ex eò poenitentia modum, tempusque prescriberet; hanc, quæ satisfactionis pars, imò sigillum esset. Hanc denique non autem illam reproballæ, ac impugnasse Chrysostomum; Et sunt istorum gemina, quæ Bellarminus quoque paulò post de hac satisfactoria scilicet confessione effudit. Sed hæc ejusdem omninò, ejus superiora, furturis sunt, vana & inania ab istis caussis studentibus somniata. Primum, quod judicalem confessionem à satisfactoria distinguunt, velut oppositam speciem, quasi & ipsa judicialis non sit satisfactoria, eò inquam & scholasticæ, & suis ipsorum placitis adversantur. Scholæ, inquam; ejus princeps Thomæ hanc ipsam judicalem confessionem, quæ solè apud istos in

a. D. 16. 5. u.

Repl. p. 158.

Vbi sup. &
Respondet
Chryso.

S.A.P. XXVII.

l. q. 6^a. art. 6.

L. de poenit

c. 12. §. Ad

Eccles.

Ep. 80.

**Vb. (supr. §
rem homil**

**ad Epipha
p. 141.**

L. 7. c. 16.

a.D. 16. §.

**ad Epipha
p. 141.
de la fref
comm. par
ch. 31 p. 24
141.**

Erigo

Ergo his etiam iudicibus, necesse est & Bellarminum, & Petronium & ceteros faceri, neque à Nectario abrogatam, neque à Chrysoſtomo impetitam fuiſſe publicam illam peccatorum confeſſionem; niſi eos adverſus tragelaphos; & chimeras pugnaſſe ſtatuant cum publica illa confeſſio neque tum uſquam eſſet, ac ne poſtea quidem unquam in Eccleſiæ uſu fuerit; ſed à recentioribus conficta in ſola eorum imaginatione, libriſque, non autem alibi, extet. Neque verò pi
locò nonò à nobis ſuprà citato, *Nunc autem* cum ait
tiſibus teſtibus conſiteri, ſignificare, (quod vult Bellarminus, fuiſſe aliquando tempus, cum neceſſarium eſſet coram teſtibus conſiteri. Particula *nunc* verò ſive (ut habet Pariſienſis editionis Latina interpretatio) *jam* verò non eſt hic adverbium temporis, ut Grammatici loquuntur, ſed conjunctio, quā in ratiocinando uti ſolemus, idemque valet, quod *autem* vel *atqui*. Etiamſi (inquit Chryſoſtomus) coram hominibus peccata dicenda eſſent & vulganda, ne ſic quidem verecundari oporteret. *vnu* ἡ ἡδὲ ἀνα κτλ. *Nunc autem*, id eſt *jam verò*, vel *Atqui* ne illud quidem neceſſarium eſt, præſentibus teſtibus conſiteri; idque ita omnium ſermonetritum eſt, ut mirum ſit Bellarminum in re uſque adeo obvia hæſiſſe. Vaſques ſanè itidem, ut Bellarminus Jeſuita, id optime vidit, ac explicavit; *Nunc autem*, &c. *quaſi dicat*, (inquit) *in eo, quod ego ſuadeo; non eſt neceſſarium*
Deo fieri quotidianam hanc cor *poſtremo quicquam eſt*
apud Chryſoſtomum, quod *rerum ipſarum fidem, &*
contra diſertam Petavij; atque Arnaldi conremonem, perſuadere nobis
debeat aliquando in uſu Eccleſiæ fuiſſe, ut peccata publicè pœnitentium
ſigillatim apud plebem vel ab ipſis, vel ab aliis recitari juberentur. Per
ronius illa urget ἡδὲ γὰρ ἐκ θεολογικῆς αἰτίας. *Neque enim te in theatrum deduco;* Bellarminus etiam iſta ἐκ κοινῆς αἰτίας, ἡνικαὶ ἐκ τοῦ ἐν τῷ κοινῷ ἐκείνῳ in publicum eſſere, traducere, publicare; item, *Non dico tibi, ut te prodeas in publicum;* & cetera, ejusdem generis quæ multa in locis ſuprà deſcriptis occurrunt. Sed fruſtrà hæc urgentur. Negar (fareor) Chryſoſtomus iſta neceſſario à peccatore requirit, quò delictorum veniam ab optimo Deo conſequatur. Sed nuſquam ait iſta vel olim, vel paulò ante à peccatoribus requiſiſſe Eccleſiæ miniſtros, quò poſſent à Deo delictorum remiſſionem impetrare. Quorſum ergo (inquis) iſta commemorat? Nimis, ut oſtendat quanta ſit, hinc quidem Dei in peccatores bonitas, atque indulgentia, qui tam facilem veniam iis ultro proponat; illinc verò peccatorum durticia, atque improbitas, qui tantam oblatam gratiam reſpuant. Ergo omnis hæc publicatio, atque infamatio, quam Chryſoſtomus commemorat, non tam mihi videtur à publicè pœnitentium in veteri Eccleſiæ ſtatu deſumpta
ſtratuum tribunalis reiſcō
ram qui à ſeculi magiſtratus iudicantur, auctum; prius fama, al
terum

in Thom;
tom. 5. q. 90.
1. dub. 3. num.
38.

hom. 1. de in
compt. D. nat.

hom. 31. in
hebr.

hom. 21.
pop. Ant.

hom. 4.
compreh
nat. T. 1.

hom. 8.
pazit.

homil. 9.
paz.

hom. 18.
non esse
cion ad f

ibid. p. 68

Etos fuisse poenitentes peccata ipsos sua apud plebem recitare, & enuntiare, nulla hinc arte confici potest; neque sanè, vel Petavio iudice, verum est. Itaque publica peccatorum in veteri poenitentia, confessio, cum nullum habeat in Chrysostomo magis, quàm in aliis fundamentum, facessere, atque explodi; penitusque velut incredibile figmentum, abiici debet.

Iam ea si (ut par est) hinc facessat, plana erunt in Chrysostomo omnia, in quibus sola illius falsò, temereque animis præcepta imago homines, non adversarios modò, sed & nostrorum nonnullos caligare coëgit. Ita enim primò clarissimè illis Chrysostomi locis conficitur, quod nos nunc contrà adversarios defendimus, nullam scilicet olim fuisse peccata apud hominem confitendi necessitatem ad eorum veniam à Domino impetrandam. Nam cum Chrysostomus alicujus apud homines confessionis necessitatem apertissimè, manifestissimeque excludat, nulla autem ne animo quidem fingi possit alia apud homines confessio, vel publica, vel privata, (id est *satisfactoria*, vel *judicialis*, (ut loquuntur adversarii)) si illa utpote quæ nulla unquam in Ecclesia fuit, à Chrysostomi sensu removeatur (ut necessario removeri debet) profectò consequens est, ut eum *privatam*, sive *judicalem* apud homines confessionis necessitatem exclusisse dicamus. Neque video, quâ arte, qui *publicam* illam *confessionem* apud veteres in usum fuisse negant, & quidem verè, ut Petavius, & Arnaldus, hinc elabi possint. Sic enim ago. Chrysostomus peccatorum apud homines confitentorum & enuntiantorum necessitatem excludit. Non potest autem alia hæc, de quâ loquitur apud homines confessio accipi, nisi vel publica, vel privata; De publica autem intellexisse videri non potest, quod ea nusquam apud veteres fuit; Ergo de privata intellexit; ejusque aded necessitatem negavit. Privata autem est vestra (ut vocatis) sacramentalis; Ergo & vestræ necessitatem, quod nos volumus, negavit.

Sed & hoc ipsum multò etiam magis demonstrant ipsa Chrysostomi verba; quæ ad publicam confessionem, etiam si ea locum apud veteres habuisset, restringi nulla ratione possunt; ut eorum impudentiam, qui contra pugnant, satis equidem non possim demereri. Quid enim est, pro Dei, atque hominum fidem! istis clarius, aut apertius? Deus inquit) *ἐπεὶ μὴν ἀπολογίᾳ σου καὶ λέει, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐξομολογίᾳ σου.* Sibi SOLO rationem reddere jubet, & SIBI consistere? Item SOLO testimonio nostro contentus est; id SOLVM exigit, ut qui remissione fruimur, doni magnitudinem intelligat? Et, Non hominibus detegere peccata cogo, conscientiam coram Deo explicat, & ipsi ostende vulnera; tum, intus in conscientia NEMINE præsentem præter eum, qui cuncta videt Deum institue judicium, rursum, Deo SOLO dic peccatum tuum, tibi soli peccavi, & condonatur tibi peccatum? Quid illa dicam Sole clariora, si volueris ei (Deo scilicet) SOLO loqui, nullo alio conscio, & omnia accurate dicere, facile peccata tua

hom. 11. ad
pop Antioch.

hom. 5. de im.
compr D. nat.
hom 8. de poenit.
hom. 9. de poenit
hom. 10. in Gen.

QQQ

emc.

GA P. XXVII.
Conc. in Pl.
10.

homil. 4. de
Lazar.

hom. non effe
ad grat. conc.
8. T. 5.

homil. de
mact. & po-
nit. reg. A-
chab.
hom. 18. in 1.
Cor.

hom. 9. in
Ep. ad heb.

*emendabile: Quid illa quæ Bellatminum ipsum commoverunt; Dic peccata in oratione tua. Numquid dico, ut confers exprobraturus sis? Dic Deo astanti, &c. Lacrymare, & deleatur peccata, &c. Si in lecto sis, atque tibi peccata tua in memoriam venerint, collacryma; atque eam ratione delere poteris. Illa verò quam præclara sunt, quæ Deum apud peccatorem loquentem inducit; Mihi SOLI dic peccatum privatim, ut sentem ulcus, teque dolore liberem. Et hæc, iam verò neque NECESSARIUM est presentibus testibus consistere. Apud CONSCIENTIÆ rationes fiat disquisitio delictorum. Eslo iudicium, ut aptum sine ullo teste. Deum & consistentem SOLVS videat. Hæc ne ipsis quidem Solis radiis clariùs scribi poterant. Neque verò obscuriora sunt, quæ sequuntur; Dic Deo, Peccavi. Nihil aliud abs te nisi solum istud exigo. At enim Scriptura sacra, Dic tu primas iniquitates tuas, ut iustificeris. Dic peccatum, ut solvas peccatum. Ac ne illa quidem minus diferta sunt, Non iubet Paulus alteri alterum probare, sed se quemque ipsum, faciens iudicium secretum, ac minimè publicum, ut aptum sine ullo teste probationem; Quod denique illa accedunt ex ultimo viri opere; Apud Deum peccata confiteres; apud iudicem consistere peccata tua, orans, si non lingua, saltem memoria; & sic misericordiam impetra. Profectò vel mentem habet plumbeam, vel frontem cæse ferream, qui his confessionem apud homines publicam tantum non autem, & apud hominem unum privatam, excludi aut putaverit, aut contenderit. Nam iudiciis, quos remouet; in publico sedentibus, non unum quod adversariorum postulabat hypothesis, in arcano audientem sacerdotem, sed Deum, & quidem solum; neque magnæ, quam facessere iubet, testium ac consciorum multitudini, unius hominis aures, sed Dei solius omnia, etiam si nihil confessus fueris, cognitari oculos, atque mentem; neque publicæ prætorij tribunalis, quam excludit, potèstas, sacerdotalis tribunalis mysterium, sed tuæ unius conscientie arcum, neque publicæ reorum in aperto supplicationi secretam uno conscio sacrificulo deprecationem, sed solius peccatoris etiam in lecto decumbentis, apud Deum lacrymas; & mutas, solaque animæ, ac memoriæ expressas orationes; neque postremò confessioni apud frequentem senatum, vel etiam apud circumfusam multitudinem editæ auricularem apud unum hominem peccatorum in arcano *ἐκφύσιον*, sive declarationem, sed secretissimam apud unum Deum confessionem, conscientieque nostræ procul omni arbitro, testeque, denudationem, constanter, ut vides, perpetuoque opponit. Ergo non illam tantum, quæ apud plures, & in aperto fit, delictorum confessionem non requirit, sed ne eam quidem quæ apud unum hominem in angulo quantumvis semoto, mulletur. Non enim soli Deo rationem reddit, qui reddit sacerdoti; neque nemini præter Deum eius interest iudicio, qui non aliter absolvitur, quam præsentem, & iudicantem sacerdotem; neque Deo soli peccatum dicit, vel ei soli nullo alio conscio loquitur, qui quæcumque Deo, eadem etiam sacerdoti*

clare, distincteque in aurem loquitur ac recenset; neque ejus judicium est *ἀμάρτυρον*, qui testem, conscium, arbitrum, ac judicem omnium habet sacerdotem; neque eum confitentem Deus solus videt, quem & videt & audit sacerdos; neque à peccatore nihil aliud exigunt, nisi ut Deo dicat, *peccavi*, qui eum sub æternæ mortis pœna sacerdoti omnia sua delicta sigillatim enumerare jubent; multo profectò morosius, atque enucleatius, quàm Chrysostomus Deo, Neque ii concedunt, ut se quisque mnes ad cipiunt; orems, c ricordiâ diserteq; in priva non putant Chrysostomum eam ad remissionem peccatorum esse necessariam.

nt, qui o-
rique pr-
oria Deum
nt ad mise-
mus clare,
esse negat,
conficitur

CAPUT XXVIII.

Exploditur Gregorij Val. deliramentum fin gentis à Chrysostomo excludi confessionem apud ceteros homines; non autem eam, quæ apud sacerdotem Dei ministrum fit; confutaturque tum ex ipsius Chrysostomi verbis, tum ex Bellarmini, & Vasquis testimoniis.

SED illi, quibus invicta est contrà verum pertinacia, recalcitrant; &, quod omnium fatum est, qui apertæ veritati adversantur, diversis strophis inter se discordes verba facundissimi scriptoris invertere, ac eludere conantur. Præcipua est Gregorij Valentiani audacia; qui contendit per hanc apud Deum confessionem, quam confessioni apud homines perpetuo opponit Chrysostomus, intelligendam eam, quæ sub sigillo secreti fit sacerdoti, non ut homini & conservo. sed ut vicario Dei, atque adeo, quæ ita fit Deo; ut is representatur à suo vicario & ministro. Sed istam Gregorij expolitionem jam confutavimus. Ostendimus enim nuperrimè multis ex ipsis Chrysostomi verbis petitis argumentis eum confessionis eius necessitatem reiicere, atque excludere, non modò quæ apud plures homines, sed etiam quæ apud hominem unum fit; statuere verò eam sufficere, quæ apud solum Deum nullo penitus homine conficio fit. Cum ergo sacramentalis illa confessio, quam nobis obtrudit Gregorius, apud hominem fiat, fieri non potest, ut illa eadem sit quam statuit Chrysostomus nobis ad remissionem peccatorum obtinendam

ub. supr.

QQQ 2

suffi.

L. 3 de poen.
c. 1. §. At in-
quies. §. Re-
spondeo
Chrysost.

in 1. Thom.
T. 4. q. 90. art.
1. dub. 3. num.
34.

sufficere. Nam sacerdos, apud quem illa in arcano fit, utut fingatur Dei esse *vicarius*, homo tamen quin sit negari nequit; quin aded apud hominem facta sit, quæcumque apud eum facta est confessio. Imò etiam si sacerdotem Deum esse finxerit Gregorius, se sic quidem apud eum necessario confitendum esse ex Chrysostomo confecerit. Is enim Deus apud quem nos confiteri satis habet Chrysostomus. huiusmodi Deus est, qui arcana mentium tunc um novit, quiq; peccata nostra etiam si minimè apud eum confiterimur, novit ac pervidet, imò, etiam ea scit antequam fiant; quæ uni Domino, summo Deo ac Creatori conveniunt; sacerdotibus, qualescumque sint de cætero, minimè conveniunt. Ergo apud hos confiteri eum non debet, sed id illum solum & necesse & satis est. Confessione nam illam Chrysostomi *publicam*, *Chrysostomum* excludere non debet, *sive privatam*: confessionique publica opponere confessionem quæ sit sola Deo in conscientia sine sono verborum, qualis profectò nò est sacramentalis istorum confessio. Vasques vero multo etiam fortius ac disertius. Quandam enim locorum Chrysostomi solutione à Petro Soto allatam (quæ eadem revera est cum illa Gregorianâ nuper à nobis commemorata) repudiâns, sic disputat. *Verumtamen* (inquit) *ex aliquibus locis citati Chrysostomi aperte constat solum homines hortari ad confessionem interiore* cum solo Deo, non etiam cum sacerdote in occulto. Sic enim in tomæ quinto sermone illo de penitentia & confessione dixit: Nunc autem neque necessarium est presentibus testibus confiteri. Cogitatione fiat delictorum exquisitio. Absque teste sit hoc iudicium. Et rursus ibidem: Hic absque teste iudicium, & tu qui peccasti, condemnas. Non ergo loquitur adhuc de confessione secretâ faciendâ confessori. Et homilia illa quarta de Lazaro. Neque enim confervo est confitendum, qui in publicum proferat, sed Domino: ab ipso iudicio aperte loquitur de confessione interiori soli Deo factâ; Et ita homilia 2. in Psal. 50. inquit, Dicito ea (scilicet peccata) in anima tua. Atque hæc hæc hactenus Vasques, quibus & aliis per multis paulò antè à me observatis, satis demonstratur Gregorianæ expositionis ineptia, & absurditas.

CAPVT

CAP. V. T. XXIX.

Alter Bellarmini ad quatuor quædam Chrysostomi loca responsio, concedentis etiam eam, quæ soli fit sacerdoti, confessionem in iis excludi, sed quatenus ea ad satisfactionem, non autem ad absolutionem ordinatur. Id commentum fuisse & valide ex ipso Chrysostomo confutatur.

NUNC Bellarmini, & Vasquis ipsius eversiones spectemus. Bellarminus quidem mirifice hoc loco philosophatur. Respondeo ubi supra. (inquit) Chrysostomum in hu locis opponere confessioni: publica confessionem, quæ fit soli Deo in conscientia sine sonu verborum, quia non loquitur de confessione, ut ordinatur ad absolutionem sacerdotalem, quæ propriè pars est sacramenti poenitentiae essentialis, sed de confessione, ut ordinatur ad confusionem, & erubesceniam; quæ pars dici potest satisfactionis. Tum paucis de confessione à Nectario sublata, quæ nos suprà refutavimus, interjectis; Chrysostomus (inquit) rectè monet non esse necessarium ob ejusmodi finem obtinendam, publicè vel etiam privatim confiteri hominibus; sed satis esse cum dolore, & lacrymis, confiteri Deo, & sic satisfacere, adjunctis precibus, elemosynis, jejunii, aliisque piis, & laboriosis operibus. Hæc ille; qui quid sibi, cum hæc scriberet, velle, vix ipse videtur satis habuisse constitutum. Primò enim quorsum nobis concedit Chrysostomum non loqui de confessione, ut ordinatur ad absolutionem sacerdotalem? Quasi verò quisquam nostrum sit, qui ita deliret, ut confessionem illam à Chrysostomo ad absolutionem sacerdotalem ordinari putet? Ille verò omnem hominem, adeoque & sacerdotem (qui profectò homo est) hinc facessere apertissimè jubet; Deoque soli confitendum, ab eo solo veniam, pacem, absolutionem petendam, & expectandam docet. Ergo ea de quâ loquitur, confessio, non ad sacerdotis absolutionem fateor ordinatur, ordinatur tamen ad Dei absolutionem, quod ex omnibus Chrysostomi locis clarum est. Ille enim ubique idè nos apud Deum peccata confiteri vult, ut eorum remissionem, atque absolutionem à Domino consequamur. Mitto cætera, quæ sunt omnia in hanc sententiam apertissima. Id ipsum ex iis locis liquet, ad quæ nunc propriè respicit Bellarminus. Primò enim in Psalmum 50. post hæc verba, quæ Bellarminus describit, *Si confunderis dicere alicui, quia peccasti, dicito ea quotidie in anima tua, vel (ut habent nostri codices) in oratione tua;* post illa inquam, verba, hæc continuò addit, *Nam enim dico, ut ea confesso dicas, qui tibi exprobrat. Dic Deo, qui se medetur.* Ergo hæc, quam præcipit, ad Deum confessio eò spectat, ut peccatis nostris Deus medeatur; ea autem, quibus medetur, remittit; itaque & hæc apud ipsum Deum confessio ordinatur ad remissionem, sive absolutionem.

QQQ 3.

non.

non quidem à sacerdote, sed tamen à Deo obtinendam. Tum statim ea verba, quibus nos Deo soli peccata confitemur, vocat *justificantia*, stulte & absurde, nisi ea illorum vis sit, quam *justificatio*, sive *absolutio* consequatur. Res, (inquit) *qua te probrosum efficiebant, non erubisti. Nunc verba, qua te justificant, erubescis!* Tertio, *Lacrymas* (inquit) *frange; & obliterantur*, peccata tua, scilicet. Ergo & hæc, quæ apud Deum solum *funduntur lacryma* ad obliteranda peccata & spectant, & valent; id est ad remissionem, sive absolutionem. Denique *si in lecto* (inquit) *sis, atque tibi peccata tua in memoriam venerint, collacryma, atque ea hac ratione delere potes.* Iam quæ delentur peccata ea remittuntur. Ergo & ad remissionem spectat arcana illa *in lecto* procul à sacerdote facta exomologesis. Quin & ad eam satis est, ut ad eam obtinendam sacerdotem adhiberi nihil necesse sit. Idem docet alter à Bellarmino ex homilia de *penitentia & confessione* aliarum locus, qui nobis fuit nonus: *non enim necesse est relictis presentibus consistere. Cogitatione fiat delictorum exquisitio. Absque teste sit hoc iudicium. Deus te solus confitentem videat. Quænam quorsum ille fieri velit arcanam hanc in pectoris secreto apud Deum solum confessionem? an ad absolutionem? an verò ad solam satisfactionem?* Ille verò hæc querenti statim satisfacit. Deus te solus confitentem videat, *Deus* (inquit) *qui peccata non exprobrat, sed peccata solvit* & non ex confessione. Ergo vides hanc ipsam secretissimam confessionem ad peccatorum absolutionem, non quidem à sacerdote, sed tamen à Deo obtinendam spectare, eamque re vera impetrare. Tum paulò post peccata, si ita nunc confessi fuerimus, docet nos minimè coactum iri in ultimo iudicio *confiteri*; quia scilicet jam nunc ea *delebuntur*, opponitque iudicio ultimo, ubi *pœna erit & diffamatio, & totius orbis theatrum, iudicium, quod hic sit sine teste, & in quo qui peccavit in se ipse iudicium exercet*; confessionemque aded, quæ in hoc fit, confessioni quæ in illo fiet. Ergo & confessioni, quæ hic sine ullo teste, in sola peccatoris conscientia fit, remissionem & ab omni futuri iudicii infamia ac pœna absolutionem certissimè paratam esse statuit.

Hom. 11 in Ep.
ad Hebr.

Tertius Bellarmini locus, nobis supra tertiusdecimus, ita habet: *te Deum confitere peccata tua, apud verum iudicem cum oratione delicta tua pronuncia, non lingua, sed conscientia tua memoria*; Sed & hic, postquam ista dixit, illud quoque, quod prætermittendum non fuit, statim adiecit, *καὶ τὸς αὐτῷ ἰδενθῶναι, & sic misericordiam impetra.* Ergo & qui apud Deum non lingua, sed conscientia sua memoria peccata confitetur & pronuntiat, is misericordiam impetrat: adeoque absolutionem. Scio interpretem postrema illa verba paulò aliter accepisse, atque ita convertisse, & ita roga. (Deum scilicet) *ut sis miseretur.* Sed præterquam quod Græca omnino id videntur, quod nos exhibuimus, significare, ex hac ipsa interpretis versione liquet secretissimam illam apud Deum solum confessionem ad absolutionem à Deo impetrandam spectare, quæ misericor-

iam scilicet à Deo petit. Ultimus à Bellarmino descriptus locus, qui nobis suprà tertius fuit, idem quoque confirmat. *Intra* (inquit) *in conscientia, nemine presente prater eum, qui cuncta videt, Deum, fac judicium & delictorum inquisitionem, vitamque omnem recogitans in mentis judicium age, sive adducito peccata, reforma quod deliquisti, atque sic pura conscientia sacram attinge mensam, & sancti sacrificij participes fias.* Iam adversarij nolunt cuiquam jus esse ad sacram mensam accedere, nisi qui mortaliu culparum absolutionē acceperit. Cū ergo per privati hoc in solā conscientia, omni p̄focul teste atque arbitro, judicium, in eō constitui peccatorem affirmet Chrysostomus, ut *purā conscientia sacram mensam attingere possit*: adversarij necessariō confiteri coguntur privatum illud, & sine sacerdotis conscientia factum judicium ad delictorum absolutionem spectare, atque ordinari à Chrysostomo: quin & eo satis esse, ut peccatorum, etiam eorum quæ isti letalia censent, remissionem, atque absolutionem à Domino impetremus. Quæ cum ita se habeant, nemo nunc nō videt, quā futilis & inepta sit Bellarminiana *confessionis* distinctio quatenus ea vel *ad absolutionem sacerdotalem, vel ad satisfactionē ordinatur.* Liquet enim ex istis sensisse Chrysostomum *absolutionem* istam *sacerdotalem* non esse necessariam, ac sine eā peccatorum veniam fideles à Deo ipso impetrare, quoties cum vera pœnitentia ei soli peccata sua confitentur. Itaque rugas magnas agit Bellarminus, dum nobis narrat: Chrysostomum non loqui de confessione, ut ordinatur ad absolutionem sacerdotalem. Ille verò ne istam quidem sacerdotis, quam tu memoras *absolutionem*, necessariam putavit, nedum, ut ad eam ordinari confessionem, quam urget, quamque unā satis esse statuit. Hanc ille, de qua loquitur confessionem ut clarum est, ad absolutionem quidem ordinat; verū ad eam, quam non sacerdos, sed Deus tribuit: Ac ut soli Deo nos confiteri vult, ita & ab eō solo absolutionem querere, & expectare sacerdotis, ut aures, ita neque linguam necessariam nobis putat, hoc est neque apud eum confiteri neque ab eō absolutionem expectare nos cogit.

Secundō, respondeo etiam laborare, quæ in altero distinctionis membro posuit Bellarminus. Ait illam apud Deū solum confessionem, quæ à Chrysostomo satis esse putatur, *ad confusionem, & erubescentiā ordinari, satisfactionisque partem esse*, eamq; opponit publica illi peccatorum confessioni, quam à Nectario sublatam, pariterque à Chrysostomo prædecessorem sequente rejectam somniat. Ita verò omnia quā vana sint, pluribus suprà demonstravimus. Nam neque illa publica peccatorum apud plebem confessio pœnitentibus unquam à veteribus imposita, vel ipso iudice Petavio, fuit; neque aded à Nectario, qui nulla erat, abrogata: neque Chrysostomus, dum hæc, quæ suprà attulimus, scriberet, ad prædecessoris iudicium respexit, qui scilicet plaræque scripsit, antequam Nectario suffocatus esset, & fortasse ante etiam quā Nectarius.

CAP. XXIX.
HOM. 8. de
peccata.

Nectarius publicum pœnitentiarium abrogaret. Vnde liquet, quàm absurdè fingat Bellarminus Chrysostomum, dum privatam apud unum Deum confessionem satis esse tam multis locis docet, hoc tantum voluisse, nihil necesse esse, ut quis Deo satisfaciat, apud plebem peccata sua confiteri. Atqui neque tum, neque antea quisquam ex veteribus existimabat necesse esse pœnitentem peccata sua sigillatim apud plebem recitare, ad hoc ut de iis digne confunderetur atque erubesceret. Quid ergo opuserat in cō-refutando, atque amolendo tam sæpè, tamque vehementer laborare Chrysostomum, quod nemini tum in mentem venire potuisse videtur? Facessant ergo ista omnia tam absurdè, stulteque, quàm audacter, & inverecundè illis somniata, & Chrysostomi mentem, quæ fuit, simpliciter eam fuisse agnoscamus: hanc nimis, ut fidelis eorum, quorum sibi conscius est, peccatorum veniam, ac remissionem consequatur, satis esse si ea apud solum Deum, procul omni arbitro, testeque, ex animo confiteatur. Quò sensu si *confessionem* à Chrysostomo commendatam *satisfactionem* vocari patitur Bellarminus, id est quæ optimo, clementissimoque Domino satis est, ut omnia nobis peccata condonet, equidem de voce non pugnabo, quam scio priscis Latinis, etiam Ecclesia, scriptoribus in ea significatione passim in usu esse.

CAP V T X X X.

Vasquis solutio confutatur; & ex ipso Chrysostomo demonstratur, eam, quam commendat interiorem apud solum Deum confessionem ad obtinendam peccatorum remissionem satis esse.

NVNC explosa Bellarmini cavillatione ad Vasquem veniamus. Ille verò, ut simpliciter dicam, quod sentio, mirus homo est, & cum omnia nobis concedat, quæ sunt ad hanc profligandam causam necessaria, postremò tamen negat quicquam hinc adversus ipsos confici posse. Sed eum præstat ipsum audire ita sententiam suam explicantem; *Veram ego existimo* (inquit) *interpretationem esse, ut solum Chrysostomus loquatur de confessione interiori, quæ fiat soli Deo, non sacerdoti.* Vides, ut Gregorij sententiam penitus abiciat, nostram planè ac disertè constituat? Quid, ergo est inquam, quo minus fateatur nostrum esse Chrysostomum eumque exteriorum illam adversariorum sacramentalem confessionem minime necessariam esse existimasse? Audi verò magnam hominis leuiticæ vafritiem; *Sed* (inquit) *in omnibus illis locis non loquitur de confessione, quæ debeat fieri ex præcepto statutis temporibus, aut in necessitate extrema; sed exhortatur ad quotidianam confessionem, & quotidianum examen conscientie, ne passimur peccatum in nobis demorari.* Hanc verò planum est non debere fieri

vbi supra
num. 35.

fieri etiam coram sacerdote, sed satius esse, si soli Deo fiat cogitatione, etiam in lecto. & ut liberius, & vehementius exhortaretur ad eam quotidianam confessionem, & examen quod à Deo postularem veniam, ostendit ejus facilitatem, & remouet omnem, quæ in confessione exteriori cum sacerdote solet esse, difficultatem; & ita homil. illa 2. in Psal. 50. inquit, Peccata tua dicito, ut deleas illa. Si confunderis alicui dicere, dicito ea quotidie in animâ tuâ, &c. quasi dicat, Non tibi suadeo rem grandem, neque modo suadeo, ut dicas sacerdoti, qui exprobet illa, aut te increpando, ut fieri solet in confessione, aut manifestando illa populo: sed secretam admodum tibi modò suadeo confessionem cum solò Deo: unde non est cur graveris confiteri quotidie. Tum aliquot alia Chrysostomi loca, ex oratione quartâ de Lazarô, ex homilia de confessione & pœnitentia, & ex Commentariô in Epistolam ad Hebræos ad eundem modum explicat. Ego verò isti hætenus quidem vehementer assentior, gratiamque habeo, qui tam apertè verum Chrysostomi in his sensum exposuit. Nam & quod principio negat eum loqui de confessione, quæ debet fieri ex præcepto statutis temporibus, aut in necessitate extrema, ego minimè omnium refutaverim; qui scio illam ex præcepto statutis temporibus, aut in extremis, necessariam confessionem, vix octò post Chrysostomum sæculis inventam, ac promulgatam fuisse. Tum quod subiicit eundem omnibus istis locis loqui de quotidiana confessione quam nihil necesse est coram sacerdote fieri, satisque est si soli Deo fiat, id inquam planè probo, atque exosculor. Sed quod ille ad extremum concludit nihil inde ex ejus sententia probari posse, non possum non mirari, & optassem, ut ille quid hoc tandem sit, quod monstri simile mihi quidem videtur, paulò uberius explicasset. Nam his semel concessis, quæ nobis Valques concedit, quæque sanè verissima sunt, de tota hac adversariorum causâ actum est. Chrysostomus enim per eam, quam commendat, apud Deum confessionem docet peccatorum remissionem obtineri; idque nos nuper contrà Bellarminum ex quatuor insignibus ab ipso adductis locis demonstravimus. Sed & reliqua pœnè omnia à nobis descripta loca idem clarissimè confirmant. In primò ait Deum sic nobis peccata dimittere, ut ipsa non revelet, nec manifesta faciat aut conspiciant, nec cogat in medium procedentes quæ peccavimus enuntiare; sed sibi soli rationem reddere jubet, & sibi confiteri. Nemo non videt hanc esse Chrysostomi mentem; Deum nobis peccata sibi soli confessis statim remittere. Mox ibidem subiicit Deum αὐτῷ θεῷ τῷ ἑαυτοῦ μαρτυρεῖν μὴν solo testimonio nostro contentum esse in hoc suo erga nos beneficio (intelligit autem remissionem peccatorum.) Jam Deo testimonium nostrum ἡμῶν μόνον solum non esset satis, si nostræ remissionis alium præter nos, testem, imò & iudicem esse vellet, nimirum sacerdotem. Ergo necessario statuendum est, Chrysostomum sentire ad hoc accipiendum à Deo veniam, sive remissionis beneficium satis unicuique nostrum esse, si peccata soli Deo confessi fuerimus; idque si fecerimus, Deum illico suum hoc nobis beneficium in arcano ita impertiturum, ut ejus accepti nemo

ibid. num 77.

hom 11 ad
pop. Antiochi.

R R R alius

hom. 6. de in-
compt. D.
nat.homil. 9. de
pœn.hom. 10. in
Gen.hom. 4. de
Laz.vbi supra
num 34.homil. de
moxi & pœn.
reg Ach.
11. 43. 16. a.
pud 70.hom. 10. (gr
12.) in Matth.

alius testis, nemo nobis conscius sit. Secundus quoque locus idem conficit; in quò jubet nos conscientiam coràm Deo explicare, & vulnera ipsi nostra ostendere, & ab eo remedia petere, ostende (inquit) non exprobranti, sed sananti: Ergo intelligit Deum vulnera nostra, quæ ei soli ostenderimus, curaturum; hoc est. ut omnes intelligunt, peccata quæ confessi fuimus dimissurum. Quod & sequentia docent: Dic (inquit) ut lucreris, dic, ut hic deposito onere abeas illuc purus. At cui peccatum nõ dimittitur is neque lucratur quicquam, neque onus deponit, neque purus abit. Ergo qui peccatum dicit apud Deum, ei peccatum dimittitur. Sed nihil iis disertius dici potest, quæ in quarto loco leguntur, Deo soli dic peccatum tuum: Tibi soli peccavi, & malum coràm te feci, & dimittitur tibi peccatum tuum. Ergo ex Chrysostomo etiam ei peccatum dimittitur, qui id soli Deo dicit. Similia sunt quæ habet loco quinto, etiam magnorum peccatorum reum si voluerit uti conscientia adiumento, & medico (Deum autem intelligit) ostendere ulcus, & soli ei loqui, nullo alio conscio, & omnia dicere cum diligentia, peccata sua facile emendaturum: confessio enim (inquit) peccatorum abolitio est delictorum. Vides, ut iste apud Deum solum confitenti eadem promittat, quæ adversarij apud sacerdotem confitentibus? Mox venia indignos fore ait, qui vulnera Domino minime ostenderint, neque ab eo medicinam corum susceperint. Ergo peccatorum medicinam, id est remissionem suscipiunt, qui ea Domino ostendunt. Sed omnem pertinaciam expugnant, quæ habentur in loco septimo: Nihil (inquit) tam peccato exitiale, quàm peccati accusatio, condemnatioque cum penitudine lacrymisque conjuncta. Condemnasti peccatum tuum? deposuisti sarcinam. Quis hæc dicit? Ipse iudex Deus. Dic tu peccata tua prior, ut iustificeris. Mox, Ob hoc ipsum Deus te vult dicere, non ut punias, sed ut condonet. Tum Deum ita nos alloquentem inducit, Mihi soli dic peccatum privatim, ut sanem ulcus, teque dolore liberem. Vasques disertè scribit Chrysostomum hic apertè loqui de confessione interiori soli Deo factâ: nullo conscio sacerdote. Ergo & qui ita confitetur, is sarcinam quoque deponit, & iustificatur, & sanatur, & dolore liberatur; & ei postremò condonatur. Idem ex decimò locò patet; ubi ait peccatum eum delere, & solvere qui dicit, Deo scilicet, quorsum illud ex Isaiâ iterum inculcat, Dicitur primus iniquitates tuas, ut iustificeris. Sic & in loco undecimo, cum dixisset Christum iussisse, ut ea peccata, quæ etiam post baptismum admittimus, nobis remitti à patre cœlesti in quotidianâ prece petamus, adiicit. Vidisti misericordiam cumulum? &c. Iterum peccantibus dignatur ignoscere. Ergo & iis, qui privatim in oratione quotidiana Deo confitentur peccata, & ejus misericordiam implorant, ignoscitur. Ex his constat Chrysostomum putasse fidelem peccatorum remissionem impetrare, etiam per solam interiorem, nullo adhibito sacerdote; apud unum Deum confessionem. Vnde evidentissimè consequitur minime eum existimasse confessionem apud ministros necessariam ad hoc esse, ut peccatorum quisque

quisque remissionem consequatur neque enim ad id necessarium puta-
uit, sine quâ id ipsum haberi posse, tam constanter, tam perspicue, tam
sapedit. Atque id ipsum est, de quò quærimus; num scilicet Partes
confessionem istam apud ministros, sacramentalem, ac necessariam esse
putaverint. Videat jam Vasques, *an nihil ex Chrysostomi sententia contra se
probari possit.* Secundò. Inde etiam constat Chrysostomum unâ apud
Deum interiori confessione ita fuisse contentum, ut alteram apud sacer-
dotem non desideraret, quod fidelem illa probe defunctum ad sacram
mensam admittat; *postquam intus in conscientia, nemine presente præter
eum, qui cuncta videt, Deum, iudicium & delictorum inquisitionem feceris,
vitamque omnem recogitans peccata in mentis iudicium adduxerit, & quod
deliquerat, reformaverit; Sic (inquit) pura conscientia, sacram attinge
mensam.* Sic etiam alibi ut ad communionem accedamus quemque,
non ab altero præhæri jubet, sed à se ipso, in secreto iudicio, in *ἐλέγχῳ
convictionis sive probatione sine teste.* Ergo & satis esse putabat interiorem
apud Deum confessionem, neque adeo exteriorē apud ministrū necessa-
riā esse censebat: quod an nihil sit (ut ait Vasques) lectori cordato judi-
candum relinquo. Deinde idem etiam ex ipsis Chrysostomi verbis li-
quet, qualia sunt ista, exempli causa; *Num enim dico, ut peccata conservo
dicas, qui tibi exprobrat? Dic Deo, qui ita medetur.* Vasques per *conservum*
sacerdotem intelligit; Rectè, eodemque modo accipit, quæ alibi ha-
bentur, *Num enim homini dicis, ut tibi exprobrat? Num conservo confiteri,
ut in publicum proferat? Imò verò Domino confiteri, qui tui curam geris,
&c.* Denique (nihil enim necesse est omnia repetere) in eundem quo-
que sensum capit illa egregia: *Iam verò neque necessarium est præsentibus
testibus confiteri. Apud conscientia rationes, sive cogitationes fiat disquisitio
delictorum, sine teste sit iudicium. Deus te consentem solus videat, quasi di-
cat (inquit Vasques) in eo quod ego suadeo non est necessarium coram testi-
bus confiteri. Solum enim postulo Deo fieri quotidianam hanc confessionem.*
In his ergo & cæteris quæ sunt ejusdem generis concedit, imò pugnat
Chrysostomum quam summovet, confessionem, eam etiam intelligere,
quæ fit apud unum sacerdotem; quam commendat, eam significare, quæ
quotidiè fit apud solum Deum, omni homine, etiam sacerdote, secluso.
Quæso te nonne mirabile est, qui hæc ita constituit, eundem quoque di-
cere Chrysostomum *docere confessionis in aurem sacerdotis necessitatem*, ne-
que quicquam in istis inesse, quod illi auricularis confessionis necessi-
tati adversetur? Qui negat se pubere, *ut conservo*, id est, teste Vasque, sa-
cerdoti confitearis: Qui non aliud urget, nisi ut *Deo peccata dicas*, is ne
quæso, statuit necessarium esse sub æternæ mortis pœna *conservo* confite-
ri? Sed quid est argumentis opus? Chrysostomus disertissimè negavit
necessarium esse *præsentibus testibus confiteri*, hoc solum postulavit *Deo fieri
hanc confessionem.* An, ne hoc quidem pugnat cum ejus confessionis
necessitate, quæ non apud solum Deum, sed etiam *præsentem* aliquo teste fit?

hom. 2. de
pœnit.

hom. 12 in 1.
ad Cor.

hom. 1. in PC
19.

hom. 4. de
Lazaro,

Orat. non esse
ad gratiam
concion sive
de pœnit. &
confess.

Vbi supra
num. 38.

CAP. XXX
hom. de in-
compreh. D.
nat.

hom. 8 de
pœnit.

homil. de
mœst. & pœ-
nit. reg. A.
chab.

Conc. Trid.
Sess. 13, cap. 7.

Ibid.

homil. de
mœst. & pœ-
nit. reg. A.
chab.

Quid illa referam, quorum idem omnino sensus est? *non cogo te* (inquit) *hominibus detegere peccata tua. Conscientiam coram Deo explica.* Idem de Paulo; *non revelavit ulcus; non in commune theatrum accusationem produxit, non delictorum testes statuit, intus in conscientia nemine præter Deum adstante, iudicium instituit.* Et illa: *Dic Deo, Peccavi. Nihil aliud abs te nisi solum istud exigo.* Fidem tuam, Vasques; Iste ne eadem, quæ vos, de auricularis confessionis necessitate, sensit? Pervelim aliquem ex vestris hominibus ita loquentem audire. Cur non faciunt, si eadem, quod tu vis, cum Chrysostomo sentiunt? Cur non interdum negant se Christianos cogere *hominibus detegere peccata sua*? Cur non interdum jubent eos *conscientiam coram solo Deo explicare*? Cur non suos interdum movent ad sacram mentem accessuros, non esse *quod ulcus reveletur*; satis esse, si *intus in conscientia nemine præter Deum adstante iudicium instituant.* Denique cur nemo eorum umquam auditus est dicere; *Nihil aliud à peccatore exigimus, nisi hoc solum, ut Deo dicat, Peccavi?* Cur inquam, nunquam isti sic loquuntur? Quia nimirum mentirentur, si eum planè aliud sentiant, ista vel pronuntiarent, vel scriberent. Commendant suis illud interius conscientiae examen: sed numquam ita ut, id se unum ab illis exigere dicant. Contritionem, & (quod idem ferè est) confessionem apud Deum interiorè laudant; sed ita semper ut exteriorè confessionem apud ministrum necessariò requirant; *Nullus sibi conscius mortalium peccati quantumvis sibi contritus videatur, absque præmissa sacramentali confessione ad sacram Eucharistiam accedat.* At ne ipsis quidem sacerdotibus aliter sacra peragere conceditur. Ergo concludendum est Chrysostomum, qui sic, ut diximus, loquitur, planè contrà, quàm istos, sensit; solamque interiorè apud Deum contritionem ac confessionem à fidelibus exegisse, quò vel peccatorum absolutionem impetrarent, vel ad sacram mentem dignè accederent; omnem istam mysticam in unius sacrificuli aures, quæ tanti nunc sit, Innocentij confessionem planè, penitusque ignorasse. Quod ipsum postremò inde probatur, quod quàm ab auditoribus solam requirit confessionis disciplinam, eam omni labore ac difficultate carere affirmat; *Quis hic labor est?* (inquit) *quis circuitus? quæ fatigatio? quæ angustia verbum hoc proferre, Peccavi?* Stulte, imò impudenter hoc interrogat, si quod vult Vasques, id sensit. Fateor (dixisset aliquis) tenuis est labor apud Deum dicere, *Peccavi*; neque nos aded levem, aded justam atque æquam legem subterfugeremus, si nihil aliqd à nobis postulares. Nunc eum præter illam interiorè apud Deum confessionem nos etiam vel nunc, vel brevi ad hominis pedes procumbere, eique omnes vitæ, quantumvis arcanas, labes; nudare cogas, ridiculoses qui cum tam molestum, tamque grave onus nobis imponas, quæris; quis sit labor hoc verbum proferre, *Peccavi*, quasi videlicet nihil aliud à nobis, quàm hoc ipsum postules. Ex his nemo non videt absurdam & ridiculam futuram fuisse, hanc Chrysostomi, de facilitate suæ disciplinæ orationem,

tionem, si is (quod nobis Vasques persuasum vult) sensisset auriculari quoque confessionem esse necessariam, qua isti quicquam in Ecclesia sua (ut loqui solent) Catholica gravius, difficilius, molestius, ac onerosius esse negant. Cum igitur constet Chrysostomum, non absurdè, aut ridiculè, sed sapientissimè ac facundissimè omnia eloqui, postremò confitendum est eum, quicquid reclamet Vasques, non aliam nobis ad absolutionem à Deò impetrandam, confessionem necessariam esse putavisse, quàm quæ facillima est, nullumque laborem, nullos circuitus nullam angustiam habet, qualis est non istorum molestissima ac onerosissima, ut ipsi narrant, confessio, sed sola interior apud unum Deum animæ pœnitentis contritio, atque exomologèsis. Atque hic Gregorio, & Vasqui quod alibi quoque sæpe, accidit ut veri partem unam aliquam uterque viderit, neuter totum confiteri causæ studio præpeditus, potuerit. Verum enim est, quod Gregorius frustra repugnante Vasque ponit Chrysostomum nullam aliam peccatori confessionem necessariam putasse, præter eam, quam in allatis locis commendat. Verum quoque est, quod Vasques vicissim, Gregorio nequicquam adversante, demonstravit, Chrysostomum non aliam in locis illis confessionem commendasse, quàm quæ apud Deum solum, in conscientia arcanò fit, non autem eam, quæ exterius apud sacerdotem. Itaque si quod ambo seorsim verum habent, tenueris, quod alter in alterius sententiâ meritò reiciunt, ac refutant, seposueris, verum Chrysostomi sensum habebis totum, ac integrum; quem nos hæcenus constituimus, nimirum non aliam ab eò confessionem necessariam censeri, quàm quæ apud Deum solum, extrà cuiusquam hominis conscientiam fit.

CAP. XXXI.
Bell. l. 3. de
pœnit. c. 12. §.
Secunda ratio.

CAPUT XXXI.

Exploditur Latinus & Petavius ad Chrysostomum non solutionem, sed desperationem, illius, hæc ejus opera vel vera, vel sincera esse negantis; Hujus, orationem Chrysostomi veri sensus inanem esse non obscure calumniantis.

QUAM cum Latinus Latinus, & Dionysius Petavius viderent veram esse Chrysostomeæ orationis mentem, neque eam aliò cum aliqua probabilitatis specie detorqueri posse; aliter sibi ex his angustis evadendum esse statuerunt, vetusq; Alexandri in re simili consilium imitandū putarant; quæ fama est eum nodū, quem arte explicari, ac dissolvi nulla spes erat, gladio dissecuisse. Ita isti hæc ex Chrysostomo objectas difficultates, cum inextricabiles & inexplicabiles esse intelligerent, au-

quasi facinorosi amonendos potius eximendos, quam tempus in his vendis frustra cum sodalibus suis perdendum. Ac Latinius quidem omnia, ex quibus loca superiora descripsimus, opuscula vel Chrysostomi esse negat, vel certe à Novatianis corrupta fuisse asserit. Facinus audax, inquis. Audax fateor; sed Romanâ generositate planè dignum, quæ numquam locum deserit, neque veris, quantumvis manifestis, cedit, Patrumque & Scripturæ ipsius monumenta de mediò potius tolli consentiet, quàm ut vel latum pilum à suis dogmatis discedat. Ne tamen expectes, ut cum hoc gigante congrediar, & quæ opera omnis antiquitas vere Chrysostomi esse testatur, quæque loca in omnibus codicibus & manuscriptis, & typis excusis, Græcis, Latinisque, integra ac incorrupta leguntur, ea ego (quod sane facillimum est) contra unius hominis impudentiam defendam. Hoc me labore cæteri levant; quorum nemo adhuc diem fuit, qui Latini audaciam probaret. Hoc illius commentum Vasques, qui commemorat, idem confutavit, & nostris fannis, omniumque ludibriò dignum esse iudicavit; cuius hæc verba recitare satis est. Sed ne (inquit) ridendi, & gloriandi ansam præbeamus Lutherani, existimo neutrum ullâ ratione admittendum esse: Non primum; quia negare o-

Vbi supra
num. 31.

pera adeò recepta, max
doctrinam Chrysostomus

Epistolam ad Hebræos, ubi eandem
in eo alio, quam quod nesciamus

eius sententia, respondere, & verum, frivolum est. Non secundum, quia sic de omnibus sanctorum testimoniis, aut in quibus errarunt ipsi, alia quæ difficulta videntur, ab illius secta hæreticis corrupta esse, quod sine alio fundamento, quàm ne Patribus tribuamus aliquem errorem, quem docere potuisse non est dubitandum, asserere, videtur etiam omnino frivolum, & ridiculum, ut ad hanc communem, velut ad sacram anchoram, confugiamus. Hactenus Vasques de impudentissimo illo Latini commento.

ad Epiphan.
p. 144.

Petavij verò etiam multò in Patres contumeliosior vox est. Is enim cum diffideret illud suorum de publica penitentia *ἡμετέριον*, & quod nos suprâ satis confutavimus, omnibus Chrysostomi locis convenire posse; postquàm id commemoravit, objectionem, quam ex aliis institui posse intelligebat, occupans, Quamquam (inquit) multa sunt à sanctissimis Patribus, præsertimque à Chrysostomo in homiliis aspersa, quæ si ad exactæ veritatis regulam accommodare volueris, boni sensus inania videbuntur. Quippe declamatorio illo more ad imperitam ferè multitudinem, exaggerandi causa, & subito quodam impetu dicendi, ac calore profusa feruntur plerumque licentius. Virum vides fortem profectò, ac generosum; illaque in quâ consenuit, Patrum Iesuitarum disciplinâ dignissimum; ipsis etiam Divi maledicere, si Romæ causa id postulet, paratum. Sed sunt quidem, postquàm illi sic lubet, Patrum; ac Chrysostomi inprimis loca boni sensus inania. Nihil hoc ad nos; qui nunc non quid verum sit, (id enim ex Dei litteris jam suprâ constituimus) sed quid Patribus visum sit, quaerimus. Ergo nobis satis est, quod Chrysostomi oratio licet hæc (id est

Iesuitici, & Romani) *sensu inani*, sui tamen, id est veteris ac Chrysostomei plena est. Vter vero sensus verior sit vetusne ac. Chrysostomeus; an novus Iesuiticus, ac Romanus; non hic jam est disputandi locus. Ipsa rei utriusque nomina, quid sit sequendum, satis docent. Quò loco antequàm progrediar, duo sunt obiter observanda; quorum illud prius est, quàm clara sint pro nobis Chrysostomi testimonia, quæ isti non aliis declinare posse sibi visi sunt, quàm his tam inhonestis, tamque pudendis artibus. Planè redactos ad incitas fuisse oportuit, qui eò confugerunt. Ultimam causæ desperationem fatetur ipsa illa, quam hic coacti sunt sequi, disputandi ratio. Alterum verò hic animadvertendum est, quàm securè isti, quamque proterve & nobis, & omni hominum generi illudant, qui Patres, quos semper in ore habent, quosque omnium de religione controversiarum iudices nobis ferunt, tam indignè, ac contumeliosè habent; eorum vel opera inficientes, aut corrupta fuisse causantes, vel orationem *boni sensus inanem* esse iactantes. Ita non *Patribus*, sed *istis solis* iudicium omnium tribui palam est; qui scilicet soli, ubi ad rem ventum est, jus sumunt, tum de Patrum operibus, tum de eorum sensu pronuntiandi. Quantò simplicius erat, mistis tot ambagibus, à principio illud idem constituere, quò tandem devoluti sumus; scilicet non Chrysostomum, non aliquem de veterum illorum, ac cæcorum hominum grege, sed Dionysium Petavium, vel alium quemvis de florentissima illa beatulorum Patrum societate Dictatorem, iudicem sedere in omni hac causâ debere?

CAPUT XXXII.

Solvitur quadam in superiora objectio; & ostenditur Chrysostomum publicam pœnitentiam in criminibus manifestis minime abjecisse, sed eam & indixisse ipsum, & eam exercentes probasse. Conciliantur ejus dicta & inter se & cum aliis Patribus.

SED, ut ad institutum redeam, confutatis adversariorum omnibus. Ad Chrysostomi dicta cavillationibus, superest, ut veram eorum, quam artulimus, expositionem à quadam, quæ non sine nonnulla specie obiicitur, difficultate vindicemus. Ait enim Bellarminus si Chrysostomus omnem omninò coram hominibus, sive homine, confessionem exclusisse intelligatur, fore ut is non tantùm cum ipsis, sed etiam nobiscum pugnet. *Adversarij enim (inquit) confessionem saltem aliquorum gravium delictorum coram Ministro utilissimam, vel etiam necessariam esse censent. Chrysostomus autem confessionem coram hominibus non solum dixit non esse necessariam; sed etiam aperte damnat, ac reiicit. Sic enim loquitur bo-*

L. 3. de pœn.
c. 15. 9. Adde.
quod.

tur homil. 4. de Lazaro, Cave ne homini dixeris, ne tibi exprobet; & homil. 8. de penitentia, Non reveles ulcus, non peccatorum testes statuas. Hæc ille. Ego de nobis prius; mox de Chrysostomo. Nos igitur, ut statim initiô hujus disputationis præfati sumus, confessionis apud Pastores faciendæ necessitatem quidem, ac legem, tum & rationem, ut omnia delicta quis recensere cogantur, reiicimus, ac velut jugum solâ hominum libidine conscientis fidelium impositum aspernamur. Confessionem verò ipsam non simpliciter damnamus. Nam peccatorum, quæ cum scandalo conjuncta sunt, confessionem apud antistites, penitentiam sive apud presbyterium, sive, si res exigat, etiam apud totam Ecclesiam, necessariam esse existimamus; cæterorum, quæ occulta sunt, liberam, non necessariam esse debere putamus; ita ut si quis sit, qui conscientia æstus non facile per se explicare, ac componere possit, ei hoc remedium utile esse censeamus; ac non modo nostros non deterreamus ab eo usurpando, sed etiam hortemur & suadeamus, ut quoties opus est, id prudenter adhibeant. Hæc nostra est de confessione apud Pastores sententia, de quâ pluribus nihil opus est hîc docere, quod eam fuscè a libi explicavimus. Quid ergo Chrysostomus? Pulsat ne aliquam nostræ hujus doctrinæ partem? Nihil minus. Falsum enim est, quod ait Bellarminus, eum confessionem coram hominibus non solum dicere non esse necessariam, sed etiam aperte damnare, ac reiicere. Ejus necessitatem (fateor) ubique tollit, ac evertit, usum, nusquam damnat. Diserta sunt ejus verba; Non cogit (Deus) in medium procedentes, quæ peccavimus, enuntiare, sed sibi soli rationem reddere jubet. Item; Neque enim te in theatrum duco, confessorum tuorum; non hominibus detegere peccata COGO ἀναγκάζω; quô verbô & in præcedente locô usus erat. Quæ vero adversarius contra affert ex homilia quarta de Lazaro, Cave ne homini dixeris, ne tibi exprobet, ea in Græcis Chrysostomi non comparent, quod jam pridem monuit Baronius,* sed hæc tantum; τίνας γὰρ ἔτιμιν ἀχύνῃ ἐμὲ ἱερουργίας εἰς τοὺς τοὺς ἀμαρτήματα εἰπεῖν, μὴ γὰρ ἀνθρώπων λόγους, ἵνα ὁρεῖσθῃσι, μὴ γὰρ τοῦ συνδύλου ὁμολογῆς, ἵνα ἐμποικίσθῃ; Quæ in ultima editione Parisiensis Latinè sic leguntur, Cur igitur te quaso pudeas, & erubescis dicere peccata tua? Num enim homini dicis, ut probro afficiat? Num enim confesso confiteris, ut in publicum proferat? Eo, ut vides erubescentiæ & pravi pudoris metum istis adimit, quod nulla sit peccati apud homines & confessorum, fortasse id exprobraturos; confitendi necessitas. Si quis etiam istis confiteri ultro, ac sponte velit, ne minimo quidem verbo prohibet. Ergo verbum illud cave, quod Bellarmino imposuit, est à mala imperiti interpretis manu; non est à Chrysostomo; qui & in ipso hoc loco Deum inducit, itidem ut in præcedentibus, solam confessionis apud homines faciendæ necessitatem sic excludentem; ἡ ἀναγκὴν οὖν, οὐ μὴ μόνον εἰς τὸν θεόν, καὶ μάρτυρας θεῶν πολλῶν. Non inquit, cogo te in medium prodire theatrum, ac multos adhibere testes. Mibi soli dic pecca-

hom. 11. ad
pop. Ant.

hom. 5. de in-
compreh. D.
natura.

*a. D. 56 §. 12.

tum privatim, ut sanem ulcus, & te dolore liberabo. Neque alia est alterius loci ratio, in quò Bellarminus suæ oscitantia pœnas dedit. Si enim ipsum auctoris fontem adiisset, neque malo, in quem incidit, interpreti nimium confusus esset, alia, quàm quæ ipsum in errorem induxerunt, reperisset; Nam pro istis, *Non reveles ulcus; non delictorum testes statuas*, quæ sunt à mentee Chrysostomi planè aliena, hæc eò loco habentur, in ἀποκάλυψι (Paulus scilicet) ὁ ἰλκος, &c. ὁ θεὸς οὐ μάρτυρας τῶν ὁμιλημάτων. *Non revelavit ulcus; non in commune theatrum accusationem produxit, non delictorum testes statuit*; ut habet Latina interpretatio in ultima Chrysostomi editione. Significat scilicet Paulum in verbis illis, quæ istic explicat, *Probat autem se ipsum unusquisque*, nemini fidelium hanc legem statuere ut ulcera sua aliis nudet, & coràm testibus sua ipse delicta pandat; sed satis habere, ut (quod statim adiicit *intus in conscientia, adstante nemine prater eum, qui cuncta videt, Deum*, *judicium de nobis ipsis instituamus*. Quæ (ut quivis intelligit) necessitatem solam confessionis apud hominem, sive apud homines faciendæ tollunt; nemini libertatem eripiunt peccata apud Pastorem, si ita velit, confitendi. Atque hæc quidem ad solvendam Bellarmini objectionem *satis sunt*. Sed quæret fortasse aliquis, quomodò hæc Chrysostomi, quibus non privatè modò apud unum hominè, sed multò magis publicæ apud totam Ecclesiâ pœnitentiæ necessitatem solvi, atque excludi diximus, convenient tum cum nostrâ, tum cum veterum sententiâ, qui etsi privatam apud unum sacerdotem de quotidianis delictis pœnitentiam liberam esse debere cum Patribus sentiamus, publicam certe capitalium & eum scandalo conjunctorum criminum necessariam esse confitemur? Id enim & ex ea nostræ sententiæ declaratione, quam supra aliquoties posuimus, & ex veterum, maxime Tertulliani, Cypriani, Augustini, & Leonis descriptis in priori parte locis ita clarum, ac manifestum est, ut negari citra impudentiam non possit. Nam ut cætera mittam, nota sunt illa Augustini, *Agite pœnitentiam, qualis agitur in Ecclesia, ut oret pro vobis Ecclesia. Nemo sibi dicat, Occulte ago; apud Deum ago; novit Deus, qui mihi ignoscit, quia in corde ago*, & cætera, quæ supra suo loco recitata sunt. In his publicam, ut vides, pœnitentiam non singulorum arbitrio permittit, sed necessariò à quibusdam, quos alloquitur, exigit. Neque minus diserta sunt illa Leonis à nobis quoque in superioribus explicata: *Sic divina bonitatis præsidia ordinata sunt, ut indulgentia Dei, nisi supplicationibus sacerdotum, nequeat obtineri*. Denique ne plura repetam, nemo in veterum Patrum, ac Conciliorum monumentis versatus negaverit verissimam esse, quæ nos alibi à Petavio adversus Perronium scripta retulimus, *Vetera omnia Concilia omnesque canonum conditores ita publicam lapsis pœnitentiam præscribere, ac tempus, rationemque definire; ita porrò Tertullianum, Cyprianum, Pacianum, antiquos ad unum omnes eosdem illos hortando, comminando, objurgando, vel invidos urgere, & impellere, ut minime hoc illi integrum*

Orat. 8. de
pœnit. T. 1.
p. 512. d.

hom. 49. c. 3.

Ep. 91. c. 1.

ad Epiph. p.
2. 8.

fuisse significent. Quid ergo? Dicemus-ne cum eodem Petavio, quæ tempore Chrysostomus superiora illa, quæ ex eo attulimus, scribebat, vel pronuntiabat, *pœnitentia publicæ usum jam intercidisse, & peccata coram hominibus publicari desisse, hoc est externo illo squalore, ac sordibus, cilicio, volutatione, reliqua omni mœrorum, ac luctus significatione detegi?* Certe videtur hæc communis multorum esse sententia, memoria
to Nectarij facta orta. Putant enim simulatque i munus
Constantinopoli à Nectario abrogatum fuit, statim per totum Orientem desuisse una quoque antiquatam omnem publicæ pœnitentiæ disciplinam. Id verò nos multa deterrent ne verum esse existimemus ac illud inprimis, quod etiam post Nectarij tempora multa passim non modo in Oriente, sed etiam in ipsa Constantinopolitana Ecclesia veteris disciplinæ non modò vestigia, sed etiam certissima documenta cernuntur. Certe vel unus Trullanæ Synodi canon, suprà à nobis expositus, ostendit publicam pœnitentiàm Constantinopoli, & in omni Orientis Ecclesia, non secus ac antea, in usu fuisse. Tum nihil nos cogit credere omnem omninò publicæ pœnitentiæ disciplinam à Nectario fuisse abrogatam, ut ex iis apparet, quæ de hoc eius decreto supra loco suo diximus. Et si eam planè penitusque à Nectario sublatam fuisse constaret, (quod profectò non constat) id ejus decretum Constantinopoli obtinisset; ut Antiochiæ quoque, Orientis metropoli, & in Ecclesiis ejusdem diocesis, quæ & plurimæ erant, & florentissimæ, receptum & approbatum fuerit non sit verisimile. Neque enim ea tum adhuc erat Constantinopolitani Episcopi in Oriente auctoritas, quæ postea fuit; ut credibile sit solo ejus nutu in omnes illas Ecclesias, præsertim in Antiochenam, cujus si non major, certè non minor; quam Constantinopolitanæ Nectarij temporibus, dignitas fuisse videtur, statim irreperet, & in usum reciperetur tam absurdum, tamque & ab Evangelica & ab universali omnium retrò Christianorum disciplina alienum decretum. Atqui ipsam illam orationem *de incomprehensibili* quintam, ad quam illa de publicæ pœnitentiæ abrogatione Petavius scripsit, Chrysostomus, non Constantinopoli, sed Antiochiæ habuit, & plerasque alias, (ut supra demonstravimus) in quibus publicam pœnitentiàm tollere putatur. Ergo cum non sit verisimile Antiochiæ receptum fuisse illud Nectarij decretum, omninò videntur perperam, ac præter rem illa de publicæ pœnitentiæ abrogatione afferri ad mitigandam eorum, quæ Chrysostomus Antiochiæ contra eam dixit, invidiam. Quid? quod fieri potuit, ut illam ipsam *de incomprehensibili* orationem habuerit Antiochiæ, antequàm Nectarius Constantinopoli esset ordinatus Episcopus? Certe veteres testantur præclaras illas ~~de incomprehensibili~~ Homilias ab eo adhuc Diacono dictas fuisse; Diaconum autem eum fuisse constare, quoniam Nectarius fieri episcopus. Ille enim à Meletio Diaconus Antiochiæ ordinatus est anno Christi, 80. hic verò in sedem Constantinopolitanam

Socrat. Pallad.
Phot. Marcel-
lin.

CAP. XXII

**id a. D. 16.
b. 16.**

**nom. 3 de
Paul. & Dav.
[1] p. 664. d.
b.**

bid. 664. b.

Ibid. p. 366. c.

**hom. 17. in
Matth. extg.
R. 612. c.**

plique ipsius vestibulum interdicebatur. Huc etiam pertinet, quod alibi memorat; solitum Diaconum, antequam Eucharistia perageretur, publicè in Ecclesia sua jubere exire pœnitentes, quod & in Liturgia, quæ ejus nomen præfert, disertè legitur; ἀκούετε ἰσῶς τὸ κήρυκος (inquit) ὁ ἀγγέλλων ὅτι ἐν μετανοίᾳ, ἀπολῶντες πάντες. *Audite præconem stantem, & dicentem, Quicumque estis in pœnitentia, abite.* Profecto non alij exire à Diacono jubebantur, quàm quorum erat publica pœnitentia; Nam eò ipso quod ad hanc ejus vocem discedebant, palam testabantur se pœnitentes esse. Ergo & in Chrysostomi Ecclesia erant publicè pœnitentes. Nam si nulli fuissent, quorsum eos exire jussisset Diaconus? Hujusmodi etiam est, quod ille statim addit Diaconum quoque dixisse, ἀπολῶντες οἱ μὴ δύνασθαι δουλεύειν, *Abite, qui non potestis precari;* quibus verbis significatur tertius ordo pœnitentium; & fortasse designabatur quartus. Atque ex his satis, superque Chrysostomum publicæ pœnitentiæ solennem in veteri Ecclesia ipsum quoque probasse, ac in gregibus, quibus præfuit, exercendam curasse; frustra adeò, ac falsò adversarios non modo Perronium, Bellarminum, ac Valentianum, sed & Petavium, eum hac in parte à cæteris Patribus divellere, ac separare, quasi ille aliud quàm hi, senserit. Magna est, ut ex his liquet, utrorumque in hoc argumento consensio. Cur ergo (inquit) in tredècim illis suprà à nobis allatis locis aliter loquitur? & velut à cæteris, & à se ipso discedens, quam hîc admittit publicam pœnitentiam, tam apertè, tamq; sæpe dispungit, ac rejicit, minimeque necessariam esse docet? Nulla inquam, est istorum; si ea dextrè, atque ex auctoris mente accipiantur, inter se pugna. Nam & nos, qui publicæ pœnitentiæ in Ecclesia usum, imò & necessitatem, ut suprà dixi, admittimus, ac docemus, sæpe tamen sic loquimur, ut cum Chrysostomo dicamus satis esse peccata apud Deum confiteri, interiorè quæ illam apud eum unum confessionem ad obtinendam peccatorum remissionem sufficere; neque quicquam idè nobis contradictionis, vel inconstantia & à nobis ipsis dissensionis dicam jure scripserit. Quid ergo est? Nimirum peccatum eò propriè, ac per se censetur, quod Dei legem, ac majestatem læsit, atque violavit; itaque per se, ac propriè à Deo quoque expungitur, ejus debitum ac reatum omnem ex misericordia clementer dimittente; qui cum omni vere & ex animo pœnitenti peccata se remissurum sanctissimè in verbo suo promiserit, apparet ad hoc ut peccator veniam admissorum à Deo consequatur, propriè ac per se, satis esse, ut apud Deum pœnitentiam vere & ex animo agat; atque ita culpas præteritas ei confiteatur, sibi quæ dimitti postulet, ut earum seriò peritus, ad meliorem frugem redeat. Nihil aliud propriè ac per se Deus à fidelibus lapsis, peccati nomine exigit, nisi ut in terribili pœnitentia sedulò apud ipsum fungantur; idque quàm verum sit, vel ex eò patet, quod sinè ea nemo veniam à Domino consequitur, etiam si omnes apud universam Ecclesiam ex omologesi fecerit.

hom 3. in Ep.
ad Ephel. T.
3. in Nov. Test.
p 367. d.

ibid.]

CAP. XIX.

Enchirid. ad
Laur. c. 61.
T. 1.

quod cum Ecclesie quoque sit *satisfaciendum*, id nō aliter assequi possis, quam tuam ipsi pœnitentiam significando, atque aperiendo. Ecclesia enim, cui eō agrè feceras, quod te à Deo alienum peccatis ostenderas, satis eo ipso facis, quod nunc contra, lacrymis, aliisque externis testatib te verò de admissis suscepto dolore, in Dei gratiam redire velle. Atque ex his, ni fallor, nunc patet vera ratio, quā Chrysostomus, non modo cum aliis Patribus, sed & secum facile conciliari possit. Nimirū quotiēs interiorē apud Deū confessionē satis esse ait; quotiēs negat, necessarium esse apud hominem confiteri, peccati per se, & propriē, ac in genere remissionem requiritur, nisi ut si teat. Cum & ipse 8 nonnullis peccatis quā publica anim git, ut præter illam interiorē pœnitentiam, qua propriē crimina apud Deū remittuntur, ac (ut loquuntur veteres) *expunguntur*, exterior quoque requiratur apud homines pœnitentiæ significatio. Chrysostomus in illis locis docet quid per se ad peccati remissionē cōsequendam requiratur; in his, quid per accidens ad id interdum accedere debeat. In illis, de quibusvis in genere peccatis; in his de manifestis tantū & cū scandalo conjunctis intelligit. In illis *fideles*, id est eos qui à Christi corpore non sunt separati; in his *pœnitentes* solos alloquitur, id est eos, qui à Christi corpore separantur. Idem de cæteris Patribus sentiendum; quorum una, eademque omnium est de hoc argumento sententia. Nam & quæ Augustinus, & Leo, alique de *publica pœnitentiæ* necessitate scripserunt, ea de iis tantū peccatis capienda sunt, quæ manifesta sunt, & *capitalia*, hoc est excommunicatione digna, & in canonibus notata; & vicissim quæ Chrysostomus, & alij de pœnitentiæ apud solum Deū *expungit*, ac (ut sic dicam) *sufficiētia* docuerunt, ea cum hac exceptione intelligenda sunt, nisi id sit crimen, quod non modò Deus læsus sit, sed etiam scandalum hominibus objectum; quod adē nostram apud eos satisfactionem requirat. Hæc omninō vera est Patrum de istis sententia, (quæ & nostra quoque est) quam nisi totam admiseris, frustra & inutiliter in conciliandis eorum dictis sudabis; quæ nisi his, quæ utraque apud eos clarissima sunt, positis, conciliari inter se non queunt. Sed hæc de Chrysostomo jam satis, in quō non adversariorum vilitationes diutius immorari cōegerunt; rei ipsius, aut instituti nostri ratio ferebat. Nunc quidē, cum demonstratum sit sanctissimum virum docere ad consequendam peccatorum remissionem satis esse apud unum Deū confiteri, & pœnitere; nihil necesse esse apud homines vel peccata, vel pœnitentiā significare, aut confiteri (nisi forte ut admonuimus, peccatum manifestum & cum scandalo conjunctum fuerit) omnes (ut spero) clare, liquidoque perspiciunt ignotam et, cæterisque

terisque adeo Patribus, tum vetustioribus, tum paribus (à quorum societate frustra in hoc argumento, ut ostendimus, segregatur) plane ignotam fuisse Innocentianæ confessionis disciplinam, quæ nullum nobis à Deo peccatum remitti vult, quod non apud hominem confessi fuerimus.

CAPVT XXXIII.

Argumentum XX. constans testimoniis Hilarij, Basilij, Ambrosij, Maximi Taurin, & Augustini; qui sola contritione sine oris confessione, peccatorum à Deo remissionem impetrari docent. Refellitur Bellarmini ad Ambrosij aicta cavellatio.

NEQVE verò hanc putes ab uno Chrysostomo expressam, scriptis-
que ac memoriæ traditam fuisse sententiam, Alij quoque eam satis apertè docuerunt. Hilarius, Chrysostomo haud paulò vetustior, de confessione peccatorum loquens, quæ in huius sæculi tempore est, Confessionis autem causam (inquit) addidit (nimirum David) dicens, Quia fecisti, authorem scilicet universitatis huius Dominum esse confessus; NVLLI alij docens confitendum, quam qui fecit olivam fructiferam spei misericordia in sæculum sæculi. Et quis hic sit, qui fecit ista, demonstrat, dicens, Et expectabo nomen tuum; quoniam bonum est in conspectu sanctorum tuorum; Expectabit ergo Dei nomen cui confiteretur. Hæc ille; clarissimè constituens, peccata confiteri, non alij, quàm Deo necesse esse.

Basilius, qui & ipse quoque Chrysostomo aliquanto vetustior fuit, solam apud Deum confessionem ad remissionem consequendam satis esse luculente docet; cùm hæc Davidis verba, Rugiebam a gemitu cordis mei, enarrans; ἡ γὰρ ἴσα (inquit) τοῖς πολλοῖς φανερός ἤνιωμαι, τοῖς χαλίστοις ἱξομολογοῦμαι. ἴδον ὃ ἐστὶν ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ ὅμματος μόνον οὐ μοῖρα τῆς βλέποντι τοῦ ἐκ κρυφίου, τὸς ἐν ἑμαυτῷ συναγμοῦς ἐπιδεικνύς, ἐν ἑμαυτῷ αἰνυόμενος. ἐδὲ γὰρ μακρῶς μοι λόγων χρεία καὶ πρὸς τὴν ἱξομολόγησιν. ἀπῆρκεν γὰρ οἱ συναγμοῖς ἡ καρδίας μου πρὸς ἱξομολόγησιν, καὶ οἱ δόκτοι βαΐθους ψυχῆς πρὸς σὶ τὸ θεῖον ἀρεπόμενοι οἱ ὀδύρμεν. Non enim, ut multi, live vulgò, manifestus fiam, labijs confiteor; sed intus in ipso corde, clauso oculo, tibi SOLI ea qua in occulto sunt respicienti, meos apud me ipsum gemitus ostendo, mecum ipse rugiens. Non enim multi verbi mihi opus erat ad confessionem, vel ad exomologem. SVFFICIEBANT enim cordis mei gemitus ad confessionem, questusque ex anima penetrabilibus ad te Deum meum transmitti. Hactenus Basilius; qui hoc Davidis exemplo Deo soli gemitus intus in ipso corde ostendendus; eoque ad exomologem sufficere, non minùs clare, quàm Chrysostomus, docet.

Idem

1a Pl. 51. p.
63. f.

hom. in Pl.
57. 8. T. 1. p.
208. c.

Aug.

in Psal. 31.
enarrat. s. T.
s. p. 79. col. 1.
C.

Huc quoque pertinent illa Augustini in hac Davidis verba, Dixi pronuntiabo adversum me injustitias meas Domino, & tu remisisti impietatem cordis mei. Dixi (inquit) Quid dixisti? Non jam pronuntias, sed promittis se pronuntiaturum, & ille jam dimittit. Attendite, Fratres. Magna res. Dixit, Pronuntiabo. Non dixit, Pronuntiavi, & tu dimisisti. Dixit, Pronuntiabo & tu dimisisti; quia eo ipso, quod dixit, pronuntiabo, ostendit, quia nondum pronunciaverat, sed corde pronunciaverat. Hoc ipsum dicere, pronuntiabo, pronunciare est; ideo & tu remisisti impietatem cordis mei; confessio vero mea ad os nondum venerat. Dixeram enim pronuntiabo adversum me; verumtamen Deus audivit vocem cordis mei. Vox mea in ore nondum erat, sed auris Dei jam in corde erat. Hæc ille; quibus docet Deum corde contritis atque pœnitentibus, etiam ante vocalem confessionem peccata remittere.

CAPVT

CAPUT XXXIV.

Argumentum XXI. quo Patres peccata à Deo, etiam sine sacerdotis absolutione remitti, clarissime inde sensisse probatur, quod de relapsorum salute; quibus absolutio sacerdotis negata, non tamen desperabant.

SED & Augustinum & alios Patres sensisse peccata apud Deum solum pœnitentibus absque sacerdotis absolutione & iudicio remitti ex quodam eorum dogmate apertissime, invicto atque ineluctabili argumento conficitur. Illi, ut & nos supra diximus, & adversarij confitentur, publica pœnitentia semel functis, si in aliquod eorum criminum, quæ sunt in canonibus notata, relaberentur, nullam deinceps pœnitentiam dabant, neque eos adeo ullo sacerdotis iudicio post id locorum absoluebant. Non publico quidem, ut omnes consentiunt; quia publicum à sacerdote absolutionis iudicium nullum fiebat, nisi post peractam publicam pœnitentiam, quæ istis negabatur. Non privato; quia nullum huiusmodi esse concedunt adversarij, nisi post privatam pœnitentiam; quam relapsis olim datam fuisse Perronius quidem temere ac frustra somniaverat, sed Petavius vere jureque negavit; & vero claris, validisque rationibus sententiam suam confirmavit. Si enim relapsis privata pœnitentia data fuit, *neceffe erit unà fateri*, ut optime disputat Petavius, *feliciorem multo conditionem eorum existisse, qui sapius, quam eorum qui semel in vita deliquissent. Quod quibus tandem (inquit ille) persuaderi poterit?* Itaque vel teste & auctore Petavio, constituendum est qui post actam publicæ pœnitentiam iterum in simile aliquod peccatum relaberentur, eos omni penitus publica, privataque pœnitentia excludi fuisse, adeoque sine sacerdotali absolutione mortuos. Vnde & evidentissime hoc sequitur Patres æternæ damnationi istos necessario, subjecisse, si (quod nunc tuentur adversarij) in ea sententia fuerunt; ut crederent nemini Deum peccatum ullum mortale condonare, nisi à quo eum sacerdotes post vocalem confessionem absolverint. Atqui primo id de Patribus suspicari nefas est. Quid enim? Si relapsus ille deo suscepto de admissis vero & qualem Evangelium requirit, dolore vitam emendasset, totamque ad sanctimoniam & pietatem instituisset, (idem fieri & posse & vero non raro solere omnes vident; neque negant adversarij) putandum ne est Patres tam male de Dei misericordia sensisse, ut ne illum quidem veniam ab eo impetrare posse putaverint? Absit, ut rem tam absurdam, tam incredibilem, tam denique cum Evangelio pugnantem in animum suum induxerint: in quo vel homines fratribus in le septuagies septies peccantibus dimittere tamen, ac condonare jubentur.

ad Epiph. p.
13.

Math. 18. 22

TTT 2 tur.

CA. XXXI
Ep. 14. ad
Macedon.

Rom. 1. 4.

Ps. 1. 11.

Pl. 10. 14.

Præf. 1. fu
traité de l
encre
no.

Ep. 02. ad
quill.

11111

avit, ut Deus peccata peccatori vere pœnitenti sine sacerdotis absolutione indulgeat. Sed & Leo suam de hac quæstione sententiam alibi etiam clarius aperuit, dum hoc statuit *nos misericordia Dei nec mensura posse ponere, nec tempora definire, apud quem (inquit) nullas patitur veniarum vera conversio, dicente Spiritu Dei per Prophetam*. Cum conversus ingemueris tunc salvus eris. *Et iterum*, Quia apud Dominum misericordia est, & copiosa apud eum redemptio. Ergo ex Leone quicumque lapsus vere convertitur, is statim veniam *sine mora* impetrat, adeoque ante sacerdotalem absolutionem. Neque nodum solvit Bellarminus dum in vera *conversione* includi, continerique respondet confessionis votum. Liquet enim hominis lapsi conversionem esse posse verissimam, etiamsi de confessione auriculari nunquam cogitaverit. Nam vera peccatoris conversio in eo sita est, ut peccata detestetur, ac deserat; non ut ea sacrificulo in aurem immurmuret. Tum etsi demus Bellarmini exceptionem valere, non in aliis peccatis valebit iis, quibus à veteribus constituta erat canonica pœnitentia, i demonstravimus) certis tantum quibusdam criminibus, quorum est in canonicis diserte facta mentio, iisque manifestis. Aliorum peccatorum quorum præter hæc & numerus ingens, & quorumdam etiam reatus gravis ac letalis est, remissionem sine ullo confessionis vel actu, vel voto à Domino haberi Leo apertissime docet. Non enim quam à peccatore confessionem non requirebat, ejus votum ad consequendam peccati veniam, necessarium putabat, vel putare poterat.

Ep. 91. ad
Theod.

CAPUT XXXV.

Argumentum XXI. ex insigni quodam Cassiani testimonio ductum, idem quod alij supra dixerunt, docentis. Bellar. & Alardi, & aliorum ad id cavillationes refelluntur, ac diluuntur. Chrysostomi & Eligij similia loca.

His postremo accedat insigne Cassiani testimonium; qui de pœnitentiæ fructibus disserens, per quos ad expiationem criminum (ut ille loquitur) pervenitur, recensitis, collocatisque in hoc genere, caritate, elemosynis, lacrymis, confessione, afflictione cordis, & corporis, præcipueque emendatione morum, aliorum fidelium precibus, misericordia, ac fidei (ut ait) meritis, efficaci Evangelij prædicatione, salubrique admonitione, denique indulgentia in eos, qui nos læserunt; Videtur (inquit) quantos misericordia aditus patefeceris clementia Salvatoris, ut nemo salutem cupiens desperatione frangatur, cum videat se tantis ad vitam remediis invitari, Si enim pro infirmitate carnis, afflictione jejuniorum aboleris te peccata non

Collat. 200.
c. 8.

atque heterogeneas ad unum, eundemque censum stultè revocaverit. Sed nihil argumentis opus est. Cassianus ipse ineptissimam hanc sui interpretis glossam ita diserte amollitur, ut mirum sit huic commentatori tam parum fuisse vel frontis, vel mentis; ut hæc vel non viderit, vel si vidit, in tam claram lucem suum istud *committitum* verius, quàm *commentarium* extrudere ausus sit. Mitto quod nuper observavi, alioqui ridiculum fore Cassiani sermonem, si cum ait *multos esse penitentie fructus per quos ad expiationem criminum perveniunt*, intelligit verum unum ex his ed petveneri aliter non posse, nisi per caritatis; ac si quis Romam Brundisium iri duplici via vel Apollinensem, intelligat tamen, qui via Appia tendit, Brundisium non posse, nisi & Numici viam iter faciat; quod quàm stultum densus. Hæc inquam, mitto; Cassianum ipsum loquentem audiamus. Explicatis enim multis illis penitentie viis, ac semitis, prædicataque Dei misericordia, quæ tam multos nobis aditus ad suam clementiam patefecerit, tantisque (id est tam multis ex illius sæculi usu) remediis ad vitam non invitet, Si (inquit) *pro infirmitate carnis afflictione jejuniorum abolere te peccata non posse*, ut carnis per jejunium quæ una erat ex penitentie viis, non ita ad peccatorum remissionem obtinendam, necessariam esse statuat, ut sine ea penitens, adsit modò eleemosynarum copia, ed aspirare non queat. Quid ipsam eleemosynam? Etiam sine hac veniam iis pollicetur, qui mores egregie emendaverint. Indigenti si non habes, quod impartiri, &c. (inquit) certe absque illi morum poterit emendatione purgari. Quid etiam ne absque hac peccatorum cuiquam remissionem pollicetur, &c. Certe. Quod si (inquit) perfectionem virtutum extinctione vitiorum omnium non potes adipisci, sollicitudinem piam erga aliena salutis utilitatem impende. Sed neque hanc viam absolutè putat necessariam. Aliam enim eodem perveniri posse, hac missa, statim concedit. Si autem (inquit) te idoneum huic ministerio non esse conquereris, operire peccata poterit caritatis affectus. Sed & præter hanc viam, aliam esse in promptu subijcit; In hoc quoque (inquit) si te fragilem fecerit qualibet mentis ignavia, oratione saltem, atque intercessionem Sanctorum remedia vulneribus tuis humilitatis affectu submissis implora. Sed & absque hoc idem etiam aliter consequi nos posse docet, sincera ac supplici peccatorum confessione, Postremo quis est, qui non possit, inquit, iter dicere, Peccatum meum cognitum tibi feci? Vides, nullam penitentie viis, quas nobis ad remissionem peccatorum consequendam proponit, ad hunc finem obtinendum ita necessariam, ut non ea missa, per alias quoque eodem perveniri possit? Cum ergo confessio una quoque ex istis sit, apparet Cassianum sensisse etiam absque hac, modò ceteras vel omnes, vel unam ex iis aliquam sequamur, posse nos peccatorum indulgentiam à Domino impetrare. Iam tamen meum non in omni Cassiani dicta præstare, sed quæ sit ostendisse hanc esse

САР.ХХХV.

Уби супр.

omnia, vel certè aliquod ex iis, habuerit, non possit delictorum veniam à clementissimo Domino à clementissimo Domino fit ex iis mediis, necessariis nitentem (ex Cassiani qui catorum remissionem à Confessionem, quod nunc vo enim aliud pertinet) orationi fidelium hic nobiscum viventium fufas pro salute poenitentibus, ut ex iis, quod oratione saltem, atque inter litatis affectu submissus implententiam describere, in quod catores mos erat presbyteris fratribus legationes deprecandem poenitentium, contin possit suppliciter dicere, Pecc Chrysofostomo eadem habnam censet ex multis illis statur etiam sine ea validam Quin & his quædam ille (Ximus) inter cæteras poenitentium fletum allato Petri exemplum

le

Confessione vocali fuisse omnes poenitentium, necesse est ut possit quoque verò poenitentiam fletu, etiam qui sine confessione vocali fuerit, remissionem peccatorum comparari posse. Chrysofostomus disertissimè id docet; *ei ὁ Πέτρος κλαυθμός* (inquit) *τηλικαύτω ἐξήλειψεν ἁμαρτίαν, οὐ γὰρ κλαυθμός πῶς ἢ ἂν ἀπ' εὐθείας πῶς ἁμαρτίαν, ἢ γὰρ μικρὸν ὑδὶ γλῆκη τὸ ἀρῆσαι τὴν ἴδιον διαπότν, ἀλλὰ μέγα ἐπὶ ἰσχυρὸν, ἀλλ' ὅμως τὰ δάκρυα ἐξήλειψεν ἁμαρτήματα. κλαυθρὸν οὐκ ἐστὶν οὐδὲν τῇ ἁμαρτίᾳ. ἀλλ' ἔχ' ἀπλῶς, ἐδὲ μὴ χήματα ἀλλὰ κλαυθρὸν σικκῶς, ὡς ὁ Πέτρος, ἐξ αὐτοῦ τὸ βάθος προσάγαγε τὰς πηγὰς τῶν δακρύων, ἵνα ὅτως σπλαγχνίδεις ὁ διαπότνης συγχωρήσῃ σοι τὸ πλῆμα ἁλνεια.* Quod si Petri fletus tantum delevis peccatum, qui fieri poterit, ut si flevitis, peccatum non deleas? Non enim parvus fuit reatus proprium Dominum negasse; sed magnus, & fortis; Eum tamen lacrymæ delevere. Desse igitur & ipse super peccatum; neque quoquomodo desle, aut apparenter, sed desle amare, quemadmodum & Petrus. Ex ipso profundo deduc fontes lacrymarum, ut sic misericordia commotus Dominus peccatum tibi dimittat. Non potuit clarius peccatum vere flenti, tametsi apud nullum hominem id voce confitenti, Dei misericordiam, delictique remissionem polliceri. Sed ad Cassiani locum redeo, in quo & aliud superest, sane disertissimum, contra vocalis apud hominem confessionis necessitatem testimonium; cum post ea, quæ explicavimus, & quibus confessionem apud homines, velut

CAP. XXIV.

Mat. 10.

**1. 3. de par.
c. 10. 9. sed
non potest.**

inquit (*peccata juxta supplicationem non desinas*; quæ sanè confessioni apud Deum interiori, (quæ & sæpe imo jugiter repeti potest; ac debes, & cum supplicatione fit) liquido conveniunt; à vocali apud sacerdotem confessione aliena sunt, quæ neque repeti consuevit, neque *juxta supplicationem* fit. Quod vero ait Bellarminus verba illa Cassiani, *illi, quem latere non possunt*, id est Deo, *confitendum esse, commodè accipi posse de confessione, quæ fit Deo per sacerdotem*, id inquam fateor Bellarmini commodofactum iri, siquidem fieri possit; fieri autem posse, nego. Nam quicumque, & qualiscumque de cætero sit sacerdos, homo certè est; neque adeò negari potest *hominibus revelari* quicquid isti & aliis similibus revelatur. Tum eum, apud quem confiteri nos vult Cassianus, *peccata nostra latere non possunt*. Sacerdotem, ut notum est, non modo latere possunt, sed etiam revera latent. Ergo de sacerdote hæc nulla ratione accipi queunt. Sed Bellarminus *confessionem* apud sacerdotem suam minimè hîc à Cassiano pulsari, inde argumentatur, quod confessio hic ab illo notata hujusmodi fuerit, *ex qua publicatio & improprium sequebantur*, ut ex istis verbis apparet, *Qui & absque verecundia publicatione, & absque improprio peccata donare consuevit*; Duo autem illa (inquit, scilicet publicatio, & improprium :) *longe absunt à confessione secreta, quæ fit uni soli, ut locum Deiteneat*. R

Cassianum his verbis confitentium timori occurrere, ac comuere; illi autem metuebant *publicationem peccati sui, & improprium*; quæ duo ostendit in eâ, quam commendat, apud Deum confessione minimè metuenda esse; quod is scilicet *& absque illius verecundia publicationesurare, & sine improprio peccata donare consuevit*. Iam ex eò quod metuebant, penitentes, sequitur quidem qui peccata apud homines confitebantur, gemino illi periculo fuisse obnoxios; fieri adeò potuisse, ut homo, quod ei confessi erant, delictum & publicaret, & exprobraret; Factum semper fuisse, neq; unquam aliter tum contigisse, non sequitur; nisi inter omnes illorû temporû homines nullum fuisse sacerdotè putemus *timidum*, & arcanorû lux fidei commistorum tenacem. Cum ergo fieri possit, ut non modo quæ pluribus, sed etiam quæ uni homini revelavimus peccata, ea & publicetur, & nobis exprobrètur, apparet Cassianum confessionem hîc excludere, non modo eam quæ fit pluribus hominibus, sed eam etiam, quæ fit uni; cum eam omnem excludat, à qua aliquis est *publicationis & improprij* metus; (neque enim mala, quæ reverà contingent, sola metuimus; sed ea etiam, quæ tametsi nunquam fortasse accident, accidere tamen possunt.) Apparet denique eundem confessionem apud solum Deum, nullo homine, sive laico sive clerico, conficio, factam, commendare; à quâ scilicet sola ille penitentium metus abest; cum non modo non fiat, sed ne fieri quidem possit, ut Deus, qui optimus idem est, atque sapientissimus penitentium sibi confitentium peccata vel publicet, vel exprobrat. Atque ita liquet hæc à Bellarmino allata Cassiani verba id, quod ipse cupit, non modo non

Cap. xxv.

Collat. 1. cap.
12.

in 1. Thom.
T. 4. q. 90. at
1. dub. 3. num
36.

metuere non absque ratione possent. Hinc enim clarissimè conficitur confessionem, non solum eam quæ apud plures, sed etiam quæ apud unum hominem fit, excludere Cassianum; qui, ut ex ipsius verbis manifestum est, eam omnem excludit, à quâ vel verecundiæ publicatio: vel aliquod improprium metui tum poterat, ac solebat. Atque hæc de Cassiano satis. Neque enim aliter, quàm Bellarminus, ad hunc ejus locum cæteri ferè adversarii respondent Cuyctius *a*, Ciaconus *b* & alij. Vasquem *c*, & Gregorium Valentianum *d* excipio, qui ad interiorem cum Deo confessionem Cassiani verba verè nobiscum quidem referunt; sed inde quicquam contra suam apud sacerdotem confessionem colligi posse, sanè impudenter, negant. Nam cum, ut ex iis, quæ disputavimus, clarissimè constat, Cassianus hæc interiorem apud unum Deum, quam hoc locò istis assentientibus commendat, confessione peccatorum remissionem à Deo obtineri posse statuat; quis non videt eum non agnovisse exterioris, sive vocalis cum sacerdote confessionis necessitatem, absque quâ scilicet etiam nobis peccata à Deo donari posse docet? Non omiserim bonum Alardum, qui aliorum sententias fere sequitur, nullius ipse judicij est, cum hic duas suorum opiniones diversas, ac discrepantes invenisset, utramque posuisse; ac initio quidem annotationis, quam in hunc Cassiani locum edidit, Bellarmini, Cuyctij, & Ciaconi cavillationem sequi, in fine Vasquis, & Gregorij effugium adhibere, neque, quod mireris, ullum inter duas illas sententias discrimen notasse. Sed ambas, velut unam, eandemque, leætoribus propinasse. Nos cum utramque seorsum confutaverimus, non est, quod Alardi ut ego appello, simplicitatem res adgō diversas pro una accipientis, pluribus castigemus.

Huic Cassiani loco altum ejus planie geminum, & ex ipso (ut videtur) sumptum, sed scriptoris posterioris, Eligij scilicet Noviomenis Episcopi, subtexere libet; Denique *multiplex* (inquit) *misericordia ejus* (Dei) *ad expiationem criminum multipliciter fructus nobis pœnitentia contulit.* Non enim tantum simplici illo pœnitentia nomine salus æterna repromittitur, de quo Apostolus Petrus, Pœnitementi igitur, ut deleantur peccata vestra; & Joannes Baptista, Pœnitentiam agite. Appropinquavit enim regnum cœlorum: Sed etiam fit absolutio peccatorum per caritatis affectum, per elemosinarum fructum, per profusionem lacrymarum, per confessionem criminum, per cordis & corporis afflictionem, præterque per moram emendationem: interdum etiam per sanctorum intercessionem, per indulgentiam quoque, ac remissionem nostram, quæ peccantibus in nos dimittimus; quibus omnibus modis aboleri posse peccata, divina testis est Scriptura. Cum ergo indulgentia aditus nobis salutaris Dei nostri ineffabilis potentia patefecerit; quis miser misericordiam, & salutem desiderans desperatione aliquâ frangatur, cùm ad veniam etiam multiplicibus remediis invitetur? Hæc Eligius. Eadem sequitur Theodulfus Autelianensis in Capitulari quod Sirmondus art. a. 7.

L. 1. 1.)

797. 1c.

a Annot. ad
Cass. 11.
b observat ad
Cass. p. 949
c ubi supr.
num. 39.
d t. 4. in
Thom. disp. 7.
q. 9. puncto.
11.

in loc. p. 771.

homo. 1. de cor.
quod Chri.
stus lavit pe.
des discipu. L.
2. bibl. p. 91.
d.

CA. XXXVI.

C. 16. T. 1.
Conc. Gall.
p. 251.
Psal. 31. al. 32.
21 & 1.

Dan. 4. 14.

Luc. 6. 37.

Iac. 1. 19.

1. Petr. 4. 8.

Psal. 34. 4.

797. retulit; *Septem* (inquit) *modis* peccata dimitti *Scriptura sancta demonstrant*. Primo in baptismo, qui propter remissionem peccatorum datus est; secundo per martyrium, juxta illud, quod ait Psalmista. Beatus cui non imputaverit Dominus peccatū; quia juxta ejusdem David sententiā, Beati quorū remissa sunt iniquitates, & quorū tecta sunt peccata. Remittuntur peccata per baptismū, teguntur per penitentiam, nō impunguntur per martyriū. Ter-
si remittat quis peccanti in se pec-
vobis, &c. Quinto si per predica-

tione quis & per bonorum exercitium alios ad errore suo convertat, juxta illud, quod ait Apostolus Iacobus, &c. Sexto per caritatē, juxta illud, Caritas Dei cooperit multitudinē peccatorum per Iesum Christum Dominum nostrum. Septimo per penitentiam, juxta illud quod ait David, Converteris sum in ærumna mea, dum configitur spina. Atque hæc illi hætenus; in quibus, quod eadem quæ in Cassiani dictis observavimus, & defendimus, occurrant diutius immorari nihil necesse est.

CAPUT XXXVI.

Argumentum XXIII. ex Iuliani Pomerij disertissimo testimonio ductum; quod explicatur, & ab inanibus Esiij cavillationibus vindicatur.

Nunc ergo ad Prosperum, sive potius Iulianum Pomerium veniamus; Nam Iuliani hujus esse tres illos de vita contemplativa libros, qui vulgo sub Prosperi nomine circumferuntur & laudantur, ita clare solideque demonstravit Jesuitarum eruditissimus Sirmondus, ut nullam dubitandi causam reliquerit. Sic ergo Iulianus, postquam de iis dixit, quorum crimina, vel ex ipsorum confessione, vel aliunde nobis innouerint; Porro illi (inquit) quorum peccata humanam notitiam latēnt, nec ab ipsis confessa, nec ab aliis publicata, si ea confiteri, aut emendare noluerint, Deum, quem habent testem, ipsum habituri sunt & ultorem. Et quid eis prodest humanum vitare iudicium, cum si in malo suo permanserint, ituri sint in æternum Deo retribuente supplicium? Quod si ipsi sibi iudices fiant, & veluti sue iniquitatis ultores hic in se voluntariā penam severissima animadversionis exerceant, temporalibus panis mutaverunt æterna supplicia, & lacrymis ex vera cordis compunctione fluentibus restinguunt æterni ignis incendia. Hæc ibi Prosper, sive potius Iulianus, jam supra à nobis libata; planè cum Cassiano constitutus, peccatorum remissionem à Domino non modo confessione, sed etiam emendatione sine confessione factā, obtineri. Neque enim ultionem Dei aliis oculatorum criminum reis denuntiat, nisi qui ea vel non confessi fuerint, vel non emendaverint. Si qui ergo ex iis peccata, tametsi minimè confessi, emendaverint, (quod

Not. ad can.
19. Conc. A-
quisgr. T. 1.
Conc. Gall. p.
681.
de vit. cont.
L. 1. c. 7.

(quod fieri posse nemo negat) huiusmodi pœnitentes Iulianus divinæ ultionis metu liberat, adeoque peccatorum remissione donat, sine quâ ultio certa, ac inevitabilis est. Quod si ille, ut nunc adversarij, sensisset nullum huiusmodi delictorum sine confessione vocali, cuiquam remitti; simpliciter dixisset istos, *si ea confiteri noluerint, Deum ultorem habituros*. Nunc cum interjecta copula disjunctivâ duo ista posuerit, *si ea confiteri, aut emendare noluerint*, nemo non videt eum duas pœnitentiæ, & salutis vias istis proponere; quarum illa prior est, ut peccata ministris confessi eorum opera remissionem, & medicinam quærant; hæc posterior, ut ipsi sibi propriæ mentis iudicio, nullius alterius adhibita manu, consulant, vitamque ac mores emendent. Quod & verba sequentia docent, in quibus nullam facit sacerdotis, aut cuiusquam alterius mentionem; hoc unum ab istis requiritur, *ut veluti sui iniquitatis ultores in se voluntariam confessionem faciant*. Atqui neque sibi ipse iudex consistit, cuiusque causa ab illius examine, ac sententia omnis pendet; neque voluntaria pœna dicenda est, quam nos non propria voluntate sumptam, sed nobis alterius iudicio constitutam necessariò subimus. Ex quibus liquet, quàm absurda, quamque insulsa sit Estij cavillatio hæc Iuliani ad publicam pœnitentiam nulla ratione, ex sola sua libidine restringentis. Quamquam ipsa Iuliani verba frigidam glossam satis confutant; cum ait istorum de quibus loquitur, *peccata humanam notitiam latere, neque ab ipsis confessa esse*; quorum neutrum de iis dici potest, quæ quis sacerdoti, licet soli, revelavit. Sed fortasse ista Estius, non tam de suprâ scriptis Iuliani verbis, quam de iis, intellexit, quæ paulò post sequuntur, & nunc quoque describenda sunt; Quapropter (inquit) Deum sibi facilius placabunt illi, qui non humano convicti iudicio, sed ultro crimen cognoscunt, quia aut propriis illud confessionibus produnt, aut nescientibus aliis, quales occulti sunt, ipsi in se voluntaria excommunicationis sententiam ferunt, & ab altari, cui ministrabant, non animo, sed officio separati, vitam suam tanquam mortuam plangunt, certi quod reconciliato sibi efficaci pœnitentiæ fructibus Deo, non solum amissa recipiant, sed etiam cives supernæ civitatis effecti ad gaudia sempiterna perveniant. Hic ut in superioribus, Iulianus duas pœnitentiæ, ambas efficaces; rationes, sive vias monstrat; alteram, quâ reus suum ipse propria confessione delictum prodit; alteram, quâ occultus, nescientibus alijs qualis sit, ipse in se animadvertit; & hujus quidem pœnitentiam efficacem vocat; illiusque fructibus Deum pœnitentiæ reconciliari affirmat, *ut ea fungatur*. Ergo neque iste vocalis confessio, sed & pœnitentia, valere, & gratiam Deo consequi posse statuit.

Respondet Estius Prossperi (Iulianum intelligit) verba ac crimine proprijs confessionibus prodendo ad publicam pœnitentiam pertinere, ad quam vrgere

XXC (inquit)

in 4. sent. d.
17. § 7. Ad
notandum.

Сл. XXIV.

casſe Iulianum etiam ſine ulla exteriori apud hominem confeſſione, peccatorum remiſſionem interdum à Domino impetrari poſſe. Neque hoc loco omiſerim, quod apud Rabanum legimus, quodque omnes Eſtianiſtæ diſtinctionis nervos penitus ſuccidit, pœnitentiam ab omnibus fieri debere, *honorum duntaxat dignitate ſervata, ita ut à ſacerdotibus & Levitis (id eſt Diaconis) Deo tantum (inquit) teſte fiat, à cæteris vero aſtante coram Deo ſolemniter ſacerdote, ut hic regat fructuoſa confeſſio, quod temerarius appetitus, aut ignorantia notatur contraxiſſe neglectus.* Ex quibus liquet ne Rabani quidem temporibus, hoc eſt ſæculo nono, neceſſariò; ſed liberè confeſſos fuiſſe ſacerdotes; nedum ut Iulianus ævo, id eſt ſæculo Chriſtianismi quinto hujus neceſſitatis lex in Eccleſia obtineret. Itaque dubitandum non eſt, quin & iſti priores, de quibus Iulianus, cum ſacerdotes fuerint, ex propria voluntate, non autem ex ulla Eccleſiæ lege confeſſi fuerint; & hi poſteriores ex communi tum uſu ſine ulla apud quemquam confeſſione occulta ſua crimina indicta ſibi iſpis pœnitentia procurant. Ergo & hic concluſum eſto non ita neceſſariam à veteribus vocatam confeſſionem habitam fuiſſe, ut ſine ea neminem ullius criminis remiſſionem, à Deo impetrare poſſe crediderint.

L. 1. de inſt. cleric. c. 19 T. 10. bibl. Pat. p. 599. c.

CAPUT XXXVII.

Argumentum XXXIV. Laurentij Novarienſis teſtimonio conſtans; qui liquiddò docet fidelibus baptizatis peccata ſine ſacerdotis abſolutione contritis & pœnitentibus remitti.

IDEM quoque clariffimè docet Laurentius Novarienſis Epiſcopus, qui anno ſexti ſæculi ſeptimo floruiſſe putatur; Ex illa (inquit) die, illaque hora, quâ egreſſus es de lavacro, ipſe tibi fons jugis, & diuturna remiſſio. Non opus habes doctore; non dextrâ ſacerdotis. Mox ut aſcendiſti de ſacro fonte, veſtitus es veſte alba, & unctus es unguento myſtico; facta eſt ſuper te invocatio, & venit ſuper te trina virtus, quæ vas navium hac nova perſudit doctrinâ. Exindè te ipſum ſtatuit tibi iudicem, & arbitrum; deditque tibi notitiam, ut poſſes ex te diſcere bonum, & malum, id eſt inter meritum, & peccatum. Et quia non poteras manens in membris, corporumque compage, liber exiſtere à peccato, immanis que eſſe à noxa, poſt baptiſma remedium tuum in te ipſo ſtatuit, remiſſionem in arbitrio tuo poſuit, ut non quæras ſacerdotem, cum neceſſitas ſtagitaverit; ſed ipſe jam ac ſciſtus, perſpicuusque magiſter, errorem tuum intra te emendes, & peccatum tuum pœnitudine ablueas. Itaque deſinas duritia, ceſſes deſperatio; deſinat ignavia; fons numquàm deficit, aqua intus eſt; ablutio in arbitrio eſt; ſanctificatio in ſolertia eſt; remiſſio in rore

Hom. 1. r. 1. bibl. Pat. p. 119 A.

XXX 2

eſt la.

CA. XXXVII

Ibid. c.

L. 1. de nupt.
& concup. c.
31. T. 7.

Epist. ad Ro-
m. ab
Rincom. citata.

est lacrymarum. Noli te solvere in segnitie[m]. Fons est in homine confectio-
tus perpetua penitudo. Tum paucis interjectis; Noli tu iam querere neque
Ioannem, neque Iordanem: ipse tibi esto Baptista. Pollutus es post lavacrum;
vitiata sunt viscera tua, contaminata est anima? Tinge te in aqua
penitentia; ablue te abundantia lacrymarum; exuberet fons compunctionis
in extu tuis; exundent aquae viva in sibus tuis. Para te venienti Domino, &
ipse te baptizabit in Spiritu Sancto, & igni; habens ventilabrum
in manu sua, quod est inspectio, vel ponderatio penitudinis, ac peccati.
Ipse perpendit in te utrumque pondus; ipse perspicit in te mole[m], & mole[m];
nam penitentia, & nam pestilentia. Et penitentia quidem fructus ac si tri-
ticum congerit in tuum profectum; peccata vero tua, quasi pestilentia palas,
comburit igni inextinguibili. Hec est privata remissio, intimo corde provo-
cata, & penitudine acquisita. Haecenus Laurentius; qui hanc, quam
istic habet, doctrinam ex Augustino indubie hausit. Is enim lavacro
regenerationis omnia prorsus mala hominum reparatorum mundari, atque
sanari docet, non solum (inquit) peccata, quae omnia nunc remittuntur in
baptismo, sed etiam quae posterius humana ignorantia, vel infirmitate
contrahuntur; non, ut baptisma, quoties peccatur, toties repetatur,
sed quia ipso, quod semel datur, sit, ut non solum antea, verum etiam po-
stea quorumlibet peccatorum venia fidelibus impetretur. Quid enim pro-
desset vel ante baptismum penitentia, nisi baptismus sequeretur; vel postea,
nisi praecederet? In ipsa quoque Dominica oratione, quae quotidiana est nostra
mundatio, quod fructu, quod effluideretur, Dimitte nobis debita nostra;
nisi ab eis, qui baptizati sunt, diceretur? Idem alibi similiter: Quicquid
ab eis, qui post acceptum baptismum hic vivunt, humana infirmitate contra-
bitur quarumcunque culparum, propter ipsum lavacrum dimittitur. Ex his
Augustini, sua ut vides, derivavit Laurentius: meritoque inde conclu-
sit vividam illam, perennemque baptismi semel accepti vim ad fidelium
delicta, si qua deinceps admittant, eluenda satis esse, modo eos peccati
ex animo poeniteat. Ille vero discrete sententiam & nostram constituit,
& adversariorum reiscit, ac refutat. Primum enim sacro baptismi semel
inactis dextra sacerdotis amplius opus esse negat. Quomodo, si nullum
eorum delictorum, in quae exinde incidunt, sine sacerdotali dextra re-
mitteri potest? Tum sibi ipsi unumquemque fidelem iudicem & arbitrum à
Christo constitutum ait, Falsò & ineptè, si nemo fidelium est, cui ne-
cessarium ad salutem non sit sacerdotis iudicium. Noxarum vero post ba-
ptismum, remedium in nobis ipsis constitutum dicit remissionemque in arbi-
trio nostro positam esse; ut non sit querendus sacerdos, si talis necessitas inci-
derit, sed ipsi iam errorem intra nos emendamus, ac peccatorum penitudine ab-
luamus. Frustra omnia; si & remedium, & remissio, & erroris emen-
datio in aliena manu sita sunt; sique sacerdos necessario ad ea impe-
tranda adeundus est. Remissionem esse in rore lacrymarum nostrarum; non
ergo in alterius cuiusquam ore, ac voce. Edicit nihil necesse: eide vel

IOAN.

Iordanem, vel Iordanem quædere; id est (ut liquet) pœnitentiæ ministrum, vel instrumentum, Quemque fidelem sibi ipsum Baptisam esse; hoc est ministrum & arbitrum, & si vera pœnitentia, verisque lacrymis nos ipsi abluerimus, Christum venturum, peccataque etiam gravia aboliturum. Nihil de sacerdotis ministerio; Neque alios memorat, quàm Christum absolventem, & fidelem pœnitentem, ideoque postremo hanc remissionem privatam vocat, quia sine publici ministri opera quæsitam; non sacerdotis ullius iudicio, sed intima cordis nostri pœnitentia, acquisitam. Quid dici potuit ab hodierno adversariorum dogmate de sacerdotalis iudicii, & nostræ apud ministros confessionis necessitate magis alienum?

CAPUT XXXVIII.

Argumentum XXV. duobus insignibus Bedæ testimoniis confirmans.

SE D ne septimo quidem desinente & octavo ineunte Christianismi sæculo cognitam fuisse hanc vocalis confessionis necessitatem ex Bedæ illorum temporum scriptore constat; cuius duo testimonia jam à nobis in superioribus libata hinc quoque describenda sunt. Prius extat in commentario in Iacobi Epistolam, in hæc Apostoli verba; *Confitemini alterutrum peccata vestra, In hac (inquit) sententia illa debes esse discretio, ut quotidiana, leviaque peccata alterutrum coequalibus confiteamur, eorumque credamus oratione salvari. Porro graviora, lepræ immunditiam juxta legem, sacerdoti pandamus, atque ad eius arbitrium, qualiter & quanto tempore iusserit purificari curemus. Alter Bedæ locus extat in alio eius opere in hæc Domini ad leprosos verba; Ite, & ostendite vos sacerdoti; Nullum (inquit) Dominus eorum, quibus hæc corporalia beneficia præstitit, invenitur misisse ad sacerdotes, nisi leprosos; quia videlicet sacerdotium Iudeorum figura erat sacerdotij futuri regali, quod est in Ecclesia, quod consecrantur omnes pertinentes ad corpus Christi, summi & veri Principis sacerdotum. Et quisquis heretica pravitate, vel superstitione Gentili, vel Iudaica perfidia, vel etiam schismate fraterno, quasi vario colore per Christi gratiam caruerit, necesse est ad Ecclesiam veniat, coloremque fidei verum, quem accepit, ostendat. Cetera verò vitia, tanquam paletudines, & quasi membrorum, atque sensuum, per semet ipsum interius in conscientia & intellectu Dominus sanat, & corrigat. Haftenus Bedæ; clarissimè, ut alibi diximus, constituens non alios fideles sacerdoti necessarii confiteri debere, quàm qui lepræ, spiritualis immunditiæ laborant, hoc est (ut ipse in secundo loco interpretatur) vel heretica pravitate, vel Iudaica perfidia, vel superstitione Gentili, vel etiam schismate fraterno; Cetera vitia sacerdotis absolutione non egere.*

in Iac. 5.

hom. de decem leprosis...
T. 7. p. 70.
Eadem habentur I. 6. in Luc. c. 9.

C. XXXVIII. neque adeo vocali apud eum confessione; sed & mutuis corqualium, id est fratrum quorumvis precibus expiari, & à Christo interius in conscientia, & intellectu sanari & corrigi.

Goffridus Vindocinensis Abbas, qui ad a. D. 1129. pervenit, testatur Guillelmum quemdam, suum olim, ut ipse fatetur, magistrum hoc posteriori Bedæ loco adductum vel sensisse, vel (ut ejus mentem interpretatur Goffridus) proposuisse, quod solammodo quatuor peccata confessione indigebant; cetera autem à Domino sine confessione sanabantur. Goffridus, cum hæc ad ipsum Guillelmus familiariter velut ad discipulum olim suum, scripsisset, respondet ex opinione jam illo sæculo passim invalente, omnia peccata vel crimina confessione indigere & penitentia; quædam publica, quædam occulta. Locum vero Bedæ sic explicat, ut quatuor illa ab eo commemorata crimina, non jam (inquit) soli sacerdoti, sicut in ceteris agitur, sed universæ Ecclesiæ vellet esse confitenda. Cetera vero vitia per semetipsum Dominum à Beda dici, sanare & corrigere, quia arcana apud unum sacerdotem confessione sanantur. Licet enim (inquit) omnia quæcumque sanantur, Dominus sanet & corrigat; quædam tamen per semetipsum sanare atque corrigere perhibetur, ea videlicet quæ sibi privata in confessione revelantur, ut sanentur. Sibi dico; quia illi qui in ejus loco esse agnoscuntur. Sirmondus Goffridi solertiam exosculans ad hunc ejus locum

Not. ad loc. p. 89.

in 4. sent. d. 17. §. 7. Ad decimum.

1. Cor. 5. 11.

scribit Bedæ verba ut ab eo exponuntur, planam habere & certam sententiam: sed à Goffrido non quod ait Sirmondus, exponi, sed perverti Bedæ verba sensumque ei affingi à suo plane alienum, patet. Et nunc statim contra Estium demonstrabimus; qui eadem quæ Goffridus, cavillans respondet. Bedam de publica penitentia loqui, quæ quidem ejus ætate (inquit) solis hæreticis, & schismaticis ad Ecclesiam redeuntibus imponebatur. Sed ille nos ludit, neque objectionem solvit. Fateor Bedam de publica penitentia loqui; neque enim ulla alia fuit apud veteres præter publicam, quæ necessarii apud sacerdotem ageretur, ut supra demonstravimus; Quamquam neque verum videtur, quod ait Estius, eam solis hæreticis, & schismaticis Bedæ ævò fuisse impositam. Certè ex antiquis Canonibus, quorum usum septimo sæculo penitus in Ecclesia defuisse non est verisimile, patet publicam penitentiam multò latius patuisse, imò & ex Conciliis Patribusque noni sæculi constat etiam tum, id est antequam post Bedam centum, publicè penitentiam egisse omnes gravium, eorumque manifestorum peccatorum reos. Itaque existimo Bedam vel illa, quæ de hæresi, superstitione, iudaismo, & schismate memorat, exempli tantum causa afferre; vel quod verius putò, schismatis fraterni nomine omnem illam à fraternitate, hoc est à Christi corpore separationem intelligere, quæ ex gravibus, iisque manifestis criminibus oritur, in quibus quisquis vivit fratrum communione indignus est ex Paulo & veteris Ecclesiæ praxi, homines hujusmodi, ut ex Canonibus liquet, excommunicantur. Ergo ex Bedâ liquet, qui hujusmodi vitia laborabant, eos, si conversi ad Deum

Deum animis resipiscerent, *sacerdoti pandere debuisse suæ illius lepræ immunditiam*, & purificatos *Ecclesia* (quod in altero loco ait) *ostendere colorem fidei verum*. Ergo non alia crimina, quàm ista *sacerdotibus* tunc confitenda fuisse docet Beda; quæ si *Estium* sequimur, duo tantum erant, *hæresis, & schisma*; si *Goffridum*, quatuor; si me audis, plura quidem quàm vel duo vel quatuor ista, incomparabiliter vero pauciora; quàm quæ hodiè adversarij confessione auriculari procurari jubent; sola nimirum atrocia, & in canonibus notata, adhæc manifesta, & cum proximorum scandalo conjuncta, quod suprà pluribus contra eruditissimum *Arnaldum* demonstravimus. Iam quod fingit & *Goffridus* & *Estius* præter hæc, quæ publicæ pœnitentiæ subjiciebantur, cætera omnia *sacerdoti* in arcano confitenda, privataque apud eum pœnitentia, ut nunc sit, procuranda necessariò fuisse, eò, inquam, *Beda* apertissimè contradicunt. Ille enim (ut quivis videt) ait *Christum cætera vitia per semetipsum curare ac corrigere*. Non ergo per *sacerdotem*; quò loco *Beda* iis quæ *Christus* per *Ecclesiæ* ministros facit, ea clarissime opponit quæ idem *per semetipsum* facit. *Hæresi*, vel *schismate* laborantes *Christus solos mittit ad Christianorum sacerdotes*; ut ex omni morborum, quos sanavit, genere solos leprosos ad *Iudaicos sacerdotes* misisse legitur. Cæteros ergo aliis criminibus; *sacerdotes* mittit, quàm ad hos alios; *isit*. Itaque *Christus* ut alios ægros (præter leprosos) totus per se nuda adhibita *sacerdotum Iudaicorum* opera planè, penitusque sanavit, ac purificavit; sic etiam cæteris nunc vitiis, (præter *hæresim* & *schisma* & alia id genus) laborantes sine *sacerdotum Christianorum* opera per semetipsum solus sanat, atque corrigit; Nemo est qui non videat hanc esse *Beda* mentem. Cùm igitur eos, qui in confessionario tribunali absolvuntur, *Christus* non per semetipsum, sed *sacerdotum* opéra & ministerio sanat ac corrigit; clarum est *Beda* putasse cætera illa, de quibus loquitur, vitia sine ulla apud *sacerdotem* confessione; solâ *mini spirituali* gratia curari, sanari, ac corrigi. Sed id ipse ostendunt hæc ejus verba *in conscientia, & intellectu*; quibus significat omnem hanc istorum morborum curationem interiorem esse, & in sola pœnitentiæ anima, atque conscientia à *Christo* administrari; non adeò in confessionario tribunali, quod extra nos est. Denique prior in *Iacobum* locus id etiam clarissimè docet, in quo dum solam *lepram sacerdoti pandendam* esse ait, eò ipso *sacerdoti* necessario pandenda negat cætera peccata, quæ huic *lepræ* opposuit, quæque mutuis fratrum orationibus procurari dixit. Quæ ita clara, atque indubitata sunt, ut ipse *Arnaldus*, quod me jam suprà non semel dixisse memini, hinc concludat non ob alia peccata, quàm ob ea, quæ *lepræ* hic à *Beda* comparantur, *sacerdotes* olim ejus temporibus necessariò fidelibus adeundos fuisse. Ergo cùm hujus generis peccatorum multo, ac pandi incomparabiliter angustior sit census

do & freq.
comin part. 2.
chap. 7. p. 14.

census, quàm eorum quæ nunc *mortalia* dicuntur, ut etiam *Estius* non ad aliâ, quàm ad duo, hæresim scilicet & schisma illa exporrigi putaverit; clarum est apud veteres, imò ne ipsius quidem *Bedæ* temporibus in Ecclesia obtinuisse Innocentianæ confessionis disciplinam.

CAPUT XXXIX.

Argumentum XXVI. ab Erasmi, & B. Rhenani & Rigaltij testimonio petiitum, qui vi veritatis victi nobiscum sentiunt Innocentianam confessionem apud veteres in usu non fuisse.

XVIII. **N**EQVE nos soli sic sentimus. Tanta est hujus veritatis lux, ut etiam Erasmus, & Rhenanus, eruditissimi homines, qui in adversariorum communione & vixerunt, & mortui sunt, idem quoque, ut erant candidi, ac verè germani, confiteri, publiceque in libris editis testari non dubitaverint. Erasmi quidem hæc sunt in quandam Hieronymi epistolam, verba; *Ex hoc (inquit) loco potes animadvertere, olim confessionem (intelligit exomologesim) fuisse publicam, & de notis commissis publicam item satisfactionem. Et apparet Hieronymi tempore nondum institutam fuisse secretam admissorum confessionem, quàm postea Ecclesia salubriter instituit, si modò recte urantur eâ & sacerdotes, & laici. Verùm in hoc labuntur Theologi quidam parùm attenti, quod quæ veteres illi de hujusmodi publica, & generali confessione, quæ nihil aliud erat, quàm signis quibusdam & piamentibus ab Episcopo indictis, se peccatorem, & honorum communione indignum agnoscere, trahunt ad hanc occultam, & longe diverſi generis. Hæc Erasmus*, omnia, (si illud unum exceperis, quod ex Ecclesiæ, in quâ vivebat, præjudiciis falsò dicit, secretam confessionem salubriter fuisse institutam)* doctissimè, ac sapientissimè. Illud certè postremum, quod ait suarum partium Theologos in eò labi, quod quæ veteres de publica exomologesi scripserunt, ad occultam confessionem trahunt, illud inquam quam verè dixerit, ex iis quæ contrà adversarios in superiori parte disputavimus, clarissimè apparet. Beatus verò Rhenanus multo etiam plura de hoc argumento habet, egregia pluraque, & observatione dignissima; è quibus nos pauca describenda putavimus. Postquàm multis veterum de publica exomologesi allatis testimoniis ostendit eam solam primis Christianismi temporibus cognitam fuisse. Porro (inquit) non aliam ob causam complurium hic testimoniorum usum, quàm ne quis admiretur Tertullianum de clancularia ista admissorum confessione nihil locutum; quæ quantum conjicimus, nata est ex ista exomologesi per ultroneam hominum pietatem, ut occultorum peccatorum esset & exomologesis occulta. Nec enim uspiam præceptam olim legimus. Cætera, quæ hunc

in Ep. ad Oceanum, quæ est Epistaphij Fabiolæ. T. I. fol. 72. c. f.

* Eadem sequitur annotat. ad A. c. 19.

Præfat. in libr. Tertull. de pan. p. 47.

hunc locum & antecedant, & sequuntur, videat lector, si lubet, apud Rhenanum. Digna enim sunt, quæ legantur. Sed caveat à corruptis Latina manu codicibus. Indices enim Inquisitorum Hispanorum expurgatorij tristem de his locis tulere sententiam; Prior Quiroga Cardinalis a. D. 1583. Madriti editus, Beati Rhenani in Tertullianum annotationes recensens, *Argumentum* (inquit) *libri de Penitentia totum expungatur: nam commode repargari non potest.* Non est mitius posterioris Indicis decretum, a. D. 1611. in eadē urbe à Cardinali Sandoval publicati; *In librum de Penitentia* (inquit) *deleatur totum argumentum ejusdem libri.* Neque vero Erasmo pepercerunt; cujus quem nuper descripsimus, locum expungi totum utrique pariter jubent. Quiroga censura annotationum in opera Hieronymi ab Erasmo editarum; *Deleatur ab illis verbi.* Alioqui si senserunt, &c. *usque ad illa verba,* ad hanc occultam & longe diversi generis. Sandoval; *Post illud,* Non pro illo, ut roget quis, *dele usque ad illud initio sequentis pagina,* Sedit super carbones ignis, *exclus.* Hæc illi: quæ qua patet Romanæ Inquisitionis auctoritas, ita diligenter observantur, ut nullus Rhenani, vel Erasmi codex in illis regionibus reperiatur, in quo illa eorum de confessione verba legantur; quæ vis quanta quamque iniqua sit omnes vident. Sed omnem rationem atque æquitatem apud istos vincit infanum erroris sui studium; quo excæcati omnia veri argumenta ex hominum luce atque memoria per fas & nefas abolere conantur. Hæc tamen istorum, etiam in suos, injuria atque amentia efficere non potuit, quin alij eadem, quæ Erasmus & Rhenanus de Confessione & senserint & publicaverint. Amplissimus verbi gratia atque eruditissimus Rigaltius in sua Tertulliani editione, postquam dixit veterem exomologesim fuisse videri manifestorum criminum, quæ aut sceleris infamia nomini Christiano injuriam facerent, aut fidei parum constantis exemplo fratribus nocerent, continenter addit, *occultorum penitentiam, sicut & castigationem, divina misericordia reservatam, adeoque nullis sacerdotum judiciis procuratam fuisse.*

Ind. exp. Quiroga.
p. 157. B.

Ind. Exp. Sandoval.
p. 5. a.

Ind. Quiroga.
in D. litet.
p. 119. b.

Ind. Sandoval.
in Erasmo p.
110. a. c. 17.

Not. ad Tertull.
de pen.
p. 17. col. 2.

CA. XXXIX. census, quàm eorum quæ nunc *mortalia* dicuntur, ut etiam *Estius* non ad aliâ, quàm ad duo, hæresim scilicet & schisma illa exporrigi putaverit; clarum est apud veteres, imò ne ipsius quidem *Beda* temporibus in Ecclesia obtinuisse Innocentianæ confessionis disciplinam.

CAPUT XXXIX.

Argumentum XXVI. ab Erasmi, & B. Rhenani & Rigaltij testimonio petatum, qui vi veritatis victi nobiscum sentiunt Innocentianam confessionem apud veteres in usu non fuisse.

XVIII. **N**EQVE nos soli sic sentimus. Tanta est hujus veritatis lux, ut etiam Erasmus, & Rhenanus, eruditissimi homines, qui in adversariorum communione & vixerunt, & mortui sunt, idem quoque, ut erant candidi, ac verè germani, confiteri, publiceque in libris editis testari non dubitaverint. Erasmi quidem hæc sunt in quandam Hieronymi epistolam, verba; *Ex hoc (inquit) loco potes animadvertere, olim confessionem (intelligit exomologesim) fuisse publicam, & de notis commissis publicam item satisfactionem. Et apparet Hieronymi tempore nondum institutam fuisse secretam admissorum confessionem, quàm postea Ecclesia salubriter instituit, si modò recte utantur eâ & sacerdotes, & laici. Verùm in hoc labuntur Theologi quidam parùm attenti, quod quæ veteres illi de hujusmodi publica, & generali confessione, quæ nihil aliud erat, quàm signis quibusdam & piamentibus ab Episcopo indicta, se peccatorem, & honorum communione indignum agnoscere, trahunt ad hanc occultam, & longe diversi generis. Hæc Erasmus*, omnia, (si illud unum exceperis, quod ex Ecclesiæ, in quâ vivebat, præjudiciis falsò dicit, secretam confessionem salubriter fuisse institutam) doctissimè, ac sapientissimè. Illud certè postremum, quod ait suarum partium Theologos in eò labi, quod quæ veteres de publica exomologesi scripserunt, ad occultam confessionem trahunt, illud inquam quam verè dixerit, ex iis quæ contrà adversarios in superiori parte disputavimus, clarissimè apparet. Beatus verò Rhenanus multo etiam plura de hoc argumento habet, egregia præterque, & observatione dignissima; è quibus nos pauca describenda putavimus. Postquàm multis veterum de publica exomologesi allatis testimoniis ostendit eam solam primis Christianismi temporibus cognitam fuisse, Porro (inquit) non aliam ob causam complurimum hic testimonium usum, quàm ne quis admiraretur Tertullianum de clancularia ista admissorum confessione nihil locutum; quæ quantum conjicimus, nata est ex ista exomologesi per ultroneam hominum pietatem, ut occultorum peccatorum esset & exomologesis occulta. Nec enim usquam præceptam olim legimus. Cætera, quæ hunc*

in Ep. ad Oceanum, quæ est Epitaphiæ Fabiolæ. T. I. fol. 71. c. f.

* Eadem sequitur annotation ad A. c. 19.

Prefat. in libr. Tertull. de pæn. p. 47.

hunc locum & antecedunt, & sequuntur, videat lector, si lubet, apud Rhenanum. Digna enim sunt, quæ legantur. Sed caveat à corruptis Latina manu codicibus. Indices enim Inquisitorum Hispanorum expurgatorii tristem de his locis tulere sententiam; Prior Quiroga Cardinalis a. D. 1583. Madriti editus, Beati Rhenani in Tertullianum annotationes recensens, *Argumentum* (inquit) *libri de Penitentia totum expungatur: nam commode repurgari non potest.* Non est mitius posterioris Indicis decretum, a. D. 1611. in eadē urbe à Cardinali Sandoval publicati; *In librum de Penitentia* (inquit) *deleatur totum argumentum ejusdem libri.* Neque vero Erasmo pepercerunt; cujus quem nuper descripsimus, locum expungi totum utrique pariter jubent. Quiroga censura annotationum in opera Hieronymi ab Erasmo editarum; *Deleatur ab illis verbi.* Alioqui hanc occultam & longe diversam illo, ut roget quis, *dele usque* per carbonem ignis, *exclus.* H

Ind. exp. Quiroga.
p. 157. b.

Ind. Exp. Sandoval.
p. 55. a.

Ind. Quiroga.
in D. Hist.
p. 119. b.

Ind. Sand. in
Erasmo p.
150. a. c. 17.

Not. ad Tertull.
de pen.
p. 17. col. 4.

sitionis auctoritas, ita diligenter observantur, ut nullus Rhenani, vel Erasmi codex in illis regionibus reperitur, in quo illa eorum de confessione verba legantur; quæ vis quanta quamque iniqua sit omnes vident. Sed omnem rationem atque æquitatem apud istos vincit infanum erroris sui studium; quo excæcati omnia veri argumenta ex hominum luce atque memoria per fas & nefas abolere conantur. Hæc tamen istorum, etiam in suos, injuria atque amentia efficere non potuit, quin alij eadem, quæ Erasmus & Rhenanus de Confessione & senserint & publicaverint. Amplissimus verbi gratia atque eruditissimus Rigaltius in sua Tertulliani editione, postquam dixit veterem exomologesim fuisse videri manifestorum criminum, quæ aut sceleris infamia nomini Christiano injuriam facerent, aut fidei parum constantis exemplo fratribus nocerent, continenter addit, *occultorum penitentiam, sicut & castigationem, divina misericordia reservatam, adeoque nullis sacerdotum judiciis procuratam fuisse.*

YYY

CAPVT

CAP. V T. X L.

Veteris discipline mutatio circa noni sæculi initia notata; quò tempore privata à sacerdote indicta pœnitentia communis, ac frequentissima esse cœpit; unde illa exorta. Pœnitentis, & pœnitentia vocabulorum usus pro triplici Christianismi ætate triplex observatur; indeque demonstratur hodiernam disciplinam non fuisse apud veteres. Argumentum XXVII.

ATQUE ex his clarè nunc, nisi fallor, apparet veteribus ignotum fuisse Innocentianæ confessionis mysterium; neque quicquam occurrat, quò constet antè octavi sæculi extrema, nonique initia, aliquid in pœnitentia ecclesiæ universæ disciplina mutatum esse. Fateor iis temporibus alicujus mutationis vestigia cerni; neque id mirandum est. Nam pœne extincto omnium litterarum lumine crassam rerum divinaram, humanarumque ignorantiam, fœdamque barbariem Christiano orbi per ea sæcula incubuisse certum est. Notavit ipse Binius eò profundi bonas litteras demersas tum fuisse, ut si quis nobilioris ingenij vellet eas addiscere, magistrum non inveniret, qui doceret. Et Lupum Ferrariensem, hominem illorum temporum, testem inducit, qui, Nisi (inquit) intercessisset inopia preceptorum, & longò situ collapsa priorum studia pœne interivissent, largiente Domino meâ aviditati satisfacere forsân potuissem. Ac litteras quidem à Carolò Magnò cœptas revocari ait aliquantulum exulisse caput; sed queritur mox concidisse, unaque cum eò Principe veluti commortuas esse. Sanè quantam Ecclesiasticæ disciplinæ non labem, sed perniciem illa barbaries attulisset, docent Patres Cabilonenses, ab ipso illo Carolo anno sæculi noni decimotertio eâ de causâ convenire jussi; Pœnitentiam (inquiunt) agere juxta antiquam canonum constitutionem in plerisque locis ab usu recessit; & neque excommunicandi, neque reconciliandi antiqui moris ordo servatur; Tum decernunt, ut à Domino Imperatore impetretur adjutorium, qualiter si quis publice peccat, publica mulctetur pœnitentia, & secundum ordinem canonum pro meritò suò excommunicetur, & reconcilietur. Nimirum ita excussum, abjectumque jacebat saluberrimum hoc jugum, ut Principis auctoritate opus esset, quâ detrectantes, longaque & Pastorum ignavia, & omnium licentia corrupti id subire cogerentur. Neque aliter Turonenses eodem quoque annò Caroli jussu congregati, queruntur pœnitentiæ judicia variè ab aliquibus sacerdotibus, & indiscretè proferri; ideoque sibi necessarium videri ajunt, cum omnes Episcopi ad sacrum palatium congregati fuerint, ab eis edoceri, cujus antiquorum liber pœnitentialis potissimum sit sequendus. Vides, ne cognitum quidem fuisse cauoni-

ad Concil. Cabil.
bil. 1. T. 6.
Conc. part. 1.
p. 22. f.
Ep. ad Eginhard.

Ibid.

Conc. Cabil.
cap. 15.

Conc. Turon.
1. c. 22. q. 6.
Conc. part. 1.
p. 115.

canonicæ pœnitentiæ certum aliquem codicem; nedum ut præscriptæ à veteribus regulæ in communi usu essent. Non est ergo mirandum, quod adeò miserabiliter collapsa, disiectaque veterum disciplina planè penitusque instaurari, integraque sine labe, ac detrimento ullo restitui non potuit. Non omnia, quæ de hoc argumento dici possent exsequemur. Ad institutum nostrum satis est observare duplicem novitiæ istorum disciplinæ à veteri fuisse differentiam. Ac prior quidem illa est, quod cum à priscis sacerdotibus non alia ferè, quàm publica pœnitentia præscriberetur, isti etiam privatam decernere frequentissimo, ac pœnè solenni in usu habuere. Nam apud veteres ex iis, quæ supra disputavimus, satis constat, publicam pœnitentiam his omnibus peccatis constituebant, de quibus ex officio cognoscebant; idque solennè, ac perpetuum erat, nisi singularis aliqua, *extra ordinemque* (ut loquuntur) ratio consuetum usum mutare cogeret; ut si verbi gratia reus pœnitentiæ publicatio in capitis discrimen adduceret; tunc enim concedebant, ut pœnitentia privatim fieret; ut ex Basilij canone de mulieris conjugatæ adulterio, & ex Augustini insigni locò sermone decimosexto de verbis Domini discimus. Excipio item sacri ordinis homines, quos, Leone teste, inusitatum fuit publicam pœnitentiam multare; Si qui ex eò censu lapsi essent, *in privata*, ut ille ait, *expetebatur secessio, ubi* pœnitentiam agerent. Extra has causas, sive ut vulgò loquimur, *hos casus* non aliam, quàm publicam pœnitentiam à vetustioribus per prima illa sæcula sacerdotibus imponi solitam accepimus; idque satis testantur eorum canones, qui plurimi etiamnum supersunt, quique iis, de quibus modò dixi, exceptis, in cætera omnia *publicam pœnitentiam* decernunt. Indeque factum est, ut *pœnites* simpliciter vocarent, qui publicam exomologesin faciebant, *pœnitentiamque* similiter non aliam ferè dicerent, quàm quæ publicè agebatur. Nimirum cum ea nomina antonomasticè & *na* i. *ex* *cho* ei propriè pœnitentiæ tribuerent, quæ ex sacerdotis præscripto fiebat; nulla autem ex ejus præscripto tum ritè, ac solenniter fieret, nisi publica; eo factum est, ut *pœnitentis* vocabulum de publicè pœnitente simpliciter dictum intelligeretur; quod est & ab Augustino, Patribusque Toletanis observatum, & à Bellarmino, aliisque adversariis confessum, & à nobis non semel in superioribus inculcatum. Hæc erat vetustiorum ratio, ac praxis. Isti verò, qui sub noni sæculi initia, secutisque deinceps temporibus vixerunt, planè aliter. Nam primò, quod priscis, ut diximus, insuetum, in suis canonibus pœnitentiam *privatam* à *publica* diligenter distinguunt. Synodus Remensis anno 813, disertè jubet *discretionem* servari inter pœnites, qui publicè, & qui absconsè pœnitere debent; Et ipsi sanè servant; Siquis (inquiunt eodem anno Patres Cabilonenses) *publicè* peccat, *publica* mulsetur pœnitentiâ. Sic etiam Arelatensis Synodus ipsa quoque eodem anno habita, & Carolus in Capitulari: *Vi qui publicè crimine convicti sunt* (inquit) *rei publicè iudicentur, & publicam pœnitentiam*

Ep. ad Am.
phil. can. 12.
Aug. Serm. 16.
de verb. Dom.
c. 8.
Ep. 92. c. 1.

Conc. Rem.
can. 31.
Conc. Cabil.
c. 15.
Conc. arel.
c. 26.
capit. Car. M.
c. 11.

CAP. X L.
T. 1. Conc.
Gall. p. 461.
edidit ex-
rat in collect.
Bened. l. 6. c.
96.
L. 1. de inst.
cler. c. 30.

rentiam agens secundum canones. Ita & Ludovicus Pius in edicto anno ejusdem sæculi 26. ut putat ~~Ormondus~~, publicato; si publice actum (inquit) fuerit; publicam inde agat penitentiam, juxta Sanctorum Canonum sanctionem. Si vero occulte, sacerdotum consilio ex hoc agat penitentiam. Rabanus, qui & ipse Ludovico imperante floruit, disertissime; Quorum (inquit) peccata in publico sunt, in publico debet esse penitentia, per tempora, qua Episcopi arbitrio penitentibus secundum differentiam peccatorum discernuntur: eorumque reconciliatio in publico esse debet ab Episcopo, sive etiam à presbyteri jussu tamen Episcoporum, &c. Quorum ergo peccata occulte sunt, & spontanea confessione soli tantummodò presbytero, sive Episcopo ab eis fuerint revelata, horum occulta debet esse penitentia, secundum judicium presbyteri, sive episcopi cui confessi sunt, ne infirmi in Ecclesia scandalizentur, videntes eorum penas, quorum penitus ignorant causas.

cap. 11 T. 6.
Conc. p. 418.

L. 19. c. 18.

iu Capital. T.
3. Conc. Gall.
p. 655.

Ita etiam Synodus sub Rabano Moguntiz anno Christi 847. celebrata; Discretio (inquit) servanda est inter penitentes, qui publice, & qui absconse penitere debeant. Nam qui publice peccat, oportet ut publica mul-
detur penitentia, & secundum ordinem canonum pro merito suo & excom-
municetur, & reconcilietur; quæ Moguntinorum Patrum verba Burchar-
dus in decretum suum retulit. Denique Hincmarus Remensis Archiepi-
scopus anno ejusdem sæculi (id est noni) quinquagesimo septimo decer-
nit, ut infra quindecim dies ad suam presentiam publicus peccator veniat, &
juxta traditionem canonicam publicam penitentiam cum manus impositione
accipiat. Itaque crimina, quæ penitentia publicæ subjiçebat, fere
semper publica vocat. Inde illa apud eum frequentissima publicum homi-
cidium, publicum peccatum publice perpetratum, publicum
cum peccatum, a sexcenta, ubique in ejus de re

L. de divort.
Lothar. T. 1.
p. 193.

Ibid.

Ibid.

Ibid. p. 194.
Gregorius 1.
11. Ep. 31

ub. suprad. in
terrog. 11. p.
624.

penitentiaria opusculis obvia. Idem alibi docet sacerdotes de secrete sibi
confessu peccatorum infirmitatibus medicinalia, atque salubria posse dare consi-
lia, judicio autem Ecclesiastico, id est separatione à communione Ecclesiæ,
vel à gradu, sive à consortio conjugali, neminem rationabiliter posse secernere
nisi de criminibus aut publice sponte confessum, aut aperte convictum. Mox
diserte affirmat ipsa gravia crimina solvi etiam secreta confessione ac peni-
tentia; quæ scilicet non sunt manifesta. Rationem addit eandem, quam
Rabanus, ne (inquit) infirmi in Ecclesia scandalizentur, videntes eorum
penas, quorum penitus ignorant causas. De peccatis vero manifestis ita
habet; Quod p-
scientia, & qui
satisfactionem, &
res sanat sua humilitati
quoque peccata non sunt
di qui palam nocent, ut aum aperta oburgatione sanantur, hi qui eos imi-
tando deliquerant corrigantur. Sed & in eodem opere idem quoque ne-
gat Hincmarus libello secreta confessionis porrecto publica penitentia, quem
tratum notitia fiat sanatum.
ibi debitam exhibere studeat:
suo destruxit exemplo; pla-
Gregorio hæc refert: Manifesta
purganda, sed palam sunt arguen-
dum

quam debere submitti; Negat ex veteri disciplina jus esse quemquā de secreta confessione sive per libellū, sive per verbū credita, publica pœnitentia legibus subdere; idq; inde conficit quod *canones sacri jubeant* (Concilij scilicet Africani c. 99.) *excommunicare Episcopum, quamdiu non communitaverit illi quem sibi dicit crimen secreta fuisse confessum.* Eo etiam pertinet, quod in eodem opere observat, *publice pœnitentem publicā pœnitentiam agere, non quo Dominus secreta confessione & privata pœnitentia de criminalibus etiam peccatis digne pœnitenti indulgentiam non largiatur* (quod aliter habere Davidis exemplo probat) *sed qui plures suo pravo exemplo destruxit, plures humilitatis suæ pœnitentia ad salutem adisset.* Unde sequitur cujus crimen latet, ita ut plures suo exemplo non destruxerit, eum Hincmari judicio perperam atque absurde cogi a. Namnetenses eodem sæculo, id ne multant, diserte addunt, Si Sed & secundò cum pœnitentes vetustioribus, ut diximus, simpliciter dicerentur, qui publicè pœnitentiam faciebant, & pœnitentia similiter, quæ eadem publica esset; isti recentiores noni & sequentium sæculorum homines nō solent ita loqui; sed quā publicam pœnitentiā significare volunt eam publicam diserte appellant, & publicè pœnitentes, quos istius generis pœnitentes intelligunt. Ita Patres Parisienses a anno Christi 829. qui propter reatum suum publica sunt pœnitentia multati, & in hujus capitis titulo, *Vt hi qui pœnitentia publica sunt multati, neque in baptismo, neque in percipiendo. S. Spiritus dono patroni existant pro aliis.* Ita Ludovicus Pius in capitulari b, qui publicam (inquit) gerebant pœnitentiam. Alii de eò, qui parentes, vel propinquos interfecerit: *ipse verò ordinante Episcopo publica pœnitentia subdatur:* Et capite sequente de eà, qui uxore derelicta aliam ducit, *Armis depositis, (inquit) publicam agat pœnitentiam.* Concilium Vernense 2. d anno Christi 844. de iis, qui sanctimonialibus miscetur, *Nisi (inquit) per publicam probatamque pœnitentiam omnino non recipi.* Et Concilium Meldense anno sequente habitum, de rerum Ecclesiasticarum pervasoribus, *ex criminali (inquit) & publico peccato publica pœnitentia satisfaciant.* Ita Hincmarus ut paulò ante recitavimus f de publico peccatore, *publicam (inquit) pœnitentiam accipiat.* Idem quoque in capitulis anni 874. g reconciliationem publicam eadem ratione dixit. Sic & Isaac Lingonensis h: *Qui publicam pœnitentiam gerunt debent uno anno esse cum cilicio inter audientes.* Item: i *Qui hominem publicam pœnitentiam agentem interfecerit, &c.* Et de muliere, cujus adulterium publicatum est; *Publice (inquit) agat pœnitentiam.* Et de eò qui consanguineam duxerit, *iuxta canonicos gradus pœnitentiam.* Vetustiores omnibus *reconciliationem, & pœnitentiam,* & pœnitere simpliciter dicunt. potest alia hujus inter utraque tempora discriminis ratio, plū hæc, quæ clarissima est, afferri. Nimirum cum anterioribus sæculis nulla à ministris pœnitentia nisi

**ibid. ad quæst.
7. p. 698.**

**c 17. T.j. Con-
Gall.**

2. Compar:
6.544

b c. u. T. 1.1
Conc. Gall p. 4
432.

c in al. capi-
tul. cap. 2. & 3.
ibid. p. 472.
d Conc. Vern.
2. c. 1.
e cap. 61.

f. vb. supri.
g cap. 10.

h T. J. Cone:
Gall. p. 643.
i ibid. p. 653
c 3. p. 167. c. 2.
p. 660. c. 13.

YYY: 3

Digitized by Google

publica, in peccatores decerni soleret, nihil tum necesse fuit eam in cano-
nibus à *privata*, quæ vel nunquam, vel rarissimè ac præter ordinem ab
iis dabatur, secernere. Satis enim omnes cum *pœnitentia* à sacerdote
imponendam audiebant, *publicam* significari intelligebant, qui non al-
liam quàm hanc ab istis imponi scirent. Postea cum sacerdotes quibusdà
ex iis, de quorū peccatis ex officio cognoscebant, etiā *privatā* præscribe-
rent, & quidem frequenter, ac pænè solenniter, necesse fuit horū tempo-
ribus diserte dicere, de eā-ne, an de *publica* intelligerent. quoties aliquod
crimen *pœnitentia* subiiciebant. Ac ut obiter id dicā, triplex in hoc gene-
re loquendi discrimen in Christianismo observare est. In primis sæculis
maximè post constitutā sacris canonibus disciplinā, *pœnitentia* simpliciter
dicta de *publica* intelligitur; his postremis post Innocentiū de *privata*, me-
diis ab octavo ad decimum tertium de *utraq*, eademq; vocabuli *pœnitentia*
ratio est. Nimirum postremi quod nullam ferè in usu habeant aliam
pœnitentiam præter *privatam*, illius ipsum *pœnitentia*, *pœnitentiumque*
nomen proprium fecerunt; quam iis vocabulis significari satis per se in-
telligunt, qui hanc unam à sacerdotibus præscribi sciunt, ac vident.
Contrà vetustissimi, cum nulla præter *publicam* apud eos solennis esset,
eam quoque *pœnitentia* vocabulo simpliciter posito similit̃ de causa si-
gnificarunt, quod homines istorum temporum, huiusmodi voces per se
de hac necessario acciperent, quam unam à ministris decerni in peccato-
res solere viderent. Quod si quando *publica* elogium veteres addant (ut à
Leone†, sæculo quinto, & sexto à Patribus Marisconensibus, & septimo
à Cabilōnensibus semel factū memini; alibi nō observavi) id faciunt non
ut à *privata*, quæ solennis tunc temporis eadem esset fidelium laicorum
pœnitentia distinguant, sed vel ut rem rei que ingenium clarius & aper-
tius designent, vel certe ut à clericorū pœnitentia (quam privatam
fuisse non publicam constat) secernerent. Mediorum, qui octavo &
sequentibus ad decimum tertium sæculis vixerunt, media quoque ratio
fuit. Nam cum illi & *publicam* ex priscis canonibus retinerent, & *privatam*
præter veterem usum adjecissent, coacti sunt, ut liquido intelli-
gerentur, *pœnitentia* vocabulum quod ad utramque, utpotè in communi
ac vulgari usu positam referri poterat, ad hanc illamve speciem diserte
restringere; neque *pœnitentiam* simpliciter cum vetustissimis, & novis-
simis, sed vel *publicam*, vel *privatam* nominatim *pœnitentiam* dicere.
Quā observatione, ut mihi quidem videtur, valide probatur nullam a-
pud vetustiores fuisse confessionem Innocentij auricularem; quæ scilicet
tota ad privatam pœnitentiam ordinatur, quæ tum nulla à ministris
indicebatur, non autem *publicam* (quæ sola tum in usu solenni erat.)
Privata autem illa apud _____ tem, tum pœnitentia, tum eam antecede-
dens confessio partim ex monachorum imitatione, apud quos tale ali-
quid maturè factitatum fuisse suprà observavimus, partim ex publicæ
pœnitentiæ desuetudine, quam ab usu recessisse in plarisque locis nuper à
Patribus

† Epist ad
Theod.
Marisc. conc.
c. 18 a D. 18.
Canc. Cabil.
lon. a D. 650.

mus, nata mihi fuisse videtur. Cum enim
nissorū sensus, penitentiā à sacerdotibus

poscerent, neque publica recipere vellent infamiae quam afferebat, causa
invisam, eo paulatim ventum est, ut privatam ejus loco acciperent. Ita-
que, qui sub Carolo Principe vivebant, antistites, cum & suo pte motu, &
ejus jussu ad restituendam Ecclesiae disciplinam animum adjecissent, *pu-
blicam* quidem *penitentiam*, quae in desuetudinem hominum & tem-
porum vitio abierat, ; *privatam* vero, quam in usu com-

muni esse videbant, sunt; fortasse, quod ex rerum antiquarum ignorantia, eam quoque apud veteres usitatam fuisse putarent, vel certe, quod eam tametsi olim in nullo, aut exiguo usu fuisse non nescirent, utilem tamen & salutarem existimarent, falsa illa, quam habet, pudoris atq; erubescenzæ specie decepti. Inde orta mihi videtur illa istis temporibus familiaris poenitentiz apud sacerdotem factæ in publica, & privata vetustioribus ignota divisio.

Aliud iis temporibus pœnitentiaria disciplina à veteri discrimen observatur; quod qui pœnitentiam tum petebant, omnia sua delicta sacerdoti confitebantur; qui mos à Marco eremita insigni loco notatus; & reprehensus; sed frustra. Octô capitalia vitia de quibus confiteri jubebantur circa nonum illud sæculum.

SE D & altera ex eodem fonte novitas profuxit. Cùm enim apud veteres non alia, qui pœnitentiam petebant, delicta pastoribus confiteri, ac aperire cogerentur, quàm capitalia in Ecclesiæ canonibus denotata, (quod apud eos scilicet non alterius, quàm publicæ pœnitentie, cui illa subjiciebantur, causa pastores necessario adirent) recentiores sive aliquò devotionis æstu, sive monachorum imitandi studio abrepere, multo longius processerunt, & omnia sua delicta, omnes etiam malas cogitationes ministris nudare coeperunt. Marcus eremita, (quem ego nono sæculo vixisse verius puto, quàm quarto) hunc suo ævo morem quibusdam fuisse significat, cumq; graviter sanè, ac sapienter reprehendit; ὁ δὲ οὗτος κρυπτῶς (inquirit,) δι' ἀπύστωτος πλὴν μυστήριον, γὰρ ἡλικία· τότε δ' ἐκ τούτου προσηγορίᾳ ἐξουλοῖται, καὶ τοὺς ἀποστόλους αὐτὸς ἐπελάλει· τίς γάρ τις ἐκείνων ἀναγγέλλει τὰς αἰσχύνων αὐτοῦ; καὶ λέγει οὕτως ἀληθὲς ἐστὶν ἡ γνώμη σου. τίς γὰρ ἀποστόλος καὶ ἡλικίας αὐτοῦ ἀπέλαλει; ἐφ' ὧς ἡλικίαν ἐκροτίθεισιν αὐταῖς, συζητοῖς μετὰ τοῖς ποταγμένοις. ἀπὸ μακαρίων εἶμι, καὶ φιλάνθρωποι, συζητοῖσι πάντων, καὶ μεταδίδωσι παραμυθίας καὶ ἀποτροχάσεις, ὥς ἀποδοῖεν ὑποβιβάζωντες τὸν βίου χρόνον μετὰ χρηστοῖς καὶ θερμοῖς καρδίαις. ἀνθρώπος θεοφιλέστατος ἀκαταράκτους ἐξέμελλε.

De iis qui
tant se ex o
peribus iusti
ficari cap. 140.
Bibl Patr. T. 1.
Gr. Lat.

sed aliis ordine numerat, vocatque principalia vitia, *gastrimargiam hoc est ventris ingluviem, fornicationem, acidiam sive tristitiam, avaritiam, vanam gloriam, invidiam, iram, superbiam*, quibus recensitis, *Quando ergo quis (inquit) ad confessionem venit, diligenter debet inquiri, quomodo aut qua occasione peccatum perpetraveris, quod peregrisse se confitetur; & juxta modum facti debet ei pœnitentia indicari. Debet ei persuaderi, ut & de perversis cogitationibus faciat confessionem. Debet ei etiam injungi, ut de 8. principalibus vitiis faciat suam confessionem, & nominatim ei debet sacerdos unumquodque vitium dicere, & suam de eo confessionem accipere.* Baronius hæc Theodulfi capitula in a. D. 835. conjecit. Ego, ut Sirmondo assentior, maturius fuisse condita, quam ponit Baronius; ita fortius, quam ipse collocat, existimo, qui ea ad a. D. 797. refert. Guiberto enim in Aurelianensi Episcopatu successisse a. D. 804. Theodulfum narrant. Iam hoc Capitulare ab Episcopo factum constat. Cum autem in ea dignitate ad ann. 818. permanserit, putaverim hoc opusculum ab ipso conditum post ann. 813. quo Synodus Cabilonensis II. habita est; quod ex hac scilicet & hoc, quod recitavimus, & quædam alia mutuatus esse videatur. Hæc ergo fuit illorum temporum disciplina, à veteri, ut liquet, sublapsa, & interpolata, & quodammodo miscella; partim ad præscos canones, quatenus publicam pœnitentiam retinet, partim ad sæculi ipsius morem attemperata.

Capit. Theod.
c. 31. T. 2 conc.
Gall. 119.

Ad cap.
Theod. T. 2.
Conc. Gall. p.
681. c. 12.

CAPUT XLII.

Aperiuntur VII. inter hodiernam Innocentianorum, & mediam illam noni sæculi pœnitentiam ac confessionem discrimina; septimum in primis observandum, in eo situm, quod hi etiam sine sacerdotali judicio pœnitentibus peccata remitti à Deo putarunt; unde exsurgit XXVII. contra Innocentianam confessionem argumentum.

ATQUE hæc ego fuisse confiteor novitiæ adversariorum ab Innocentio postea constitutæ disciplinæ prima veluti rudimenta. (Ex his enim initiis paulatim efformatam esse istorū confessionem constat) ipsam plane penitusque fuisse hodiernam disciplinam nego. Multa discrimina inter utramque animadvertere licet. Primum quam adversarij sustulerunt publicam pœnitentiam, eam isti noni sæculi antistites sedulo retinebant; & quæcumque publica erant crimina ea publicè multabant; ut nuper ex iis, quæ allata sunt, didicimus. Quin & illud publicorum criminum ab occultis discrimen, publicæque adeo pœnitentiæ usus

ZZZ diu

diu mansit, ut ex Ivone, & aliis patet undecimi sæculi scriptoribus neque intercidisse ante videtur, quàm Innocentius I-II. privatæ confessionis necessitatem novo decreto sanxisset. Secundò ipsa etiam privata hominum noni sæculi confessio multis modis ab Innocentiana differbat. Primò enim licet eam magno, frequentique in usu tum fuisse ex superioribus constet, ex iisdem tamen non obscure colligitur non omnium, sicuti nunc est, sed plarorumque tantum fuisse. Nam & Alcuinus, & Haymo Halberstatensis apertissimè testantur fuisse tum, qui peccata sua sacerdoti confiteri nollent, dicentes *sibi sufficere ut soli Deo peccata sua confiteantur; si tamen ab ipsis peccatis in reliquo cessent*. Ita quoque Cabilonenses Patres; *Quidam Deo solummodo confiteri debere dicunt peccata; quidam verò sacerdotibus confitenda esse percensent; quod utrumque non sine magno fructu intra sanctam sit Ecclesiam*. Vides neutram sententiam daminari; utramque hætenus admitti, non ut utraque illa confessio æqualiter constituatur, sed tantum ut & hujus, & illius fructus sui, & quidem magni esse confirmetur. Quin & inter eos ipsos, qui sacerdoti confitenda esse peccata percensabant, notant iidem Patres fuisse quosdam, *qui non plene id facerent*, id est qui non omnia confiterentur. Id quidem illi Patres emendatione egere dicunt; sed nulla tamen graviore censura perstringunt, neque, ut hodie adversarij, sub anathematis pœna vetant, aut eos, qui sic instituebant, salutem æternam consequi posse negant. Tum *privata illa confessio nulla tunc publica, aut universalis lege, ut nunc, fiebat*; sed singulorum spontanea voluntate sumebatur, assentientibus & approbantibus ministris. Nam Rabanus suprà *occulta peccata spontanea confessione presbyteris, & Episcopis revelata fuisse* dicebat; *spontanea autem illa confessio non fuisset, si ex publicæ & universalis legis jure facta esset*. Neque sanè quod sciam, ulla istorum temporum lex Innocentianæ similis invenitur, quæ omnes fideles peccata sua omnia sacerdoti confiteri jubeantur. Nam Cabilonensis canon eos quidem, qui confitentur, plene confiteri jubet; Omnes *confiteri*, non jubet. Rei modum, si fiat, definit; rem ipsam ab omnibus necessariò fieri debere non statuit; *Sed & hoc* (inquiunt illi Patres) *emendatione indigere perspeximus, quod quidam dum confitentur peccata sua sacerdotibus, non plene id faciunt*. Supponunt (ut vulgo loquimur) multos peccata sua sacerdotibus confiteri; omnes, non *supponunt*; neque qui confitebantur, quò jure confessi fuerint, explicant, vel definiunt; an ex aliqua lege sive divina, sive Ecclesiastica, an ex spontanea devotione majoris utilitatis gratiâ. Tantum decernunt qui confitentur, quocumque jure id fecerint, plene confiteri debere. Eademque est eorum ratio; quæ nuper ex Theodulfi capitulari descripsimus. Tertiò. Multò nunc accuratior, ac morosior est in enumerandis singulis peccatis, quàm quæ tunc erat, confitentium diligentia. Nunc enim etiam minimæ omnium & singulorum peccatorum (ut sic dicam) acioni excutiuntur, ac expenduntur;

ut ex

Conc. Cabil.
26. 33.

Alc. Ep. 16.
Haym. in Evang. dom. II.
post Pêtecost.
Ibid.
c. 32.

L. 1. de instit.
cler. c. 30.

Conc. Cabil.
26. 32.

CAP. XLII

Inc. 14.

de Div. offi
in cap. jejun
T 10. Bibl.
Patr. P. 139.
140. 141.
p 141 b.

Ibid. c.

Ibid d.

Ibid p. 141 c.

Ibid. d.

Multa quidem & innumerabilia sunt alia peccata mea, quae recordari nequeo, in factis, in dictis, & cogitationibus, pro quibus omnibus misera mens mea compungitur. & acri interdum poenitentia cruciatur; ideoquo consilium, imò iudicium tuum, qui f. qu. s. ter ac medius inter Deum, & peccatorem hominem ordinatus es, suppl. & deprecor, & ut pro eisdem peccatis meis intercessor existas, humiliter imploro. Quò dicto totum se in terram prostermit; gemitus, atque suspiria vel lacrymas, pro ut Deus dederit, ab intimo cordis producit. Tum sacerdos eum aliquantisper prostratum jacere passus, erigit; Ille erectus in pedes cum tremore & humilitate (inquit) prostolatur iudicium sacerdoti, & indicat ei sacerdos abstinentiam, sive observantiam, perpendens subtiliter personae qualitatem, modum culpae, intentionem animi, & corporis valetudinem, vel imbecillitatem. Percepta autem sententia sacerdos iterum prostermit se sacerdoti pedibus, ejus pedes pro se orationem fieri, ut suggerat ei divina visitatio virtutem constanter observandi quae illi injuncta sunt, & ita reverenter sacerdoti iudicio obtemperare, ac si ab ipso divina maiestatis ore opportuna salutis suae medicamentum suscepisset. Mox paucis inserjectis de poenitentiae efficacia; Post hac verò (inquit) dicat sacerdos super eum has orationes; Exaudi Domine preces nostras, & tibi confitendum parce peccatū. Alia. Praeveniat hunc famulum tuum, quesumus, Domine, misericordia tua, pluresque alias ejusdem generis exempli causa attexit. Quibus dictis jubeat sacerdos poenitentem in surge eode terra. sed & ipse surgat de sedili suo, & si loci vel temporis congruit, ingressi innixum, decantet Psalmos. Pseudo Alcuinus. In Or. quod aliqua plenius ac fuit unum in his observamus. solvere, vel illa, quae hodie totientia sunt, turpare. Absolve te a peccatis tuis; sed haec tantum praestare, primò confitentem audire; tum interrogare, & de fide, & de praeteritis peccatis, & de praesenti animi dispositione; mox poenitentias, vel satisfactiones ei injungere, earumque modum, ac tempus statuere; denique preces pro eo ad Deum fundere. Sed neque in ipsa poenitentium reconciliatione, quae post impletam ab iis satisfactionem, ut plurimum in Cena Domini (ut loquuntur) fieri solebat, sacerdotem peccata iis praetoria quadam auctoritate remittere videmus, sed humili prece atque supplicatione eam ipsi à Domino poscere, atque exambire; ut constat ex vulgato Alcuini nomine libro 4, & ex Halitcharij Cameracensis à Menardo edito Poenitentiarj operis postremo volumine b, & ex multo vetustiori Gregorij Sacramentario c, quod idem Menardus ex antiquissimo codice publicavit. Isque mos diutissimè apud Christianos, etiam in Occidente manavit. Certè ex Thomae p. pusculis apparet quemdam Doctorem hac de re, cum eo conterdisse, asserentem, quod absolutiois deprecatoriam esse, & vix triginta annos esse, quod omnes hac sola forma utebantur, Absolutionem & remissionem tri-

Cap. 3

sec. 14

de Div.
in cap. 3
T 10. B
Patr. P.
240. 241
p 241 l

ibid. c.

ibid. d.

ibid. p. 2.

ibid. d.

ibid. c.

ibid. p. 244. x

Ibid. c.

in 4. fer. quæ
dr. in cap. jo.
iun. p. 27.a in Cena.
Domini p. 148.
T. 10. Bibl.
Patr.
b Not. ad Sa-
cram. Greg.
p. 241.
c 226. Orat.
ad reconc.
pœnit.
Thom. opusc.
22.

Multa quidem & innumerabilia sunt alia peccata mea, quæ recordari nequeo, in factis, in dictis, & cogitationibus, pro quibus omnibus misera mens mea compungitur, & acriter interdum poenitentia cruciatur; ideoque consilium, imò iudicium tuum, qui f. quæster ac medius inter Deum, & peccatorem hominem ordinatus es, suppliciter deprecor, & ut pro eisdem peccatis meis intercessor existas, humiliter imploro. Quò dicto totum se in terram prostrernit; gemitus, atque suspiria vel lacrymas, pro ut Deus dederit, ab intimo cordis producit. Tum sacerdos eum aliquantisper prostratum jacere passus, erigit; Ille erectus in pedes cum tremore & humilitate (inquit) prestolatur iudicium sacerdotum, & indiget ei: sacerdos abstinentiam, si
sonæ qualitatem, modum culpæ, in
vel imbecillitatem. Rorcepta autem
sacerdotum pedibus, ejus petens pro se
ratio virtutem constanter observans, quæ tui injuncta sunt, & ita reverenter
sacerdotum iudicio obtemperare, ac si ab ipso divina majestatis ore opportuna
salutis sue medicamenta suscepisset. Mox paucis interjectis de poenitentiae
efficacia; Post hac verò (inquit) dicat sacerdos super eum has orationes; Ex-
audi Domine preces nostras, & tibi confit. utium parce peccatū. Alia. Pra-
venias hunc famulum tuum, quæsumus, Domine, misericordia tua, plures-
que alias ejusdem generis exempli causa attexit. Quibus dictis jubcat sa-
cerdos poenitentem surgere de terra. sed & ipse surgat de sedili suo, & si loco
vel tempori congruit, ingrossi
innixum, decantet psalmos.
Pseudo Alcuinus. In Ord
quod aliqua plenius ac fasti
unum in his observamus sacerdotem nunquam confotum à peccatis ab-
solvere, vel illa, quæ hodie solennia sunt, usurpare, Absolve te a peccatis
tui; sed hæc tantum præstare 3. primò confitentem audire; tum interro-
gare, & de fide, & de præteritis peccatis, & de præsentis animi dispositio-
ne; mox poenitentias, vel satisfactiones ei injungere, earumque modum,
ac tempus statuere; denique preces pro eo ad Deum fundere. Sed ne-
que in ipsa poenitentium reconciliatione, quæ post impletam ab iis sa-
tisfactionem, ut plurimum in Cena Domini (ut loquuntur) fieri sole-
bat, sacerdotem peccata iis prætoris quadam auctoritate remittere vi-
demus, sed humili prece atque supplicatione eam ipsis à Domino posce-
re, atque exambire; ut constat ex vulgato Alcuini nomine libro a, & ex
Halitcharij Cameracensis à Menardo edito Poenitentiarj operis postre-
mo volumine b, & ex multo vetustiori Gregorij Sacramentario c, quod
idem Menardus ex antiquissimo codice publicavit. Isque mos diutissi-
me apud Christianos, etiam in Occidente manebat. Certè ex Thomæ pa-
pusculis
serenten
uemdam Doctorem hæc de re, cum eo contendisse, ab-
solutionis deprecariam esse, & vix triginta annos esse,
quod omnes nunc jura forma utebantur, Absolutionem & remissionem tri-

ZZZ 3

buat

tercedendum Dominum Deum nostrum Iesum Christum pro peccantibus, & ad penitentiam revertentibus. Quinto; aliud etiam, quod ex his necessarium consequitur inter utramque, veterum scilicet illorum, & hodiernam adversariorum confessionem, discrimen emergit. Hi enim soli sacerdoti, cuius scilicet unius proprium absolvendi jus esse volunt, hoc concedunt, ut reorum confessiones in tribunali suo audiat; neque apud alium peccata confiteri sacramentaliter fas esse putant. Veteres vero illos etiam diaconi id juris absente presbytero, permisisse disertè tradit Pseudo-Alcuinus; Si autem necessitas (inquit) evenerit, & presbyter non fuerit presens, diaconus suscipiat penitentiam, ac de sanctam communionem. Sed & sexto eodem etiam differre utramque disciplinam clarum est, quod veteres illi noni sæculi homines eam, quæ Deo soli fit, confessionem peccatoribus sedulo ac necessarîo commendabant, quippe qui ea peccata purgari existimabant; *Omni etenim die* (inquit Theodulfus) *Deo in oratione nostra, aut semel, aut bis, aut quando amplius possumus, confiteri debemus peccata nostra, dicente Propheta, Delictum meum cognovit tibi fac, & injustitias meas non abscondi: Dixi, confitebor adversum me injustitias meas Domino, & tu remisisti impietatem peccati mei.* Hi vero nostri scholæ Romanæ hodierni Doctores hanc apud Deum solum confessionem parvi faciunt; neque aliter apud Deum confiteri iubent, nisi quatenus qui sacerdoti confitetur, eum quoque Deo, cuius sacerdos scilicet vices gerit, eadem operâ confiteri putant. Eam verò confessionem, quæ soli Deo fit, nullius esse putant ad obtinendam remissionem efficaciam; nisi forte quatenus satisfactio quædam est; & Bellarminus supra negabat promissionem de remittenda peccata illi, qui confitentur Deo peccata sua, *videtur nullam exstare in divinis literis.* Quod vero idem alibi ait eam confessionem, quæ soli Deo fit, frequentare omnes laicos tum viros, tum feminas, à Pastoribus admoneri, id inquam, ideo fit, quod sic Deo satisfieri, ut loquuntur, non quod ita remissionem peccatorum percipi posse putant; quam à quoquam sine vocali apud sacerdotem confessione haberi negant. Septimò denique ingens, ac præcipuum inter utriusque temporis confessiones discrimen ex eò deprehenditur, quod veteres illi noni sæculi antistites sine privata illa sua confessione peccatorum remissionem solâ apud Deum confessione à fidelibus impetrari posse sentiebant, quod nunc adversarij fortiter omnes negant. Primum enim omnes illi ea sententia clarè ac necessarîo erant, qui quod ait Haymo, dicebant sibi sufficere, ut soli Deo peccata sua confiterentur, vel, quod tradunt Cabilonenses Patres, *solummodo Deo confiteri debere dicebant peccata.* Qui & eorum sensus fuit, quidam peccata sua confitebantur sacerdotibus, non planè id faciebant. Neque enim credibile est istos peccata sacerdoti non fuisse revelaturos, nisi etiam sinè hac revelatione peccata à Domino nihil secius remitti statuisent. Ergo cum quosdam illis temporibus fuisse constat qui ita de confessione apud sacerdotem sentirent; clarum est non omnes illius Ecclesiæ homines

Vb. sup. p. 41. d.

cap. 10. T. 1. conc. call. p. 119.

Psal. 89.

L. 1. de pen. c. 4. §. At solutio. Ibid. c. 11. §. In hac prima.

Vb. supr. p.
244. b.

Conc. Cáb. 1.
c. 33.

hom. de dec.
lepr.

cap. 30. ub.
supr.

mines coactos fuisse credere sine illa apud sacerdotem. confessione nullam esse apud Deum peccatorum remissionem. Sed & illos ipsos, qui putabant sacerdoti, & quidem de omnibus peccatis confitendum, non aliter tamen, quàm hos, de peccatorum remissione illis temporibus existimasse manifestum est. Nam Pseudo-Alcuinus qui in illis, ut supra ostendimus, fuit, nihil otiosius ita scribit; *Quapropter oportet ad penitentiam accedere cum omni fiducia. & ex fide credere indubitanter, penitentia aboleri posse peccata; etiamsi in ultimo vita spiritu, commissa peniteat, & publicè lamentatione peccata prodantur; quia non vult Deus mortem peccatoris, sed ut salvatus miseratione Dei vivat. Nam secreta satisfactione solvi mortalia crimina non negamus; quotidiana verò, levique peccata, sine quibus hominis vita non ducitur, Dominica oratione purgantur, quorum est dicere, Dimitte nobis sicut & nos dimittimus. Vides istum sensitisse & leviam oratione dominica, & gravia, mortaliaque satisfactione, licet secreta, solvi. Neque aliter Cabilohenses Patres, Confessio, inquit, qua Deo fit, purgat peccata. Tum, Deus namque salutis & sanitatis auctor & largitor, plerumque hanc præbet suæ potentia invisibili administratione, plerumque medicorum operatione. Ajunt salutem, & sanitatem, quæ ut notum est, sine peccatorum remissione nulla est, interdum medicorum (id est, ut liquet, sacerdotum) operatione, hoc est precibus, & salubris penitentia inunctione præbere Deum; interdum verò suæ potentia invisibili administratione, id est per se, arcanâ spiritus ac providentiæ vi, sine sacerdotis opera, (quæ sanè invisibilis non est) & (ut Bedam supra locutum memini) Dominum vitia per semet ipsum, interitus in conscientia & intellectu sanare & corrigere. Idem est eorum sensus, quæ nuper ex Theodulfo recitabamus, Confessio verò (inquit) quam soli Deo facimus, in hoc juvat, quia quando nos memores sumus peccatorum nostrorum, tunc horum Dominus obliviscitur. Quorum autem obliviscitur, ea remittit; Ergo remitti ab eo censet Theodulfus, quæ apud ipsum solum confitemur. Neque sanè si sapiebant, aliter isti judicare poterant; qui clarè statuunt, ut paulò antè demonstravimus, confessionem apud ministrum esse utilem, quod per eam docemur, qualiter peccata purganda sint. Vnde necessariò sequitur, nos si id per nos & sciamus, & recipere præstemus, remissionem sive purgationem peccati sine illa apud ministrum confessione consecuturos; Qualiter sine medicorum opera sanari, & convalescere eos nihil prohibet, qui vera morborum suorum remedia, & noverunt ipsi, & ea per se adhibuerunt. Denique non putasse istos absque sacerdotis absolutione haberi non posse peccatorum remissionem, etiam ex eo constare potest, quod ex Pseudo-Alcuino nuper didicimus; penitentes scilicet, etiam à diacono, si abesset presbyter, communionem illis temporibus accepisse. Atque hanc quidem fuisse istorum de privata illa confessione sententiam certum est; planè, ut liquet, ab adversario eam dogmate diversam.*

CAPUT XLIII.

Erroris ex illis initiis progressus sequentibus post nonum ad decimumtertium usque sæculis. Ne tum quidem sic inualuisse, ut non multi essent, qui peccata contritis à Deo, etiam à nullo sacerdote absolutis, dimitti crederent. Id probatur testimonio Goffridi, Lombardi & Gratiani; quæ ab Estij & Gregorij accusatione vindicantur. Bellarmini crassi quidam errores obiter castigantur. Idem secundo probatur Thomæ, Bonaventuræ, & Antonini testimonio. Maturi in Antonino error, & impudentia arguitur, & refellitur. Ex quibus omnibus existit XXI. ex veteribus argumentum contra confessionem Innocentianam.

CÆTERVM, quod eam homines viderent & ab antistitibus magnopere commendari, & passim fere ab omnibus promiscuè clericis, laicisque usurpari, ac observari, & quidem eò sæpius ac diligentius, quò quisque sanctior vel esset, vel certè videri vellet; facile, ut sit, in eam opinionem multi delapsi sunt, ut quod in plurimo usu esse videbant, id necessarium quoque esse crederent, neque quemquam eò carere posse existimarent, quod pænè ab omnibus desideraretur. Hinc paulatim illa de huius instituti necessitate opinio, quæ præcipuum illius viri, maximeque capitalis perniciæ continetur, proserpere, ac dimanare in Christianorum mentes, Theologorumque scholas coepit. Neque tamen omnium animos vel statim, vel brevi tempore, pervadere ac occupare potuit; quod scilicet veritatis crasso huic errori oppositæ clarissima, luculentissimaque extarent tum in divinis litteris, tum in Patrum libris documenta; ut ex iis cuiusvis constare potest, quæ hæcenus disputavimus. Tantaque vis veritatis fuit, ut ea totis illis quatuor sæculis, quæ à nono ad decimumtertium fluxerunt, vel ex doctorum hominum animis, scholisque, & libris profligari, vel error oppositus planè, & universaliter constitui nequiverit. Tametsi enim fuisse multos istis temporibus non negem, qui confessionem apud sacerdotem ita necessariam putarint, ut sine eà remissionem peccatorum haberi nò posse crediderint; apparet tamen & non paucos iisdem sæculis extitisse, qui contrariam sententiam, id est veram defenderent. Ex Goffrido Vindocinensi supra citavimus fuisse eo tempore (id est vel undecimo desinente, vel incunte duodecimo sæculo) Gulielmum quemdam, virum doctum, qui diceret solummodo quatuor peccata confessione indigere, errorem videlicet gentilem, schisma fratrum, harumque pravitatem, & Iudaicam perfidiam; quod

Goffrid. l. 5.
Ep. 16.

AAAA

iis uni.

L. 4. Sent.
d. 17.

iis univ
Domino
Bedæ loc
latio : c
quoque
Sententia
quadrage
trum suff
statim su
dicio face
pturis, &
qui suffici
fiquis
vel alij si
lat Deo.
(id est et
liasque p
necesse e
multo et
tis est, q
jam verq
Deum o
nem sai
fiatur, e
dubio no
habuisset.

de poen. d. 12.

Idem etiam, & quidem luculentius testatur Gratianus, juris Pontifi
cij celeberrimus collector, Lombardi *scilicet* *regum*, qui etiam hodie in Ca
nonicis adversariorum scholis regnat. Is enim initio longissimi de poe
nitentia tractatus statim ita quærit, *Utrum sola cordis contritione, & secre
ta satisfactione absque oris confessione quisquam possit Deo satisfacere*; Tum,
Sunt enim (inquit) *qui dicunt, quemlibet criminis veniam sine confessione Ec
clesiæ, & sacerdotali iudicio posse promereri.* Ergo & hujus ætate fuisse vides
qui sic sentirent. Mox istorum sententiam plurimis Scripturæ & vete
rum Patrum dictis in consequentibus confirmat. Sed & oppositæ opi
nionis, quæ negat cuiquam remissionem sine vocali apud sacerdotem
confessione contingere, firmamenta ex altera parte explicat; perducta
que hæc usque disputatione, ipse quidem nihil desinit; sed rem totam
lectoris arbitrio permittit, *Quibus* (inquit) *auctoritatibus, vel quibus ra
tionum firmamentis utraque sententia satisfaciatur, & confessio innitatur,*
in medium breviter exposuimus. Cui autem harum potius adherendum sit,
lectoris iudicio reservatur. *Utraque enim sententia habet sapientes, & religio
sus viros.* Hæc Gratianus; quem *Barbarus de hæc non habuisse suam sententi
am*

1 bid. q. 89.
Quamvis.in 4. d. 17. § 7.
Ad undecim.

nam; Gregorius Valentianus * *errasse, atque hallucinatum esse, dicunt.* Stulte uterque, & plande præter rem. Non enim nunc quaeritur vera, ne sit illa sententia, an secus; item habuerit ne multos auctores, an non (quod utrumque satis ex iis, quæ hæcenus diximus liquet.) Quaeritur tantum an sæculo duodecimo definitum inter Christianos fuerit id, quod isti nunc nobis pro-

hunc haberi non posse

sine vocali confes-

sus solum utriusque

ventilatam in medio relinquunt; iustoris iudicio natevat, cui hæcque sententiarum potius adhaerendum sit; Ait esse qui dicunt quælibet crimini veniam sine confessione Ecclesia, & sacerdotali iudicio posse promereri; denique affirmat & hanc, & illam partem fautores habere sapientes, & religiosos viros. Obsecro tuam fidem; nostris isti egregii sunt, & mirabiles disputatores, qui respondent vel inconstanter sensisse, vel errasse Gratianum? Atqui si is de hac re (quod ait Estius) *fixam non habuit opinionem;* quis non videt nondum ergo ullam eâ de re fuisse fixam & constitutam definitionem? quam, si ulla tum fuisset scilicet; Gratianus neque noscivisset, neque profecto repudiasset, vel in medio reliquisset: nisi forte Estius se nobis

putet, tam æcūm, tamque imperitum, ac

stupidum fuisse juris sui collectorum, Canonistarumque apud scholas Romanas regem, ut ignoraverit quid summi Romæ Pontifices, quorū iste non postremus Gnatho fuit, quid omnes universæ Ecclesiæ antistites sua memoria hoc de argumento sentirent, atque sequerentur. Eadem est Gregorij vanitas; qui hominem *hallucinatum* respondet. Si in quaestionis ipsius veritate perspicienda aberrasse intelligit; nihil ad rem dicit. Neque enim nunc id agitur. Sin aut non vidisse quaestionem vel ab Ecclesia universâ, vel certè ab Episcopō Romanō fuisse definitam, neque intellexisse omnes sui sæculi doctores eandem ejus partem, confessionis scilicet necessitatem, nemine ex Catholicis repugnante, pariter defendisse; frustrâ est, qui tantum in Gratiano stuporem cuiquam credibilem futurum sperat; frustrâ, qui putat nos ad eō fungos esse; ut de iis quæ Gratiani ævō in Ecclesia docebantur, minùs fidei ipsi narranti, atque asseveranti habituri simus, quàm uni Iesuitæ homini nudius tertius nato. Sed ista est solennis Iesuitarum inverecundia; Omnia illi sciunt; & singula melius absentes intelligunt, quàm ij qui rebus ipsis interfunt, earumque pars magna sunt. Gratianus affirmat esse & quidem sapientes, & religiosos viros, qui etiam, alteri quaestionis parti (scilicet quod non sit necessaria confessio) favent. Gregorius, pænè quadringentis annis post Gratianum natus, negat ullos fuisse. Quæso, utri potius credemus? Sed & hæc obiter notanda est Bellarmini osecitantia: Gratianus hanc, ut dixi, quaestionem in medio relinquens, subjicit; *Vnde Theodorus Cantuariensis Archiepiscopus sic in Penitentiali suo, Quidam Deo solummodo confiteri debere peccata dicunt, ut Græci; quidam vero sacerdotibus confitenda esse peccata sene, ut confessoria Ecclesia; quod utrumque non sine magno fructu intrâ*

AAAA 2

sanctam

CAP. XLII.

* T. 4. in

Thom disp 7:

q. 9 pundo. 1.

CAP. XLIII.

sanctam sit Ecclesiam; & cetera planè, (si duas, tresve vel additiones, vel mutationes exceperis) eadem cum illis, quæ jam aliquoties in superioribus in Cabilonenfis Concilij secundi capite tricesimo tertio attulimus. Bellarminus in sola illa verba, ut Græci, quod ea causæ suæ incommoda esse videret, Criticæ suæ exercet. Itaque ea expungi jubet; irrepisse enim è margine in textum; neque haberi vel in ipso capitulari Theodori, vel in secundo Concilio Cabilon

L. 1. de poen.
c. 5. §. ex quibus locis.

detur, sed neque Magistrum

epitulum illud accepisse videm sententiam adducen-

tem, addidisse illud, ut Græci.

fidem, fronte

verba ut Græci

quò perperam

tis annis Grati

alia innumera

L. decret. 19. c.
145. lvo decret.
part. 15. c. 155.

V. Serius in
libr. Ansvver-
to à Challen-
ge. &c. of.
Conf. p. 107.

nus, uterque repræsentent: tum quod hæc verba in ipso capitulari Theodori deesse ait; credo equidem. Nam qui vetus istius capitularis manuscriptum exemplar vidit & descripsit Reverendissimus Viserius, negat in eò quicquam istorum omnium fuisse, quæ & à Burchardò & ab Ivone primum, & nunc à Gratianò velut ex eò petita afferuntur. Verum ni fallor, dixerit, qui Bellarmino quidem numquam visum ullum verum ac genuinum Theodori exemplar, Burchardum verò & Ivonem, & eorum postea exemplo Gratianum dixerit hæc velut ex Theodoro per errorem citasse; quod in eò codice, quò usi sunt, quique Theodori nomen præferbat, alia multa (ut in hujusmodi libris fieri solet) eju argumenti sine auctorum nominibus affuta essent, ac inter cetera etiam Synodi Cabilonenfis, interpolatus canon. Hæc enim quæ habet Gratianus, ex illà Synodo descripta, ac nonnihil immutata nemo negaverit. Illud quidem certum; duo hæc vocabula ut: quæ Bellarminum tam malè habuerunt, nulla in ea Synodo legi. Sed addit Theodorum capitulum illud ex Concilio illò secundo Cabilonensi accepisse. Verum ò bone, neque in Theodori poenitentiali extat hoc capitulum; neque id Theodorus ex illa Synodò accepisse potest; qui anno Domini 690. mortuus est, annis 123. antequàm Caroli jussu anno Christi 813. cogeretur illa Synodus. Denique quod ait Bellarminus Magistrum eandem sententiam adducere in 4. distinctione 17. id liquidò falsum est. Neque enim hujus vel Theodori, vel Cabilonenfium sententiæ meminit. Tantùm, quod suprà recitavimus, ait quibusdam visum esse suffragari soli Deo fiat confessio sine judicio sacerdotali, & confessione Ecclesiæ. Sed de his tam multis, tamque crassis in tantulò spatio Bellarmini peccatis factis; quæ jam antè annos quindecim à clarissimo, reverendissimoque Viro Jacobo Viserio, Armachano in Hibernia Archiepiscopo promerito castigata sunt in eruditissimo de confessione libello.

nb. sup. p.
107. 108.

Sed, ut ad rem redeam, idem quod nos ex suprà memoratis Lombardi,

bardi, Gratianique locis colligit Thomas, ubi de hoc quæsito loquens, nimirum an sufficiat peccata Deo confiteri, *Magister* (inquit) & *Gratianus* hos pro opinione ponunt. Sed nunc post determinationem Ecclesia sub Innocentio III. factam, hæresis reputanda est. Idem quoque sentit Bonaventura, Thomæ σύγχροτος; (uterque enim anno Christi 1274. diem suum obiisse perhibetur.) Nam in hunc Magistri locum disputans, ait ante Innocentianæ determinationis tempus *hæreticum non fuisse* confessionis vocalis necessitatem negare; quod multi doctores Catholici ita sentirent, ut ex Gratiano (inquit) apparet. De Antonino Florentino Archiepiscopo, duobus post istos sæculis denato, quem & ipsum Romani Episcopi in Sanctorum (ut vocant) album retulerunt, paria vere tradit Alardus Gazæus. Sic enim ille ad Cassiani locum supra memoratum annotat; *Postquam* (inquit) *emanavit illa Decretalis*, Omnis utriusque sexus, (ea autem est Innocentij III. constitutio) *neceſſe est confiteri, si habet copiam, & potest*. Tempore autem Ioannu Cassiani erat in opinione talis materia, videlicet si est necessaria confessio fienda sacerdoti? Cùm autem solo Innocentij decreto effectum esse dicat, ut confessio necessaria sit, apparet eum parasse non solum Cassiani ævo, sed etiam secutis ad Innocentium usque temporibus, talem (ut loquitur) materiam fuisse in opinione, id est dubiam & problematicam, ita ut liceret utramvis quæstionis partem tueri, confessionisque necessitatem vel affirmare, quod facit Lombardus, vel negare, quod fecerunt teste Gratiano, *multi sapientes & religiosi viri*. Quod verò Iesuita quidam, nomine Maturus ait Antonini verba non esse intelligenda de secretæ apud sacerdotem confessione; numquam enim de eâ apud Catholicos dubium fuisse, quin ea esset ad salutem necessaria, sed hoc ad confessionem publicam, & quasi theatricam esse referendum; hic ego non tantum in Maturu istò, maturum, quod ei adulans tribuit Alardus, iudicium, insignemque eruditionem, sed etiam sensum ipsam communem, fidemque, ac pudorem desidero. Quis enim adeò stultus est, qui non videat Antoninum de eadem illâ confessione loqui cujus singulis annis necessitatem Innocentius omnibus fidelibus sua illa decretali imposuit? Ergo fatendum est, vel Innocentium publicam confessionem omnibus, & singulis Christianis quotannis minimò semel faciendam decrevisse, quod omnem stultitiam & insaniam superat, vel certè Antoninum intellexisse de secretæ confessionis necessitate antè Innocentij tempora dubitatum in Ecclesia fuisse, libereque de ea in alterutram partem sine hæreseos, aut heterodoxiæ notâ iudicatum. Adhæc vellem ut bonus iste Maturus nobis indicasset, unde nam habeat quod in sua hac Antonini interpretatione supponit, dubium aliquando fuisse apud Catholicos, an publica & quasi theatrica confessio sit ad salutem necessaria? Certè enim furere istos Catholicos & bacchari oportuit, si qui unquam non dico censuerunt, sed vel levissimè suspicati sunt huiusmodi confessionem esse ad salutem necessariam. Tum si qui fuissent unquam in hanc insaniam delapsi;

AAAA 3.

quid.

CAP. XLIII.

in 4. d. 17.

in 4. d. 17.

in Cass. collat.
20. c. 18. p. 774.Ant. in Chr.
part. 2. tit. 11. §.
17. p. 464. B.Maturus in
Chronic. Ant.
part. 1. pag.
461. c. col. 2.

ub. sup. col. 2.

CAP. XLIII.

**L. 3. de pœn.
c. 5 §. ex qui-
bus locis.**

**L. decret. 19. c.
145 lvo decret.
part. 15. c. 155.**

**Vñerius in
libr. Ansvver-
re à Chassen-
ge. &c. of.
Conf. p. 107.**

**nb. supr. p.
107. 108.**

Dardi,

bardi, Gratianique locis colligit Thomas, ubi de hoc quasi loquens, *cap. XLII.*
 nimirum *an sufficiat peccata Deo confiteri*, Magister (inquit) & Gratianus
 hos pro opinione ponunt. Sed nunc post determinationem Ecclesie sub Inno-
 centio III. factam, hæresis reputanda est. Idem quoque sentit Bonaven-
 tura, Thomæ *adv. 2. 2. 2.* (uterque enim anno Christi 1274. diem suum
 obiisse perhibetur.) Nam in hunc Magistri locum disputans, ait ante In-
 nocentianæ determinationis tempus *hæreticum non fuisse confessionis vo-*
calis necessitatem negare; quod multi doctores Catholici ita sentirent,
ut ex Gratiano (inquit) *apparet*. De Antonino Florentino Archiepiscopo,
 duobus post istos sæculis denato, quem & ipsum Romani Episcopi in
 Sanctorum (ut vocant) album retulerunt, paria vere tradit Alardus
 Gazæus. Sic enim ille ad Cassiani locum supra memoratum annotat;
Postquam (inquit) *emanavit illa Decretalis*, Omnis utriusque sexus, (ea
 autem est Innocentij III. constitutio) *neceſſe est confiteri, si habet copiam,*
& potest. Tempore autem Joannis Cassiani erat in opinione *salutaria materia*, vi-
delicet si est necessaria con ! Cum autem solo Innocen-
 tij decreto effectum esse dicat, ut *confeſſio* necessaria sit, apparet eum
 putasse non solum Cassiani ævo, sed etiam secutis ad Innocentium usque
 temporibus, *talem* (ut loquitur) *materiam fuisse in opinione*, id est dubiam
 & problematicam, ita ut liceret utramvis quæstionis partem tueri, con-
 fessionisque necessitatem vel affirmare, quod facit Lombardus, vel ne-
 gare, quod fecerunt teste Gratiano, *multi sapientes & religiosi viri*. Quod
 verò Iesuita quidam, nomine Maturus ait Antonini verba non esse intelli-
 genda de *secretis* apud sacerdotum confessione; numquam enim de ea apud Ca-
 tholicos dubium fuisse, quin ea esset ad salutem necessaria, sed hoc ad confes-
 sionem publicam, & quasi theatricam esse referendum; hic ego non tantum
 in Maturis istis, maturum, quod ei adulans tribuit Alardus, *judicium*, in-
 signemque eruditionem, sed etiam sensum communem, fidemque,
 ac pudorem desidero. Quis enim adeo stultus est, qui non videat An-
 toninum de eadem illa confessione loqui cujus singulis annis necessita-
 tem Innocentius omnibus fidelibus sua illa decretali imposuit? Ergo fa-
 tendum est, vel Innocentium publicam confessionem omnibus, & singulis
 Christianis quotannis minimum semel faciendam decrevisse, quod om-
 nem stultitiam & insaniam superat, vel certè Antoninum intellexisse de
 secretæ confessionis necessitate antè Innocentij tempora dubitatum in
 Ecclesia fuisse, libereque de ea in alterutram partem sine hæreseos, aut
 heterodoxie notâ judicatum. Adhuc vellem ut bonus iste Maturus
 nobis indicasset, unde nam habeat quod in sua hac Antonini interpreta-
 tione supponit, dubium aliquando fuisse apud Catholicos, an publica &
 quasi theatrica confessio sit ad salutem necessaria? Certè enim furere istos
 Catholicos & bacchari oportuit, si qui unquam non dico censuerunt,
 sed vel levissimè suspicati sunt hujusmodi confessionem esse ad salutem
 necessariam. Tum si qui fuissent unquam in hanc insaniam delapsi;
 quid.

AAAA 3.

CAPITULUM XLIV.

Fuisse etiam post Innocentianam decretalem, id est post annum 1215. qui senserunt sine sacerdotali absolutione, adeoque & confessione, peccata fidelibus contritis remitti; idque probatur primò ex Viclef, & Ioanne Hus; secundo ex Semeca, Gratiani glossatore; Michaële Bononiensi, & Petro Oxomensi. Vnde existis XXX. contra Innocentianam confessionem argumentum.

summ. de
Sacr. l. 2 c. 135.
* l. 3. de poen.
c. 1 §. Postmo-
dum.
Conc. Const.
sess. 15.

IM O Maturus iste, etiam si hoc, quod longè absurdissimum est, posuerit, ne sic quidem evadet. Nam etiam post Innocentianam decretalem, anno, ut notum est, 1215. in Concilio Lateranensi conditam, ac promulgatam, non modò Ioannes Viclef anno 1372. confessionem sacramentalem palam oppugnavit, ut tradit Valdensis, & ex eo Bellarminus*; neque modò Ioannes Hussus anno 1412. in Concilio Constantiensi eam divinam, aut antiquam esse negavit, & ab Innocentio tertio *introducendam* dixit; quos viros Maturus è Catholicorum censu haud dubiè expunctos fuisse affirmabit) sed alij quoque fuerunt quibus ne iste quidem *Catholicorum* nomen adimere potest, qui de confessionis necessitate dubitarunt. Nam in primis Ioannes Semeca, qui in omnium manibus

Summa Con-
cil. sub Sixto
4 fol. 186.

CAPVT XLV.

*Ne post Tridentinum quidem Concilium omnes adversarios pro
hæresi habere negare confessionem divinitus esse institutam.*

ITAQUE cum non videretur omnis de hujus confessionis necessitate
dubitandi occasio per Innocentianam decretalem planè exclusa, tum
etiam quod nostri homines felicioribus, quàm iste Oxomensis, auspi-
ciis, fortioribusque animis annis ferè octo & triginta post turpem istius
palinodiam exorti, inter cætera, de quibus adversus Romæ corruptelas
protestati sunt, hoc quoque *auricularis confessionis* mysterium haud per-
functorie impugnassent; his inquam de causis Tridentinæ Synodi Pa-
tres anno demum 1551. magna cum diligentia rem totam constituerunt,
cavetuntque ne illa amplius apud suos superest de confessionis neces-
sitate

Sess. 14. c. 1. &
can. 6. &
seqq.

fitate ambiguitas. Nam quod initio hujus operis diximus, eam isti à Christo Domino institutam, divini aded juris esse, & omnibus ad mortaliū remissionem planè penitusque necessariam definiunt; accurateque suis anathematis feriunt, si quis confessionem jure divino vel institutam, vel ad salutem necessariam esse negaverit; vel quidquam crediderit, quod à suis placitis alienum sit.

Sed nè hæc quidem vis tanta, tamque inultata effecit, ut homines istarum partium planè conquirerent. Michael certe Medina, etiam post Concilium Tridentinum scribere non dubitavit *illam assertionem*, quod scilicet absque oris confessione haberi possit peccatorum remissio, non esse *strictè hæresim* sed *sapere hæresim*. Ipse quāctiam Maldonatus videtur putasse nondum plane constituisse Ecclesiam (id est Romani Episcopi partes, ac, ut isti loquuntur, *obedientiam*) an confessio jure divino præcepta, ac necessaria sit. Certè dubiè eā de re sic loquitur: *Sed tamen* (inquit) *hac opinio* (quod scilicet confessio tantum sit introducta jure Ecclesiastico) *aut jam declarata est satis tanquam hæresis ab Ecclesiā; aut faceret Ecclesia opera pretium, si declararet esse hæresim*. Neque mireris istos tantā contentione, tantoque studio in hac suā confessione tuendā laborare; quæ, ut ex his quæ suprà de eā diximus, liquet, unum est ex præcipuis Romanæ magnitudinis præditiis. Illi verò viderint, num ab Innocentiō, & post hunc à Tridentinis satis apud suos constituta fuerit hujus inventi necessitas. Nos, qui solò Dei verbò in religione nitendum putamus, omnem istorum, qui eò carent, auctoritatem, & inania anathemata, veluti totidem bruta fulmina contemnimus; temeritatem ridemus, qui se putant suis asseverationibus fumo pondus dare posse; ac denique iniquitatem exhorrescimus, qui non tantum ferreum hoc jugum omnibus viris, mulieribusque imponere audent, sed etiam id leniter, ac cum Dei timore detrectantes ferrò, flammaque persequendos, atque excindendos putant.

CAP.
XLV.Tract. 1. de
Confess. q. 4.Disp. de Sac.
T. 1. de con-
fess. præc. c. j.

CAPUT XLVI.

CONCLUSIO totius Operis.

HÆc sunt, quæ de Confessione dicenda habuimus; ex quibus liquet clavis, invictisque argumentis niti, quod nos probandum susceperamus; nimirum confessionis Romanæ mysterium, nou modò in divinis litteris institutum vel præceptum, quod utrumque Tridentini definiunt aut à *sanctissimis*, & *antiquissimis* Patribus, magno unanimique consensu, quod iidem affirmant, *commendatum* non

Sec. 14. c. 5.

BBBB fuisse;

Summa Con-
cil. sub Sixto
4 fol. 186.

CAPVT XLV.

*Ne post Tridentinum quidem Concilium omnes adversarios pro
hæresi habere negare confessionem divinitus esse institutam.*

Sess. 14. c. 1. &
can. 6. &
seqq.

ITAQUE cum non videretur omnis de hujus confessionis necessitate dubitandi occasio per Innocentianam decretalem planè exclusa, tum etiam quod nostri homines felicioribus, quàm iste Oxomenis, auspiciis, fortioribusque animis annis ferè octo & triginta post turpem istius palinodiam exorti, inter cætera, de quibus adversus Romæ corruptelas protestati sunt, hoc quoque *auricularis confessionis* mysterium haud perfunctorie impugnassent; his inquam de causis Tridentinæ Synodi Patres anno demum 1551. magna cum diligentia rem totam constituerunt, cavetuntque ne ulla amplius apud suos superest de confessionis neces-
sitate

stare ambiguitas. Nam quod initio hujus operis diximus, eam isti à Christo Domino institutam, divini aded juris esse, & omnibus ad mortaliū remissionem planè penitusque necessariam definiunt; accurateque suis anathematis feriunt, si quis confessionem jure divino vel institutam, vel ad salutem necessariam esse negaverit; vel quidquam crediderit, quod à suis placitis alienum sit.

Sed nè hæc quidem vis tanta, tamque inulata effecit, ut homines istarum partium planè conquiescerent. Michaël certe Medina, etiam post Concilium Tridentinum scribere non dubitavit *illam assertionem*, quod scilicet absque oris confessione haberi possit peccatorum remissio, non esse *strictè hæresim*, sed *sapere hæresim*. Ipse quinctiam Maldonatus videtur putasse nondum *plane constituisse Ecclesiam* (id est Romani Episcopi partes, ac, ut isti loquuntur, *obedientiam*) an confessio jure divino præcepta, ac necessaria sit. Certè dubiè eà de re sic loquitur: *Sed tamen* (inquit) *hæc opinio* (quod scilicet confessio tantum sit introducta jure Ecclesiastico) *aut jam declarata est satis tanquam hæresis ab Ecclesiâ; aut faceret Ecclesia opera pretium, si declararet esse hæresim*. Neque mireris istos tantâ contentione, tantoque studio in hac suâ confessione tuendâ laborare; quæ, ut ex his quæ supra de eâ diximus, liquet, unum est ex præcipuis Romanæ magnitudinis præsidiiis. Illi verò viderint, num ab Innocentiò, & post hunc à Tridentinis satis apud suos constituta fuerit hujus inventi necessitas. Nos, qui solò Dei verbò in religione nitendum putamus, omnem istorum, qui eò carent, auctoritatem, & inania anathemata, veluti totidem bruta fulmina contemnimus; temeritatem ridemus, qui se putant suis asseverationibus fumo pondus dare posse; ac denique iniquitatem exhorrescimus, qui non tantum ferreum hoc jugum omnibus viris, mulieribusque imponere audent, sed etiam id leniter, ac cum Dei timore detrectantes ferrò, flammaque persequendos, atque excindendos putant.

Tract. 1. de
Confess. q. 4.

Disp. de Sac.
T. 1. de con-
fess. præc. 3.

CAPUT XLVI.

CONCLUSIO totius Operis.

HÆc sunt, quæ de Confessione dicenda habuimus; ex quibus liquet claris, invictisque argumentis niti, quod nos probandum susceperamus; nimirum confessionis Romanæ mysterium, non modò in divinis litteris institutum vel præceptum, quod utrumque Tridentini definiunt aut à *sanctissimis*, & *antiquissimis Patribus*, magno unanimique consensu, quod iidem affirmant, *commendatum* non fuisse;

Sec. 14. c. 3.

BBB

CAP.
XIV.

ADDENDA

A D D E N D A.

Ad Lib. I. Cap. XVI. p. 92. post illa verba, Israëlitis in lege præceperit, *adde;* Quamquam, ut hoc obiter dicam, ne illa quidem satis firma, certaque videntur, quæ hic Bellarminus ex Valdensi & Antonino de solenni Hebræorum recentiorum apud hominem Confessione attulit. Certe Leo Mutinensis, Rabbinus apud Iudæos Venetos doctissimus, in Ebraicorum rituum historia disertissime negat *sua gentis homines cuicquam mortali peccata in aurem confiteri; aut uni Deo in suis orationibus confiteri;* & quidem in hunc usum apud eos confessionem extare tradit alphabetico ordine contextam, quæ *Vidui* dicitur; de qua ipse consulendus est.

Leo di Mo.
den. Hist. de
gli Riti Ebr.
Part. 5. c. 4. p.
106.

Ad Lib. III. C. V. extremo, p. 217. post illa verba, Sed hæc de Peroniana Cyprianici hujus loci interpretatione, satis, *Adde.*

Vnum tantum superioribus addemus; Iacobum Sirmondum, virum sodalitiis Iesuitici doctissimum, illa Cypriani verba, plane eodem modo esse interpretatum, quo nos ea accepimus in Historia Pœnitentiæ Publicæ; *Quis hic statim (inquit) eos falli non videat, qui non intelligant minora à Cypriano delicta dici, quæ licet magna sint, eo tamen quod in Deum præcipue non incurrant, cum iis collata, quæ incurrunt, minora judicentur?* De his enim eum loqui *Epistola duodecima verba declarant.* Nam cum in minoribus (*inquit*) delictis, quæ non in Dominum committuntur, pœnitentia agatur iusto tempore, & exomologesis fiat inspecta vita ejus, qui agit pœnitentiam, nec ad communicationem venire quis possit, nisi primo illi ab Episcopo, & à Clero manus fuerit imposita; quanto magis in his gravissimis & extremis delictis caute & moderate secundum disciplinam Domini observari oportet? *Quid aperiùs? Delicta enim hæc, de quibus agebatur pœnitentia, magna & gravia fuisse non negat; sed minora tamen & leviora gravissimis.* Ergo quemadmodum apud Augustinum in libro de fide & operibus c. 19. cum tria quædam esse mortifera legimus, quæ excommunicatione punienda sint, impudicitiam, idololatriam, homicidium, horum trium etsi aliud aliò minus est, de nullo tamen dubitamus, quin sit mortiferum, sic apud Cyprianum statuendum est, quæ minora vocat, eadem magna esse tamen & gravia, atque ita gravia, ut pœnitentia publica ple-
tenda sint. Atque hæc quidem hæctenus eruditissimus Sirmondus de primo Cypriani loco.

Sirm. Hist.
Pœnit. Publ.
c. 3. p. 19.

BBBB 2 Ad

Sirmond.
Hist. Pœnit.
Publ. c. 3. p.
20. 21.

Ad L. III. Cap. VI. extremum. p. 222. post ultima verba, ut quivis videre potest, Adde; Ad superioris de Cypriani sensu disputationis confirmationem, libet hic quoque subtexere Sirmondi nobiscum in his quoque consentientis, verba de adversariis, quibuscum ci res est, ita scribentis, Affirmat (inquiunt) Cyprianus in libro de lapsis vel solam voluntatem (cogitationem opinor, dicere voluerunt) hoc genere pœnitentia, id est publica, expiari oportere. Sed quaso vos, expiari oportere dixit, an ultro ac sponte quibusdam expiare libuisse? Ipsum audiamus; Simul autem meminerimus, eorum causa ista commemoret; Illorum nempe, qui gravissimis criminibus obstricti, cum publicam pœnitentiam legibus deberent, agere detestabant. Quos ut commoveat, & pudore suffundat, istorum præfert exemplum, qui quod ab eis leges non poscerent, ultro præstabant. Quanto & fide majores, ait, & timore meliores sunt, & cætera, quæ sunt initio capitis allata, usque ad illa verba, salutarem medelam parvis licet & modicis vulneribus exquirunt. Quibus descriptis sic pergit; Exquirebant ipsi sua sponte ut dixi; ut nolentes subirent, lex nulla imperabat; quia occultis peccatis privatam deberi pœnitentiam omnium sensus fuit, non publicam. Atque hæc ex Sirmondo nostræ de Cypriano disputationis coronis quædam sunt.

Rubric. in
itin. Tartar.
c. 41. p. 20.
Gall. ed. id
est apud
Haklii & F.
2, Relat.

Ad Lib. IV. c. 1. p. 290. extr. post illa verba; valde infectos se reperisse narrant, Adde; Huc accedit disertum F. Gulielmi de Rubricis, Monachi ex Minorum, ut vocant, ordine testimonium, qui ante annos 400. in sui ad Tartaros itineris descriptione, a. D. 1255. tradebat. Confessionem nullo esse in usu apud Nestorianos illos Christianos, quorum magnam ait numerum passim in Oriente reperiri; idemque dicit Latinum quoque extremæ quoque Vnctionis Sacramentum iisdem plane esse ignotum.

F I N I S

ERRATA.

Pag.	Lin.	Corrige.
4.	4. ant. fin.	servetur. Nota sunt
7.	22.	fateantur, <i>restr. tamen</i>
9.	9.	alia ejusdem generis
17.	17.	Primum
18.	18.	evidentem
17.	6.	cognitissimus; neque apud
14.	33.	in hac
15.	ult.	necessarium
16.	4. ant. fin.	teneatur
18.	9.	sed tantum
20.	20.	Nihil id
22.	3.	in sacris usquam literis
24.	35.	habere; Nam &
25.	5.	affirmatione
28.	13.	Quicumque
30.	15.	ceteris fore omnibus
41.	5. ant. fin.	profiteantur
46.	4. ant. fin.	tentandum
47.	ult.	ordiar
49.	24.	fateatur ipsi
62.	12.	admittantur
63.	27.	Pauli & Christi
64.	5. ant. fin.	quæ quam
65.	22.	ea ipsum
81.	6.	non tantum
82.	16.	traditum
83.	2.	x. Cor. X. & vero
84.	6.	<i>scilicet est confessio</i>
85.	3.	confiterentur
92.	6. ant. fin.	Neque enim
98.	10.	à Domino
101.	10.	aliquot locis
102.	1. ant. fin.	quæ cum à Bellarmino
106.	16.	inspicendo
108.	9.	facto
120.	23.	ingenio
121.	28. 29.	adversarii
122.	29.	Ecclesiis defensoribus
123.	25.	divinis
124.	35.	comprimantur. Sed
125.	35.	quam quæ apud
126.	9.	et cum eo
127.	33.	avaritie ceteraque
128.	16.	Quo in genere
129.	25.	defuncta Sanchez
130.	4. ant. fin.	[vim habere
131.	10.	scripturam
132.	11.	Aliaque
133.	21.	consilium
134.	30.	opprimantur; his
135.	35.	Temp. virus per
136.	37.	confingitur
137.	37.	Felix viator Catholice
138.	4.	Episcopis
139.	5.	Itaque qui tantum
140.	15.	averfamur, hanc libenter
141.	10.	confessionem. Petri
142.	7. ant. fin.	tam etiam ceteros
143.	26.	& unde ex
144.	23.	illis verbis
145.	4.	quæ quæ penit-
146.	5.	entium qui se pace,
147.	17.	scilicet à Christo
148.	19.	statim
149.	2. ant. fin.	hanc sunt
150.	14.	ad publicam
151.	25.	tristitia
152.	7. ant. fin.	Facilius
153.	4. ant. fin.	& quod arguitur, de re-
154.	5. ant. fin.	plum
155.	2. ant. fin.	intelle
156.	2. ant. fin.	sed eo tantum
157.	2. ant. fin.	scilicet triplici
158.	2. ant. fin.	ratione videretur
159.	2. ant. fin.	Marcos
160.	2. ant. fin.	quæ vestem pulchram
161.	2. ant. fin.	vestem lege

Pag.	Lin.	Corrige.
189.	22.	Atqui ex omni
192.	5. ant. fin.	est verbi gratia
193.	3.	demonstraretur
194.	12.	magna & apud
195.	15.	hæc altera
196.	31.	pudori parcunt, aque-
197.	8. ant. fin.	sive Erasmi sit,
198.	17. 18.	universum
199.	penult.	Origenes
200.	9.	laph; non
201.	19.	Culanius
202.	24.	Spargia
203.	23.	exomologesim
204.	16.	partem, qua-
205.	30.	liam de
206.	31. 32.	reliquoque
207.	18.	reis hic negat
208.	5.	Idem demoustrant
209.	14.	& ipse a
210.	24.	confessione
211.	1.	proferatis in
212.	1.	invadentem, omnia
213.	ult.	Alioqui cum vix
214.	26.	eius eadem
215.	7.	omnia exundare ex
216.	13.	communicationem
217.	7. ant. fin.	quæque non in
218.	4. ant. fin.	qui rem paulo
219.	33.	penitenter, & ne
220.	6.	erant; non ideo
221.	13.	posterior ego libere
222.	26.	Et Christianam
223.	9. ant. fin.	ac decessaria
224.	10. 9. ant. fin.	Delicta in
225.	25.	placet, qui quodvis
226.	25.	aliorum, & variorum
227.	12.	ordinem certum est
228.	6.	magister
229.	16.	istorum locum
230.	12.	& alius probari
231.	32.	non potest
232.	12.	apud se occultum servare
233.	6.	ad Letum op.
234.	6.	ad Letum op.
235.	5.	ad Letum op.
236.	15.	Passim hebdom.
237.	ult.	Christianissimum
238.	16.	laqueis
239.	15. ant. fin.	hoc, vel ille
240.	18. 19.	arripit Bell.
241.	101.	Quæ vero contra
242.	17.	Altera quæ sit int.
243.	17. 18.	imaginatio
244.	8. ant. fin.	Sed hæc sunt
245.	15.	Respondeo non
246.	23.	asserendum
247.	20. ant. fin.	asseruntur
248.	5.	disciplinam ex re-
249.	8.	conferant
250.	9.	quam in libris
251.	33.	& ex utroque
252.	11. ant. fin.	preceptis; hoc
253.	1.	recipienda
254.	2.	Quod Iohannis
255.	22.	Ibidem Sectio
256.	ult.	legantur.
257.	22.	de eo silentium
258.	3.	sic quidem
259.	29. 30.	exercuisse Maffius, vel
260.	8.	supremum
261.	21.	deporandis
262.	22.	Cetque
263.	24.	Somedus
264.	24.	Toni Strick
265.	15. ant. fin.	Indis
266.	ult.	asserat
267.	10. ant. fin.	pacem, &
268.	ult.	devotione obte
269.	5.	in confessionum
270.	27.	tradit, cum Confessione

B-B-B 3

125

Sirmond.
Hist. Pœnit.
Publ. c. 1. p.
20. 11.

Ad L. III. Cap. VI. extremum. p. 222. post ultima verba, ut quisvis videre potest, Adde; Ad superioris de Cypriani sensu disputationis confirmationem, libet hic quoque subtexere Sirmondi nobiscum in his quoque consentientis, verba de adversariis, quibuscum ei res est, ita scribentis, Affirmat (inquiunt) Cyprianus in libro de lapsis vel solam voluntatem (cogitationem opinor, dicere voluerunt) hoc genere pœnitentia, id est publica, expiari oportere. Sed quæso vos, expiari oportere dixit, an ultro ac sponte quibusdam expiari libuisse? Ipsum audiamus; Simul autem meminerimus, æquorum causa ista commemoret; Illorum nempe, qui gravissimis criminibus obstructi, cum publicam pœnitentiam legibus deberent, agere detreclabant. Quos ut commoveat, & pudore suffundat, istorum præfert exemplum, qui quod ab eis leges non poscerent, ultro præstabant. Quanto & fide majores, ait, & timore meliores sunt, & cætera, quæ sunt initio capitis allata, usque ad illa verba, salutare medelam parvis licet & modicis vulneribus exquisunt. Quibus descriptis sic pergit; Exquirebant ipsi sua sponte ut dæxi; ut nolentes subirent, lex nulla imperabat; quia occultis peccatis privarum deberi pœnitentiam omnium sensus fuit, non publicam. Atque hæc ex Sirmondo nostræ de Cypriano disputationis coronis quædam sunt.

Rubric. in
itin. Tartar.
c. 41. p. 109.
Gall. ed. Id
est apud
Haklii & F.
2, Relat.

Ad Lib. IV. c. 1. p. 290. extr. post illa verba; valde infectos se reperisse narrant, Adde; Huc accedit disertum F. Gulielmi de Rubricis, Monachi ex Minorum, ut vocant, ordine testimonium, qui ante annos 400. in sui ad Tartaros itineris descriptione, a. D. 1255. tradebat. Confessionem nullo esse in usu apud Nestorianos illos Christianos, quorum magnam ait numerum passim in Oriente reperiri; idemque dicit Latinum quoque extremæ quoque Vnctionis Sacramentum iisdem plane esse ignotum.

R I N I S

ERRATA

Pag.	Lin.	Corrige.
4.	4. ant. fin.	servetur. Nota sunt
7.	12.	fateantur, <i>re. Et comen</i>
9.	9.	alia ejusdem generis
	17.	Primum
	18.	evidentem
	19.	cognoscimus; neque apud
11.	6.	in hac
14.	11.	necessarium
15.	ult.	teneatur
16.	4. ant. fin.	sed tantum
18.	9.	Nihil id
20.	20.	in facis usquam lictis
21.	3.	habere. Nam &
24.	35.	affirmatione
25.	13.	Quæcumque
28.	19.	exteriori fere omnia
30.	5. ant. fin.	profiteantur
41.	5. ant. fin.	tenentiam
46.	ult.	ordiar
47.	24.	fateatur ipsi
49.	11.	admittatur
61.	27.	Pauli & Christi
	5. ant. fin.	quæ quam
	12.	ea ipsam
61.	6.	non tantum
81.	16.	traditum
82.	2.	x. Cor. X. & vero
89.	6.	<i>figura est confesso</i>
92.	3.	confiteretur
98.	6. ant. fin.	Neque enim
101.	30.	à Domino
103.	30.	aliquot locis
108.	5. ant. fin.	quæ cum à Bellam.
108.	26.	suscipiendo
120.	9.	fuceto
	25.	ingenito
121.	28. 29.	adversari
122.	9.	Ecclesiarum desuperos
123.	10.	divinam
	25.	divinam. Sed
	35.	quam quæ apud
125.	9.	& cum eo
	13.	avaritia cæteraque
126.	16.	Quo in genere
	25.	lectura Sanchez
	4. ant. fin.	vim habens
	10.	[scripseram
128.	11.	Alastor
	21.	consilium
130.	30.	opprimantur; his
	35.	Recap. virus per
	37.	confutetur
		Felix Viales Castabonensis
		Episcopum
133.	4.	Itaque qui tantum
	5.	averfunt, hanc libenter
137.	19.	confitebuntur. Fuit
	20.	non etiam cæteros
141.	7. ant. fin.	& unde ex-
143.	25.	illis verbis
152.	23.	quæ. Deum
		quam quæ possit
		num qui se pecc.
158.	4.	scilicet à Christo
169.	17.	stultis
170.	29.	hac sunt
172.	8. ant. fin.	ad publicam
	14.	tristia
175.	25.	Facilius
	7. ant. fin.	& quod sequitur, de re-
		plante
178.	4. ant. fin.	intelleto
184.	5. ant. fin.	Sed eo tantum
		in illis triplicis
185.	11.	hæreticis obstat
	12.	Harroes
186.	13.	et verum pulam
	14.	hæreticis legi

Pag.	Lin.	Corrige.
189.	22.	Atqui ex omni
192.	5. ant. fin.	est verbi gratia
	13.	demonstratur
193.	15.	magna & apud
	15.	hæc altera
	31.	pudori parent, asque
196.	8. ant. fin.	sive Eradus sit
	27. 28.	universum
197.	penult.	Origenes
200.	9.	laphi; non
201.	19.	Culianus
202.	24.	Sparsa
	25.	exomologesim
203.	26.	partem, qua-
	30.	liam de
	35. 32.	reliquoque
204.	28.	reis hic negat
	5.	Idem demonstrat
208.	14.	& ipsa a
	24.	constituit
209.	2.	proferant in
	3.	invadentem, omnia
	ult.	Alioqui cum vix
211.	26.	ejus eadem
213.	7.	omnia extendere ex
	23.	communicationem
214.	7. ant. fin.	quæque non in
215.	4. ant. fin.	qui rem paulo
216.	35.	penitente, & ne
219.	8.	erant; non ideo
220.	13.	posterior ego ab eo
221.	30.	Et Christianum
230.	9. ant. fin.	ac desertio
231.	10. 9. ant. fin.	Delicia in
235.	25.	placet, qui quodvis
	25.	aliorum, & variorum
237.	12.	ordinem certum est
238.	6.	expresse
	16.	istorum locum
239.	12.	& alius probat
	32.	reus iniquitatis
241.	20.	apud se occultum servat
244.	6.	ad Letonium ep.
245.	5.	Epist. 2. ad Rom.
248.	15.	Paulus habet
251.	ult.	Christianissimam
253.	16.	laqueis
254.	15. ant. fin.	hoc, vel illo
257.	18. 19.	arripit Bell.
265.	30.	Quæ vero cætera
271.	17.	Altera quæstio int.
274.	27. 18.	imaginatio
	8. ant. fin.	Sed hæc sunt
275.	15.	Respondet non
280.	25.	asserendum
281.	30. ant. fin.	asseruntur
285.	5.	disciplinam ex vob.
291.	8.	consentiant
294.	9.	quam in libro
295.	23.	& ex utroque
	11. ant. fin.	præcepisse; hoc
297.	1.	excipiendo
	2.	Quid Lhostius
298.	22.	libet in Socio
301.	ult.	legantur.
302.	28.	de eo silentium
303.	3.	ficti quidem
306.	29. 30.	exercuisse Medicum, vel
308.	8.	supremum
309.	21.	deportandis
310.	25.	Cæque d
311.	24.	Senedus
	ult.	Toni Stuchi
312.	25. ant. fin.	Indies
316.	ult.	asserat
317.	10. ant. fin.	pacem, &
	ult.	devotione obbe. Sol.
320.	5.	in confessionem
321.	27.	trada, cujus Confessionem

B-B-B-B

Pag.	Lin.	Corrige.
331.	19.	qualicumque
338.	40.	præcepto, vel consilio
	17.	fuisse ad
339.	24.	illa faculo
	34.	an eo esset
	4. ant. fin.	positas
340.	9. ant. fin.	tametsi raro
341.	9. ant. fin.	est totum in
	9.	Deus meus
344.	1.	quidem, ut communicaret
	8. ant. fin.	surripientem
346.	7. ant. fin.	præcepit, ut
347.	8. ant. fin.	καταλυσ
348.	3.	expetita
	5.	Idem antea
	23.	Id a se
	26.	rum emise
	3. ant. fin.	laudatoris
349.	26.	adhuc Monachum
344.	11.	cuiam in illo
345.	24.	Quid ergo est
347.	15.	de Carolo
348.	16. 17.	qui infirmatur
	1.	Bungenfis
349.	47.	Laricus Congi
	7. ant. fin.	ne arcis apud
351.	6.	supra suos inde
	11.	Constantianarum
354.	8. ant. fin.	principio
	pe u.	plant ignotum, atque
356.	9.	Mafceziis
356.	16.	magistros
358.	11. ant. fin.	legitur, ea in priscis
	18.	omnes ad
359.	19.	constitutum esse
362.	9.	constitutam esse
364.	1.	a nostris
365.	21.	apud eum de
368.	17.	Æulogium
	4. ant. fin.	hos ne ipsos
	1.	Patris Palio
367.	25.	κατασφισαι
	47.	Arbogastem
370.	8. ant. fin.	quaque feria
371.	ult.	Pseudo-Clemens
	21.	vita dissimulatum
375.	26.	nequiret
	9. ant. fin.	quæ cum in
376.	16.	Cumque eam conf.
	30.	consilio
377.	8. 9.	exorciandis
383.	25. 26.	validissime
384.	21. ant. fin.	affertur
385.	2.	qui e
	13. 14. ant. fin.	habeas
389.	1.	legitimam
	6.	crebro
	8. ant. fin.	tabulis
390.	6. ant. fin.	pæne-joculares
393.	22.	su fte, ac nunc
394.	24.	opere sic scribit
395.	4.	αποδομις
	17.	græcos
396.	26.	dilecte dicte
	3.	deferentibus? Ridiculum
397.	10.	Atqui ex
	antepen.	quod posite, cum
400.	9.	concessionibus suis
403.	5.	Ac tamen
	16.	est & facientis
405.	15.	cedant, qui
404.	8.	animadvertent, vel
406.	9.	hæc Sacramentorum
411.	9.	Scriptura, ad
	31.	in aliis
412.	ult.	quem ration
414.	28.	hic iterum oberudit
415.	29.	a Christo resuscitati
	16.	Christo victuras
416.	15.	intelligerem
419.	3. ant. fin.	Iesuicarium
422.	20.	hæc postrema, non in secula

Pag.	Lin.	
435.	23.	
438.	16.	
	18.	6. ant. fin.
439.	11.	
440.	1.	
	24.	
441.	3.	
445.	12. ant. fin.	
446.	8. ant. fin.	
448.	4.	
449.	6. ant. fin.	
450.	17.	
	21.	
	3.	
441.	17.	
	10. ant. fin.	
442.	6.	
444.	26.	
445.	4. ant. fin.	
452.	27.	
	31.	
460.	14.	
461.	11. ant. fin.	
	5. ant. fin.	
462.	4.	
	5.	
	5. ant. fin.	
463.	1.	
	20.	
	26.	
	31.	
464.	15.	
	17.	
465.	9.	
	10.	
	21.	
469.	6.	
474.	12.	
472.	3.	
473.	17.	
474.	4. ant. fin.	
475.	16.	
	5. ant.	
	4. fin.	
476.	18.	
	26.	
477.	4.	
478.	6.	
479.	26.	
	22.	
	5. ant. fin.	
480.	6.	
	11.	
485.	28.	
494.	31.	
495.	29.	
499.	1.	
501.	28.	
505.	24.	
514.	28.	
	34.	
520.	5.	
521.	25.	
524.	7. ant. fin.	
526.	30.	
	101.	
526.	20. ant. fin.	
534.	22.	
	25.	
539.	10.	
549.	22.	
551.	16.	
556.	8.	
560.	14. ant. fin.	

opera præsum est
concedendum est
omni certè
δυσπιστίας
τῶν ἐκείνων
ἐκείνων ἑαυτῶν
ἀποδομις
peccata sua
αὐτοῖς
ἐκείνων
ἀποδομις
κατασφισαι
sine teſte, ac qui peccati
αὐτοῖς
ἀποδομις
Confessionem à satisfactoris
absolutionem
spectare; sacerdotis
consequatur (acque
missis tot
et cum scandalo
κατασφισαι
tranquilli
qualisque sint illa
pollicetur? Certè,
si rev. lare
κατασφισαι
commisionem
confessionem
Sed
respondeat Bedam
verè, ut ex
curbit
sanctis
superioribus ex lib.
cogit, ut refert.

In Marginibus.

2. 2. Si (Lex. 2a
6. 1. Thom.

ERRATA in Marginibus.

Pag.	Lin.	Corrige.
2.	2.	Thom.
22.	1.	Biel
226.	2.	Angel
227.	32.	Eph. 5. 1.
227.	3.	Tom. 2.
228.	2.	Felix Cuthal.
226.	7.	Ann. Can. 4. 1642. p. 32.
224.	22.	Obferv. Obf. 16.
226.	8.	Terrill.
226.	22.	Rapl. L. 2. c. 5.
226.	22.	Samed.

Pag.	Lin.	Corrige.
226.	2.	Id in 10f.
227.	5.	p. 690. A.
227.	4.	Videur leg.
227.	32.	† ann. D. 16. 5. 14. In Epipha.
		nium p. 242.
466.	10.	ad Epiph. p. 242. ant. fin. inc.
475.	22.	que ca. 5. de incompreh. Dei
		natura.
475.	22.	©acionandura.

